รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการศึกษาและออกแบบผังแม่บทพื้นที่เมืองสวรรคโลกเพื่อการท่องเที่ยวเชื่อมโยงเมืองมรดกโลกอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร

Research and Design Sawankhalok Masterplan for Tourism journey link in Word Heritage areas of Historical districts Sukhothai - Si satchanalai and Kamphaeng phet

โดย

รองศาสตราจารย์ สุรศักดิ์ กังขาว และคณะ

สัญญาเลขที่ TRP62A0111

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการศึกษาและออกแบบผังแม่บทพื้นที่เมืองสวรรคโลกเพื่อการท่องเที่ยวเชื่อมโยงเมืองมรดกโลกอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร

Research and Design Sawankhalok Masterplan for Tourism journey link in Word Heritage areas of Historical districts Sukhothai - Si satchanalai and Kamphaeng phet

	คณะผู้วิจัย	สังกัด
1.	รองศาสตราจารย์ สุรศักดิ์ กังขาว	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
2.	รองศาสตราจารย์ ดร.จตุรงค์ เลาหะเพ็ญแสง	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
3.	ศาสตราจารย์ ดร.คุ้มพงศ์ หนูบรรจง	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
4.	รองศาสตราจารย์ ดร.สมพล ดำรงเสถียร	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
5.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สันติ กวินวงศ์ไพบูลย์	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
6.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธีระวัฒน์ แสนคำ	หน่วยวิทยบริการวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
7.	นายวิศาล ชูประดิษฐ์	นักวิจัยอิสระ
8.	อาจารย์ ฐิรรัตณ์ ศรีคงจันทร์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
9.	ดร.พิมอร แก้วแดง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ปีงบประมาณ 2563

สนับสนุนโดย สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.)

บทสรุปย่อสำหรับผู้บริหาร

(Executive Summary)

จากการศึกษาเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงพื้นที่มรดกโลกอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร ทั้งทางด้านนโยบาย แผนพัฒนาฯ โครงการต่าง ๆ บ่งชี้ว่า "สุโขทัย" จะมีบทบาทหลักสำหรับเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชื่อมโยงแหล่งมรดกโลก ทั้งภายในประเทศและแหล่งมรดกโลกอื่น ๆ ในภูมิภาคอาเซียน (World Heritage Corridor) โดยมีพื้นที่ชุมชนเมืองเก่า อาทิเช่น บ้านด่านลานหอย กงไกรลาศ คีรีมาศ ศรีนคร ทุ่งเสลี่ยม หาดเสี้ยว และสวรรคโลก ที่มีความเชื่อมโยงกันทั้งทางด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม การส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวชุมชนเมืองเก่าต่าง ๆ ให้แต่ละพื้นที่ช่วยส่งเสริมศักยภาพของกันและกัน ให้เป็นเมืองท่องเที่ยวในระดับสากลได้ จึงเป็นแนวคิดที่มีความสำคัญ ในการช่วยกระจายรายได้ยกระดับเศรษฐกิจและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่ให้ดียิ่งขึ้น

เมืองสวรรคโลก ในอดีตเป็นแหล่งรวบรวมไพร่พลและเสบียงในการกอบกู้เอกราช ณ เมืองบางขลัง เนื่องจากพื้นที่ตั้งอยู่บนสองฝั่งของแม่น้ำยม บริเวณนี้มีความอุดมสมบูรณ์ ทั้งยังเป็นศูนย์กลางการเดินทางและการค้า จึงมีการตั้งถิ่นฐานของชุมชนสืบมาช้านาน รวมถึงการเข้ามาตั้งรกรากของชาวจีน ในจังหวัดสวรรคโลกทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่มีความน่าสนใจ แม้จะผ่านกลาเวลามานาน ชาวเมืองยังคงเก็บรักษาบรรยากาศของย่านการค้าเก่า รอบบริเวณสถานีรถไฟ สถานีตำรวจ ที่ว่าการอำเภอ และพื้นที่ต่อเนื่อง มีอาคารบ้านเรือนที่มีรูปแบบสถาปัตยกรรมที่มีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์สะท้อนถึงวิถีชีวิตของชุมชนชาวจีน ซึ่งเป็นสิ่งแสดงให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองของเมืองสวรรคโลกจากอดีตมาจนถึงปัจจุบัน

ดังนั้นพื้นที่บริเวณย่านชุมชนเก่าซึ่งเป็นชุมชนจีนและ จึงเป็นบริเวณที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของเมืองสวรรคโลกที่ควรค่าแก่การปรับปรุงฟื้นฟู การอนุรักษ์ เพื่อมิให้สูญหายและการดำรงอยู่อย่างยั่งยืน ควบคู่ไปกับการพัฒนาเพื่อส่งเสริมกิจกรรมทางเศรษฐกิจ กิจกรรมการท่องเที่ยว กิจกรรมประเพณีและวัฒนธรรม ตลอดจนกิจกรรมอื่น ๆ ที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตและสร้างมูลค่าเพิ่ม กระจายรายได้ให้กับชุมชนต่อไปในอนาคต จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการวางแผนการพัฒนาเมืองให้มีความเหมาะสมทั้งด้านกายภาพ สภาพแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคม ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมในระดับต่าง ๆ ทั้งที่มีอยู่แล้วและสร้างเสริมขึ้นใหม่ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม คณะวิจัยได้วางแผนและดำเนินการวิจัยด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมในระดับต่าง ๆ ทั้งที่มีอยู่แล้วและสร้างเสริมขึ้นใหม่ในรูปแบบกิจกรรมการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อศึกษา วิเคราะห์ ข้อมูลทางกายภาพ เศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนปัญหาและบริบทของพื้นที่ ความต้องการของชุมชนในพื้นที่ เพื่อประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาอย่างยั่งยืน

โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการท่องเที่ยวที่เป็นกิจกรรมสำคัญและได้รับการส่งเสริมจากภาครัฐเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของเมืองทั้งจากนโยบายในระดับประเทศและระดับจังหวัด ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคีเครือข่ายในการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมการกำหนดอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ (Identity & Character) พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกที่ได้มาตรฐาน ความปลอดภัย รองรับนักท่องเที่ยวทุกกลุ่ม รวมทั้งการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการและการบริการการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ สร้างประโยชน์กระจายรายได้ให้กับท้องถิ่น และเป็นไปตามแนวทางการพัฒนาเมืองสวรรคโลกที่ยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1) เพื่อศึกษา วิเคราะห์ ข้อมูลทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคมและประชากร ตลอดจนปัญหาและบทบาทของพื้นที่ และความต้องการของประชาชน เพื่อประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2) เพื่อให้ได้ผังพัฒนาทางด้านกายภาพที่ลงรายละเอียดโครงการพัฒนาในแต่ละย่าน และสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

3) เพื่อการกำหนดอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ (Identity & Character) ทั้งในด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ให้มีความชัดเจน สามารถนำไปปรับปรุงและพัฒนา อัตลักษณ์ให้คงอยู่ เผยแพร่ และ ยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน

4) เพื่อให้ได้แผนปฏิบัติการ (Action Plan) และสำหรับใช้เป็นมาตรฐานการปรับปรุงพื้นที่เฉพาะของโครงการ โดยเน้นรายละเอียดรูปแบบ แนวทางและมาตรการต่าง ๆ ในการดำเนินการบริหารจัดการ การพัฒนาปรับปรุงฟื้นฟูเมือง การอนุรักษ์ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

5) เพื่อวางผังสาธารณูปโภค และสาธารณูปการต่าง ๆ เช่น การวางแผนโครงการคมนาคมและขนส่งที่ครบวงจร จัดให้มีถนนสายรอง สายย่อยที่เป็นโครงข่ายเชื่อมต่อกับถนนสายหลัก ระบบขนส่งมวลชนที่จอดรถ (Park & Ride) การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์เมือง เช่น สถานศึกษา สวนสาธารณะ ห้องสมุด การระบายน้ำ การป้องกันน้ำท่วม บำบัดน้ำเสีย จัดเก็บขยะ การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ความปลอดภัย ถนนคนเดิน ลานส่งเสริมกิจกรรมสาธารณะและอื่น ๆ เป็นต้น

6) เพื่อเป็นการเสนอกลยุทธ์ (Strategy) ที่จะส่งเสริมและเป็นกรอบการจัดทำงบประมาณการพัฒนาพื้นที่ในด้านต่าง ๆ ให้ภาครัฐและเอกชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนา

ความเป็นมาและความสำคัญ

ปัจจุบันผังเมืองและผังแม่บทในพื้นที่เฉพาะ เป็นการทำในลักษณะเป็นผังเดี่ยวมีผลบังคับใช้ในแต่ละพื้นที่ ซึ่งการนำมาปฏิบัติหรือบังคับใช้ในพื้นที่มรดกโลกและอุทยานประวัติศาสตร์ เมืองเก่า เมืองท่องเที่ยวนั้น อาจไม่สอดคล้องกับการส่งเสริมศักยภาพของพื้นที่ด้านการท่องเที่ยวมรดกโลกด้านวัฒนธรรม ที่ต้องการความเชื่อมโยงกันในแต่ละ พื้นที่ ในทุกมิติ โดยจะต้องวางแผนการบริหารจัดการเมืองให้เกิดการพัฒนาอย่างสมดุลในทุก ๆ ด้าน

เพื่อให้เกิดการพัฒนาพื้นที่เมืองสวรรคโลก ซึ่งเป็นเมืองสำคัญในการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวมรดกโลกของในรูปแบบที่สอดคล้องกันอย่างมีประสิทธิภาพเพียงพอต่อความต้องการของภาครัฐและเอกชน รวมทั้งสนับสนุนการใช้ประโยชน์ที่ดิน ที่มีความสอดคล้องกับการพัฒนาเสริมสร้างเอกลักษณ์ของพื้นที่ ชุมชนและสถาปัตยกรรม เพื่อต้อนรับและสร้างความประทับใจแก่ผู้มาเยือน โดยยังคงสภาวะแวดล้อมที่ยั่งยืน

วิธีการดำเนินการวิจัย

เป็นการดำเนินการวิจัยโดยวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) โดยคัดกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงเก็บรวบรวมข้อมูลโดยได้ข้อมูลทุติยภูมิจาก ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่ม ข้อมูลการประเมินศักยภาพ แผนพัฒนากลุ่มและแผนพัฒนาการเกษตรระดับ ตำบล ข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In Depth Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Technique) การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการจัดเวทีเรียนรู้ การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการนำข้อมูลมาวิเคราะห์เป็นข้อความเชิงบรรยาย (Descriptive) โดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ หาเหตุผลเปรียบเทียบจัดหมวดหมู่ โดยใช้เครื่องมือ Swot Analysis Mind Map และ Problem tree

การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อหาปัจจัยและแนวทางในการพัฒนา

- สัมภาษณ์ บุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยใช้แบบสัมภาษณ์
- สนทนากลุ่มย่อย (Focus group) ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย
- ศึกษาโดยลงพื้นที่ เก็บข้อมูลวิเคราะห์สังเคราะห์ เชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงปริมาณ

- ศึกษาและสังเคราะห์แนวทางการออกแบบและพัฒนา
- ศึกษาความพึงพอใจบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในแนวทางการพัฒนาที่ได้ดำเนินการ โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ
- ศึกษาผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

เก็บรวบรวมข้อมูล

- ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data)
- การใช้แบบสอบถาม (questionnaire)
- การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview)
- สำรวจพื้นที่ (field survey)
- การสนทนากลุ่มย่อย (Focus group)

วิเคราะห์และ สังเคราะห์ข้อมูล

- ประมวลผล สรุปผลการศึกษา และเสนอแนะองค์ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบจากการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวของชุมชนโดยรอบอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ศรีสัชนาลัย กำแพงเพชร
- จัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์
- จัดเตรียมเอกสารเพื่อตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ หรือการนำเสนอในเวทีวิชาการเพื่อเผยแพร่องค์ความรู้

ผลการวิจัย

การเสนอผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

1) บริบทชุมชนและสถานการณ์ของชุมชน
2) แนวทางพัฒนาชุมชน
3) ปัจจัยอื่นที่มีผลต่อการพัฒนาชุมชน

1. บริบทชุมชน

อำเภอสวรรคโลก เป็น 1 ใน 9 อำเภอของจังหวัดสุโขทัย ที่มีขนาดเศรษฐกิจขนาดใหญ่ มีฐานะเป็นเทศบาลเมืองสวรรคโลก พื้นที่ประมาณ 586,192 ตร.กม.

ลักษณะทางกายภาพ เป็นที่ราบมีแม่น้ำยมสายหลักไหลผ่านใจกลางเมืองจากเหนือลงใต้ บริเวณริมฝั่งจะมีชุมชนอาศัยอยู่หนาแน่นโดยเฉพาะฝั่งตะวันออก ฤดูน้ำหลาก น้ำจะไหลแรง ฤดูแล้งน้ำจะแห้งขอดและตื้นเขิน

สภาพภูมิอากาศ โดยทั่วไปมี 3 ฤดู ฤดูร้อน ฤดูฝนและฤดูหนาว มีฝนตกชุกช่วงสิงหาคม - ตุลาคม อากาศหนาว ช่วงสั้น เดือน ธันวาคม - มกราคม ส่วนใหญ่มีอากาศร้อนยาวหลายเดือน

ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม เมืองสวรรคโลกเป็นเมืองเศรษฐกิจการค้าที่สำคัญของจังหวัดสุโขทัย มีสถานที่ท่องเที่ยวหลายแห่ง เช่น พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สวรรควรนายก ที่อยู่ในตัวเมืองสวรรคโลก สวนหลวงพระร่วงเฉลิมพระเกียรติ (ทุ่งแม่ระวิง) อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย (เมืองเก่าสวรรคโลก) อุทยานแห่งชาติศรีสัชนาลัย (ป่าคา) อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย (เมืองเก่าสุโขทัย) อุทยานแห่งชาติรามคำแหง (เขาหลวง) และอื่น ๆ อีกมากมาย

ประชากร ในเขตเทศบาลเมืองสวรรคโลก ข้อมูล ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2550 มีประชากรรวมทั้งสิ้น 18,172 คน แบ่งเป็นชาย 8,671 คน หญิง 9,501 คน และ ข้อมูล ณ เมษายน 2562 มีจำนวน 16,093 คน ชาย 7,635 คน หญิง 8,458 คน

การประกอบอาชีพ : ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านพาณิชยกรรมและบริการทั่วไป (ร้อยละ 2.3 ของพื้นที่) กิจการพาณิชน์ที่เด่นในอำเภอเช่น บริษัท คิว คอร์ปอเรชั่น จำกัด

การเกษตรกรรม (ร้อยละ 29.9 ของพื้นที่) ส่วนใหญ่จะมีการเพาะปลูก - เกษตรกรรม อยู่ในเขตรอบนอกเทศบาล แต่ในเขตเทศบาลจะเป็นศูนย์รวมธุรกิจการค้าพืชไร่ที่สำคัญ จะมีทั้งแหล่งรับซื้อพืชไร่ต่าง ๆ ส่วนการอุตสาหกรรมนั้นมีการอุตสาหกรรมหลายประเภท อาทิ โรงงานสกัดน้ำมันพืช (ศรทอง) โรงงานทำไอศกรีม (จัมโบ้ เอ) โรงงานผลิตและย้อมกระดาษสา โรงสีข้าว โรงงานผลิตน้ำดื่ม ฯลฯ รายได้เฉลี่ยของประชากรต่อปีอยู่ระหว่าง 20,000 ถึง 30,000 บาท

การเดินทาง มีทั้งทางรถยนต์ รถไฟ และทางอากาศ รถยนต์ใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 101 ไปยังจังหวัดสุโขทัย ทางหลวงหมายเลข 1180 ไปยังอำเภอศรีนคร ทางหลวงหมายเลข 1048 ไปยังอำเภอทุ่งเสลี่ยม รถไฟวิ่งจากอำเภอสวรรคโลก กรุงเทพ ฯ ทางอากาศไปเชียงใหม่ กรุงเทพฯ และเสียมราฐ

สถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของอำเภอสวรรคโลก อำเภอสวรรคโลก ปัจจุบันประกอบด้วย 14 ตำบล มีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจมากมายหลายแห่ง

วัดสว่างอารมณ์วรวิหาร (วัดจวน) เป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาที่สำคัญของชาวสวรรคโลกและเป็นที่ที่ใช้จัดงานต่าง ๆ เป็นประจำ เป็นวัดคู่บ้านคู่เมืองของชาวสวรรคโลกมาแต่ช้านาน

พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน (โรงเรียนอนันตนารีเดิม) เป็นสถานที่รวบรวมของพื้นบ้านที่เก่าแก่ของชาวสวรรคโลกไว้ อีกทั้งยังมีห้องเก็บภาพที่ควรจดจำในอดีตของเมืองสวรรคโลกต่าง ๆ มากมาย

สถานีรถไฟ คลาสสิกแบบเรียบง่าย มีความเก่าแก่มากกว่า 100 ปี ตัวอาคารเป็นเรือนไม้ 2 ชั้น มีข้าวของ เครื่องใช้สมัยโบราณเก็บไว้ บางอย่างยังคงใช้งานได้ดี

ที่ว่าการอำเภอหลังเก่า เป็นอาคารไม้ 2 ชั้นที่เคยเป็นพลับพลาที่ประทับของในหลวงรัชกาลที่ 9 และ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เมื่อ 1 มี.ค. 2501

โรงพักเก่า เป็นเรือนไม้ทรงปั้นหยา 2 ชั้น ยุคก่อนสงครามโลก ครั้งที่ 2

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สวรรควรนายก เป็นพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ จัดแสดงโบราณศิลปวัตถุไว้จำนวนมาก "พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สวรรควรนายก" ภายในมีการจัดแสดงแบ่งออกเป็น 4 หัวเรื่อง ได้แก่

- เมืองสวรรคโลก บ่งบอกถึงความเป็นมาและโบราณวัตถุที่พบในเมือง
- เครื่องถ้วยสังคโลก เครื่องชามตั้งแต่สมัยสุโขทัย มีมากมายหลายลวดลาย
- พระพุทธรูป อยู่ชั้นบนของอาคาร แบ่งกลุ่มตามรูปแบบศิลปะ - ยุคสมัย
- พระสวรรควรนายก จัดแสดงประวัติและผลงานของพระสวรรควรนายก

สนามบินสุโขทัย สวยงามบรรยากาศดีเหมือนกับรีสอร์ต ตัวอาคารออกแบบให้มีสถาปัตยกรรมลักษณะทรงไทยงดงาม เปิดโล่งตามศิลปะสุโขทัยโบราณ อีกทั้งยังมีห้องจัดแสดงทางธรณีวิทยาของสัตว์ดึกดำบรรพ์และศิลปะที่เกิดจากหิน โครงการเกษตรอินทรีย์

อนุสาวรีย์พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ ตั้งอยู่ที่วัดคุ้งวารี ตำบลย่านยาว เป็นอนุสาวรีย์ทีสร้างขึ้นเพื่อเชิดชูเกียรติแก่พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ ปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์พระร่วงและอาณาจักรสุโขทัย

ศาลหลักเมืองสวรรคโลก มีความเกี่ยวเนื่องกับประวัติศาสตร์ในอดีตของเมืองสวรรคโลก ซึ่งเคยมีฐานะเป็นจังหวัดมาก่อน ซึ่งตามธรรมเนียมประเพณีไทยโบราณนานมาเชื่อว่าต้องมีหลักเมืองเป็นศูนย์รวมจิตใจ

เมืองโบราณบางขลัง เป็นเมืองที่น่าจะสำคัญที่สุดในแง่ของจุดกำเนิดของชนชาติไทย เพราะเป็นเมืองแรกที่ชนชาติไทยเราตีได้จากขอม จากนั้นจึงได้เมืองสุโขทัยในภายหลัง ปัจจุบันได้รับการบูรณะจนเสร็จเรียบร้อยแล้ว

โบราณสถานวัดโบสถ์เมืองบางขลัง กรมศิลปากรได้ทำการขุดแต่งและขึ้นทะเบียนเป็นสมบัติของชาติแล้ว 1 - 14 ก.พ 2450 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในขณะยังทรงดำรงพระยศเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เสด็จฯ วัดโบสถ์ เมืองบางขลังตามเส้นทางถนนพระร่วง 29 มิ.ย. 2550 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯชุมชนโบราณเมืองบางขลัง ณ วัดโบสถ

บรมราชานุสาวรีย์พ่อขุนศรีอินทราทิตย์และพระอนุสาวรีย์พ่อขุนผาเมือง ณ เมืองบางขลัง อนุมัติ - ออกแบบ - ควบคุมการปั้นหล่อ โดยกรมศิลปากรทุกขั้นตอน

ถนนพระร่วง ตั้งอยู่ตรงทิศตะวันตกของเมืองสวรรคโลก เป็นทางหลวงแผ่นดินตั้งแต่สมัยสุโขทัย

เขื่อนกั้นแม่น้ำยมหาดสะพานจันทร์ เป็นสถานที่ที่มีบรรยากาศดีมาก เป็นแหล่งประมง และป้องกันน้ำท่วม ปัจจุบันมีผู้ไปเที่ยวเป็นจำนวนมาก

สวนหลวงพระร่วงเฉลิมพระเกียรติ (ทุ่งแม่ระวิง) ตั้งอยู่หมู่ที่ 9 ตำบลป่ากุมเกาะ แต่เดิมเคยเป็นหนองน้ำสาธารณะขนาดใหญ่ ปัจจุบันมีพื้นที่ทั้งหมด 830 ไร่ โดยแบ่งเป็นพื้นน้ำ 645 ไร่ พื้นดิน 185 ไร่ ลักษณะของสวนนี้เป็นเกาะมีน้ำล้อมรอบมองเห็นทิวทัศน์ได้ เหมาะสำหรับที่จะพักผ่อน

2. ความสำคัญของเมืองสวรรคโลก

“เมืองสวรรคโลก” เป็นเมืองศูนย์กลางด้านธุรกิจการค้ามาตั้งแต่อดีต เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีชาวจีนเข้ามาบุกเบิก ทำให้ชุมชนตลาดการค้าเริ่มขยายตัวจนกลายสภาพเป็นตัวเมืองสวรรคโลก ดังเช่นในปัจจุบัน ด้วยประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานที่ยาวนานส่งผลให้เมืองสวรรคโลกกลายเป็นแหล่งรวมมรดกทางสถาปัตยกรรมหลากหลายรูปแบบเป็นหลักฐานที่สะท้อนความเจริญรุ่งเรืองของเมืองศูนย์กลางทางเศรษฐกิจแห่งนี้ได้เป็นอย่างดี

การศึกษาและส่งเสริมคุณค่ามรดกทางสถาปัตยกรรม อาคารเรือนไม้ ในเมืองสวรรคโลก เพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ (Identity & Character) เพื่อเป็นต้นแบบการพัฒนาโดยชุมชนด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ที่มีความชัดเจน

มรดกทางสถาปัตยกรรมในเมืองสวรรคโลกมีรูปแบบที่หลากหลายแตกต่างกันไปตามกลุ่มชาติพันธุ์ที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในตัวเมืองสวรรคโลก ซึ่งสามารถจำแนกออกได้เป็น สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น สถาปัตยกรรมแบบจีน สถาปัตยกรรมอาคารเรือนไม้ สถาปัตยกรรมอาคาราชการเรือนไม้ และสถาปัตยกรรมแบบร่วมสมัย มรดกทางสถาปัตยกรรมที่ทรงคุณค่าส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่บริเวณศูนย์กลางธุรกิจการค้าของเมือง ย่านถนนชุมชนจีนซึ่งเป็นที่เช่าของการรถไฟฯ เป็นกลุ่มอาคารห้องแถวแบบชุมชนตลาดเก่าที่เป็นตัวแทนของสถาปัตยกรรม ในตัวเมืองสวรรคโลก รูปแบบอิทธิพลจากสถาปัตยกรรมร่วมสมัยยุครัชกาลที่ 5 ถึงรัชกาลที่ 7 ผสมผสานกับสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น เป็นอาคารครึ่งตึกครึ่งไม้ ผนังด้านล่างเป็นคอนกรีตหรือไม้ ผนังด้านบนเป็นไม้ตีเกล็ดทางนอน ประตูและหน้าต่างบานเปิด

โครงสร้างไม้ อัตลักษณ์ของสถาปัตยกรรมไทยและวัฒนธรรมสวรรคโลก

การใช้โครงสร้างไม้เป็นลักษณะที่โดดเด่นอย่างหนึ่งเนื่องจาก ไม้เป็นทรัพยากรทางธรรมชาติที่ควบคู่กับพื้นที่ท้องถิ่นและ ภูมิศาสตร์ของประเทศ สามารถหาได้ง่าย และ ความเจริญของประเทศยังไม่มาก จึงทำให้ประเทศต้องใช้วัสดุธรรมชาติที่มีมากอยู่ในพื้นที่มาประกอบในการก่อสร้าง อาคาร แต่การใช้ไม้ เป็นวัสดุหลักในสถาปัตยกรรมไทย ทำให้ เกิดการสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตัวให้กับ สถาปัตยกรรมของไทย ที่มีความเป็นรูปธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของเรือนไทยอย่างชัดเจน

ประเภทของไม้สามารถแบ่งมาใช้ในการก่อสร้างทั้งหมด 5 ประเภท ตามมาตรฐานของ วสท. 1002-16 นั่นคือ ไม้เนื้ออ่อนมาก ไม้เนื้ออ่อน ไม้เนื้อแข็งปานกลาง ไม้เนื้อแข็ง ไม้เนื้อแข็งมาก โดยปกติแล้วไม้ที่ใช้เป็นไม้เนื้อแข็ง และไม้เนื้อแข็งมากเป็นหลักในการสร้างโครงสร้าง ยกตัวอย่างเช่น ไม้ตะเคียน ไม้เต็ง ไม้รัง ไม้แดง ฯลฯ

ทีมวิจัยจึงได้ตัดสินใจจัดทำข้อมูลสถาปัตยกรรม ภายในพื้นที่สวรรคโลกเพื่อรักษาคุณค่าของอาคารและเป็นการส่งเสริมการอนุรักษ์สถาปัตยกรรม ซึ่งในหลายครั้ง การเก็บข้อมูลและ จดบันทึก โดยผู้วิจัยจะทำโดยการเข้าไปตรวจสอบเกี่ยวกับข้อมูลที่มีความซับซ้อน และมีกระบวนการเทคนิคพิเศษซึ่งเป็นสิ่งที่ยาก ต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการวิจัย และ เก็บข้อมูล ซึ่งทำให้คนในพื้นที่หรือคนในชุมชนไม่ได้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมกับการวิจัยในแต่ละครั้ง และ มองไม่เห็นถึงความสำคัญของงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จึงได้มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการเก็บข้อมูลโดยสร้างบทบาทให้กับคนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมมากขึ้น โดยเริ่มจากการใช้รูปแบบการเก็บบันทึกข้อมูลผ่าน ขั้นตอนวิธีการและเทคนิคการเก็บข้อมูลการเรียนรู้ชุมชน โดยเน้นไปที่การศึกษาประวัติศาสตร์ของชุมชน และประวัติชีวิตของเจ้าบ้านและครอบครัวผ่านการสัมภาษณ์โดยตรงจากเครือญาติที่เกี่ยวข้องต่อบ้านหรืออาคารหลังนั้นเพื่อช่วยให้นักวิจัยและผู้สนใจสามารถมองเห็นความสำคัญ ของอาคารสถาปัตยกรรม และสามารถทำให้มองเห็นถึงความเชื่อมโยงของความสัมพันธ์ของครอบครัวต่อพื้นที่ชุมชนและประวัติศาสตร์ของพื้นที่ โดยยังคงใช้กระบวนเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรม ควบคู่ไปด้วยกัน ทั้งผังอาคารและ รูปด้านของอาคาร สุดท้ายการขอความร่วมมือจากคนในพื้นที่และ เยาวชนเพื่อช่วยในการเก็บบันทึกรูปภาพ และเรื่องเล่า เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมและทำให้คนในพื้นที่มีความคุ้นเคยและเห็นคุณค่าของสิ่งที่ตนมี และเกิดความหวงแหนต่อศิลปะ และ วัฒนธรรม ในพื้นที่ตัวเองและส่งทอดจากรุ่นสู่รุ่น

ความสำคัญด้านการรถไฟของเมืองสวรรคโลก

สถานีรถไฟบ้านดาราเป็นชุมทางแห่งแรกในภาคเหนือมีทางรถไฟเชื่อมไปยังอำเภอสวรรคโลกผ่านสถานีรถไฟคลองมะพลับ และ สิ้นสุดปลายทางที่สถานีรถไฟสวรรคโลก อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย ชื่อของสถานีรถไฟมีมาพร้อม ๆ กับตำบลเนื่องมาจากรัชกาลที่ 5 เสด็จประพาสทางรถไฟมายังสถานีรถไฟแห่งนี้ พระองค์ทรงทราบว่าสถานีรถไฟยังไม่มีชื่อจึงพระราชทานชื่อ ดารา เป็นชื่อของสถานีรถไฟปัจจุบันชื่อดาราจึงกลายเป็นชื่อของชุมชน หมู่บ้าน และชื่อตำบลหนึ่งของอำเภอพิชัย ซึ่งแสดงถึงความสัมพันธ์กันของชุมชนสวรรคโลก ที่มีความสำคัญและประวัติศาสตร์ของการเดินทางด้วยรถไฟ แสดงถึงความเจริญของสวรรคโลกได้เป็นอย่างดี

ผลการวิจัยสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาของเมืองสวรรคโลกที่เน้นการพัฒนาการศึกษา การพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาคุณภาพชีวิต การพัฒนาระบบการให้บริการ และการวางผังเมืองและผังชุมชนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน คือ

1) ด้านการพัฒนาการศึกษา ส่งเสริมการกีฬา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็น เมืองแห่งการเรียนรู้

2) ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อเพิ่มศักยภาพการพัฒนาและส่งเสริมการค้าขาย ของผู้ประกอบการ ทุกประเภท ทุกระดับ และชุมชน

3) ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน อยู่เย็นเป็นสุข อย่างยั่งยืน เป็นชุมชนเข้มแข็ง และมี สิ่งแวดล้อมที่ดี

4) ด้านการพัฒนาระบบการบริหารจัดการ โดยยึดหลักการ บูรณาการทุกภาคส่วน ร่วมกันทำอย่างต่อเนื่องด้วยความเข้าใจและภาคภูมิใจว่าทุกคนเป็นเจ้าของเมืองร่วมกัน ร่วมรับผิดชอบ ร่วมรับผลการพัฒนา และความสำเร็จจากผลของพัฒนา

5) ด้านการวางผังเมืองและผังชุมชน พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค สาธารณูปการเพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม การจัดการความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง การจัดการจราจร และภูมิทัศน์ของเมือง การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และที่สำคัญ อย่างยิ่งคือการจัดการภัยพิบัติอุทกภัย วาตภัย ดินถล่ม ภัยแล้ง และอัคคีภัย โดยที่เมืองสวรรคโลกดำเนินการวิจัยแบบมีส่วนร่วมสร้างเครือข่ายการอนุรักษ์ เพื่อพัฒนาต่อยอดเป็นหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อถ่ายทอดการเรียนรู้สู่เยาวชน รวมทั้งสร้างภาคีเครือข่ายกับสถาบันการศึกษาในระดับชาติและระดับนานาชาติต่อไป

และในมิติของทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาแก้ปัญหาในพื้นที่ มีความสอดคล้องกับโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ซึ่งการวิจัยนี้เกิดจากความต้องการของชุมชนชาวไทใหญ่ ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่ต้องการอนุรักษ์วิถีทางวัฒนธรรมของตนเอาไว้ ท่ามกลางกระแสการท่องเที่ยวและโลกาภิวัตน์ที่แพร่เข้ามาถึงเมืองปาย ทำให้ชาวเมืองในเขตเทศบาล เมืองซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวไทใหญ่เกรงว่าเมืองของตนจะเปลี่ยนไปแบบปาย ที่ดินจะเปลี่ยนมือ วัฒนธรรมเดิมจะถูกกลืนหรือสูญหายไป ผู้ประสานงาน ABC ภาคเหนือตอนบนได้รับโจทย์นี้มาและหานักวิจัยเข้าไปทำ ภายใต้แนวคิด การสร้าง Living Museum หรือพิพิธภัณฑ์มีชีวิต ที่ทำให้ เมืองทั้งเมืองมีวิถีไทใหญ่ตามปกติ และต้อนรับนักท่องเที่ยว ให้เข้ามาเที่ยวชมวิถีดั้งเดิมอย่างที่เขาเป็นอยู่ และด้วยความ เคารพเจ้าของวัฒนธรรม งานนี้เป็นงานวิจัยเชิงปฏิบัติการที่ต้องใช้ความรู้ทั้ง ด้านการจัดการและด้านสถาปัตยกรรมศาสตร์ มีการเขียน แบบร่างของเมือง เรือนเก่าที่ควรอนุรักษ์ไว้ เป็นเครื่องมือเพื่อการสนทนาหารือของคนในเมืองว่าต้องการอนุรักษ์ เมืองไว้ในรูปใด มีวัฒนธรรมการแต่งกาย อาหารการกิน ประเพณีพิธีกรรมอะไรบ้างในแต่ละเดือน และจะจัดการอย่างไรเพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้ามาได้โดยไม่ทำ ลาย วัฒนธรรมเดิมกระบวนการทำงานต้องมีความร่วมมือกับ เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน หน่วยงานด้านการศึกษาและ วัฒนธรรม และชุมชนอย่างเข้มข้น เกิดการรวมกลุ่มของ ชุมชนในเขตเทศบาลเพื่อฟื้นฟูวัฒนาธรรมไทใหญ่ โดยมี โครงการวิจัยเป็นตัวกลางในการเปิดพื้นที่สนทนาแลกเปลี่ยน ผลจากการดำเนินงานได้ทำให้เกิดแผนการจัดการ พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน การปรับปรุงภูมิทัศน์ของ เมืองกำหนดโซนนิ่งในเมือง นอกจากนี้ยังนำไปสู่การออก ข้อบัญญัติผังเมืองของเทศบาลเพื่อจำกัดความสูงของอาคาร ในเขตเมืองด้วยผลกระทบที่สำคัญคือ ชุมชนเกิดความภาค ภูมิใจในวิถีวัฒนธรรมของตน และเกิดการอนุรักษ์ฟื้นฟู วัฒนธรรมไทใหญ่อย่างชัดเจน และทำให้เจ้าของวัฒนธรรม สามารถปรับตัวรับนักท่องเที่ยวในเชิงรุกได้มากขึ้น

นอกจากนั้นในมิติของการวิจัยเชิงพหุวัฒนธรรม มีความสัมพันธ์กับโครงการวิจัยกิจกรรมพหุวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จังหวัดนนทบุรี โดยชุมชนเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เป็นสังคมแบบพหุวัฒนธรรมของคนไทยพุทธ คนไทย เชื้อสายมอญ และคนไทยมุสลิมที่อาศัยอยู่ร่วมกันมาอย่างยาวนาน

การทำงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ดังที่กล่าวมาข้างต้น มีนัยยะที่สำคัญมากต่อหลักการและเป้าหมายการพัฒนา หลายประการ

1) เป็นผลงานวิจัยที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง มีคู่มือการใช้งานและถ่ายทอด เทคโนโลยีจากการวิจัย โดยสามารถจัดฝึกอบรม กลุ่มผู้ใช้และชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน

2) ในการดำเนินการวิจัยสามารถเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและสามารถสร้างความเข้าใจใน สังคมวัฒนธรรม ความเชื่อที่ท้องถิ่นนั้นมีอยู่ อย่างถ่องแท้

3) เข้าใจและศึกษาถึงระบบการปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ผู้นำทางความคิดปราชญ์ชาวบ้าน ได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะในส่วนของผู้ที่มีอำนาจการตัดสินใจในระดับต่าง ๆ ที่จะผลักดันส่งเสริมและสนับสนุน ในการวางแผนการพัฒนา วางยุทธศาสตร์สู่เป้าหมาย ซึ่งจำเป็นต้องรู้ข้อจำกัดและขีดความสามารถของชุมชน มากพอที่จะเป็นตัวกำหนดกรอบและทิศทางในการวางแผนไปสู่การ ปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมได้อย่างยั่งยืน อีกทั้งยังต้องมีความสามารถในการประสาน ทำความเข้าใจ กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องภายใต้ข้อจำกัดต่าง ๆ

4) สามารถจัดลำดับความสำคัญในการปฏิบัติงาน ให้สอดรับกับเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน รวมถึงการใช้จ่าย การลงทุน ที่สัมพันธ์กับเงื่อนไข ผลลัพธ์และผลผลิตที่จะได้มาอย่าง ชัดเจนเพื่อที่จะสามารถวัดผลสัมฤทธิ์และการนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างชัดเจน

5) มีการให้ข้อสังเกต และแสดงถึงปัจจัยความเสี่ยง ข้อพึงระวังต่าง ๆ ในการดำเนินงานโดยมีการปรับปรุงแผนการดำเนินงานอยู่เป็นระยะ ๆ ตามความเหมาะสมเพื่อจะได้ปรับวิธีการและบุคลาการ ให้สอดคล้องกับ สถานการณ์ที่เป็นปัจจุบันอย่างสม่ำเสมอ

จากผลของการวิจัยพบว่าสามารถนำไปใช้ประโยชน์ใน 2 ลักษณะคือ

เชิงนโยบายและการบริหาร

โดยผลของการวิจัยได้เป็นส่วนหนึ่งของแผนยุทธศาสตร์และนำไปสู่การประกาศเป็นระเบียบข้อบังคับของหน่วยงานท้องถิ่นในการบริหารจัดการท่องเที่ยวชุมชน

เชิงสาธารณะประโยชน์

โดยองค์ความรู้จากการวิจัยสามารถนำไปเป็นข้อมูลและแนวทางในการวางแผนและลงมือปฏิบัติในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชน และการพัฒนาชุมชนในหลากหลายมิติ

ข้อเสนอแนะ

ด้านการปฏิบัติ

ทีมวิจัย ต้องเพิ่มพูนความรู้ทักษะของการเป็นวิทยากรกระบวนการการตั้งคำถาม การกระตุ้นให้แสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมของสมาชิก เรียนรู้กระบวนการวิจัยและมีใจรักที่จะพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย

สมาชิกและผู้นำชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมและตระหนักถึงบทบาทหน้าที่และสนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เป็นระบบ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่ยั่งยืน คือพัฒนาบนฐานความรู้ของชุมชนที่ประกอบด้วยสมาชิกและผู้นำชุมชน

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะหน่วยงานภาคี หน่วยงานในคณะอนุกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ทั้งในระดับจังหวัดและอำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัยตั้งแต่เริ่ม

ด้านนโยบาย

ระดับนโยบายควรสนับสนุนให้บุคลากรทำงานอย่างนักวิจัยเพิ่มขึ้น โดยใช้งานในหน้าที่ที่ทำอยู่แล้วจะเป็นการพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะของเจ้าหน้าที่ไปในตัว สนับสนุนงบประมาณขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานด้านนี้ เพราะเป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่จะก่อประโยชน์ต่องานว่าส่งเสริมการเกษตรทั้งในปัจจุบันและอนาคต

ด้านกลยุทธ์/ทิศทางพัฒนาชุมชน

ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์และการทำงานทั้งของเจ้าหน้าที่และชุมชนให้รู้จักคิด และดำเนินการพัฒนาชุมชน พัฒนากลุ่มในเชิงกลยุทธ์มากขึ้น โดยคัดเลือกกลุ่มนำร่องหรือต้นแบบ ขึ้นมาเพื่อดำเนินการ กลุ่มต้นแบบดำเนินการพัฒนาโดยประเมินศักยภาพ วิเคราะห์ศักยภาพ กำหนดเป้าหมายวิสัยทัศน์ในการพัฒนา กำหนดภารกิจ วัตถุประสงค์ และตัวชี้วัดการพัฒนาพร้อมวิธี ประเมิน

ด้านการวิจัยครั้งต่อไป

แนวทางการเสนอโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่(Area-based collaborative research for development : ABC research) เพื่อสร้างการขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ด้วยข้อมูลและความรู้ที่เกิดจากการวิจัย ต้องมีความเข้าใจ เข้าถึงและพัฒนาในมิติต่าง ๆ เพื่อที่จะสามารถเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และสร้างความเข้าใจในสังคม วัฒนธรรม ความเชื่อที่ ท้องถิ่นมีอยู่อย่างถ่องแท้ โดยมีประเด็นสำคัญที่ต้องพิจารณาในสามมิติหลัก ดังนี้

1. มิติพื้นที่ และ ตำแหน่งของพื้นที่ (Site Location)

1.1 โดยพื้นที่ต้องมีความสำคัญเป็นจุดยุทธศาสตร์ หรือสามารถแสดงลำดับความสำคัญของพื้นที่ได้อย่างชัดเจน

1.2 เรื่องราวเชื่อมโยงกับพื้นที่ในมิติของสังคม คน วัฒนธรรม ความเชื่อรวมไปถึงคุณค่าของพื้นที่ (core value)ที่มีมากพอ

1.3 เป็นพื้นที่ที่ยังขาดการเชื่อมโยงข้อมูลในพื้นที่อย่างเป็นระบบ

2. มิติของชุมชนในพื้นที่

2.1 ชุมชนมีความเข้มแข็งสามารถที่จะปรับตัว เรียนรู้ในสิ่งใหม่ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นได้

2.2 มีความรักในถิ่นฐานของตนเองอย่างชัดเจน อาทิ ปักหลักอยู่อาศัยจนถึงบั้นปลายของชีวิต ประเด็นนี้มีความสำคัญมาก เพราะจะส่งผลสะท้อนถึงความยั่งยืนในการพัฒนา

3. มิติของผู้นำชุมชนและผู้บริหารในท้องถิ่น

3.1 มีความเข้าใจชุมชนในท้องถิ่นที่ตนปกครองอย่างถ่องแท้

3.2 พร้อมให้ความร่วมมือในการขับเคลื่อนแผนงานพัฒนาในอนาคต มีวิสัยทัศน์และสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งใหม่ได้ เข้าใจถึงคุณค่าความสำคัญของทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางธรรมชาติ อันเป็นทรัพยากรของชุมชน ที่มีอยู่

บทคัดย่อ

จากการศึกษาเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงพื้นที่มรดกโลกอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร ทั้งทางด้านนโยบาย แผนพัฒนาฯ โครงการต่าง ๆ บ่งชี้ว่า "สุโขทัย" เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวมรดกโลกและจะมีบทบาทหลักสำหรับการท่องเที่ยวแหล่งมรดกโลกภายในประเทศ ทั้งยังเชื่อมโยงไปยังแหล่งมรดกโลกอื่น ๆ ในอาเซียน โดยมีพื้นที่ชุมชนเมืองเก่าที่มีความเชื่อมโยงกันทั้งทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว ที่สามารถส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวชุมชนเมืองเก่าต่าง ๆ อาทิ เช่น กงไกรลาศ คีรีมาศ บ้านด่านลานหอย ศรีนคร ทุ่งเสลี่ยม หาดเสี้ยว และสวรรคโลก ทำให้เกิดความเชื่อมโยงและช่วยส่งเสริมศักยภาพของกันและกันในแต่ละพื้นที่ให้อยู่ในระดับสากล สามารถเชื่อมโยงกับแหล่งมรดกโลกในภูมิภาคอาเซียน (World Heritage Corridor) จึงเป็นแนวคิดที่มีความสำคัญ ในการช่วยกระจายรายได้ ยกระดับเศรษฐกิจและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่ให้ดียิ่งขึ้น

อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพและมีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน เริ่มแต่ที่ตั้งดั้งเดิมที่เมืองบางขลัง และเคยมีฐานะเป็นจังหวัดก่อนที่จะถูกยุบไปตั้งที่จังหวัดสุโขทัย โดยตั้งอยู่บนสองฝั่งของแม่น้ำยม ที่มีการตั้งถิ่นฐานของชุมชนมาแต่อดีต เป็นแหล่งประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิตที่มีความน่าสนใจ มีอาคารบ้านเรือนที่มีรูปแบบสถาปัตยกรรมที่มีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์สะท้อนถึงวิถีชีวิตของชุมชนชาวจีนในอดีต ดังนั้นพื้นที่ชุมชนเก่าซึ่งเป็นชุมชนจีนและพื้นที่ต่อเนื่องบริเวณสถานีรถไฟและสถานีตำรวจ จึงเป็นบริเวณที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของเมืองสวรรคโลกที่ควรค่าแก่การปรับปรุงฟื้นฟู การอนุรักษ์ และการพัฒนาเพื่อส่งเสริมกิจกรรมทางเศรษฐกิจ กิจกรรมการท่องเที่ยว กิจกรรมประเพณีและวัฒนธรรม ตลอดจนกิจกรรมอื่น ๆ ที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตและสร้างมูลค่าเพิ่มกระจายรายได้ให้กับชุมชนต่อไปในอนาคต

ดังนั้น เพื่อให้เมืองสวรรคโลกเป็นพื้นที่ชุมชนที่มีชีวิต มีเอกลักษณ์ของตนเอง มีการพัฒนาที่มีความเหมาะสมทั้งด้านกายภาพ สภาพแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคม เป็นเมืองน่าเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวและชาวบ้านในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี การกำหนดอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ (Identity & Character) ในพื้นที่ที่มีศักยภาพ เช่น การอนุรักษ์และพัฒนาชุมชนจีน พื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำยม พื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ได้แก่ สถานีรถไฟ สถานีตำรวจ ที่ว่าการอำเภอสวรรคโลก ฯลฯ ตลอดจนแนวทางในการออกแบบและปรับปรุงภูมิทัศน์พื้นที่สำคัญดังกล่าว ทั้งในด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการวางแผนการพัฒนาเมืองด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมในระดับต่าง ๆ ทั้งที่มีอยู่แล้วและสร้างเสริมขึ้นใหม่ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม

โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการท่องเที่ยวที่เป็นกิจกรรมสำคัญและได้รับการส่งเสริมจากภาครัฐเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของเมืองทั้งจากนโยบายในระดับประเทศและระดับจังหวัด ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคีเครือข่ายในการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกที่ได้มาตรฐาน ความปลอดภัย รองรับนักท่องเที่ยวทุกกลุ่ม รวมทั้งการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการและการบริการการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ สร้างประโยชน์กระจายรายได้ให้กับท้องถิ่น และเป็นไปตามแนวทางการพัฒนาเมืองสวรรคโลกที่ยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ : ผังแม่บท, เมืองมรดกโลก, การท่องเที่ยว

Abtract

This research investigated the community engagement levels of local organizations and community leaders in Sawankhalok district with a proposed master plan to develop strategic models for creative tourism and sustainability through sustainable development goals from the United Nations. The objective of Sawankalok masterplan is to create a mobility mechanism for connect Sukhothai – Si satchanalai – Kamphaeng Phet Historical Parks, UNESCO World Heritage sites to become the main tourist destination in the future. The project focuses on the capacity of culture to improve the quality of life and seeks to recover the historical link among culture, co-creation development, and sustainability. Based on this context, this paper analyzes the main problems and the research results showed the following: 1) As for the implementation and operational framework on the Sawankhalok Master plan for Tourism journey in World Heritage areas of Historical districts, the researcher found that. The plans and projects were able to develop the management of the cultural and historical tourism 2) The results of the strategic drafting found that the vision of the Sukhothai and associate towns World Heritage was to sustainably and co-creation the values of the Sukhothai and associate towns World Heritage.

Keyword : Masterplan, Word Heritage, Tourism

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทสรุปย่อสำหรับผู้บริหาร	**I**
บทคัดย่อ	**XV**
Abtract	**XVI**
สารบัญ	**XVII**
สารบัญภาพ	**XX**
สารบัญตาราง	**XXV**
1 บทนำ	**1**
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology)	4
1.4 แผนการทำงาน	4
1.5 กิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยแต่ละข้อ	5
1.6 ผลที่คาดว่าจะได้รับ (Outcome/Impact)	7
1.7 ผลที่คาดว่าจะได้รับ (Output)	9
1.8 ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ	9
1.9 กระบวนการผลักดันผลงานดังกล่าวออกสู่การใช้ประโยชน์	10
2 การทบทวนเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	**11**
2.1 การศึกษาความสำคัญของพื้นที่เป้าหมาย	11
2.2 การทบทวนเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	25
2.3 การศึกษาแนวคิดด้านการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยว	26
2.4 การศึกษาแนวคิดด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน	28

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
2.5 การศึกษาแนวทางในการเชื่อมโยงและประสานแผนพัฒนาในระดับพื้นที่	28
2.6 โครงการที่ได้ดำเนินงานในพื้นที่	32
2.7 การศึกษาการเชื่อมโยงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่	34
2.9 การทบทวนยุทธศาสตร์จังหวัด	37
2.10 การศึกษายุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ	41
2.11 การศึกษาแนวคิดด้านกายภาพย่านชุมชนเก่า	49
2.12 แนวคิดและวิธีการในการอนุรักษ์ย่านชุมชนเก่า	52
2.14 ความสำคัญทางกายภาพพื้นที่ชุมชน	54
2.15 แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน	58
3 วิธีการดำเนินการวิจัย	**61**
3.1 วิธีดำเนินการวิจัย	61
3.2 ทฤษฎี สมมุติฐานงานวิจัย	65
3.3 ยุทธศาสตร์การดำเนินงานพัฒนาโดยเน้นคนเป็นศูนย์กลาง	66
3.4 การแบ่งแนวทางพัฒนาตามบริบทที่เหมาะสมของของพื้นที่อำเภอสวรรคโลก	68
3.5 ยุทธวิธีและกระบวนการทำงานร่วมกับชุมชน	69
3.6 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นที่ศึกษาและกิจกรรมด้านการมีส่วนร่วม	72
3.7 การศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณค่าทางอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ (Identity & Character)	96
4 ผลการดำเนินการ	**115**
4.1 ผลการดำเนินการและผลผลิต	115
4.2 กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา (Strategy)	169
4.3 การผลักดันผลงานสู่การใช้ประโยชน์	174

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	**185**
5.1 สรุปผลการวิจัย	187
5.2 อภิปรายผล	192
5.3 ข้อเสนอแนะ	196
บรรณานุกรม	**199**
ภาคผนวก	**203**
ก. การใช้ประโยชน์จากงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์	203
ข. การเก็บรวบรวมและจัดทำข้อมูล	211
ค. บุคลากร	238

สารบัญภาพ

เรื่อง	หน้า
ภาพที่ 1 แสดงเส้นทางการท่องเที่ยวทางรถรถไฟที่เชื่อมโยงเมืองมรดกโลก เมืองสวรรคโลก	19
ภาพที่ 2 การท่องเที่ยวทางรถไฟสู่พื้นที่เชื่อมโยง	20
ภาพที่ 3 ตัวอย่างหนังสือคู่มือนำเที่ยวทางรถไฟในวันหยุด	24
ภาพที่ 4 แสดงพื้นที่ศึกษาโครงการตามเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยง พื้นที่มรดกโลกอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร	30
ภาพที่ 5 แสดงพื้นที่ศึกษาโครงการตามแนวเส้นทางบางพาน บางขลัง ไตรตรึง (เส้นทางพระร่วง)	31
ภาพที่ 6 สะพานไม้ไผ่ที่บ้านขอนซุง ต.บางขลัง อ.สวรรคโลก จ.สุโขทัย	32
ภาพที่ 7 แสดงตัวอย่างแนวคิดการด้านเอกลักษณ์และอัตลักษณ์	33
ภาพที่ 8 ตัวอย่างโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงประเทศภูมิภาคอาเซียนในพื้นที่ตัวเมืองสวรรคโลก	36
ภาพที่ 9 แสดงเป้าหมายการพัฒนาจังหวัดสุโขทัย 2561-2564	38
ภาพที่ 10 การพัฒนาอย่างยั่งยืนจากรายงานของ Brundtland (1987) และ Giddings (2002)	38
ภาพที่ 11 แสดงกลุ่มประเทศลุ่มแม่น้ำอิระวะดี - เจ้าพระยา - แม่โขง	41
ภาพที่ 12 ประตูที่ 3 แห่ง LIMEC สู่การท่องเที่ยงเชิงอนุรักษ์และเกษตรอุตสาหกรรม	43
ภาพที่ 13 พื้นที่ศึกษาโครงการตามแนวเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจหลวงพระบาง อินโดจีน เมาะลำไย (LIMEC)	45
ภาพที่ 14 การศึกษาเครือข่ายการคมนาคมเชื่อมโยงภายในภูมิภาค	46
ภาพที่ 15 การท่องเที่ยวกลุ่มมรดกโลกภายในประเทศภายในประเทศเชื่อมโยงเมืองสวรรคโลก	47
ภาพที่ 16 การท่องเที่ยวกลุ่มเขตพัฒนาการท่องเที่ยวมรดกโลกและวัฒนธรรม	48
ภาพที่ 17 แสดงกรอบการทำงานในพื้นที่ต้นแบบด้านการเชื่อมโยงพื้นที่	62
ภาพที่ 18 แสดงสมมติฐานการวิจัยด้านยุทธศาสตร์การวิจัย	65
ภาพที่ 19 แผนผังแสดงกรอบการดำเนินการ	73
ภาพที่ 20 การเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นในพื้นที่เป้าหมาย	75

สารบัญภาพ (ต่อ)

เรื่อง หน้า

ภาพที่ 21 การลงพื้นที่ครั้งที่ 1 ชุมชนเมืองสวรรคโลก 76
ภาพที่ 22 การประชุมและลงศึกษาพื้นที่ครั้งที่ 2 พื้นที่เชื่อมโยงอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย 77
ภาพที่ 23 การประชุมและลงศึกษาพื้นที่ครั้งที่ 2 พื้นที่เชื่อมโยงอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย 78
ภาพที่ 24 การประชุมและลงศึกษาพื้นที่ครั้งที่ 2 พื้นที่ชุมชนเมืองสวรรคโลก 79
ภาพที่ 25 การประชุมและลงศึกษาพื้นที่ครั้งที่ 3 พื้นที่เชื่อมโยงอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย 80
ภาพที่ 26 การประชุมและลงศึกษาพื้นที่ครั้งที่ 3 พื้นที่ ชุมชนเมืองสวรรคโลก 82
ภาพที่ 27 การประชุมและลงศึกษาพื้นที่ครั้งที่ 4 พื้นที่ เชื่อมโยงอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย 83
ภาพที่ 28 การประชุมและลงศึกษาพื้นที่ครั้งที่ 5 พื้นที่เมืองสวรรคโลก 86
ภาพที่ 29 การประชุมและลงศึกษาพื้นที่ครั้งที่ 6 พื้นที่เชื่อมโยงอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย 89
ภาพที่ 30 การประชุมเสาวนาและลงศึกษาพื้นที่ครั้งที่ 7 ในพื้นที่ชุมชนเมืองสวรรคโลก 91
ภาพที่ 31 กิจกรรมงานเสวนา บริเวณภายในอาคารสถานีรถไฟสวรรคโลก 92
ภาพที่ 32 Infographic ในการจัดแสดงนิทรรศการกระบวนการศึกษาและจัดทำฐานข้อมูล 93
ภาพที่ 33 การจัดนิทรรศการ แสดงผลงานการสำรวจศึกษาพื้นที่ (สถานีรถไฟสวรรคโลก) 94
ภาพที่ 34 พิธีเปิดงานกิจกรรมและมอบประกาศนียบัตรแก่ผู้ร่วมโครงการ 94
ภาพที่ 35 กระบวนการสำรวจและเก็บข้อมูลด้านกายภาพ 98
ภาพที่ 36 กระบวนการสำรวจและเก็บข้อมูลด้านกายภาพ พื้นที่ชุมชนเมืองสวรรคโลก 99
ภาพที่ 37 กระบวนการสำรวจและเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ พื้นที่ชุมชนเมืองสวรรคโลก 100
ภาพที่ 38 กระบวนการสำรวจและเก็บข้อมูลรูปแบบทางสถาปัตยกรรม 101
ภาพที่ 39 กระบวนวิเคราะห์รูปแบบทางสถาปัตยกรรม พื้นที่ชุมชนเมืองสวรรคโลก 102
ภาพที่ 40 ประมวลผลข้อมูลประเภทอาคารตามพื้นที่ต่าง ๆ ในพื้นที่ชุมชนเมืองสวรรคโลก 106
ภาพที่ 41 Infographic แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลทางกายภาพชุมชนเมืองสวรรคโลก 118
ภาพที่ 42 ผังแสดงแผนที่ตั้งอาคารไม้ที่มีความเป็นมรดกสถาปัตยกรรมมอาคารไม้ 120
ภาพที่ 43 แผนที่การเชื่อมโยงการท่องเที่ยวด้านมรดกสถาปัตยกรรมมอาคารไม้ 120
ภาพที่ 44 ชุดภาพตัวอย่างสื่อเอกสารท้องถิ่นด้านมรดกสถาปัตยกรรมมอาคารไม้ 121

สารบัญภาพ (ต่อ)

เรื่อง หน้า

ภาพที่ 45 ชุดภาพตัวอย่างสื่อเอกสารท้องถิ่นด้านมรดกสถาปัตยกรรมมอาคารไม้ 122
ภาพที่ 46 ชุดภาพตัวอย่างสื่อเอกสารท้องถิ่นด้านมรดกสถาปัตยกรรมมอาคารไม้ 123
ภาพที่ 47 ชุดภาพตัวอย่างสื่อเอกสารท้องถิ่นด้านมรดกสถาปัตยกรรมมอาคารไม้ 124
ภาพที่ 48 ชุดภาพตัวอย่างสื่อเอกสารท้องถิ่นด้านมรดกสถาปัตยกรรมมอาคารไม้ 125
ภาพที่ 49 ชุดภาพตัวอย่างสื่อเอกสารท้องถิ่นด้านมรดกสถาปัตยกรรมมอาคารไม้ 126
ภาพที่ 50 ชุดภาพตัวอย่างสื่อเอกสารท้องถิ่นด้านมรดกสถาปัตยกรรมมอาคารไม้ 127
ภาพที่ 51 ชุดภาพตัวอย่างสื่อเอกสารท้องถิ่นด้านมรดกสถาปัตยกรรมมอาคารไม้ 128
ภาพที่ 52 ชุดภาพตัวอย่างสื่อเอกสารท้องถิ่นด้านมรดกสถาปัตยกรรมมอาคารไม้ 129
ภาพที่ 53 ชุดภาพตัวอย่างสื่อเอกสารท้องถิ่นด้านมรดกสถาปัตยกรรมมอาคารไม้ 130
ภาพที่ 54 ชุดภาพตัวอย่างสื่อเอกสารท้องถิ่นด้านมรดกสถาปัตยกรรมมอาคารไม้ 131
ภาพที่ 55 ชุดภาพตัวอย่างสื่อเอกสารท้องถิ่นด้านมรดกสถาปัตยกรรมมอาคารไม้ 132
ภาพที่ 56 ชุดภาพตัวอย่างสื่อเอกสารท้องถิ่นด้านมรดกสถาปัตยกรรมมอาคารไม้ 133
ภาพที่ 57 ชุดภาพตัวอย่างสื่อเอกสารท้องถิ่นด้านมรดกสถาปัตยกรรมมอาคารไม้ 134
ภาพที่ 58 ชุดภาพตัวอย่างสื่อเอกสารท้องถิ่นด้านมรดกสถาปัตยกรรมมอาคารไม้ 135
ภาพที่ 59 ชุดภาพตัวอย่างสื่อเอกสารท้องถิ่นด้านมรดกสถาปัตยกรรมมอาคารไม้ 136
ภาพที่ 60 ชุดภาพตัวอย่างสื่อเอกสารท้องถิ่นด้านมรดกสถาปัตยกรรมมอาคารไม้ 137
ภาพที่ 61 ชุดภาพตัวอย่างสื่อเอกสารท้องถิ่นด้านมรดกสถาปัตยกรรมมอาคารไม้ 138
ภาพที่ 62 ชุดภาพตัวอย่างสื่อเอกสารท้องถิ่นด้านมรดกสถาปัตยกรรมมอาคารไม้ 139
ภาพที่ 63 โมเดลจำลองสถาปัตยกรรมมอาคารไม้ ขนาด 1 : 50 140
ภาพที่ 64 การจัดแสดงโมเดลจำลองสถาปัตยกรรมมอาคารไม้ ขนาด 1 : 50 141
ภาพที่ 65 คู่มือ ชุดความรู้ การพัฒนาเมืองที่ยั่งยืนโดยใช้การท่องเที่ยวชุมชนเป็นฐาน 143
ภาพที่ 66 หนังสือ : สถาปัตยกรรมไม้หมายเมืองสวรรคโลก 147
ภาพที่ 67 หนังสือ : Rediscovered Heritage Of Sawankhalok’s Wooden Architecture 150
ภาพที่ 68 ผังแนวคิดในการแบ่งพื้นที่เขตย่านสำคัญในเมืองสวรรคโลก 155

สารบัญภาพ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
ภาพที่ 69 ผังแสดงตำแหน่งสถานที่ท่องเที่ยวและสถานที่สำคัญในเมืองสวรรคโลก	156
ภาพที่ 70 ภาพผังแสดงตำแหน่งร้านอาหารในเมืองสวรรคโลก	156
ภาพที่ 71 ผังแสดงตำแหน่งโรงแรม ที่พักในเมืองสวรรคโลก	157
ภาพที่ 72 ผังแสดงตำแหน่งอาคารสถาปัตยกรรมไม้ ที่มีความสำคัญในเมืองสวรรคโลก	157
ภาพที่ 73 ผังแนวคิดการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวในเมืองสวรรคโลก โดยการสัญจรทางเท้า	158
ภาพที่ 74 ผังแนวคิดการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวในเมืองสวรรคโลก โดยการสัญจรทางจักรยาน	158
ภาพที่ 75 ผังแสดงการศึกษาการเชื่อมโยงสถานที่และความสำคัญของพื้นที่ในระดับย่าน	159
ภาพที่ 76 ผังแสดง การศึกษาการเชื่อมโยงสถานที่และความสำคัญของพื้นที่โดยรอบ	160
ภาพที่ 77 ผังแสดง การศึกษาการเชื่อมโยงของย่านชุมชนเมืองสวรรคโลกกับพื้นที่เมืองโดยรอบ	161
ภาพที่ 78 ผังเชื่อมโยงการท่องเที่ยวชุมชนเมืองสวรรคโลกกับพื้นที่เมืองโดยรอบ	162
ภาพที่ 79 ผังเส้นทางการท่องเที่ยวอาคารสถาปัตยกรรมไม้หมายเมือง ชุมชนเมืองสวรรคโลก	163
ภาพที่ 80 ผังเส้นทางการท่องเที่ยวเชื่อมโยงชุมชน โดยการสัญจรทางเท้าและจักรยาน	164
ภาพที่ 81 ภาพถ่ายป้ายเมืองสวรรคโลกในอดีต มีภาษาจีนกำกับ อ่านว่า ซ่ง เจี่ย ลั่ว	166
ภาพที่ 82 ตัวอย่างสื่อสัญลักษณ์ ที่บ่งบอกถึงอัตลักษณ์และเอกลักษณ์พื้นที่ (Identity & Character)	167
ภาพที่ 83 งานศึกษาและออกแบบสื่อสัญลักษณ์	168
ภาพที่ 84 แนวการออกแบบทางเลือกแผนที่สถานที่สำคัญและสถานที่ท่องเที่ยวในปัจจุบัน	169
ภาพที่ 85 แนวการออกแบบทางเลือก แผนที่การส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยรถไฟ 2 วัน 1 คืน	173
ภาพที่ 86 ประชุมนำเสนอผลการดำเนินงานยและเสวนา แนวทางการนำผลงานไปใช้ประโยชน์	175
ภาพที่ 87 นำเสนอผลการดำเนินงานโครงการวิจัย แก่หน่วยงานท้องถิ่น	176
ภาพที่ 88 ประชุมนำเสนอผลการดำเนินงานโครงการวิจัย แก่ผู้ว่าราชการจังหวัดสุโขทัย	177
ภาพที่ 89 การมอบประกาศนียบัตร ให้แก่ตัวแทนภาคีเครือข่ายผู้มีส่วนร่วมในงานวิจัย	178
ภาพที่ 90 อุโบสถวัดสว่างอารมณ์วรวิหาร ภายในประดิษฐานพระพุทธเรืองฤทธิ์	179
ภาพที่ 91 จวนเจ้าเมืองสวรรคโลก พระยาวิชิตภักดี (นาค) ปัจจุบันเป็นกุฏิเจ้าอาวาส	180

สารบัญภาพ (ต่อ)

เรื่อง หน้า

ภาพที่ 92 ภาพถ่ายดาวเทียมตำแหน่งที่ตั้งวัดสว่างอารมณ์วรวิหารและพื้นที่โดยรอบ 181
ภาพที่ 93 ภาพแผนที่ถนนบริเวณโดยรอบวัดสว่างอารมณ์วรวิหาร 181
ภาพที่ 94 แสดงการใช้พื้นที่ภายในเขตที่ดินวัดสว่างอารมณ์วรวิหาร 183
ภาพที่ 95 ทีมนักวิจัยและภาคประชาชนร่วมบูรณาการการแก้ปัญหาวัดสว่างอารมณ์วรวิหาร 184
ภาพที่ 96 ตัวอย่างรูปภาพและเอกสารประกอบตัวอย่างผังครอบครัว 212
ภาพที่ 97 การประชาสัมพันธ์กิจกรรมของโครงการฯ บนเว็บไซต์ www.harc.asia 213
ภาพที่ 98 ตัวอย่างงานเผยแพร่ บน www.harc.asia 214
ภาพที่ 99 โครงการที่เป็นผลลัพธ์ในอนาคต ภายใต้ความร่วมมือในโครงการฯ 214
ภาพที่ 100 ตัวอย่างหน้า facebook : World Heritage Experience สวรรคโลก Group 215
ภาพที่ 101 พิธีมอบรางวัลเครือข่ายชุมชน โดยผู้ว่าราชการจังหวัดสุโขทัย 216
ภาพที่ 102 ตัวอย่างเนื้อหาบน YouTube Chanel : HARC KMITL 217
ภาพที่ 103 ข่าวกิจกรรมในโครงการฯ จากเว็ปไซต์ของสำนักข่าวท้องถิ่น “Chaing Mai New” 218
ภาพที่ 104 สิ่งพิมพ์ (Print Media) นำเสนอข้อมูลโครงการฯ 219
ภาพที่ 105 สิ่งพิมพ์ (Print Media) การศึกษาอาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมอาคารเรือนไม้ 220
ภาพที่ 106 ผลงานการออกแบบ แผ่นประชาสัมพันธ์ กิจกรรมของโครงการฯ 221

สารบัญตาราง

เรื่อง		หน้า
ตารางที่ 1	แสดงแผนการทำงานตลอดโครงการ	4
ตารางที่ 2	แผนกิจกรรมหลักที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ รวมทั้งผลลัพธ์ (Output) ที่คาดว่าจะได้รับ	5
ตารางที่ 3	สถานที่ทำการทดลอง / เก็บข้อมูล / ที่มาของข้อมูล	63
ตารางที่ 4	แสดงระยะเวลาการดำเนินงานวิจัย ปีงบประมาณ 2562	64
ตารางที่ 5	ตารางกิจกรรมการดำเนินงาน	74
ตารางที่ 6	ตารางข้อมูลอาคาร ประกอบแผนที่	119

1
บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ

จากการศึกษาเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงพื้นที่มรดกโลกอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร ทั้งทางด้านนโยบาย แผนพัฒนาฯ โครงการต่าง ๆ บ่งชี้ว่า "สุโขทัย" จะมีบทบาทหลักสำหรับเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชื่อมโยงแหล่งมรดกโลก ทั้งภายในประเทศและแหล่งมรดกโลกอื่น ๆ ในภูมิภาคอาเซียน (World Heritage Corridor) โดยมีพื้นที่ชุมชนเมืองเก่า อาทิเช่น บ้านด่านลานหอย กงไกรลาศ คีรีมาศ ศรีนคร ทุ่งเสลี่ยม หาดเสี้ยว และสวรรคโลก ที่มีความเชื่อมโยงกันทั้งทางด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม การส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวชุมชนเมืองเก่าต่าง ๆ ให้แต่ละพื้นที่ช่วยส่งเสริมศักยภาพของกันและกัน ให้เป็นเมืองท่องเที่ยวในระดับสากลได้ จึงเป็นแนวคิดที่มีความสำคัญ ในการช่วยกระจายรายได้ ยกระดับเศรษฐกิจและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่ให้ดียิ่งขึ้น

เมืองสวรรคโลก ในอดีตเป็นแหล่งรวบรวมไพร่พลและเสบียงในการกอบกู้เอกราช ณ เมืองบางขลัง เนื่องจากพื้นที่ตั้งอยู่บนสองฝั่งของแม่น้ำยม บริเวณนี้มีความอุดมสมบูรณ์ ทั้งยังเป็นศูนย์กลางการเดินทางและการค้า จึงมีการตั้งถิ่นฐานของชุมชนสืบมาช้านาน รวมถึงการเข้ามาตั้งรกรากของชาวจีน ในจังหวัดสวรรคโลกทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่มีความน่าสนใจ แม้จะผ่านกลาเวลามานานชาวเมืองยังคงเก็บรักษาบรรยากาศของย่านการค้าเก่า รอบบริเวณสถานีรถไฟ สถานีตำรวจ ที่ว่าการอำเภอ และพื้นที่ต่อเนื่อง มีอาคารบ้านเรือนที่มีรูปแบบสถาปัตยกรรมที่มีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์สะท้อนถึงวิถีชีวิตของชุมชนชาวจีน ซึ่งเป็นสิ่งแสดงให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองของเมืองสวรรคโลกจากอดีตมาจนถึงปัจจุบัน

ดังนั้นพื้นที่บริเวณย่านชุมชนเก่าซึ่งเป็นชุมชนจีนและ จึงเป็นบริเวณที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของเมืองสวรรคโลกที่ควรค่าแก่การปรับปรุงฟื้นฟู การอนุรักษ์ เพื่อมิให้สูญหายและการดำรงอยู่อย่างยั่งยืน ควบคู่ไปกับการพัฒนาเพื่อส่งเสริมกิจกรรมทางเศรษฐกิจ กิจกรรมการท่องเที่ยว กิจกรรมประเพณีและวัฒนธรรม ตลอดจนกิจกรรมอื่น ๆ ที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตและสร้างมูลค่าเพิ่ม กระจายรายได้ให้กับชุมชนต่อไปในอนาคต จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการวางแผนการพัฒนาเมืองให้มีความเหมาะสมทั้งด้านกายภาพ สภาพแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคม ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมในระดับต่าง ๆ

เพื่อให้เกิดการพัฒนาพื้นที่เมืองสวรรคโลก ซึ่งเป็นเมืองสำคัญในการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวในเมืองมรดกโลก มีรูปแบบที่สอดคล้องกันอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องต่อความต้องการในการพัฒนาของภาครัฐและเอกชน รวมทั้งสนับสนุนการใช้ประโยชน์ที่ดินให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ควบคู่ไปกับการพัฒนาเสริมสร้างเอกลักษณ์ของพื้นที่ ชุมชนและสถาปัตยกรรม เพื่อต้อนรับและสร้างความประทับใจแก่ผู้มาเยือน โดยยังคงสภาวะแวดล้อมที่ยั่งยืน

โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการท่องเที่ยวที่เป็นกิจกรรมสำคัญและได้รับการส่งเสริมจากภาครัฐเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของเมืองทั้งจากนโยบายในระดับประเทศและระดับจังหวัด ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคีเครือข่ายในการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมการกำหนดอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ (Identity & Character) พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกที่ได้มาตรฐาน ความปลอดภัย รองรับนักท่องเที่ยวทุกกลุ่ม รวมทั้งการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการและการบริการการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ สร้างประโยชน์กระจายรายได้ให้กับท้องถิ่น และเป็นไปตามแนวทางการพัฒนาเมืองสวรรคโลกที่ยั่งยืนต่อไป

ปัจจุบันผังเมืองและผังแม่บทในพื้นที่เฉพาะ เป็นการทำในลักษณะเป็นผังเดี่ยวมีผลบังคับใช้ในแต่ละพื้นที่ ซึ่งการนำมาปฏิบัติหรือบังคับใช้ในพื้นที่มรดกโลกและอุทยานประวัติศาสตร์ เมืองเก่า เมืองท่องเที่ยว นั้น อาจไม่สอดคล้องกับการส่งเสริมศักยภาพของพื้นที่ด้านการท่องเที่ยวมรดกโลกด้านวัฒนธรรม ที่ต้องการความเชื่อมโยงกันในแต่ละพื้นที่ ในทุกมิติ โดยจะต้องวางแผนการบริหารจัดการเมืองให้เกิดการพัฒนาอย่างสมดุลในทุก ๆ ด้าน

คณะวิจัยได้วางแผนและดำเนินการวิจัยด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมในระดับต่าง ๆ ทั้งที่มีอยู่แล้วและสร้างเสริมขึ้นใหม่ในรูปแบบกิจกรรมการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อศึกษา วิเคราะห์ ข้อมูลทางกายภาพ เศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนปัญหาและบริบทของพื้นที่ ความต้องการของชุมชนในพื้นที่ เพื่อประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาอย่างยั่งยืน

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1) เพื่อศึกษา วิเคราะห์ ข้อมูลทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคมและประชากร ตลอดจนปัญหาและบทบาทของพื้นที่ และความต้องการของประชาชน เพื่อประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2) เพื่อให้ได้ผังพัฒนาทางด้านกายภาพที่ลงรายละเอียดโครงการพัฒนาในแต่ละย่าน และสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

3) เพื่อการกำหนดอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ (Identity & Character) ทั้งในด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ให้มีความชัดเจน สามารถนำไปปรับปรุงและพัฒนาอัตลักษณ์ ให้คงอยู่ เผยแพร่ และ ยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน

4) เพื่อให้ได้แผนปฏิบัติการ (Action Plan) และสำหรับใช้เป็นมาตรฐานการปรับปรุงพื้นที่เฉพาะของโครงการ โดยเน้นรายละเอียดรูปแบบ แนวทางและมาตรการต่าง ๆ ในการดำเนินการบริหารจัดการ การพัฒนาปรับปรุงฟื้นฟูเมือง การอนุรักษ์ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

5) เพื่อวางผังสาธารณูปโภค และสาธารณูปการต่าง ๆ เช่น การวางแผนโครงการคมนาคมและขนส่งที่ครบวงจร จัดให้มีถนนสายรอง สายย่อยที่เป็นโครงข่ายเชื่อมต่อกับถนนสายหลัก ระบบขนส่งมวลชน ที่จอดรถ (Park & Ride) การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์เมือง เช่น สถานศึกษา สวนสาธารณะ ห้องสมุด การระบายน้ำ การป้องกันน้ำท่วม บำบัดน้ำเสีย จัดเก็บขยะ การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ความปลอดภัย ถนนคนเดิน ลานส่งเสริมกิจกรรมสาธารณะและอื่น ๆ เป็นต้น

6) เพื่อเป็นการเสนอกลยุทธ์ (Strategy) ที่จะส่งเสริมและเป็นกรอบการจัดทำงบประมาณการพัฒนาพื้นที่ในด้านต่าง ๆ ให้ภาครัฐและเอกชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนา

1.3 วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology)

1) รวบรวมข้อมูล เอกสารการศึกษา เอกสารการวิจัยต่าง ๆ

2) คาดประมาณความต้องการในอนาคต

3) กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการพัฒนาพื้นที่โครงการ รวมถึงระบบชุมชน การใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร รูปแบบสถาปัตยกรรมและภูมิสถาปัตยกรรม การเชื่อมโยงระบบคมนาคมและขนส่ง ความปลอดภัย การสาธารณูปโภคสาธารณูปการ ในการกำหนดปริมาณ ปริมาตร คุณภาพ เพื่อใช้ในการติดตามและประเมินผล

4) กำหนดแนวทางและการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์

5) กำหนดแนวคิดในการวางผัง รูปแบบสถาปัตยกรรม ภูมิสถาปัตยกรรม และวิศวกรรมที่เหมาะสม

6) จัดทำผังทางเลือกในการพัฒนาพื้นที่

7) จัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และนำเอาผลจากกระบวนการดังกล่าวมาประกอบในการดำเนินโครงการ

8) วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลและประมวลผล สรุปผลการศึกษา และเสนอแนะองค์ความรู้เกี่ยวกับผลจากการออกแบบผังแม่บทพื้นที่เมืองสวรรคโลก เพื่อการท่องเที่ยวเชื่อมโยงมรดกโลก ต่อการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวของชุมชนโดยรอบอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ศรีสัชนาลัย กำแพงเพชร

1.4 แผนการทำงาน

ตารางที่ 1 แสดงแผนการทำงานตลอดโครงการ

รายละเอียดกิจกรรม	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ทบทวนแนวคิดทฤษฎีวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	↔	↔	↔	↔								
เก็บรวบรวมข้อมูลในภาพรวมและรายละเอียด			↔	↔	↔	↔						
วิเคราะห์ข้อมูลภาพรวมและปัจจัยต่าง ๆ					↔	↔	↔	↔				
เก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก						↔	↔	↔	↔	↔		
ประมวลผล สรุปผลและเสนอแนะ							↔	↔	↔	↔		
จัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์										↔	↔	↔
จัดเตรียมเอกสารเพื่อเผยแพร่											↔	↔

1.5 กิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยแต่ละข้อ

ตารางที่ 2 แผนกิจกรรมหลักที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ รวมทั้งผลลัพธ์ (Output) ที่คาดว่าจะได้รับ

วัตถุประสงค์	กิจกรรมหลัก	ระยะเวลาดำเนินการ	จำนวนวันที่ใช้	ผู้รับผิดชอบ
1. เพื่อศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคมและประชากร ตลอดจนปัญหาและบทบาทของพื้นที่และความต้องการของประชาชน เพื่อประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	1.1 ทบทวนแนวคิดทฤษฎีวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	เดือนที่ 1-2	60	รศ.สุรศักดิ์ กังขาว รศ.ดร.จตุรงค์ เลาหะเพ็ญแสง ศ.ดร.คุ้มพงศ์ หนูบรรจง
	1.2 จัดสร้างฐานข้อมูลและวิธีการเก็บ	เดือนที่ 2-3	60	รศ.สุรศักดิ์ กังขาว รศ.ดร.จตุรงค์ เลาหะเพ็ญแสง ศ.ดร.คุ้มพงศ์ หนูบรรจง
2. เพื่อให้ได้ผังพัฒนาทางด้านกายภาพที่ลงรายละเอียดโครงการพัฒนาในแต่ละย่าน และสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม	2.1 ออกแบบรายละเอียดผังพัฒนาทางด้านกายภาพโครงการพัฒนาในแต่ละย่าน	เดือนที่ 3-4	60	รศ.สุรศักดิ์ กังขาว รศ.ดร.จตุรงค์ เลาหะเพ็ญแสง รศ.ดร.สมพล ดำรงเสถียร ผศ.สันติ กวินวงศ์ไพบูลย์ นายวิศาล ชูประดิษฐ์
3. เพื่อการกำหนดอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ (Identity & Character) ทั้งในด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ให้มีความชัดเจน สามารถนำไปปรับปรุงและพัฒนา อัตลักษณ์ ให้คงอยู่ เผยแพร่ และ ยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน	3.1 กำหนดอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ (Identity & Character)	เดือนที่ 5	30	รศ.สุรศักดิ์ กังขาว รศ.ดร.จตุรงค์ เลาหะเพ็ญแสง ศ.ดร.คุ้มพงศ์ หนูบรรจง ผศ.ธีระวัฒน์ แสนคำ ดร.พิมอร แก้วแดง
	3.2 ออกแบบ สื่อสัญลักษณ์ ป้าย ภูมิทัศน์ถนน สิ่งอำนวยความสะดวก ตามอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่	เดือนที่ 6	30	รศ.สุรศักดิ์ กังขาว รศ.ดร.จตุรงค์ เลาหะเพ็ญแสง รศ.ดร.สมพล ดำรงเสถียร นายวิศาล ชูประดิษฐ์ อาจารย์ฐิรรัตณ์ ศรีคงจันทร์

วัตถุประสงค์	กิจกรรมหลัก	ระยะเวลาดำเนินการ	จำนวนวันที่ใช้	ผู้รับผิดชอบ
4. เพื่อให้ได้แผนปฏิบัติการ (Action Plan) และสำหรับใช้เป็นมาตรฐานการปรับปรุงพื้นที่เฉพาะของโครงการ โดยเน้นรายละเอียดรูปแบบแนวทางและมาตรการต่าง ๆ ในการดำเนินการบริหารจัดการ การพัฒนาปรับปรุงฟื้นฟูเมือง การอนุรักษ์และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	4.1 ออกแบบและจัดทำแผนปฏิบัติการ (Action Plan) สำหรับใช้เป็นมาตรฐานการปรับปรุงพื้นที่เฉพาะของโครงการ	เดือนที่ 7	30	รศ.สุรศักดิ์ กังขาว ศ.ดร.คุ้มพงศ์ หนูบรรจง รศ.ดร.สมพล ดำรงเสถียร นายวิศาล ชูประดิษฐ์ อาจารย์ฐิรรัตณ์ ศรีคงจันทร์
5. เพื่อวางผังสาธารณูปโภคและสาธารณูปการต่าง ๆ เช่น การวางแผนโครงการคมนาคมและขนส่งที่ครบวงจร จัดให้มีถนนสายรองสายย่อยที่เป็นโครงข่ายเชื่อมต่อกับถนนสายหลัก ระบบขนส่งมวลชน ที่จอดรถ (Park & Ride) ความปลอดภัย การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์เมือง เช่น สถานศึกษา สวนสาธารณะ ห้องสมุด การระบายน้ำ การป้องกันน้ำท่วม บำบัดน้ำเสีย จัดเก็บขยะ การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ถนนคนเดิน ลานส่งเสริม กิจกรรมสาธารณะและอื่น ๆ เป็นต้น	5.1 ออกแบบผังสาธารณูปโภค และสาธารณูปการต่าง ๆ เพื่อจัดการด้านสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์เมือง	เดือนที่ 8-9	60	รศ.สุรศักดิ์ กังขาว รศ.ดร.สมพล ดำรงเสถียร ผศ.สันติ กวินวงศ์ไพบูลย์ นายวิศาล ชูประดิษฐ์

วัตถุประสงค์	กิจกรรมหลัก	ระยะเวลาดำเนินการ	จำนวนวันที่ใช้	ผู้รับผิดชอบ
6. เพื่อเป็นการเสนอกลยุทธ์ (Strategy) ที่จะส่งเสริมและเป็นกรอบการจัดทำงบประมาณการพัฒนาพื้นที่ในด้านต่าง ๆ ให้ภาครัฐและเอกชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนา	6.1 กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา โครงการเสนอแนะที่จะส่งเสริมเพื่อเป็นกรอบการจัดทำงบประมาณการพัฒนาพื้นที่ในด้านต่าง ๆ	เดือนที่ 10-12	90	รศ.สุรศักดิ์ กังขาว รศ.ดร.จตุรงค์ เลาหะเพ็ญแสง ศ.ดร.คุ้มพงศ์ หนูบรรจง นายโกวิทย์ ขวัญศรีสุทธิ์นาย ณัฐพร ทุมชะรักษา

<u>หมายเหตุ</u> : จำนวนวันที่ใช้เป็นการคาดการณ์จำนวนเวลาที่จะต้องดำเนินการจริง โดยเทียบ 1 วัน เท่ากับ 8 ชั่วโมง

1.6 ผลที่คาดว่าจะได้รับ (Outcome/Impact)

1) เป็นการชี้นำแนวทางการพัฒนาและการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างชัดเจน โดยมีวัตถุประสงค์ให้พื้นที่โครงการเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวด้านมรดกโลกด้านวัฒนธรรม ศูนย์การธุรกิจ ส่งเสริมการท่องเที่ยว กระจายรายได้ กำหนดแนวทางการขยายตัวของชุมชนอย่างเป็นระบบ และเสริมสร้างเอกลักษณ์ไทยให้แก่พื้นที่ ทั้งนี้จะมีการกำหนดขนาดการพัฒนาที่เหมาะสม ซึ่งจะส่งเสริมการพัฒนาด้านเศรษฐกิจได้อย่างสมดุล และป้องกันที่จะส่งผลกระทบต่อโครงการและพื้นที่บริเวณโดยรอบได้อย่างเป็นระบบ

2) อัตลักษณ์และเอกลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ (Identity & Character) ทั้งในด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ให้มีความชัดเจน สามารถนำไปปรับปรุงและพัฒนา อัตลักษณ์ ให้คงอยู่ เผยแพร่ และ ยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน

3) เป็นการชี้นำแนวทางการพัฒนาด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ โดยดำเนินการวางแผนการพัฒนาระบบการคมนาคมขนส่งและระบบสาธารณูปโภค-สาธารณูปการด้านอื่น ๆ ให้มีประสิทธิภาพและส่งเสริมการพัฒนาในการใช้ที่ดินได้อย่างเป็นรูปธรรม

4) การวางแผนปฏิบัติการ (Action Plan) สำหรับใช้เป็นมาตรฐานการปรับปรุงพื้นที่เฉพาะของโครงการ โดยเน้นรายละเอียดรูปแบบ แนวทางและมาตรการต่าง ๆ ในการดำเนินการบริหารจัดการการพัฒนาปรับปรุงฟื้นฟูเมือง การอนุรักษ์ สามารถรองรับการเชื่อมโยงกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่มรดกโลกและการแก้ปัญหาอื่น ๆ ในอนาคตได้รอบด้าน

เป้าหมายของผลลัพธ์ (Outcome) คือ กลุ่มชาวบ้านร่วมบูรณาการองค์ความรู้จากงานวิจัยร่วมกับกลุ่มนักวิชาการ เรื่องการออกแบบผังแม่บทพื้นที่เมืองสวรรคโลก สู่การพัฒนาเครือข่ายแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถเชื่อมโยงกิจกรรมการท่องเที่ยว เศรษฐกิจ และวิถีชีวิตของชุมชนโดยรอบ

ตัวชี้วัด คือ ระดับความพึงพอใจในเรื่อง “การบูรณาการองค์ความรู้ในการใช้ประโยชน์จากการโครงการศึกษาและออกแบบผังแม่บทพื้นที่เมืองสวรรคโลกเพื่อการท่องเที่ยวเชื่อมโยงเมืองมรดกโลกอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร” ของกลุ่มชุมชนเมืองสวรรคโลก มีกลุ่มตัวอย่างการวิจัย ได้แก่ ระดับความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการส่งเสริมทางด้านการท่องเที่ยวและพัฒนาชุมชนในแต่ละเขตอุทยานประวัติศาสตร์ฯ และนักวิชาการทางด้านการท่องเที่ยวในสถาบันการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และได้องค์ความรู้ภายใต้โครงการบ่อย เพื่อการบูรณาการใช้งานของชาวบ้านในแต่ละชุมชน

เป้าหมายของผลลัพธ์ (Outcome)

ผลผลิต	ตัวชี้วัด	
	เชิงคุณภาพ	เชิงปริมาณ
กลุ่มชาวบ้านร่วมบูรณาการองค์ความรู้จากงานวิจัยร่วมกับกลุ่มนักวิชาการ เรื่องการออกแบบผังแม่บทพื้นที่เมืองสวรรคโลก สู่การพัฒนาเครือข่ายแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถเชื่อมโยงกิจกรรมการท่องเที่ยว เศรษฐกิจ และวิถีชีวิตของชุมชนโดยรอบ	ระดับความพึงพอใจในเรื่อง “การบูรณาการองค์ความรู้ในการใช้ประโยชน์จากการออกแบบผังแม่บทพื้นที่เมืองสวรรคโลก ทำให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยว เศรษฐกิจ และวิถีชีวิตของชุมชน”	มีกลุ่มตัวอย่างการวิจัย ได้แก่ ระดับความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการโครงการศึกษาและออกแบบผังแม่บทพื้นที่เมืองสวรรคโลกเพื่อการท่องเที่ยวเชื่อมโยงเมืองมรดกโลกอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร และหน่วยงานของรัฐที่มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และองค์ความรู้ที่งานวิจัยแต่ละโครงการสร้างเพื่อการ บูรณาการใช้งานของชาวบ้าน

1.7 ผลที่คาดว่าจะได้รับ (Output)

ผลที่คาดว่าจะได้รับในแต่ละช่วงระยะเวลา

เดือนที่	กิจกรรม (Activities)	ผลงานที่คาดว่าจะได้รับ (Outputs)
6 เดือนที่ 1	1. รวบรวมข้อมูล เอกสารการศึกษา เอกสารการวิจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับประวัติศาสตร์และเรื่องราวโบราณสถาน สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นและย่านประวัติศาสตร์ ของเมือง 2. ดำเนินการจัดทำฐานข้อมูล	1. ได้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ สังคม ตำแหน่งอาคารและย่านสำคัญของเมือง เพื่อหาการเชื่อมโยงภายในเมืองและระหว่างเมืองโดยรอบ 2. ได้รูปแบบและฐานข้อมูลในเบื้องต้น
6 เดือนที่ 2	1. ดำเนินการจัดสร้างฐานข้อมูล (ต่อ) และหาวิธีการจัดเก็บที่เหมาะสม	1. ได้ฐานข้อมูลที่สมบูรณ์ และวิธีการจัดเก็บที่เหมาะสม เพื่อใช้ในการเผยแพร่

1.8 ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ

1) เป็นการชี้นำแนวทางการพัฒนาและการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างชัดเจน โดยมีวัตถุประสงค์ให้พื้นที่โครงการเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวด้านมรดกโลกด้านวัฒนธรรม ศูนย์การธุรกิจ ส่งเสริมการท่องเที่ยว กำหนดแนวทางการขยายตัวของชุมชนอย่างเป็นระบบ และเสริมสร้างเอกลักษณ์ไทยให้แก่พื้นที่ ทั้งนี้จะมีการกำหนดขนาดการพัฒนาที่เหมาะสม ซึ่งจะส่งเสริมการพัฒนาด้านเศรษฐกิจได้อย่างสมดุล และป้องกันที่จะส่งผลกระทบต่อโครงการและพื้นที่บริเวณโดยรอบได้อย่างเป็นระบบ

2) อัตลักษณ์และเอกลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ (Identity & Character) ทั้งในด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ให้มีความชัดเจน สามารถนำไปปรับปรุงและพัฒนา อัตลักษณ์ ให้คงอยู่ เผยแพร่ และ ยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน

3) เป็นการชี้นำแนวทางการพัฒนาด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ โดยดำเนินการวางแผนการพัฒนาระบบการคมนาคมขนส่งและระบบสาธารณูปโภค-สาธารณูปการด้านอื่น ๆ ให้มีประสิทธิภาพและส่งเสริมการพัฒนาในการใช้ที่ดินได้อย่างเป็นรูปธรรม

4) การวางแผนปฏิบัติการ (Action Plan) สำหรับใช้เป็นมาตรฐานการปรับปรุงพื้นที่เฉพาะของโครงการ โดยเน้นรายละเอียดรูปแบบ แนวทางและมาตรการต่าง ๆ ในการดำเนินการบริหารจัดการการพัฒนาปรับปรุงฟื้นฟูเมือง การอนุรักษ์ สามารถรองรับการเชื่อมโยงกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่มรดกโลกและการแก้ปัญหาอื่น ๆ ในอนาคตได้รอบด้าน

5) เกิดกลุ่มภาคีเครือข่ายด้านการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง เพื่อติดตามและนำแนวทางบทสรุปของงานวิจัย ไปใช้บูรณาการกับแผนงานแก้ปัญหา ปฏิบัติในพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม

1.9 กระบวนการผลักดันผลงานดังกล่าวออกสู่การใช้ประโยชน์

1) การเผยแพร่ในวารสารและเวทีวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ในสาขาสถาปัตยกรรม การออกแบบชุมชนเมือง การวางผังเมือง ตลอดจนสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

2) การเผยแพร่ให้ความรู้แก่ประชาชนในพื้นที่ศึกษาในรูปแบบเวทีสัมมนาตลอดจนผ่านสื่อต่าง ๆ

3) นำแผนงานและผลงานฉบับสมบูรณ์เสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ชุมชนและผู้ที่สนใจ นำแผนงานมาปรับใช้ร่วมกับแผนพัฒนาในชุมชนและมาเป็นข้อพิจารณาในการกำหนดนโยบาย วางแผนการท่องเที่ยวได้อย่างยั่งยืน

2

การทบทวนเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.1 การศึกษาความสำคัญของพื้นที่เป้าหมาย

2.1.1 ประวัติอำเภอสวรรคโลก

เมื่อเอ่ยถึง **"จังหวัดสวรรคโลก"** แทบจะไม่มีใครรู้จักหรือรู้ถึงเรื่องราวประวัติความเป็นมาของเมืองเก่านี้ แม้แต่คนสวรรคโลกเอง หรือคนสุโขทัยในปัจจุบันว่า มีความเป็นมาร่วมสมัยกับเมืองเก่าสุโขทัย เมืองเก่าศรีสัชนาลัย รุ่งเรืองจนถึงขั้นที่ว่าเคยเป็นจังหวัดมาก่อน

เมืองสวรรคโลก" เดิมตั้งอยู่บริเวณอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัยในปัจจุบัน ตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยยังเป็นราชธานี มีฐานะเป็นเมืองลูกหลวงในนาม "เมืองศรีสัชนาลัย" ต่อมาในสมัยกรุงศรีอยุธยาประมาณ พ.ศ. 1994 พระเจ้าติโลกราชแห่งอาณาจักรล้านนา ได้ยกทัพมายึดเมืองศรีสัชนาลัย และได้เปลี่ยนชื่อเมืองเป็น "เมืองเชียงชื่น" ต่อมา พ.ศ. 2017 สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถทรงตีเมืองเชียงชื่นคืนได้สำเร็จและทรงเปลี่ยนชื่อเมืองเป็น "เมืองสวรรคโลก" นับแต่นั้นมา

มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์จดหมายราชวงศ์จีนเมืองซ้อง[1] (พ.ศ. 1503-1601) ได้บันทึกถึงชื่อเมืองเชลียงเป็นครั้งแรก ศิลาจารึกหลักที่ 2 วัดศรีชุม ได้อธิบายว่า เมืองเชลียงเป็นเมืองพ่อขุนศรีนาวนำถม ซึ่งเป็นพระราชบิดาของพ่อขุนผาเมือง กำแพงเมืองเชลียงยังเหลืออยู่ในบริเวณวัดพระศรีรัตนมหาธาตุราชวรวิหาร (เชลียง) ในปัจจุบัน ในสมัยสุโขทัย ประมาณ 700 ปีที่ผ่านมา เรียกเมืองที่สร้างด้วยกำแพงศิลาแลงย่อขนาดให้เล็กลงจากกำแพงเมืองเชลียงว่า เมืองศรีสัชนาลัย

ชื่อเมืองสวรรคโลกใช้ตลอดสมัยอยุธยา ธนบุรี จนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ เมืองสวรรคโลกใหม่ได้ย้ายลงมาตั้งที่หมู่บ้านวังไม้ขอน ราวปี พ.ศ. 2379 ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 ทรงแต่งตั้งพระยาวิชิตภักดี ปกครองเมืองสวรรคโลก[2] ท่านได้ใช้บ้านพักหรือจวนที่บ้านวังไม้ขอนเป็นที่ว่าการเมืองฯ ดังนั้นเมืองสวรรคโลกจึงได้ย้ายที่ว่าการเมืองจากบ้านท่าชัยมาตั้งที่บ้านวังไม้ขอนจนถึงปี พ.ศ. 2459 ทางราชการได้เปลี่ยนชื่อเมืองสวรรคโลกเป็น จังหวัดสวรรคโลก

---

[1] ประวัติอำเภอสวรรคโลก.กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานจังหวัดสุโขทัย. สืบค้นจาก http://www.sukhothai.go.th/history/hist_11.htm

[2] https://th.wikipedia.org/wiki/อำเภอสวรรคโลก

ต่อมา วันที่ 29 เมษายน 2460 เปลี่ยนแปลงชื่ออำเภอเมือง จังหวัดสวรรคโลก เป็น อำเภอวังไม้ขอน และวันที่ 14 พฤศจิกายน 2481 เปลี่ยนแปลงชื่ออำเภอวังไม้ขอน เป็น อำเภอสวรรคโลก จนเมื่อวันที่ 17 เมษายน พ.ศ. 2482 กระทรวงมหาดไทยสั่งยุบจังหวัดสวรรคโลกให้ไปตั้งจังหวัดสุโขทัย ฐานะของจังหวัดสวรรคโลกจึงถูกลดให้เป็น อำเภอสวรรคโลก นับแต่นั้นมา

นับแต่เมืองสวรรคโลกมีผู้ปกครองอย่างเป็นทางการคือ พระยาวิชิตภักดี ได้โยกย้ายเมืองสวรรคโลกมาที่สวรรคโลกปัจจุบันตั้งแต่ พ.ศ. 2379 ถึงปัจจุบัน (2563) นับเป็นเวลาทั้งสิ้น 184 ปี

2.1.2 ข้อมูลทั่วไปของอำเภอสวรรคโลก

อำเภอสวรรคโลก เป็น 1 ใน 9 อำเภอของจังหวัดสุโขทัย ที่มีขนาดเศรษฐกิจขนาดใหญ่ มีฐานะเป็นเทศบาลเมืองสวรรคโลก พื้นที่ประมาณ 586,192 ตร.กม.

ลักษณะทางกายภาพ เป็นที่ราบมีแม่น้ำยมสายหลักไหลผ่านใจกลางเมืองจากเหนือลงใต้ บริเวณริมฝั่งจะมีชุมชนอาศัยอยู่หนาแน่นโดยเฉพาะฝั่งตะวันออก ฤดูน้ำหลาก น้ำจะไหลแรง ฤดูแล้งน้ำจะแห้งขอดและตื้นเขิน

สภาพภูมิอากาศ โดยทั่วไป มี 3 ฤดู ฤดูร้อน ฤดูฝน และฤดูหนาว มีฝนตกชุกช่วงสิงหาคม - ตุลาคม อากาศหนาว ช่วงสั้น เดือน ธันวาคม - มกราคม ส่วนใหญ่มีอากาศร้อนยาวหลายเดือน

อาณาเขตพื้นที่

ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลในเมือง และตำบลวังพิณพาทย์ อ.สวรรคโลก จ.สุโขทัย

ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลในเมือง และตำบลวังไม้ขอน อ.สวรรคโลก จ.สุโขทัย

ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลในเมือง อ.สวรรคโลก จ.สุโขทัย

ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลวังไม้ขอน อ.สวรรคโลก จ.สุโขทัย

ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม เมืองสวรรคโลกเป็นเมืองเศรษฐกิจการค้าที่สำคัญของจังหวัดสุโขทัย มีสถานที่ท่องเที่ยวหลายแห่ง เช่น พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สวรรควรนายก ที่อยู่ในตัวเมืองสวรรคโลก สวนหลวงพระร่วงเฉลิมพระเกียรติ (ทุ่งแม่ระวิง) อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย (เมืองเก่าสวรรคโลก) อุทยานแห่งชาติศรีสัชนาลัย (ป่าคา) อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย (เมืองเก่าสุโขทัย) อุทยานแห่งชาติรามคำแหง (เขาหลวง) และอื่น ๆ อีกมากมาย

ประชากร ในเขตเทศบาลเมืองสวรรคโลก ข้อมูล ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2550 มีประชากรรวมทั้งสิ้น 18,172 คน แบ่งเป็นชาย 8,671 คน หญิง 9,501 คน และ ข้อมูล ณ เมษายน 2562 มีจำนวน 16,093 คน ชาย 7,635 คน หญิง 8,458 คน

การประกอบอาชีพ : ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านพาณิชยกรรมและบริการทั่วไป (ร้อยละ 2.3 ของพื้นที่) กิจการพาณิชน์ที่เด่นในอำเภอเช่น บริษัท คิว คอร์ปอเรชั่น จำกัด

การเกษตรกรรม (ร้อยละ 29.9 ของพื้นที่) ส่วนใหญ่จะมีการเพาะปลูก-เกษตรกรรมอยู่ในเขตรอบนอกเทศบาล แต่ในเขตเทศบาลจะเป็นศูนย์รวมธุรกิจการค้าพืชไร่ที่สำคัญ จะมีทั้งแหล่งรับซื้อพืชไร่ต่าง ๆ ส่วนการอุตสาหกรรมนั้นมีการอุตสาหกรรมหลายประเภท อาทิ โรงงานสกัดน้ำมันพืช (ศรทอง) โรงงานทำไอศกรีม (จัมโบ้ เอ) โรงงานผลิตและย้อมกระดาษสา โรงสีข้าว โรงงานผลิตน้ำดื่ม ฯลฯ รายได้เฉลี่ยของประชากรต่อปีอยู่ระหว่าง 20,000 ถึง 30,000 บาท

ผลิตภัณฑ์ ผ้าทอพื้นเมือง

ศาสนา : ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีวัดที่สำคัญในอำเภอ ได้แก่ วัดสว่างอารมณ์วรวิหาร (วัดจวน) และวัดสวรรคาราม (วัดกลาง)

การศึกษา : ในเขตเทศบาลมีโรงเรียนทั้งโรงเรียนสังกัดเทศบาลและเอกชนทั้งสิ้น 9 โรงเรียน แบ่งออกเป็นโรงเรียนสังกัดเทศบาลฯ 5 โรง และโรงเรียนเอกชน 4 โรง คือ โรงเรียนอนุบาลเบญจมาศ โรงเรียนพระหฤทัยสวรรคโลก โรงเรียนป้วยมิ้ง และโรงเรียนกวางวา (นอกเขตมีอย่างเช่น โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนสวรรค์อนันต์วิทยา โรงเรียนอนุบาลสวรรคโลก ฯลฯ)

สาธารณสุข : โรงพยาบาล 1 แห่ง (นอกเขตเทศบาล) สถานีอนามัย 1 แห่ง ศูนย์บริการสาธารณสุขสังกัดเทศบาล 1 แห่ง คลินิกเอกชนอีก 10 แห่ง

สาธารณูปโภค ไฟฟ้า มีครบทุกครัวเรือน (5,384 ครัวเรือน) ประปา มีผู้ใช้ 5,198 ราย/เดือน โทรศัพท์ มีผู้ใช้ 2,500 เลขหมาย และ 50 ตู้สาธารณะ ไปรษณีย์โทรเลข มีผู้ใช้บริการส่งจดหมายประมาณ 26,650 ฉบับ/เดือน

การเดินทาง มีทั้งทางรถยนต์ รถไฟ และทางอากาศ รถยนต์ใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 101 ไปยังจังหวัดสุโขทัย ทางหลวงหมายเลข 1180 ไปยังอำเภอศรีนคร ทางหลวงหมายเลข 1048 ไปยังอำเภอทุ่งเสลี่ยม รถไฟวิ่งจากอำเภอสวรรคโลก กรุงเทพ ฯ ทางอากาศไปเชียงใหม่ กรุงเทพฯ และเสียมราฐ

สถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของอำเภอสวรรคโลก

- ถนนพระร่วง
  ตั้งอยู่ตรงทิศตะวันตกของเมืองสวรรคโลก เป็นทางหลวงแผ่นดินตั้งแต่สมัยสุโขทัย

- ศาลหลักเมืองสวรรคโลก
  ประวัติศาสตร์ในอดีตของเมืองสวรรคโลก ในฐานะเมืองที่มีเคยเป็นจังหวัดสวรรคโลก ซึ่งตามธรรมเนียมประเพณีไทยโบราณ เชื่อว่าต้องมีหลักเมืองเป็นศูนย์รวมจิตใจ ดังนั้น เทศบาลเมืองสวรรคโลก จึงได้มีแนวคิดริเริ่มก่อสร้างศาลหลักเมืองสวรรคโลก ขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2552 ริมถนนจรดวิถีถ่อง ในบริเวณสี่แยกโรงพยาบาลสวรรคโลก ซึ่งเป็นจุดกึ่งกลางเส้นทางระหว่างเมืองมรดกโลกทั้ง 2 แห่ง ของจังหวัดสุโขทัย (อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยและอุทยานประวัติศาสตร์กศรีสัชนาลัย) โดยได้รับความร่วมมือจากผู้มีจิตศรัทธาทุกภาคส่วน
  ลักษณะทางสถาปัตยกรรมเป็นอาคารทรงจัตุรมุขยอดปรางค์ประดับลายปูนปั้น ตั้งอยู่บนลานประทักษิณ สูง 17 เมตร พื้นปูหินอ่อน อาคารประดับลายปูนปั้น มีประตูทั้งสี่ทิศพร้อมบันไดขึ้นโดยรอบ สมเด็จพระพุฒาจารย์ ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช วางศิลาฤกษ์ เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2553 ก่อสร้างแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2557 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมารเสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์ทรงเปิดศาลหลักเมืองสวรรคโลก อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย วันเสาร์ที่ 9 พฤษภาคม 2558 นับเป็นอาคารที่มีสถาปัตยกรรมงดงาม ภูมิทัศน์โดยรอบ เป็นระเบียบสวยงาม ช่วยเสริมทัศนียภาพเมืองสวรรคโลก ให้มีความสง่างาม สำหรับเสาหลักเมืองใหม่ เป็นไม้สักทอง อายุ 40 ปี มีความสูง 14 เมตร ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางลำต้น 1.85 เมตร ถือเป็นไม้ที่มีลักษณะอันเป็นมงคล ได้รับการสนับสนุนจาก องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

- เสาหลักเมืองสวรรคโลก
  สันนิษฐานว่าเสาไม้นี้เป็นเสาหลักเมืองมาตั้งแต่สมัยของพระยาวิชิตภักดี (นาค) ครั้นเมื่อเกิดการโยกย้ายเมืองจากบ้านท่าชัย ได้อัญเชิญเสาหลักเมืองเดิมมาประดิษฐาน ณ เมืองสวรรคโลกปัจจุบันนี้ด้วย

- ที่ว่าการอำเภอหลังเก่า
  เป็นอาคารไม้ 2 ชั้น ครั้งหนึ่งเคยเป็นพลับพลาที่ประทับของในหลวงรัชกาลที่ 9 และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เมื่อ 1 มี.ค. 2501

- โรงพักเก่า
  เป็นเรือนไม้ทรงปั้นหยา 2 ชั้น ยุคก่อนสงครามโลก ครั้งที่ 2 มีการบูรณะและรักษาสภาพไว้เป็นอย่างดีและได้รับรางวัลอาคารอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรมดีเด่น ประจำปี 2559 ประเภทอาคารสถาบันและอาคารสาธารณะ จากสมาคมสถาปนิกสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปัจจุบันสถานีตำรวจภูธรสวรรคโลก ได้ใช้อาคารนี้จัดแสดงนิทรรศการถาวร มีวิทยากรบรรยายให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว ในเวลาราชการ

- สถานีรถไฟ
  คลาสสิกแบบเรียบง่าย มีความเก่าแก่มากกว่า 100 ปี ตัวอาคารเป็นเรือนไม้ 2 ชั้น ภายในยังคงมีเครื่องมือ เครื่องใช้สมัยโบราณเก็บไว้ บางอย่างยังคงใช้งานได้ดี

- พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านจังหวัดสวรรคโลก (โรงเรียนอนันตนารีเดิม)
  เป็นอาคารไม้สองชั้น ของโรงเรียนอนันตนารีเดิม ปัจจุบันตั้งอยู่ถนนราษฎร์อุทิศ ต.เมืองสวรรคโลก อ.สวรรคโลก จ.สุโขทัย ภายในจัดแสดงวิถีชีวิต / ท้องถิ่นภูมิปัญญา รวบรวมของพื้นบ้านที่เก่าแก่ของชาวสวรรคโลกไว้ มีห้องเก็บภาพที่ควรจดจำในอดีตของเมืองสวรรคโลก มากมาย อาทิ รูปภาพที่ข้าหลวงประจำจังหวัดร่วมกันถ่ายเป็นครั้งสุดท้ายก่อนที่จังหวัดสวรรคโลกจะเปลี่ยนสถานะเป็นอำเภอสวรรคโลก

- วัดสว่างอารมณ์วรวิหาร (วัดจวน)
  เป็นวัดคู่บ้านคู่เมืองของชาวสวรรคโลกตั้งแต่ย้ายเมืองมา เป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาที่สำคัญของชาวสวรรคโลกและเป็นที่ที่ใช้จัดงานต่าง ๆ เป็นประจำ เพราะคำว่า "จวน" นั้นมาจากความหมายที่ว่า ที่ว่าการของผู้ปกครอง อันหมายถึงจวนของพระยาวิชิตภักดี พระยาผู้ปกครองเมืองสวรรคโลกในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 และได้ทำการโยกย้ายเมืองสวรรคโลกมาที่นี่ จึงได้สร้างวัดเพื่อเป็นวัดคู่บ้านคู่เมืองแก่เมืองสวรรคโลก โดยใช้ชื่อว่า วัดสว่างอารมณ์วรวิหาร หรือวัดจวนที่ติดปากชาวบ้านเรียกกันจนถึงปัจจุบัน

- พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สวรรควรนายก

  ก่อกำเนิดขึ้นตามเจตนารมณ์ของพระสวรรควรนายก (ทองคำ จิตรธร) อดีตเจ้าอาวาสวัดสวรรคาราม (วัดกลาง) และเจ้าคณะจังหวัดสุโขทัย ซึ่งท่านมีความสนใจในการศึกษาและอนุรักษ์มรดกศิลปวัฒนธรรม และได้สะสมโบราณศิลปวัตถุไว้จำนวนมาก เมื่อมรณภาพได้มีเจตนารมณ์ ให้ยกทรัพย์ที่สินสะสมไว้เป็นสมบัติของชาติ โดยขอให้กรมศิลปากรจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานขึ้นภายในวัดสวรรคาราม

  ในปี พ.ศ. 2524 กรมศิลปากรได้รับมอบโบราณวัตถุจากวัดสวรรคาราม รวมทั้งได้เคลื่อนย้ายโบราณวัตถุจำนวนหนึ่งจากพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ โบราณวัตถุที่ได้จากการสำรวจ ขุดค้น และขุดแต่งทางโบราณคดีในบริเวณเมืองศรีสัชนาลัย โบราณวัตถุประเภทเครื่องถ้วยสังคโลกที่กรมศิลปากรได้จากแหล่งเรืออับปางในอ่าวไทย บริเวณอ่าวสัตหีบ ใกล้เกาะคราม รวมทั้งโบราณวัตถุที่ประชาชนมอบให้ นำมาจัดแสดงไว้ด้วยกัน เพื่อแสดงให้เห็นถึงหลักฐานแห่งความเจริญรุ่งเรืองของบ้านเมืองที่สืบเนื่องมาแต่อดีตกาล

  กรมศิลปากรได้รับพระมหากรุณาธิคุณจาก สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สวรรควรนายก เมื่อวันที่ 15 มีนาคม พ.ศ. 2527 แลเพื่อเป็นอนุสรณ์แด่พระสวรรควรนายก ผู้อุทิศโบราณศิลปวัตถุให้เป็นสมบัติของชาติ จึงได้ตั้งชื่อพิพิธภัณฑสถานแห่งชาตินี้ว่า "พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สวรรควรนายก" ภายในมีการจัดแสดงแบ่งออกเป็น 4 หัวเรื่องได้แก่

  - เมืองสวรรคโลก บ่งบอกถึงความเป็นมาและโบราณวัตถุที่พบในเมือง
  - เครื่องถ้วยสังคโลก เครื่องชามตั้งแต่สมัยสุโขทัย มีมากมายหลายลวดลาย
  - พระพุทธรูป อยู่ชั้นบนของอาคาร แบ่งกลุ่มตามรูปแบบศิลปะ - ยุคสมัย
  - พระสวรรควรนายก จัดแสดงประวัติและผลงานของพระสวรรควรนายก

  เปิดให้บริการในวันพุธถึงวันอาทิตย์ เวลา 09.00–16.00 น. ปิดทำการในวันจันทร์ วันอังคาร และในวันหยุดนักขัตฤกษ์ ค่าธรรมเนียมเข้าชม ชาวไทย 10 บาท ชาวต่างชาติ 30 บาท ยกเว้น พระภิกษุ สามเณร นักบวช และนักเรียนนักศึกษาในเครื่องแบบ

- อนุสาวรีย์พ่อขุนศรีอินทราทิตย์
  ตั้งอยู่ที่วัดคุ้งวารี ตำบลย่านยาว เป็นอนุสาวรีย์ที่สร้างขึ้นเพื่อเชิดชูเกียรติแก่พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ ปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์พระร่วงและอาณาจักรสุโขทัย ซึ่งจากการสันนิษฐานทางข้อมูลประวัติศาสตร์และลักษณะทางภูมิศาสตร์ บริเวณวัดคุ้งวารีแห่งนี้ พ่อขุนศรีอินทราทิตย์หรือพ่อขุนบางกลางหาวให้ขณะนั้น ได้นำกองทัพของพระองค์มาพักแรมอยู่ที่นี่ก่อนที่จะเข้าไปโจมตีขอมสบาดโขลญลำโพงที่กำลังปกครองสุโขทัยอยู่ร่วมกับพ่อขุนผาเมือง แล้วเมื่อศึกเสร็จสิ้น จึงสถาปนาตนขึ้นเป็นพ่อขุนศรีอินทราทิตย์แห่งกรุงสุโขทัย

- พระบรมราชานุสาวรีย์พ่อขุนศรีอินทราทิตย์และพระอนุสาวรีย์พ่อขุนผาเมือง
  ประดิษฐาน ณ เมืองบางขลัง สถานที่ที่ใช้รวบรวมไพร่พล สู่การกอบกู้เอกราช ทั้งนี้อนุมัติ-ออกแบบ-ควบคุมการปั้นหล่อ โดยกรมศิลปากรทุกขั้นตอน เทศบาลตำบลเมืองบางขลัง ร่วมกับ จังหวัดสุโขทัย องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัยและกองทัพภาคที่ 3 อัญเชิญมาประดิษฐานอย่างยิ่งใหญ่ สมพระเกียรติเมื่อวันที่ 19-20 พ.ย. 2558 และในวันที่ 25 ต.ค. 2559 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ ไปทรงเปิดพระบรมราชานุสาวรีย์พ่อขุนศรีอินทราทิตย์และพระอนุสาวรีย์พ่อขุนผาเมือง ทรงปลูก “ต้นจำปาขาว” ซึ่งเป็นต้นไม้ที่พ่อขุนบางกลางหาว เสี่ยงทายก่อนยกทัพตีเมืองสุโขทัยคืนจากขอมสบาดโขลญลำพง ว่า ถ้ายึดสุโขทัยคืนมาได้ขอให้ต้นจำปาซึ่งปกติมีสีเหลืองให้ออกดอกเป็น สีขาว ปรากฏว่าต้นจำปาออกดอกเป็นสีขาวตามคำเสี่ยงทาย ทรงลงพระนามาภิไธยบนแผ่นศิลา

- เมืองโบราณบางขลัง
  เมืองบางขลังเป็นเมืองที่น่าจะสำคัญที่สุดในแง่ของจุดกำเนิดของชนชาติไทย เพราะเป็นเมืองแรกที่ชนชาติไทยเราตีได้จากขอม จากนั้นจึงได้เมืองสุโขทัยในภายหลัง ปัจจุบันได้รับการบูรณะจนเสร็จเรียบร้อยแล้ว

- โบราณสถานวัดโบสถ์เมืองบางขลัง
  กรมศิลปากรได้ทำการขุดแต่งและขึ้นทะเบียนเป็นสมบัติของชาติแล้ว 1-14 ก.พ 2450 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในขณะยังทรงดำรงพระยศเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เสด็จฯ วัดโบสถ์ เมืองบางขลังตามเส้นทางถนนพระร่วง 29 มิ.ย. 2550 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯชุมชนโบราณเมืองบางขลัง ณ วัดโบสถ์

- สวนหลวงพระร่วงเฉลิมพระเกียรติ (ทุ่งแม่ระวิง)

  ตั้งอยู่หมู่ที่ 9 ตำบลป่ากุมเกาะ แต่เดิมเคยเป็นหนองน้ำสาธารณะขนาดใหญ่ ปัจจุบันมีพื้นที่ทั้งหมด 830 ไร่ โดยแบ่งเป็นพื้นน้ำ 645 ไร่ พื้นดิน 185 ไร่ ลักษณะของสวนนี้เป็นเกาะมีน้ำล้อมรอบมองเห็นทิวทัศน์ได้ เหมาะสำหรับที่จะพักผ่อน ภายในบริเวณมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ได้แก่ สะพานไม้โบราณ ที่ข้ามอ่างน้ำเกาะกลางทุ่งแม่ระวิง มีความยาว 300 เมตร สักการบูชาพระร่วง ณ วงเวียนประดิษฐานรูปพระร่วง อยู่ปากทางเข้าเกาะกลางทุ่งแม่ระวิง สักการบูชาพระมหาโพธิสัตว์ เจ้าแม่กวนอิม องค์ขนาดใหญ่และศักดิ์สิทธิ์ นมัสการศาลปู่ก๊อก ข้างที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลป่ากุมเกาะ พักผ่อนศาลาที่พักริมทาง ชมวิวทิวทัศน์รอบเกาะ และเป็นแหล่งศึกษาดูงานหลายด้าน เช่น โครงการเกษตรผสมผสาน ได้แก่ ทำนา ทำสวน เลี้ยงไก่ พิพิธภัณฑ์ชาวนาแหล่งรวบรวมอุปกรณ์ชาวนาโบราณแสดงถึงวิถีชีวิตของชาวนาสมัยสุโขทัย แปลงสวนสมุนไพรสาธิต เรือนเพาะชำกล้าไม้ นอกจากนั้นภายในบริเวณสวนแห่งนี้มีอาคารเอนกประสงค์ที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ของดีจังหวัดสุโขทัย

- เขื่อนกั้นแม่น้ำยมหาดสะพานจันทร์

  เป็นสถานที่ที่มีบรรยากาศดีมาก เป็นแหล่งประมง และป้องกันน้ำท่วม ปัจจุบันมีผู้ไปเที่ยวเป็นจำนวนมาก

- สนามบินสุโขทัย

  สวยงามบรรยากาศดีเหมือนกับรีสอร์ต ตัวอาคารออกแบบให้มีสถาปัตยกรรมลักษณะทรงไทยงดงาม เปิดโล่งตามศิลปะสุโขทัยโบราณ รอบ ๆ สนามบินมีแปลงนา โรงสีข้าว สวนสัตว์ มีควายที่สามารถขี่ได้ 29 มิ.ย. 2550 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ ไปทรงยกฉัตรกางกั้นเหนือมณฑป พระสารีริกธาตุ ทอดพระเนตรห้องจัดแสดงทางธรณีวิทยาของสัตว์ดึกดำบรรพ์และศิลปะที่เกิดจากหิน โครงการเกษตรอินทรีย์

2.1.3 ความสำคัญด้านการรถไฟของเมืองสวรรคโลก

ทางรถไฟสายเหนือ จากสถานีหัวลำโพง กรุงเทพมหานคร ถึง สถานีเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ความยาว 752.077 กิโลเมตร ระหว่างทางจะมีทางแยกที่สถานีชุมทางบ้านดารา จังหวัดพิษณุโลก ถึง สถานีสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย ความยาว 29.007 กิโลเมตร

ภาพที่ 1 แสดงเส้นทางการท่องเที่ยวทางรถรถไฟที่เชื่อมโยงเมืองมรดกโลก เมืองสวรรคโลก

ที่มา : ประวัติ รฟท. การรถไฟแห่งประเทศไทย. สืบค้นจาก http://www.railway.co.th/

ภาพที่ 2 การท่องเที่ยวทางรถไฟสู่พื้นที่เชื่อมโยง

ที่มา : สุรศักดิ์ กังขาว, จตุรงค์ เลาหะเพ็ญแสง. (2561). รายงานการวิจัยการศึกษาแนวทางการนำผังแม่บทการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของพื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร สู่การพัฒนาเครือข่ายแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลกในประชาคมอาเซียน.สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ : กรุงเทพฯ.

ชุมทางบ้านดารา สถานีรถไฟบ้านดาราเป็นชุมทางแห่งแรกในภาคเหนือมีทางรถไฟเชื่อมไปยังอำเภอสวรรคโลก ผ่านสถานีรถไฟคลองมะพลับ และสิ้นสุดปลายทางที่สถานีรถไฟสวรรคโลก อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย ในอดีตเป็นเพียงสถานีเติมน้ำเติมฟืนของรถไฟ[3] ครั้นเมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 เสด็จฯ ผ่านมา ขบวนรถไฟของพระองค์ซึ่งเป็นรถจักรไอน้ำได้หยุดพักเพื่อเติมน้ำเติมฟืนอยู่เป็นเวลานาน พระองค์จึงตรัสถามพนักงานรถไฟว่าที่นี่ที่ไหนทำไมรถจึงจอดนาน พนักงานรถไฟได้กราบทูลว่า เป็นสถานีเติมน้ำเติมฟืน ยังมิมีชื่อ พระองค์โปรดเกล้าฯพระราชทานนามให้ว่า บ้านดารา ตามพระนามของเจ้าดารารัศมี พระชายาของพระองค์

บริเวณนี้ยังมีสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์อีกแห่งหนึ่ง เป็นสะพานรถไฟสายเหนือ สร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 เพื่อใช้ข้ามแม่น้ำน่านและเชื่อมอาณาจักรสยาม กับอาณาจักรล้านนาให้เป็นปึกแผ่น สร้างขึ้นปี พ.ศ. 2449 เมื่อแล้วเสร็จและประกอบพระราชพิธีเปิดสะพานเมื่อวันที่ 7 ธันวาคม พ.ศ. 2452 โดยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามว่า สะพานปรมินทร์ ต่อมาในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ระหว่าง พ.ศ. 2485 - 2488 สะพานได้รับความเสียหายจากการทิ้งระเบิดจนไม่สามารถซ่อมให้ใช้การได้ จึงได้มีการสร้างสะพานขึ้นใหม่และใช้มาจนถึงปัจจุบันนี้

เส้นทางรถไฟสายสวรรคโลก เรียกได้ว่า เป็**น**ทางรถไฟสายเหนือฝั่งตะวันตก[4] เปิดใช้เมื่อวันที่ 15 สิงหาคม พ.ศ.2453 เป็นสายทางที่เชื่อมการคมนาคมระหว่างจังหวัดอุตรดิตถ์กับจังหวัดสุโขทัย ในอดีตหากผู้คนจากสุโขทัย กำแพงเพชรและตากจะเดินทางเข้า กรุงเทพฯ ต้องมารอขึ้นรถไฟที่สถานีสวรรคโลกซึ่งเป็นสถานีปลายทางรถไฟสายเหนือฝั่งตะวันตกและนอกจากนี้ยังเป็นเส้นทางลำเลียงสินค้า เช่น ไม้ท่อน สินค้าของป่าจากภาคเหนือฝั่งตะวันตกลงไปยังกรุงเทพอีกด้วย

การศึกษาตัวอย่างเส้นทางการท่องเที่ยวโดยรถไฟ

จากการส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศตอบรับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ.2560 - 2564) ในส่วนของการรถไฟแห่งประเทศไทย ได้เปิดให้บริการจัดเดินขบวนรถพิเศษนำเที่ยวในประเทศ 2 รูปแบบ คือ แบบเช้าไปเย็นกลับและแบบพักค้างคืน เพื่อเพิ่มโอกาสในการแข่งขันทางธุรกิจ และการดำเนินการตามแผนฟื้นฟูกิจการ การรถไฟแห่งประเทศไทย พ.ศ.2558 - 2567 ที่กำหนดยุทธศาสตร์ดำเนินการที่ต้องการปรับปรุงการให้บริการและเพิ่มจำนวนผู้โดยสาร

---

[3] Museum Thailand. ชุมทางบ้านดารา (ออนไลน์). 2559. สืบค้นจาก https://www.museumthailand.com/th/4135/storytelling/ชุมทางบ้านดารา/

[4] เมืองโบราณ. สถานีรถไฟสวรรคโลก (ออนไลน์). 2561. สืบค้นจาก http://muangboranjournal.com/post/Sawankhalok-railway-station

การท่องเที่ยวทางรถไฟจำเป็นต้องมีการจัดการรูปแบบบริการโลจิสติกส์ สำหรับการท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยว โดยมีการจัดขบวนเพื่อการท่องเที่ยวตัวอย่างดังนี้

1) ขบวนรถไฟท่องเที่ยว “นั่งรถจักรไอน้ำย้อนรอยวันวาน” [5]

ระยะเวลา : ทุกวันเสาร์ - อาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์ ซึ่งจัดเพียงปีละ 4 ครั้ง เท่านั้น

ในครั้งอดีตก่อนที่การรถไฟฯ จะนำรถจักรดีเซลมาใช้ลากจูงขบวนรถไฟ การรถไฟฯ มีรถจักรไอน้ำใช้การอยู่ เริ่มต้นในปี พ.ศ. 2454 ถึงปี พ.ศ. 2493 และได้ทยอยปลดระวางรถจักรไอน้ำแล้วทั้งหมด คงเหลือไว้ใช้การสำหรับทำขบวนเพื่อเฉลิมฉลองในวันสำคัญต่าง ๆ คือ

- วันคล้ายวันสถาปนากิจการรถไฟ ในวันที่ 26 มีนาคม
- วันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าพระบนมราชินีนาถ ในวันที่ 12 สิงหาคม
- วันคล้ายวันสวรรคตพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในวันที่ 23 ตุลาคม
- วันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบามสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ในวันที่ 5 ธันวาคม

ซึ่งการรถไฟฯ ได้ดำเนินการบริการจัดนำเที่ยว โดยขบวนรถจักรไอน้ำในเส้นทางต่าง ๆ หมุนเวียนไป เช่น จ.อยุธยา, ฉะเชิงเทรา และ นครปฐม เป็นสถานที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ชมแหล่งวัฒนธรรมท้องถิ่นต่าง ๆ เริ่มออกจากสถานีกรุงเทพฯ เวลา 08.00 น. และเดินทางท่องเที่ยวต่อโดยรถยนต์โดยสาร ที่จะมารอรับนักท่องเที่ยวพร้อมมัคคุเทศก์ และสนุกกับกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดการเดินทาง

อัตราค่าโดยสาร : อาจมีการเปลี่ยนแปลง โทรสอบถาม และต้องจองล่วงหน้าก่อน 60 วัน

---

[5] ภาพและข้อมูลจาก https://travel.mthai.com/blog/150744.html

2) ขบวนรถไฟท่องเที่ยว “นั่งรถไฟเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์ ปราสาทเมืองสิงห์”

ระยะเวลา : ทุกวันเสาร์ - อาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์

เที่ยวโบราณสถาน ปราสาทหินยุคขอมตอนปลาย ที่มีอยู่แห่งเดียวในภาคตะวันออก ตัวปราสาทล้อมรอบด้วยกำแพงศิลา มีคูน้ำ และแนวคันดินเป็นขั้นๆ คล้ายกำแพงเมืองโบราณรูปสีเหลี่ยม เนื้อที่ประมาณกว่า 200 ไร่

06.30 น. : เดินทางจากสถานีกรุงเทพ โดยขบวนรถไฟพิเศษนำเที่ยวน้ำตก ขบวนที่ 909

07.40 น. : ถึงสถานีนครปฐม นมัสการองค์พระปฐมเจดีย์ หรือเดินเลือกซื้อของได้ 40 นาที

08.20 น. : ขบวนรถไฟพิเศษนำเที่ยวออกจากสถานีนครปฐม

09.35 น. : ถึงสะพานข้ามแม่น้ำแคว ให้นักท่องเที่ยวชมและถ่ายภาพสะพานข้ามแม่น้ำแคว ตามอัธยาศัย

10.00 น. : ขบวนรถไฟพิเศษนำเที่ยวออกจากสะพานข้ามแม่น้ำแคว

10.50 น. : ถึงสถานีท่ากิเลน นั่งรถยนต์นำท่าน้ำข่าสู่อุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทเมืองสิงห์ และชมโครงกระดูกมนุษย์โบราณ

12.00 น. : รับประทานอาหารกลางวัน ณ ศาลาอาหารดุสิตรีสอร์ต “บ้านริมแคว แพริมน้ำ” หลังอาหาร สามารถพักผ่อน เล่นน้ำ หรือตกปลา ตามอัธยาศัย

14.50 น. : เดินทางจากป้ายหยุดรถสะพานถ้ำกระแซ โดยขบวนรถไฟพิเศษนำเที่ยวน้ำตก

15.50 น. : ถึงสถานีกาญจนบุรี หยุดให้นักท่องเที่ยวลงชมสุสานทหารสัมพันธมิตรที่เสียชีวิตระหว่างการสร้างทางรถไฟสายมรณะ และแวะซื้อของฝากกลับบ้าน

17.00 น. : พร้อมกันที่สถานีกาญจนบุรี เพื่อขึ้นรถไฟพิเศษนำเที่ยวกลับกรุงเทพฯ

19.25 น. : ถึงสถานีกรุงเทพฯ โดยสวัสดิภาพ

อัตราค่าบริการ : รถนั่งธรรมดาชั้น 3 / ผู้ใหญ่ / เด็ก คนละ 900 บาท นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ เพิ่มค่าเข้าอุทยาน ท่านละ 40 บาท

ภาพที่ 3 ตัวอย่างหนังสือคู่มือนำเที่ยวทางรถไฟในวันหยุด

ที่มา : กองโฆษณาและส่งเสริมการท่องเที่ยว ศูนย์ประชาสัมพันธ์. คู่มือนำเที่ยวทางรถไฟในวันหยุด การรถไฟแห่งประเทศไทย http://www.railway.co.th

2.2 การทบทวนเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาพื้นที่ชุมชนเมืองเก่ามีความเกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตและสิ่งแวดล้อมที่อาศัยอยู่ รวมทั้งเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม และความสัมพันธ์ทางจิตใจ ในฐานะของภูมิทัศน์ทางวัฒนธรรม (Cultural landscape) จากเอกลักษณ์และความสำคัญของพื้นที่ อันได้แก่ โบราณสถาน สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น และย่านประวัติศาสตร์ สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นเอกลักษณ์ที่หล่อหลอมขึ้นโดยผ่านการดำรงอยู่ของเศรษฐกิจและสังคมรวมทั้งบริบทต่าง ๆ ทั้งทางด้านวัฒนธรรม ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม หล่อหลอมให้เกิดมรดกทางวัฒนธรรม Cultural heritage และ Cultural landscape

ภายใต้กฎบัตรสากลว่าด้วยการอนุรักษ์เมืองประวัติศาสตร์[6] และย่านประวัติศาสตร์ในเมือง (International Charter for the Conservation of Historic Town and Urban Area) ทุกชุมชนเมือง ไม่ว่าชุมชนนั้นจะค่อย ๆ พัฒนาตามกาลเวลา หรือจงใจที่จะสร้างขึ้นมา ล้วนเป็นการแสดงให้เห็นถึงสังคมที่แตกต่างกันไปตามประวัติศาสตร์ของชุมชนนั้น กฎบัตรนี้จะเกี่ยวพันถึงย่านประวัติศาสตร์ต่อพื้นที่ในเมือง ทั้งเมืองเล็ก เมืองใหญ่ และใจกลางเมือง หรือเพียงส่วนหนึ่งของเมืองที่รวมกับพื้นที่แวดล้อมโดยธรรมชาติ และมนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งให้คุณค่าทางวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนหรือเมืองด้วยการกำหนดอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ (Identity & Character) ทั้งในด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต นำไปปรับปรุงและพัฒนา อัตลักษณ์ ให้คงอยู่ เผยแพร่ และ กระจายรายได้ ยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน

จากผลการศึกษาเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยง พื้นที่มรดกโลกอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร จากเอกสารและประชุมกลุ่มย่อยผู้เชี่ยวชาญ สามารถสรุปองค์ประกอบของรูปแบบและกลไกของการจัดทำผังแม่บท และกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- การกำหนดภารกิจ โครงการ ที่วิเคราะห์ สถานการณ์ การท่องเที่ยวในปัจจุบันและการเตรียมเอกสารโครงการ (รายละเอียดเงื่อนไขของการอ้างอิง) สำหรับการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยว
- รูปแบบแผนพัฒนาการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นไปที่ปัจจัย ด้านสถิติและการวิจัย กิจกรรมการท่องเที่ยว การพัฒนาผลิตภัณฑ์ ที่พัก การขนส่ง มาตรฐานคุณภาพความปลอดภัย การบริการการท่องเที่ยว การแบ่งเขตการท่องเที่ยว กฎหมายกฎระเบียบ การตลาดและส่งเสริมการขายและสถาบัน

---

[6] เอกสารกองโบราณคดีหมายเลข 1 (2532), อ้างถึงใน ณวรรธน์ สายเชื้อ , “แนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาเมืองสงขลา ,” (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541), หน้า 58.

- กิจกรรมทางสังคมและการปฏิสัมพันธ์ของชุมชนในพื้นที่เชื่อมโยงกิจกรรมทางสังคมที่เกิดขึ้นในชุมชนนั้น นอกจากจะต้องมีการปฏิสัมพันธ์กันของคนในแต่ละชุมชนในพื้นที่เชื่อมโยงแล้ว ยังต้องมีการเคลื่อนไหวหรือสร้างกิจกรรมที่เกี่ยวเนื่องให้เกิดขึ้นบนพื้นที่ด้วย เป็นการแสดงให้เห็นว่าวิถีชีวิต การทำกิจกรรมและการใช้พื้นที่มีความสัมพันธ์กัน เริ่มจากการจำกัดความคำว่า “วัฒนธรรม”ว่าคือ สิ่งที่ส่งผลต่อความเชื่อสภาพทางภูมิศาสตร์ สภาพทางเศรษฐกิจ สังคม ฯลฯ สิ่งนั้นจะก่อให้เกิดโลกทัศน์ที่มนุษย์สามารถตีคุณค่า แล้วเลือกเอาคุณค่านั้น ๆ มาเป็นค่านิยมในการดำเนินชีวิตที่แสดงออกในรูปของระบบกิจกรรม ในที่สุดก็จะเกิดเป็นการใช้พื้นที่เชื่อมโยงที่มีระบบที่เกิดจากชุมชนได้อย่างแท้จริง

2.3 การศึกษาแนวคิดด้านการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยว

1) การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวต้องมีการวางแผนในลักษณะของแผนรวมมากขึ้น คือ ต้องมีความรับผิดชอบต่อความต้องการด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น จึงต้องให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว

2) การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวควรทีจะมีการปรึกษาแบบประชาธิปไตยมากขึ้น คือ การวางแผนควรที่จะมาจากความคิดของหลาย ๆ คน ซึ่งแต่ละคนอาจมีแนวคิดไม่เหมือนกัน จึงต้องนำข้อแตกต่างของแนวคิดเหล่านี้มาก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการวางแผนพัฒนา

3) การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวควรกำหนดรูปแบบให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ คือ การวางแผนไม่ควรชักนำนักท่องเที่ยวทั้งหมดให้เข้ามาให้เดินทางในช่วงเวลาเดียวกัน ควรกระจายไปในช่วงเวลาต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อมิให้เกิดความแออัดเกินขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว

4) การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวต้องสามารถวัดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมได้ คือ การวางแผนจะต้องป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการดึงดูดนักท่องเที่ยว จึงต้องมีการทบทวนผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งโครงการเล็กและโครงการใหญ่

5) การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวต้องสามารถวัดผลกระทบทางเศรษฐกิจได้ คือ การวางแผนพัฒนาย่อมต้องการผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ โดยต้องเป็นตัวจัดสรรผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจไปสู่ชุมชนท้องถิ่นอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม

6) การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวต้องสามารถกำหนดขีดความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว คือ การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวจะต้องไม่ก่อผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม จึงต้องกำหนดขีดความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความสมดุลของสิ่งแวดล้อม ซึ่งความสมดุลเป็นข้อจำกัดของการพัฒนา

นักวางแผนส่วนใหญ่จัดระดับของการวางแผนออกเป็น 3 ระดับ คือ การจัดระดับโดยอาศัยการมองพื้นที่เป็นหลัก (area approach) หรือการมองจากวัตถุประสงค์เป็นหลัก (objective approach) สำหรับการจัดระดับของแผนจากการพิจารณาพื้นที่เป็นหลักสามารถจำแนกได้เป็นแผนภูมิภาค แผนระดับพื้นที่ และแผนระดับบริเวณ ในขณะที่การจัดระดับของการวางแผน จากการพิจารณาวัตถุประสงค์สามารถจำแนกได้เป็น แผนนโยบาย แผนการจัดการพื้นที่ และแผนโครงการ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) แผนนโยบายและแผนระดับภูมิภาค คือกรอบและทิศทางในการดำเนินงานในลักษณะกว้าง ๆ ซึ่งมักมีหลายวัตถุประสงค์หรือหลายแผนงาน (programs) รวมกัน ซึ่งมักเป็นลักษณะนามธรรม แผนนโยบายนี้ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือหรือหางเสือให้แก่ผู้บริหารระดับสูงในการตัดสินใจดำเนินงานด้านต่าง ๆ

2) แผนการจัดการพื้นที่และแผนระดับพื้นที่ เป็นแผนที่จัดทำขึ้นโดยการเอานโยบายมาประยุกต์เข้ากับเงื่อนไขเฉพาะของพื้นที่เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดการและแนวทางการจัดการที่สอดคล้องกับนโยบายและเงื่อนไขเฉพาะของพื้นที่ แผนในระดับนี้จะประกอบไปด้วยแผนงานย่อย ๆ หลายแผนงาน ส่วนจำนวนและสาระของแผนงานนี้จะขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะพื้นที่ ความซับซ้อนของปัญหาในการจัดการ ตลอดจนข้อจำกัดในการบริหารงานของแต่ละพื้นที่ แผนการจัดการพื้นที่และแผนระดับพื้นที่จะทำหน้าที่เป็นเครื่องมือกำหนดทิศทางการดำเนินงาน และระดับความสำคัญของการดำเนินงานในแต่ละส่วนให้กับผู้บริหารระดับกลางหรือผู้จัดการที่ทำหน้าที่บริหารจัดการในพื้นที่ได้ยึดถือปฏิบัติ

3) แผนโครงการและแผนระดับบริเวณ สำหรับแผนโครงการและแผนระดับบริเวณกลับมีรายละเอียดของเนื้อหาและวิธีการปฏิบัติเพื่อให้ได้มาซึ่งแผนที่แตกต่างกัน โดยแผนโครงการ เป็นแผนที่จัดทำขึ้นโดยนำเอาโครงการและ/หรือกิจกรรมที่เสนอแนะไว้ภายใต้แผนงานต่าง ๆ ในแผนการจัดการระดับพื้นที่มาจัดทำรายละเอียดเพื่อขออนุมัติงบประมาณมาดำเนินการและกำหนดผู้รับผิดชอบโครงการ การวางแผนระดับบริเวณจึงเป็นงานออกแบบที่อาศัยผู้ชำนาญการเฉพาะด้าน เช่น ภูมิสถาปนิก สถาปนิก และวิศวกรโยธา มาวิเคราะห์พื้นที่ วิเคราะห์ผู้ใช้ประโยชน์เพื่อกำหนดโปรแกรมในการพัฒนา จากนั้นจึงออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวก จัดวางระบบสาธารณูปโภค ระบบทางสัญจร การออกแบบและตกแต่งภูมิทัศน์ เมื่อได้รับการอนุมัติจึงจัดทำแผนโครงการพัฒนาพื้นที่ตามแผนระดับบริเวณ เพื่อขออนุมัติงบประมาณมาดำเนินงานพัฒนาต่อไป

2.4 การศึกษาแนวคิดด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน

การพัฒนาที่ยั่งยืน มีปัจจัย 4 ประการ คือ

1) ต้องดำเนินการในเรื่องขอบเขตความสามารถของธรรมชาติ ชุมชนขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตที่มีต่อขบวนการด้านการท่องเที่ยว

2) ต้องตระหนักต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตที่มีต่อขบวนการด้านการท่องเที่ยว

3) ต้องให้ประชาชนทุกส่วนได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

4) ต้องชี้นำตามความปรารถนาของประชาชนท้องถิ่นและชุมชนในชนบทท่องเที่ยวนั้น ๆ

การวัดความสามารถในการรองรับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

1) ความสามารถในการรองรับด้านกายภาพ หรือขีดจำกัดของพื้นที่ที่สามารถรองรับได้โดยไม่เกิดผลกระทบด้านกายภาพ

2) ความสามารถในการรองรับด้านจิตวิทยาหรือการรับรู้ หรือจุดต่ำสุดของความสนุกที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวสามารถยอมรับได้

3) ความสามารถในการรองรับทางสังคม หรือความอดทนที่ประชาชนในพื้นที่มีต่อนักท่องเที่ยว หรือระดับความหนาแน่นของการใช้พื้นที่ที่นักท่องท่องเที่ยวยอมรับได้

4) ความสามารถในการรองรับทางเศรษฐกิจหรือความสามารถที่จะรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยไม่ทำลายกิจกรรมที่ดีของท้องถิ่น

2.5 การศึกษาแนวทางในการเชื่อมโยงและประสานแผนพัฒนาในระดับพื้นที่

โดยจากการมีเป้าหมายหลัก เพื่อพัฒนากลไกการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของจังหวัด ประกอบกับในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา ภาคเอกชนในพื้นที่หัวเมืองขนาดใหญ่ได้รวมตัวกันจัดตั้ง “บริษัทพัฒนาเมือง หรือ City Development Agency” ซึ่งบริษัทพัฒนาเมืองเหล่านี้ได้ใช้เกณฑ์การเติบโตอย่างชาญฉลาด (Smart Growth Principles) เป็นแกนหลักในแผนธุรกิจ (Business Plan) โดยเกณฑ์ดังกล่าวได้ให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบกายภาพเมืองสู่มาตรฐาน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับการพัฒนาเศรษฐกิจของพื้นที่ เพื่อเปิดโอกาสให้บริษัทพัฒนาเมืองที่เป็นแกนหลักของแต่ละภูมิภาค ได้มีแนวทางการพัฒนาโครงการที่เชื่อมโยงในพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรม และชี้ให้เห็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการยกระดับคุณภาพชีวิตและการขยายตัวทางเศรษฐกิจของพื้นที่ในอนาคต

จากโครงการวิจัยพัฒนากลไกเชิงพื้นที่ในการออกแบบเมืองอย่างชาญฉลาดเพื่อยกระดับเศรษฐกิจและสังคม (SG-ABC) ด้วยการสนับสนุนของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์การวิจัยและนวัตกรรม(สกสว.) จากผลของการวิจัย โครงการ SG-ABC ในปี 2563 นี้ มีแผนความร่วมมือกับเทศบาลขนาดใหญ่ในหัวเมืองหลักและบริษัทพัฒนาเมืองในจังหวัดต่าง ๆ รวมทั้ง จังหวัดสุโขทัยซึ่งเป็นพื้นที่ศึกษาโครงการวิจัยนี้ด้วย โดยจัดทำกฎบัตรจำนวน 14 เมือง อันประกอบด้วยเมืองหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมืองสุราษฎร์ธานี เมืองกระบี่ เมืองเบตง จังหวัดยะลา เมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดนนทบุรี จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดเชียงราย จังหวัดตาก จังหวัดสุโขทัย และจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งปัจจุบันมี 6 เมืองที่ดำเนินการจัดทำกฎบัตรไปแล้วได้แก่ จังหวัดอุดรธานี จังหวัดสระบุรี จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดระยอง และเมืองป่าตอง จังหวัดภูเก็ต

โดยมุ่งเน้นให้เกิดความร่วมมือของภาครัฐภาคเอกชนภาคประชาชนและสถาบันการศึกษาร่วมกันสร้างเป้าหมายร่วม (common goal) ในการมองไปสู่อนาคต กำหนดมิติใหม่ในการพัฒนา (new dimension) สร้างเครือข่ายทางสังคม (social networks) สร้างการพัฒนาเมืองรูปแบบใหม่ (new development platform) โดยใช้พลังข้อตกลงร่วมกันของสังคมนั้น ๆ (social collaboration) ขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่น (local economy) ด้วยธุรกิจของท้องถิ่นเพื่อให้มูลค่าทางเศรษฐกิจกระจายอยู่ในพื้นที่ให้มากที่สุด ส่งผลต่อการสร้างงานและการจ้างงานในพื้นที่ประการสำคัญคือการสร้างงานคุณภาพที่มีสมรรถนะในการดึงดูดให้ลูกหลานของคนในพื้นที่ให้กลับมาทำงานยังถิ่นฐานของตนเอง

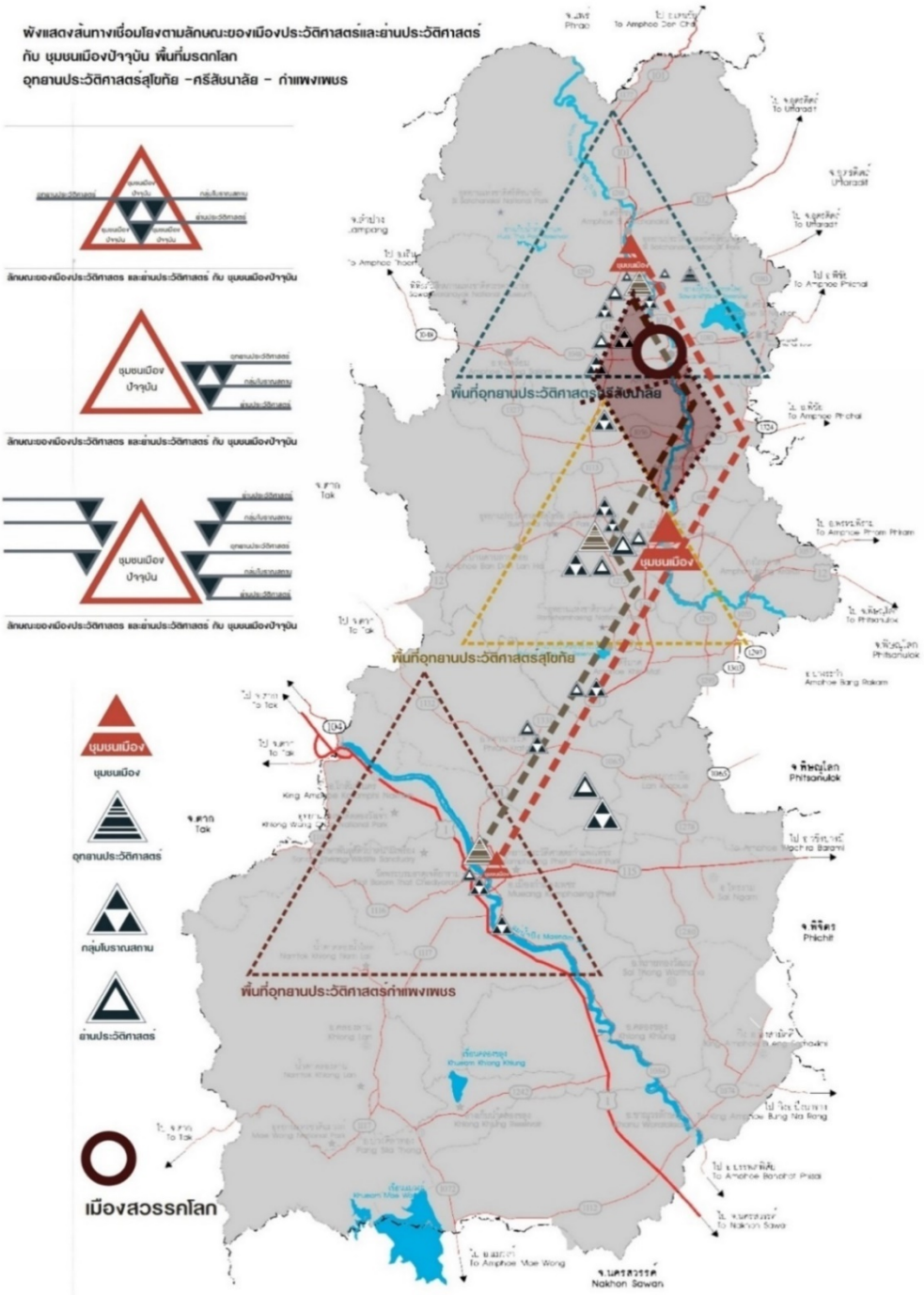

ภาพที่ 4 แสดงพื้นที่ศึกษาโครงการตามเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยง พื้นที่มรดกโลกอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร

ที่มา : สุรศักดิ์ กังขาว, จตุรงค์ เลาหะเพ็ญแสง. (2560). รายงานการวิจัยศึกษาและออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยง พื้นที่มรดกโลกอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ : กรุงเทพฯ.

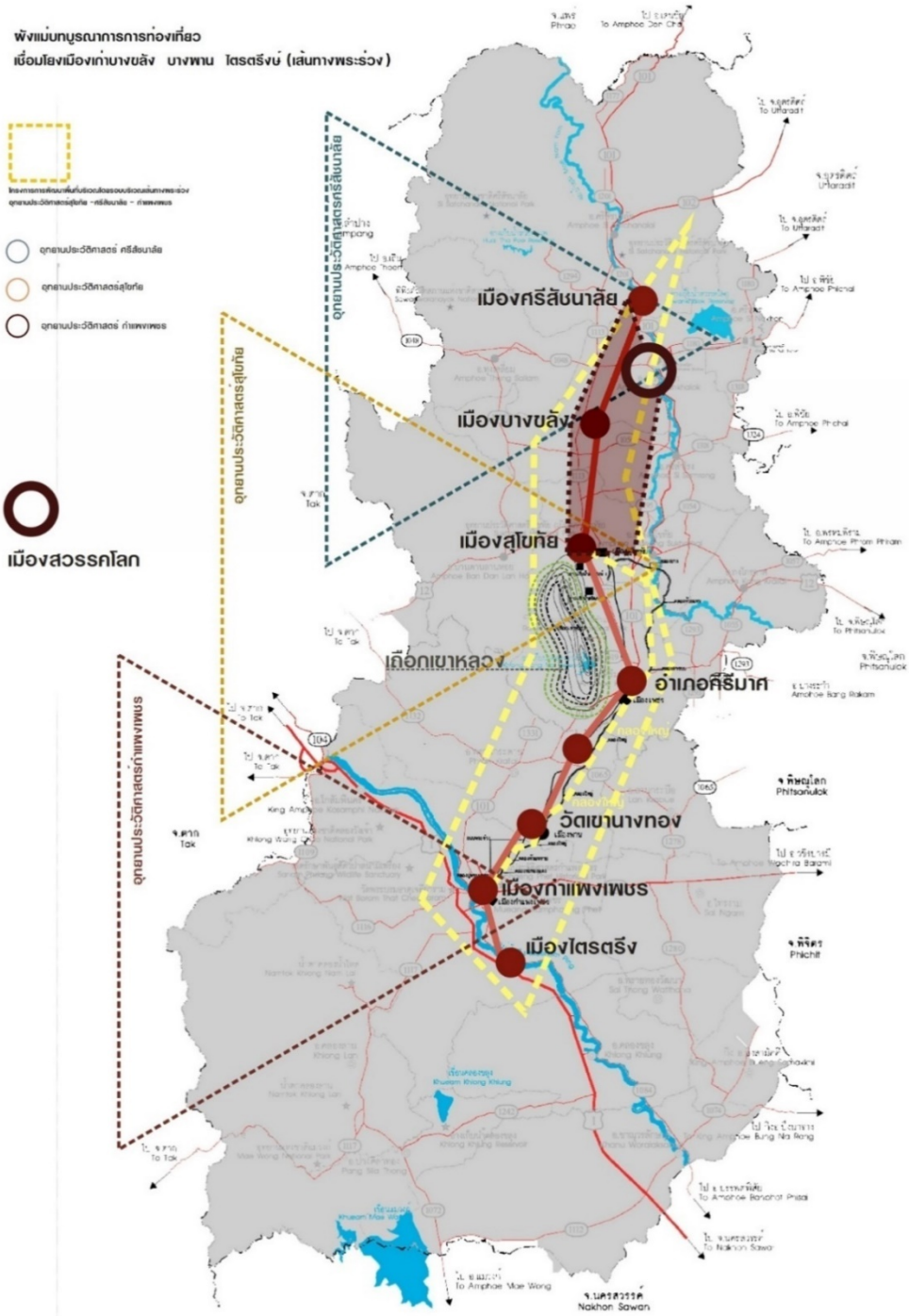

ภาพที่ 5 แสดงพื้นที่ศึกษาโครงการตามแนวเส้นทางบางพาน บางขลัง ไตรตรึง (เส้นทางพระร่วง)

ที่มา : สุรศักดิ์ กังขาว, จตุรงค์ เลาหะเพ็ญแสง.(2560). รายงานการวิจัยศึกษาและออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยง พื้นที่มรดกโลกอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ : กรุงเทพฯ.

2.6 โครงการที่ได้ดำเนินงานในพื้นที่

โครงการในพื้นที่ที่ทีมงานวิจัยได้ดำเนินการตามแนวคิดการพัฒนาเมืองให้เกิดการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่น (local economy)

“สะพานไม้ไผ่เมืองบางขลัง-ยาวที่สุดในสุโขทัย” ทอดน่องชมภูเขา ทุ่งนา พระอาทิตย์ตก นกหลากชนิดนับหมื่นตัว ตั้งอยู่ หมู่ 4 บ้านขอนซุง ต.เมืองบางขลัง อ.สวรรคโลก จ.สุโขทัย สะพานแห่งนี้ยาวประมาณ 490 เมตร ถือเป็นสะพานไม้ไผ่ยาวที่สุดในสุโขทัย สร้างโดยชาวบ้านและหน่วยงานรัฐ ร่วมกันทำเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว เก็บบรรยากาศท้องทุ่งนาสีเขียว พร้อมกับแวะกราบสักการะ-ขอพรพระบรมราชานุสาวรีย์พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ และพ่อขุนผาเมือง สิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมือง ที่ประดิษฐานอยู่หน้าสำนักงานเทศบาลตำบลเมืองบางขลัง ห่างจากสะพานไม้ไผ่มาประมาณ 1 กิโลเมตร ในภาพรวมของพื้นที่ท่องเที่ยวใหม่ ตรงสะพานไม้ไผ่เมืองบางขลัง มีหอชมวิวให้นักท่องเที่ยวได้ถ่ายภาพมุมสูง และจะพัฒนาเส้นทางปั่นจักรยานรอบภูเขาต่อไปอีกด้วย ตลอดจนชุมชนใกล้เคียงในพื้นที่ได้มีการพัฒนาบ้านพักของตังเองเป็น homestay ร้านอาหาร และจุดจำหน่ายสินค้าท้องถิ่น

ภาพที่ 6 สะพานไม้ไผ่ที่บ้านขอนซุง ต.บางขลัง อ.สวรรคโลก จ.สุโขทัย

Farmer’s View Coffee & Bistro (ฟาเมอร์วิว) โฮมสเตย์ ร้านอาหารและร้านกาแฟ ของลูกชายเจ้าของบ้านกลางนา ที่ประกอบอาชีพเป็นพ่อครัวอยู่ต่างจังหวัด กลับบ้านเกิดและมาทำร้านอาหารหลังการพัฒนาพื้นที่ ด้านอัตลักษณ์ท้องถิ่นส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่

ภาพที่ 7 แสดงตัวอย่างแนวคิดการด้านเอกลักษณ์และอัตลักษณ์
การเชื่อมโยงท่องเที่ยวชุมชนอ.ศรีสัชนาลัย และ อ.สวรรคโลก

ที่มา : สุรศักดิ์ กังขาว, จตุรงค์ เลาหะเพ็ญแสง.(2560). รายงานการวิจัยศึกษาและออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยง พื้นที่มรดกโลกอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ : กรุงเทพฯ.

2.7 การศึกษาการเชื่อมโยงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่

จากการศึกษาแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทยปี 2562 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย หรือ ททท.[7] จัดประชุมบูรณาการ ทำแผนตลาดท่องเที่ยวประจำปี 2562 ตั้งเป้ารายได้ท่องเที่ยวประมาณ 3.41 ล้านล้านบาท เติบโตเพิ่ม 10% ททท.จะเน้นการทำงานเชิงรุกอย่างมียุทธศาสตร์ ภายใต้แนวคิด go strategy เน้นบูรณาการทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ ทั้งภายในและภายนอกองค์กร ลดความเหลื่อมล้ำและเป็นส่วนสำคัญของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน สอดคล้องกับเป้าหมายให้ประชากรมีรายได้เฉลี่ยต่อคนไม่ต่ำกว่า 4.8 แสนบาทต่อปี โดยเน้นการพัฒนาด้านซัพพลาย มี 3 กลยุทธ์หลัก คือ 1) go Thainess สร้างสรรค์สินค้าและกิจกรรมบนพื้นฐานวิถีไทย เพื่อสร้างรายได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม 2) go sustainable มุ่งพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสู่สากลอย่างยั่งยืนบนสมดุลทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับขีดความสามารถในการรองรับแต่ละพื้นที่ 3) go ecofriendly สร้างนักท่องเที่ยวที่เป็นมิตร มีความรับผิดชอบ สร้างการรับรู้การมีส่วนร่วม

นอกจากนี้ การส่งเสริมการทำ branding destination ร่วมกับท้องถิ่นพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ พร้อมกำหนดเป้าหมายการท่องเที่ยวจากพฤติกรรมและความสนใจ เช่น อาหารถิ่น แหล่งท่องเที่ยวแบบมนุษย์สร้างนำไปพัฒนาเป็นเส้นทางท่องเที่ยวใหม่ ๆ โดยมีทิศแนวทางดังนี้

- Go Creative ส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรอง รวมถึงพื้นที่รองในเมืองหลัก ที่จะเน้นทำงานร่วมกับท้องถิ่น ร่วมกันพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ กิจกรรมใหม่ เพื่อความยั่งยืน โดยจะกำหนดตัวชี้วัดใหม่ คือ การทำให้ท้องถิ่นมีรายได้เท่าไร ไม่ใช่แค่วัดจากจำนวนคนที่เข้าร่วมกิจกรรม หรือ การรับรู้ เท่านั้น อะไรเป็น UNSEEN, Untold, Unseal (แกะกล่อง) ในพื้นที่
- Go More Story ทำให้คนมาร่วมค้นหาท้องถิ่นมากขึ้น นำมิติในหลายเรื่องของท้องถิ่น เช่น เรื่องเล่า ตำนานท้องถิ่น ประวัติศาสตร์ ความเชื่อ ใช้เป็นวัตถุดิบสร้างสรรค์สินค้าท่องเที่ยว
- Go Equity เร่งปรับสมดุลเวลาและพื้นที่ ทั้งการเดินทางเที่ยววันธรรมดา ปรับการกระจายตัวในเมืองหลักและเมืองรอง เพื่อกระจายนักท่องเที่ยวช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว
- Go Tourism For All หรือ การท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล ทำให้การอารยสถานปัตย์ที่สะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

[7] แผนปฏิบัติการณ์ของ-ททท-ปี2562-ฉบับสมบูรณ์. สืบค้นจาก https://portal.tourismthailand.org

ส่วนในตลาดต่างประเทศเน้นสร้างการรับรู้และกระตุ้นให้เกิดการเดินทางจริง ผ่านแนวคิด Discover unique local experiences with million shades of Thailand กับ 5 แนวทาง ประกอบด้วย

1) go local เน้นส่งเสริมเมืองรอง ด้วยการเลือกพื้นที่ที่มีศักยภาพและพร้อมขายจาก 55 จังหวัด
2) go high-end มุ่งเพิ่มรายได้ต่อคน โดยในปี 2562 นี้ได้วางเป้าหมายเห็นตัวเลขการใช้จ่ายเติบโตมากกว่า 4 เปอร์เซ็นต์ ด้วยการเจาะนักท่องเที่ยวกลุ่มลักซูรี่และกลุ่มความสนใจเฉพาะ
3) go new customer มุ่งหาลูกค้าใหม่ ๆ มากขึ้น
4) go low season ดึงนักท่องเที่ยวต่างชาติ โดยเฉพาะตลาดระยะไกล ให้เดินทางมาเที่ยวในช่วงโลว์ซีซันมากขึ้น
5) go digital ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย เหมาะกับพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงการใช้ข้อมูล (Big Data) ในการวิเคราะห์และวางแผนทางการตลาดที่มี ประสิทธิผล

จากการศึกษาข้อมูลการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานสุโขทัย มีทิศทางการตลาดและการท่องเที่ยว มุ่งให้จังหวัดสุโขทัยเป็นเมืองหลักการท่องเที่ยวคนทั่วโลกรู้จักและเดินทางมาท่องเที่ยว ด้วยการสนับสนุนการจัดกิจกรรมและโครงการของภาคส่วนต่าง ๆ ครอบคลุมทั้ง 9 อำเภอ เป็นนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัยหวังภาคการท่องเที่ยวเป็นกลไกกระตุ้นเศรษฐกิจลงสู่ท้องถิ่น โดยใช้กลยุทธ์กระตุ้นการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวกระแสหลัก กลุ่มศักยภาพกระจายพื้นที่และช่วงเวลาในการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นการกระจายรายได้สู่จังหวัดสุโขทัยที่เป็นเมืองรองท่องเที่ยว สร้างภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวเพื่อกระตุ้นให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวภายในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น โดยเน้นการตลาด 4 เรื่องหลัก คือ เรื่องการกินนำไปสู่สัมผัส สร้างมูลค่าเพิ่มด้วย Content สร้างกระแสใส่ใจสิ่งแวดล้อม และชูอัตลักษณ์เมืองรองกับกลุ่มความสนใจเฉพาะปี ปัจจุบันสำนักงานสุโขทัยได้วางแผนและกำหนดโครงการต่าง ๆ อาทิ โครงการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว โครงการเที่ยวเท่ๆ ให้เป็นเรื่อง(เรา)ราว โครงการ Join Happiness in Sukhothai โครงการตามรอยผ้าสิ้น ชิมอาหารถิ่นเมืองเหนือ และโครงการเพราะเมืองรองมาแรงส์ ฯลฯ ที่ดำเนินการภายใต้แคมเปญ Open to the New Shades และ Amazing ไทยเท่ เชื่อว่าจะกลไกสำคัญในการกระตุ้นเศรษฐกิจลงสู่ท้องถิ่นที่สอดรับกับกรอบและทิศทางการตลาดและการท่องเที่ยวของจังหวัดสุโขทัยเผื่อพลักดันให้ ให้จังหวัดสุโขทัยเป็นเมืองแห่งการท่องเที่ยว

ภาพที่ 8 ตัวอย่างโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงประเทศภูมิภาคอาเซียน ในพื้นที่ตัวเมืองสวรรคโลก

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) นำเสนอผ่านวัฒนธรรมสมัยนิยม (Pop Culture) ส่งเสริมเมืองรองของประเทศไทย โดยมีศิลปินที่มีชื่อเสียงจากประเทศไทย และประเทศอาเซียนเข้าร่วมสร้างผลงานศิลปะในโครงการ

2.9 การทบทวนยุทธศาสตร์จังหวัด

กรอบแผนพัฒนาจังหวัดสุโขทัย (พ.ศ. 2561-2564)
ฉบับทบทวนประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 [8]

เป้าหมายการพัฒนาจังหวัดสุโขทัย ๒๕๖๑-๒๕๖๔

เมืองมรดกโลกเลิศล้ำ เมืองเศรษฐกิจสร้างสรรค์และนวัตกรรม เมืองแห่งอารยธรรมและความสุขอย่างยั่งยืน

ตัวชี้วัดความสำเร็จตามเป้าหมายการพัฒนา

๑. อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP)
๒. รายได้จากการท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น
๓. อัตราการว่างงานที่ลดลง
๔. ครัวเรือนยากจนจนลดลง
๕. ความสำเร็จของการส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่
๖. อัตราส่วนแพทย์ต่อประชาชนที่เหมาะสม
๗. พื้นที่ป่าไม้ที่เพิ่มขึ้น
๘. กระบวนงานภาครัฐที่ได้รับการพัฒนา

ประเด็นการพัฒนาจังหวัด				
(๑) พัฒนาและยกระดับการท่องเที่ยวมรดกโลกเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขัน การค้าการลงทุนภาคการเกษตร ภาคอุตสาหกรรม สินค้าและบริการ และพัฒนาความเชื่อมโยงโครงข่ายคมนาคมและโลจิสติกส์	(๒) พัฒนาคน คุณภาพชีวิต และสังคม สู่เมืองอารยธรรมและความสุขอย่างยั่งยืน	(๓) พัฒนาการบริหารจัดการน้ำและการจัดการทรัพยากรฯ อย่างเป็นระบบอย่างยั่งยืนภายใต้การพัฒนาจังหวัดที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	(๔) เสริมสร้างความมั่นคงภายในจังหวัดการเตรียมความพร้อมรับภัยพิบัติและขยายความร่วมมือระหว่างประเทศ	(๕) พัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐและบริการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพและทันสมัย โปร่งใส ตรวจสอบได้
(๑) วัตถุประสงค์				
* พัฒนาระบบเศรษฐกิจของจังหวัดให้มีความสมดุลและขยายตัวอย่างต่อเนื่อง	* ประชาชนในจังหวัดมีคุณภาพชีวิตที่ดีและสุโขทัยเป็นเมืองสังคมน่าอยู่และมีความสุขอย่างยั่งยืน	* ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบและยั่งยืน	* ประชาชนสังคมมั่นคงปลอดภัยมีระบบเตรียมความพร้อมรับภัยพิบัติและสถาปนาความสัมพันธ์กับเมืองประเทศศักยภาพ	* พัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐที่ทันสมัย/จังหวัด ๔.๐ และเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล
(๒) เป้าหมายและตัวชี้วัดของแต่ละประเด็นการพัฒนา				
๑) ร้อยละของรายได้จากการท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น ๒) ร้อยละของรายได้จากภาคเกษตร ภาคอุตสาหกรรม ภาคการผลิตสินค้าและบริการที่เพิ่มขึ้น ๓) ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของโครงสร้างพื้นฐานที่ได้รับการพัฒนา ๔) ร้อยละครัวเรือนยากจนที่ลดลง ๕) ร้อยละความสำเร็จของการดำเนินการส่งเสริมเกษตรแปลงใหญ่ ๖) ร้อยละรายได้จากการจำหน่ายสินค้าชุมชนที่เพิ่มขึ้น ๗) จำนวนผลิตภัณฑ์ OTOP ที่ผ่านการคัดสรรสุดยอด OTOP	๑) ร้อยละอัตราการว่างงานที่ลดลง ๒) ร้อยละประชากรที่ลดลง ๓) อัตราของแพทย์ต่อประชากรที่เหมาะสม ๔) คำเฉลี่ยคะแนน Q Net ของนักเรียนที่เพิ่มขึ้น ๕) ร้อยละจำนวนคดีอาชญากรรมที่ลดลง	๑) ร้อยละพื้นที่ป่าไม้ที่เพิ่มขึ้น ๒) ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของแหล่งน้ำในแต่ละอำเภอที่ได้รับการพัฒนา ๓) ร้อยละความสำเร็จของการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ๔) ร้อยละความสำเร็จของการพัฒนาการบริหารจัดการน้ำ	๑) ร้อยละความสำเร็จในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ๒) สัดส่วนคดีอาชญากรรมต่อประชาชน (คดี/แสนคน) ๓) อัตราผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุจราจรทางบกต่อประชากรแสนคน ๔) จำนวนเมืองในประเทศศักยภาพที่ได้สถาปนาความสัมพันธ์เมืองพี่เมืองน้อง ๕) ร้อยละความสำเร็จของการพัฒนาระบบเตรียมความพร้อมรับภัยพิบัติและสาธารณภัย	๑) จำนวนการพัฒนานวัตกรรมในการบริหารจัดการระบบงานของจังหวัด ๒) จำนวนกระบวนการงานของจังหวัดด้านการบูรณาการทำงานการลดพลังงาน การป้องกันและปราบปรามการทุจริต การอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน และการเพิ่มประสิทธิภาพของส่วนราชการ ๓) ร้อยละความสำเร็จในการจัดทำและดำเนินโครงการของจังหวัดตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี
แนวทางการพัฒนาของแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนา				
๑.ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ และผู้ประกอบการด้านการ ๒.พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานโครงสร้างคมนาคมและโลจิสติกส์เพื่อรองรับการท่องเที่ยว การเกษตร/อุตสาหกรรมการผลิตและบริการ ๓.พัฒนาศักยภาพบุคลากรผู้ประกอบการโดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมการยกระดับและเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยว การเกษตร การอุตสาหกรรม การผลิต และการบริการ	๑.พัฒนาการศึกษาระดับและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ๒.ส่งเสริมวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ๓.ส่งเสริมและสร้างความตระหนักในด้านคุณธรรมจริยธรรม จิตสาธารณะ ประชารัฐและคุณภาพคน ๔.เตรียมความพร้อมรองรับสังคมผู้สูงอายุ และผู้พิการ ๕.พัฒนาระบบสาธารณสุขให้ได้มาตรฐาน	๑.พัฒนาระบบบริหารจัดการน้ำและทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ และยั่งยืน ๒.ส่งเสริมและพัฒนาเทคโนโลยีนวัตกรรมและเพิ่มประสิทธิภาพการอนุรักษ์พลังงานและพลังงานทดแทน	๑.เพิ่มประสิทธิภาพความมั่นคงและความปลอดภัยโดยบูรณาการความร่วมมือทุกภาคส่วน ๒.ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยใช้กลไกประชารัฐ ๓.พัฒนาระบบเตรียมความพร้อมกับภัยพิบัติและการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	๑.ส่งเสริมพัฒนาคุณภาพการให้บริการภาครัฐ ๒.พัฒนากระบวนงานให้บริการของภาครัฐให้มีประสิทธิภาพโปร่งใสและตรวจสอบได้ ๓.สนับสนุนการขับเคลื่อนการดำเนินแผนงาน/โครงการภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี
แผนงาน				
แผนงานที่ ๑ พัฒนาภาพโครงสร้างพื้นฐานและโครงข่ายคมนาคมเพื่อการท่องเที่ยวและการเกษตร **แผนงานที่ ๒** พัฒนาและยกระดับการท่องเที่ยวมรดกโลก **แผนงานที่ ๓** สงเสริมความสามารถในการแข่งขันพัฒนาศักยภาพ มาตรฐานการเกษตร อุตสาหกรรม และการผลิตสินค้าและบริการ	**แผนงานที่ ๔** พัฒนาคน สังคมและคุณภาพชีวิต และคงอัตลักษณ์ประเพณีวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น	**แผนงานที่ ๕** พัฒนาระบบบริหารจัดการน้ำ และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน	**แผนงานที่ ๖** เสริมสร้างความมั่นคงปลอดภัยและความสุขของประชาชน	**แผนงานที่ ๗** พัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการภาครัฐและให้บริการประชาชน

[8] แผนพัฒนาจังหวัดสุโขทัย (พ.ศ. 2561-2564) ฉบับทบทวนประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 หรือ SUKHOTHAI MASTER PLAN, B.E. 2561-2564 (2018-2021) (Revised Edition B.E.2562) . สืบค้าจาก http://www.sukhothai.go.th/ONEPLATE/file/1.pdf

ภาพที่ 9 แสดงเป้าหมายการพัฒนาจังหวัดสุโขทัย 2561-2564

ที่มา : แผนพัฒนาจังหวัดสุโขทัย (พ.ศ. 2561-2564) ฉบับทบทวนประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

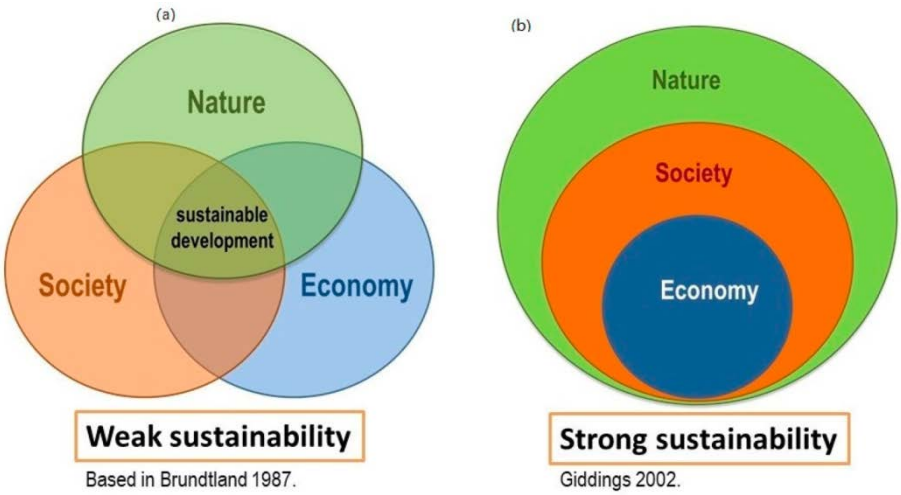

ภาพที่ 10 การพัฒนาอย่างยั่งยืนจากรายงานของ Brundtland (1987) และ Giddings (2002)

ที่มา : https://www.mdpi.com/2071-1050/11/12/3354/htm

โดยมีกลไกสอดคล้องและสัมพันธ์กับ นโยบายและโครงการของ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย "ท่องเที่ยวสไตล์ 7 GREENS" ที่เป็นการนำเสนอเส้นทางการท่องเที่ยวอย่างเป็นมิตรให้สิ่งแวดล้อมเป็นที่รู้จักในการสร้างกระแสการท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวทางเลือกใหม่เพื่อลดการกระจุกตัวของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวหลัก ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถเลือกการท่องเที่ยวให้เหมาะกับตัวเองถึง 7 แบบประกอบไปด้วย

1) Green Hear
   เที่ยวด้วยใจคิด เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ต้องมีหัวใจที่เคารพ และตระหนักถึงคุณค่าสิ่งแวดล้อม นับเป็นหัวใจสำคัญในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

2) Green Logistics
   เที่ยวใกล้ไกล เลือกใช้พลังงานสะอาด ผ่านรูปแบบการเดินทางสีเขียว เน้นการประหยัดพลังงาน ช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม

3) Green Attraction
   ถือเป็นนโยบายของรัฐที่มุ่งสร้างชุมชนให้แข็งแรงและยั่งยืน แหล่งท่องเที่ยวสีเขียว ต้องมีการบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบเดิมของพื้นที่นั้นไว้ให้ได้

4) Green Activity
   กิจกรรมท่องเที่ยวเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

5) Green Community
   ชุมชนสีเขียว เที่ยวอย่างรู้คุณค่า รักษาเอกลักษณ์ชุมชน เน้นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่สำคัญคงไว้ซึ่งวัฒนธรรม

6) Green Service
   จัดการธุรกิจเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ใส่ใจธุรกิจท่องเที่ยวแขนงต่าง ๆ เลือกใช้วัตถุดิบที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

7) Green Plus
   จิตอาสา ดูแลสิ่งแวดล้อม นับเป็นการช่วยเหลือแหล่งท่องเที่ยวง่ายๆ ด้วยตัวนักท่องเที่ยวเองนโยบาย 7 GREENS เปรียบเหมือนแนวทางในการดำเนินกิจการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทั้งระบบที่ทุกคนสามารถช่วยกันทำได้ รณรงค์ให้ผู้คนทั่วไปเข้าถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวเป็นมิตรกับโลก ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

การเปลี่ยนแปลงทัศนคติในการท่องเที่ยว ไม่ได้มุ่งเน้นไปที่ความหรูหราสะดวกสบายเพียงอย่างเดียว แต่เป็นการท่องเที่ยวเพื่อแสวงหาความเรียบง่าย ความสงบของชุมชนท้องถิ่น ใกล้ชิดธรรมชาติ ไม่รบกวนสิ่งแวดล้อม เป็นการเดินทางที่ใช้เงินไม่มาก อาทิ

1) ท่องเที่ยวอย่างไรไม่เร่งรีบ โดยหันมาเดินเท้า วิ่ง ปั่นจักรยานชมเมือง หรือ พายเรือ แทนที่จะขับรถยนต์ เพื่อสัมผัสวิถีชีวิตชุมชนที่เราไปเยี่ยมเยียน และควรศึกษาวางแผนการเดินทางเพื่อจะได้เลือกเส้นทางที่ดีที่สุด
2) ลิ้มรสอาหารพื้นเมือง อาหารพื้นเมืองหลายเมนูมีรสชาติอร่อย เพราะวัตถุดิบมาจากท้องถิ่น ปลูกเองไร้สารเคมี แถมได้เป็นการส่งเสริมเพิ่มรายได้เกษตรกรในท้องถิ่นโดยตรงอีกด้วย
3) พักโรงแรมสีเขียว เป็นที่พัก หรือ โฮมสเตย์ ที่ใส่ใจและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม นอกจากจะหลับสบายในแบบสโลว์ไลฟ์แล้ว ยังช่วยกันกระจายรายได้ให้กับคนในท้องถิ่น และก่อนออกจากห้องพัก นักท่องเที่ยวควรช่วยกันถอดปลั๊ก เครื่องใช้ไฟฟ้า เพื่อช่วยผู้ประกอบการท้องถิ่นประหยัดพลังงาน
4) มีจิตสำนึกและให้ความเคารพสถานที่ท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวที่ดีไม่ควรเพิ่มขยะให้ชุมชน มีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อม รวมถึงให้ความเคารพวัฒนธรรมของชุมชน และสถานที่ท่องเที่ยวนั้น ๆ
5) ออกไปเรียนรู้และสัมผัสวัฒนธรรมที่แตกต่าง ทำความรู้จักกับชาวบ้านและวิถีชีวิตประจำวันของพวกเขา แล้วอาจต้องทึ่งกับประสบการณ์ใหม่ ๆ ที่จะได้จากคนในท้องถิ่น และลองสร้างประสบการณ์ร่วมหาโอกาสเรียนรู้ทักษะงานฝีมือของชุมชนนั้น นอกจากจะได้งานฝีมือแล้ว ยังได้สร้างมิตรภาพกับชาวบ้านอีกด้วย

2.10 การศึกษายุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

2.10.1 ACMECS[9]

จากแนวทางและการศึกษายุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิรวดี - เจ้าพระยา - แม่โขง (Ayeyawady - Chao Phraya - Mekong Economic Cooperation Strategy : ACMECS) เป็นกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจในระดับอนุภูมิภาคที่จัดตั้งขึ้น เพื่อส่งเสริมการพัฒนาอย่างสมดุล ลดช่องว่างทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศสมาชิก ได้แก่ กัมพูชา สปป. ลาว เมียนมา เวียดนาม และไทย และส่งเสริมความเจริญอย่างยั่งยืนในอนุภูมิภาค โดยการประชุมระดับผู้นำ ACMECS จัดขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2546 ณ เมืองพุกาม ประเทศเมียนมา ซึ่งผู้นำประเทศสมาชิกได้ลงนามในปฏิญญาพุกามเพื่อจัดตั้งกรอบความร่วมมือ ACMECS

ทางคณะผู้วิจัยได้เชื่อมโยงพื้นที่ศึกษาวิจัยกับ กลยุทธ์อาเซียนคอนเนค หรือ ASEAN Connect เพื่อนำไปสู่เป้าหมายการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ สร้างรายได้แก่ประเทศอย่างยั่งยืน โดยจะเป็นการพัฒนาทุกมิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม ในการนำไป สู่การพัฒนาที่สมดุล

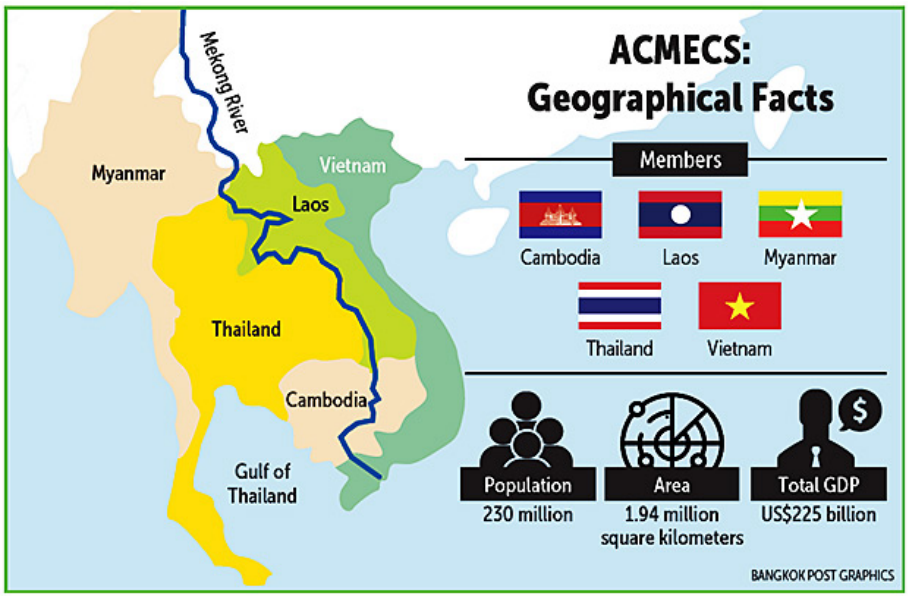

ภาพที่ 11 แสดงกลุ่มประเทศลุ่มแม่น้ำอิระวะดี - เจ้าพระยา - แม่โขง
หรือ ACMECS (Aeyawadee - Chaopraya - Mekong Economic Coorperation)

ที่มา : www.bangkokpost.com

---

[9] ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี- เจ้าพระยา – แม่โขง. กองการต่างประเทศ ส านักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย.2561 สืบค้นจาก http://www.fad.moi.go.th/images/Documemt/ACMECS/ACMECS_with_MOI.pdf

2.10.2 LIMEC

LIMEC หรือ Luangprabang - Indochina - Mawlamyine Economic Corridor [10] คือ การรวมตัวกันของของภาคเอกชนอันประกอบด้วย สภาอุตสาหกรรม หอการค้า สภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ของ 3 ประเทศ คือ ประเทศไทย สปป. ลาว และสหภาพเมียนมา ซึ่งมีที่ตั้งทางภูมิศาสตร์และเส้นทางคมนาคมติดต่อกันได้ โดยประเทศไทย คือกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 “อินโดจีน” ได้แก่ เพชรบูรณ์ พิษณุโลก อุตรดิตถ์ สุโขทัย ตาก ส่วนของ สปป.ลาว ได้แก่ แขวงไชยะบุรี แขวงหลวงพระบาง และสหภาพเมียนมา ได้แก่ รัฐกระเหรี่ยง รัฐมอญ

LIMEC จึงเป็น ระเบียงเศรษฐกิจระหว่าง หลวงพระบาง อินโดจีน เมาะลำไย ซึ่งเป็นแนวเส้นทางที่เชื่อมโยงเมืองที่สำคัญจากสมาชิกทั้ง 3 ประเทศเข้าด้วยกัน ได้แก่ หลวงพระบาง ไชยะบุลี เพชรบูรณ์ อุตรดิตถ์ พิษณุโลก สุโขทัย ตาก เมียวดี พะอาน และเมาะลำไย โดยจะมุ่งเน้นไปที่ความสัมพันธ์ 5 ด้าน คือ การค้าการลงทุน การท่องเที่ยว การศึกษา สุขภาพ และโลจิสติกส์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดการทำธุรกิจ มีการเคลื่อนย้ายทั้งสินค้า บริการ ผู้คน เงินทุนและสารสนเทศ ระหว่างกันและกัน อันจะนำมาซึ่งการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมร่วมกันของประชาชนในทุกเมืองของสมาชิกในทั้ง 3 ประเทศ

สำหรับโครงการและกิจกรรมต่อเนื่องจากการประชุมนานาชาติในครั้งนี้เสร็จสิ้นไปแล้ว ก็จะมีกิจกรรมที่จะต้องดำเนินการต่อไปเพื่อเป็นการกระตุ้นให้เกิดการทำธุรกิจร่วมกันอย่างจริงจัง นั่นคือ

1) โครงการ LIMEC Business Matching เป็นโครงการนำผู้ประกอบการธุรกิจด้านต่าง ๆ ที่สนใจจะไปจับคู่การทำธุรกิจกับผู้ประกอบการในกลุ่ม LIMEC โดยจะจัดเป็นงานออกบูธแสดงสินค้าและข้อมูลการให้บริการ โดยจะหมุนเวียนไปจัดในเมืองต่าง ๆ ในทุกประเทศของสมาชิก LIMEC

2) โครงการ LIMEC Start Up เป็นการจัดอบรมผู้ประกอบการรายใหม่ที่พร้อมจะตั้งต้นทำธุรกิจระหว่างประเทศ โดยเชิญผู้ประกอบการรายใหม่ดังกล่าวจากทุกเมืองในประเทศสมาชิก LIMEC ให้มาเข้าร่วมอบรมสัมมนาร่วมกัน ทำความรู้จักกัน เรียนรู้กัน และจับมือเริ่มทำธุรกิจด้วยกันอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

3) โครงการ 4 World heritage Tourist Route หรือ เส้นทางท่องเที่ยว 4 มรดกโลก เป็นการเปิดเส้นทางท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเส้นใหม่ โดยชูแหล่งมรดกโลกทั้ง 4 แห่งเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างชาติที่สนใจการท่องเที่ยวตามแหล่งที่เป็นมรดกโลก โดยเริ่มต้นที่ อุทยานประวัติศาสตร์อยุธยา อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ เมืองมรดกโลกหลวงพระบาง และอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ซึ่งทีมงาน LIMEC เพชรบูรณ์มั่นใจว่า การเปิดเส้นทางท่องเที่ยว 4 มรดกโลกนี้ จะสามารถดึงนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีกำลังซื้อสูงให้เข้ามาเที่ยวในประเทศไทย ในประเทศสมาชิก LIMEC และในจังหวัดเพชรบูรณ์ได้มากขึ้น

---

[10] limecthailand.com

ภาพที่ 12 ประตูที่ 3 แห่ง LIMEC สู่การท่องเที่ยงเชิงอนุรักษ์และเกษตรอุตสาหกรรม

ที่มา : limecthailand.com

ฉะนั้นระเบียงเศรษฐกิจ LIMEC (Luangprabang-Indochina-Mawlamyine Economic Corridor) นี้ จะเป็นโอกาสอันดีของจังหวัดเพชรบูรณ์และคนเพชรบูรณ์ ที่จะได้มีการขยายการทำธุรกิจระหว่างประเทศกับประเทศเพื่อนบ้าน อันจะสามารถนำรายได้เข้าสู่จังหวัดเพชรบูรณ์ได้เพิ่มมากขึ้นในอนาคต ซึ่งเป็นเรื่องที่คนเพชรบูรณ์ควรจะต้องรับรู้และเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อเตรียมการณ์ เตรียมตัวรับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่จะเกิดขึ้นนี้ได้อย่างเหมาะสมและถูกทาง

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- หอการค้าจังหวัดเพชรบูรณ์
- สภาอุตสาหกรรมจังหวัดพิษณุโลก
- สภาอุตสาหกรรมจังหวัดตาก
- สภาอุตสาหกรรมจังหวัดสุโขทัย
- สภาอุตสาหกรรมจังหวัดอุตรดิตถ์
- สภาอุตสาหกรรมจังหวัดเพชรบูรณ์
- สมาคมการท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัย S.T.A

ซึ่งสามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อจัดทำรูปแบบการท่องเที่ยวและแผนที่เชื่อมโยงได้ดังนี้

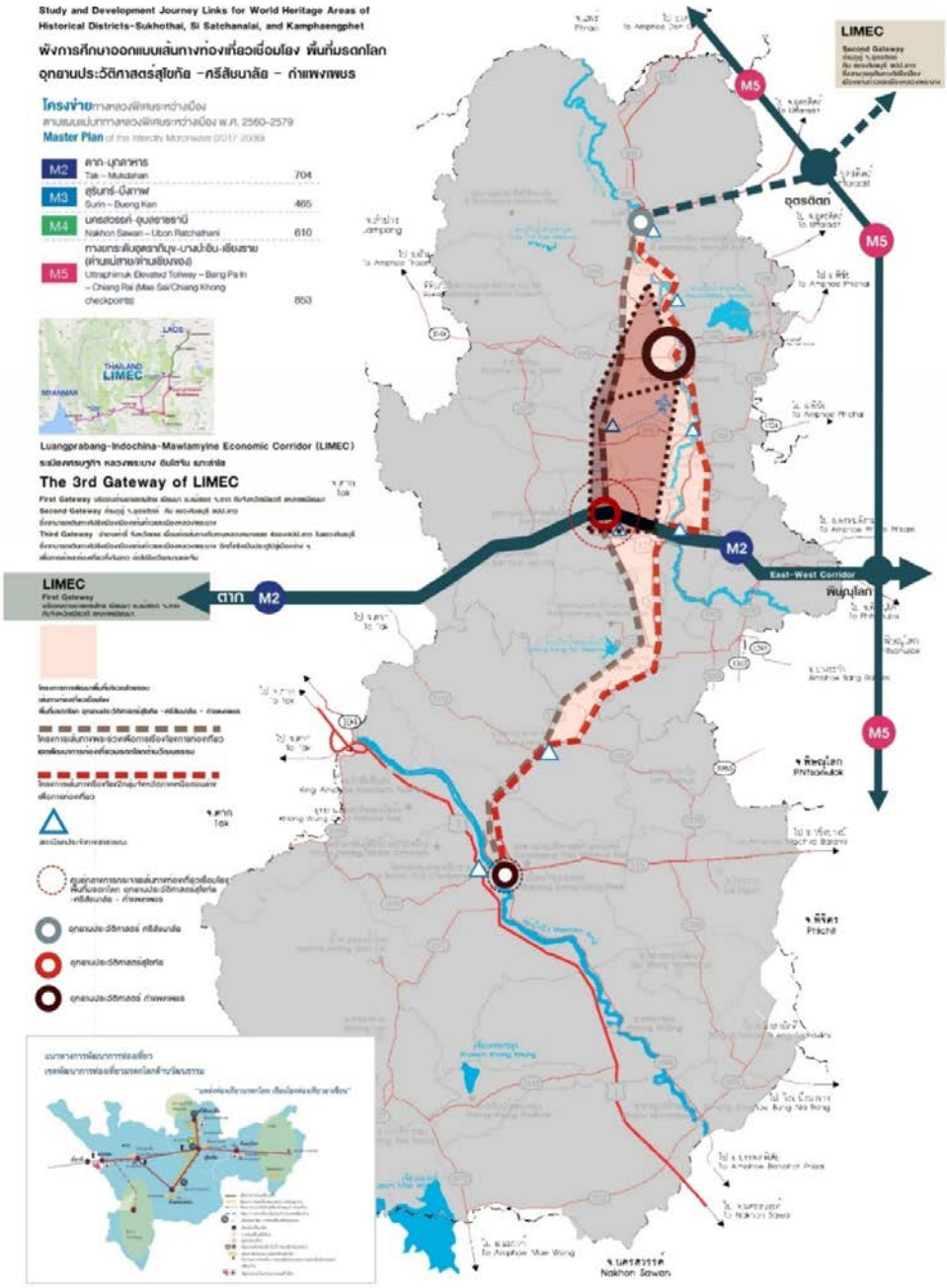

ภาพที่ 13 พื้นที่ศึกษาโครงการตามแนวเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจหลวงพระบาง อินโดจีน เมาะลำไย (LIMEC)

ที่มา : สุรศักดิ์ กังขาว, จตุรงค์ เลาหะเพ็ญแสง.(2560). รายงานการวิจัยศึกษาและออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยง พื้นที่มรดกโลกอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ : กรุงเทพฯ.

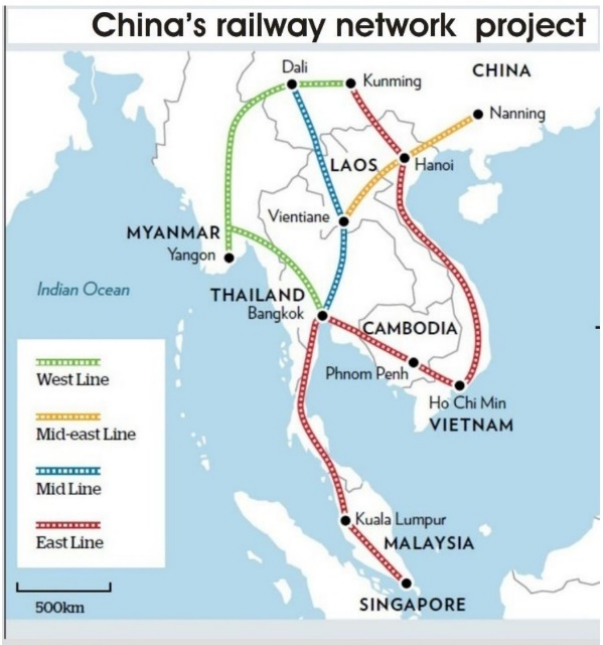

เครือข่ายการคมนาคมขนเชื่อมโยงภายนอกประเทศ

ภาพที่ 14 การศึกษาเครือข่ายการคมนาคมเชื่อมโยงภายในภูมิภาค

ที่มา : limecthailand.com

ภาพที่ 15 การท่องเที่ยวกลุ่มมรดกโลกภายในประเทศภายในประเทศเชื่อมโยงเมืองสวรรคโลก

ที่มา : สุรศักดิ์ กังขาว, จตุรงค์ เลาหะเพ็ญแสง. (2561). รายงานการวิจัยการศึกษาแนวทางการนำผังแม่บทการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของพื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร สู่การพัฒนาเครือข่ายแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลกในประชาคมอาเซียน. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

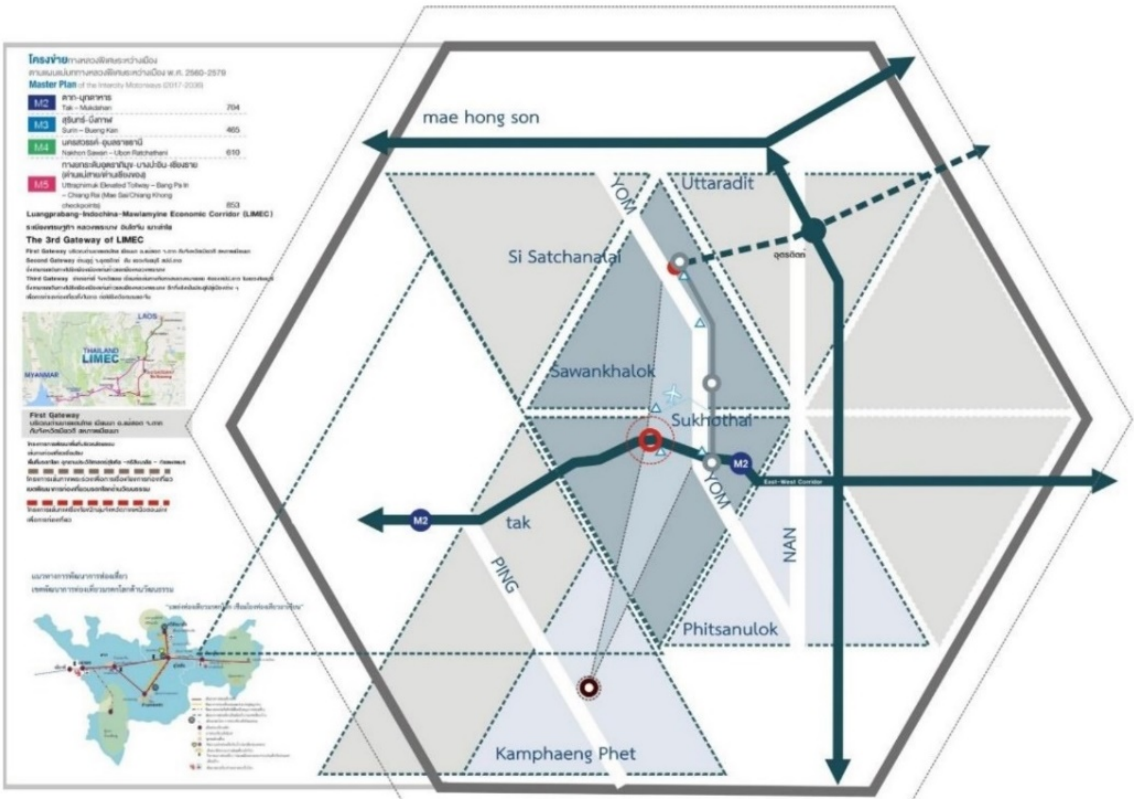

ภาพที่ 16 การท่องเที่ยวกลุ่มเขตพัฒนาการท่องเที่ยวมรดกโลกและวัฒนธรรม กำแพงเพชร สุโขทัย พิษณุโลก ตาก

ที่มา : สุรศักดิ์ กังขาว, จตุรงค์ เลาหะเพ็ญแสง.(2560). รายงานการวิจัยศึกษาและออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยง พื้นที่มรดกโลกอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ : กรุงเทพฯ.

2.11 การศึกษาแนวคิดด้านกายภาพย่านชุมชนเก่า

การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมและแหล่งศิลปกรรมประเภทต่าง ๆ [11]

ประเภทแหล่งศิลปกรรม สามารถสรุปได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ตามลักษณะและองค์ประกอบทางกายภาพ ได้แก่ แหล่งศิลปกรรมเดี่ยวและแหล่งศิลปกรรมประเภทกลุ่มอาคาร พื้นที่ หรือสภาพแวดล้อม และสามารถจัดประเภทแหล่งศิลปกรรมได้เป็น 7 ประเภทย่อย ดังนี้

1) อนุสาวรีย์ อนุสรณ์สถาน สถาน หลักเมือง แหล่งศิลปกรรมประเภทนี้ครอบคลุมแหล่งศิลปกรรมเดี่ยวที่มีขนาดใหญ่ โดดเด่นหรือมีความเป็นสัญลักษณ์ มีคุณค่าหรือความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์ ศิลปกรรม หรือความหมายเป็นพิเศษ ตั้งอยู่ในศูนย์กลางของชุมชนเมือง เห็นได้จากระยะไกล แหล่งศิลปกรรมประเภทนี้ครอบคลุมแหล่งศิลปกรรมเดี่ยว ประเภท ศาสนสถานที่มีคุณค่า

2) วัด วัดร้าง ศาสนสถานทางประวัติศาสตร์ร่วมกับลักษณะทางศิลปะ สถาปัตยกรรมที่งดงาม มีความพิเศษสมควรแก่การอนุรักษ์ ทั้งตัวแหล่งศิลปกรรมเองและบริเวณภูมิทัศน์โดยรอบ อาจตั้งอยู่เดี่ยว ๆ หรือเกาะตัวเป็นกลุ่มเล็ก ๆ หรือกระจายตัวอยู่ในเมืองหรือในชานเมืองและชนบท แหล่งศิลปกรรมประเภทนี้ครอบคลุมแหล่งศิลปกรรมเดี่ยวที่มีคุณค่า

3) พิพิธภัณฑ์ สถาปัตยกรรม พระราชวัง สถาปัตยกรรมหรือศิลปะสถาปัตยกรรมเป็นพิเศษ บ่งบอกความสำคัญทางประวัติศาสตร์หรือมีลักษณะจำเพาะของยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญ

4) แหล่งโบราณคดีทั้งที่ขุดค้นแล้วและยังไม่ได้ขุดค้น โบราณวัตถุ เตาเผาโบราณ แหล่งศิลปกรรมประเภทนี้ครอบคลุมแหล่งศิลปกรรมเดี่ยวที่มีคุณค่าทางด้านโบราณคดีเป็นพิเศษ เป็นแหล่งศิลปกรรมที่ไม่ได้ใช้งาน คือ ไม่ได้มีการใช้งานตามหน้าที่เดิมแล้ว มีคุณค่าโดดเด่นในมิติทางประวัติศาสตร์ สุนทรียศาสตร์ ชาติพันธุ์วิทยา หรือมานุษยวิทยา สมควรแก่การอนุรักษ์ไว้เพื่อเป็นมรดกของชาติ แหล่งศิลปกรรมประเภทนี้ครอบคลุมแหล่งศิลปกรรมประเภท ชุมชนโบราณ เมืองโบราณ อุทยานประวัติศาสตร์

---

[11] ฐานข้อมูลสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม. กองจัดการสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม. สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สืบค้นจาก. http://www.onep.go.th/nced

5) ชุมชนโบราณ เมืองโบราณ อุทยานประวัติศาสตร์ กลุ่มอาคาร พื้นที่ หรือสภาพแวดล้อมที่มีลักษณะเป็นเมืองหรือบริเวณของเมือง หรือมีร่องรอยที่แสดงว่า เคยเป็นตัวเมืองตั้งเดิมในสมัยหนึ่งและยังคงมีลักษณะเด่นประกอบด้วยโบราณสถาน

6) เมืองเก่า เมืองประวัติศาสตร์ แหล่งศิลปกรรมประเภทนี้ครอบคลุมแหล่งศิลปกรรมประเภทกลุ่มอาคาร พื้นที่ หรือสภาพแวดล้อม ที่มีลักษณะเป็นเมืองหรือบริเวณของเมืองที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะแห่งสืบต่อมาแต่กาลก่อน เคยเป็นตัวเมืองดั้งเดิมในสมัยหนึ่งและยังคงมีลักษณะเด่นประกอบไปด้วยโบราณสถาน และเป็นส่วนหนึ่งของเมืองปัจจุบัน

7) ย่านชุมชนเก่า แหล่งศิลปกรรมประเภทนี้ครอบคลุมแหล่งศิลปกรรมประเภทกลุ่มอาคาร พื้นที่ หรือสภาพแวดล้อม ที่แสดงออกถึงลักษณะของการตั้งถิ่นฐานที่แตกต่างกันตามบริบทแวดล้อม ทั้งที่เป็นมืองหรือในพื้นที่ชนบท มีพัฒนาการของการตั้งถิ่นฐานดังกล่าวต่อเนื่องมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งประจักษ์ได้จากทั้งสภาพทางกายภาพที่โดดเด่น

ย่านชุมชนเก่า หมายถึง พื้นที่ทางกายภาพที่แสดงออกถึงลักษณะของการตั้งถิ่นฐาน/ก่อกำเนิดที่แตกต่างกันตามบริบทแวดล้อม ทั้งที่เป็นเมืองหรือในพื้นที่ชนบท มีพัฒนาการของการตั้งถิ่นฐาน/ก่อกำเนิดดังกล่าวที่ต่อเนื่องมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งประจักษ์ได้จากทั้งสภาพทางกายภาพที่โดดเด่น เช่น โครงสร้างของชุมชน ลักษณะรูปแบบทางสถาปัตยกรรม และภูมิทัศน์แวดล้อม และสภาพทางสังคมวัฒนธรรม ภูมิปัญญา ประเพณี และกิจกรรมของชุมชน ประกอบควบคู่กันอย่างเหมาะสม ภายใต้บริบทสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้าง (Built Environment) และสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ (Natural Environment) แบ่งชนิดลักษณะของย่านชุมชนเก่าเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1) ชุมชนริมน้ำ เป็นย่านชุมชนที่ยึดเอาลำน้ำในการตั้งถิ่นฐาน อาจจะประกอบไปด้วยตัวตลาดและส่วนบ้านเรือนพักอาศัย มีลักษณะสถาปัตยกรรมที่เหมาะสมกับสภาพที่ตั้งและประโยชน์ใช้สอย รวมไปถึงองค์ประกอบในเชิงระบบนิเวศลำน้ำ พืชพันธุ์ และระบบการผลิตเข้ามาเกี่ยวเนื่องด้วย

2) ชุมชนรถไฟ เป็นย่านชุมชนที่เกิดจากการพัฒนาเส้นทางรถไฟ หรือการขยายตัวของย่านชุมชนเดิมที่เกิดจากการเข้ามาของสถานีรถไฟ ส่วนใหญ่จะมีลักษณะเป็นย่านการค้า หากเป็นสถานีที่ผ่านชุมชนขนาดใหญ่หรือเป็นชุมทาง มักจะมีกลุ่มสถาปัตยกรรมเกี่ยวเนื่องกับรถไฟที่มีลักษณะเฉพาะ

3) ชุมชนตลาด/การค้า เป็นย่านชุมชนที่มีกิจกรรมหรือเคยมีกิจกรรมด้านการค้าเป็นหลัก มีลักษณะความเป็นย่านตลาดของเมือง หรือของชุมชนในละแวก อาจประกอบไปด้วยพื้นที่ค้าขายรวม เช่น ตลาดสด และส่วนที่เป็นสถาปัตยกรรมประเภทเรือนแถวหรือห้องแถวค้าขาย

4) ชุมชนหมู่บ้าน เป็นพื้นที่หมู่บ้านในบริเวณชนบท มีลักษณะเป็นชุมชนพื้นถิ่น ประกอบไปด้วยกลุ่มบ้านเรือนที่สะท้อนลักษณะของท้องถิ่น มีบริเวณบ้าน ลาน และเส้นทางสัญจร เป็นองค์ประกอบของชุมชน และมีความสัมพันธ์กับบริบทแวดล้อมในเชิงระบบวิถีชีวิต มีลักษณะการปรับตัวและการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพสูง

5) ชุมชนประมง/เกษตร เป็นชุมชนที่มีความสัมพันธ์กับแหล่งทำมาหากิน แหล่งทำการผลิต ซึ่งพื้นที่เหล่านั้นอาจอยู่ไกลจากพื้นที่ของชุมชนออกไป มีพื้นที่ที่เป็นจุดเปลี่ยนถ่าย เช่น แพปลา ท่าเรือ หรือพื้นที่ที่ต้องใช้เพื่อจัดการผลผลิตนั้น เช่น ลานตากข้าว ที่ตากปลา ที่แกะหอย เป็นต้น

6) ชุมชนชาติพันธุ์ เป็นชุมชนที่มีการรวมกลุ่มการตั้งถิ่นฐานจากการที่มีความเป็นชาติพันธุ์ร่วมกัน ส่วนใหญ่จะเป็นชุมชนที่อพยพโยกย้ายถิ่นฐานมาจากประเทศข้างเคียง โดยนำเอาสัมภาระทางวัฒนธรรม องค์ความรู้ ภาษา ประเพณี ความเชื่อต่าง ๆ ติดตัวมาด้วย แต่มีรูปแบบของการปรับตัวทั้งลักษณะกายภาพของชุมชน และทางด้านสังคมกับบริบทที่ใหญ่กว่าแต่ยังคงเอกลักษณ์เฉพาะบางอย่างเอาไว้ ชุมชนลักษณะนี้จะมีความโดดเด่นในเชิงองค์ประกอบที่ไม่ใช่กายภาพ

7) ชุมชนโดยรอบโบราณสถาน เป็นชุมชนที่เกิดขึ้นพร้อมกับการตั้งถิ่นฐานดั้งเดิมของอารยธรรมหนึ่งๆ ซึ่งอาจหมายถึงการตั้งถิ่นฐานที่ดำเนินการต่อเนื่องมาจากอดีต โดยพบโบราณสถานที่มีความสำคัญเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน อาทิ สถูป เจดีย์ แนวกำแพงเมือง คูน้ำ เป็นต้น โดยองค์ประกอบเหล่านี้ เป็นส่วนหนึ่งของการกำหนดขอบเขตชุมชนในปัจจุบัน

8) ชุมชนที่เกี่ยวกับความทรงจำ เป็นชุมชนหรือส่วนของชุมชนที่เป็นส่วนหนึ่งของความทรงจำร่วมกันของคนที่อยู่ร่วมกันในพื้นที่ชุมชน โดยมากมักเป็นสถานที่เกิดเหตุการณ์สำคัญในอดีต แต่ปัจจุบันสถานที่เหล่านั้นไม่ได้มีหน้าที่เพื่อกิจกรรมนั้น ๆ อีกแล้ว คงเหลือเป็นตำนานหรือเรื่องเล่าต่อสถานที่นั้น ๆ

2.12 แนวคิดและวิธีการในการอนุรักษ์ย่านชุมชนเก่า[12]

การรักษาความแท้และบูรณภาพ ความแท้ (authenticity) หมายถึง คุณสมบัติที่ทำให้อาคารนั้นยังคงคุณค่าได้ โดย ทั่วไปประกอบไปด้วยข้อพิจารณา 4 ประการ ได้แก่ ความแท้ทางด้านวัสดุ ความแท้ทาง ด้านรูปแบบ ความแท้ทางด้านฝีมือช่าง และความแท้ทางด้านสภาพโดยรอบ หากอาคารใดสามารถรักษาความแท้ได้ครบทั้ง 4 ประการ อาคารนั้นจะยังคงทรงคุณค่าอยู่ตลอดไป

ความแท้ทางด้านวัสดุ (authenticity in material) หมายถึง การรักษาวัสดุ ก่อสร้างดั้งเดิมของอาคารไว้ ซึ่งไม่จำาเป็นต้องเป็นของดั้งเดิมที่ติดมากับตัวอาคาร เมื่อพบว่าเกิดความเสียหายก็ให้เปลี่ยนได้โดยใช้วัสดุแบบเดิม เช่น บานหน้าต่าง เป็นไม้สัก เมื่อผุผังลงก็ให้เปลี่ยนเป็นบานไม้สักแบบเดิม

ความแท้ทางด้านรูปแบบ (authenticity in design) หมายถึง การรักษารูปลักษณ์ ที่มาจากการออกแบบแต่ดั้งเดิม เช่น บานหน้าต่างดั้งเดิมเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า แต่ ต่อมาภายหลังได้มีการเปลี่ยนเป็นรูปทรงวงกลม ในการอนุรักษ์ที่ถูกต้องจะต้องทำา การเปลี่ยนหน้าต่างวงกลมนั้นให้กลับมาสู่หน้าต่างรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าดังเดิม อาคารที่มีคุณค่า ในพื้นที่ต่อเนื่องกรุงรัตนโกสินทร์ฝั่งตะวันออก

ความแท้ทางด้านฝีมือช่าง (authenticity in craftsmanship) หมายถึง การ รักษาวิธีการก่อสร้างตามแบบดั้งเดิม เช่น การซ่อมแซมลวดลายปูนปั้น ไม่ควรนำ ลวดลายสำเร็จรูปมาติดตั้ง แต่ควรใช้วิชาการช่างฝีมือแบบโบราณ แต่หากหาช่าง ฝีมือไม่ได้ควรละเว้นไม่ดำาเนินการ หรือที่มักมีปัญหาคือการใช้ปูนซิเมนต์แทนปูน แบบโบราณที่มีส่วนผสมต่างกัน ซึ่งในการอนุรักษ์ที่ถูกต้องควรใช้วัสดุตามแบบดั้งเดิม

การรักษาความแท้ทางด้านภาพโดยรอบ (authenticity in setting) หมายถึง การรักษาสภาพแวดล้อมหรือพื้นที่โดยรอบให้ไม่เกิดการรบกวนอาคารอนุรักษ์ให้ มากที่สุด ในข้อนี้มักดำเนินการได้ยากในเขตเมืองเนื่องจากสิทธิในที่ดินและทรัพย์สิน ของเจ้าของที่ดินแต่ละคน โดยมากจะเกี่ยวข้องกับการต่อเติมอาคาร การควบคุม ความสูงและขนาดอาคาร ในการรักษาความแท้ดังกล่าว จะต้องมีการศึกษาและค้นคว้าว่ารูปแบบดั้งเดิมเป็น อย่างไรให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ จากนั้นจึงจัดทำารูปแบบที่ใกล้เคียงของดั้งเดิมมากที่สุด เรียกว่า “แบบสันนิษฐาน” และจากแบบสันนิษฐานนี้เองที่จะเป็นจุดเริ่มต้นในการเลือกวิธี การอนุรักษ์

บูรณภาพ (Integrity) คำว่า บูรณภาพ หมายถึง ภาพรวมที่สมบูรณ์ แบ่งเป็น 2 ลักษณะที่ต้องทำร่วมกัน ได้แก่ องค์รวม (wholeness) และการไม่ถูกรบกวน (intactness)

---

[12] คู่มือการอนุรักษาสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมประเภทย่านชุมชนเก่า.กองจัดการสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม.สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สืบค้นจาก. http://www.onep.go.th/nced

องค์รวม หมายถึง การที่องค์ประกอบต่าง ๆ ของอาคารยังอยู่ครบ ดังนั้น หาก รักษาความแท้ได้ทุกด้าน ก็จะทำาให้รักษาองค์รวมไว้ได้

การไม่ถูกรบกวน หมายถึง การรักษาไว้ซึ่งสภาพดั้งเดิมโดยไม่ต่อเติมเสริมใหม่ หรือตัดองค์ประกอบสำคัญออก ในปัจจุบัน การไม่ถูกรบกวนทำได้ยากเพราะมี อุปกรณ์ติดตั้งอาคารมากมาย เช่น เครื่องปรับอากาศ เสาอากาศ เสาดาวเทียม ป้ายโฆษณา ดังนั้น อาคารที่แม้จะมีการรักษาความแท้ไว้ได้ดีแต่หากมีการติดตั้ง ป้ายโฆษณา หรือเสาอากาศ หรือเครื่องอุปกรณ์ต่าง ๆ ก็จะทำาให้ไม่สามารถรักษา บูรณภาพไว้ได้

สรุปแนวคิดในการกำหนดแนวทางในการอนุรักษ์นั้นมีองค์ประกอบสำคัญที่ต้องพิจารณาประกอบด้วย

1) องค์ประกอบทางกายภาพที่เหมาะสม ได้แก่ การอนุรักษ์พื้นที่ที่มีเอกลักษณ์และ คุณค่าของชุมชน การควบคุมการพัฒนาที่เหมาะสมและการปรับปรุงฟื้นฟูบริเวณที่เสื่อมโทรมให้กลับคืนสู่สภาพที่ดี

2) องค์ประกอบทางเศรษฐกิจที่เหมาะสม ได้แก่ การพัฒนาการท่องเที่ยวฐานชุมชน ตามหลักการของการท่องเที่ยวและการกระจายรายได้ในชุมชน

3) องค์ประกอบทางสังคม วัฒนธรรมที่เหมาะสม ได้แก่ การอนุรักษ์วิถีชีวิต และ ประเพณีที่ดีงามการฟื้นฟูวิถีชีวิตและประเพณีที่ดีงามแต่สูญหายหรือเสื่อมโทรมไปโดยเฉพาะที่เกี่ยวกับแม่น้ำ คูคลอง ให้กลับคืนมา รวมถึงการสร้างความรู้ความเข้าใจ และจิตสำนึกในการอนุรักษ์มรดกทางธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรมให้แก่ทุกคนในชุมชน

4) องค์ประกอบทางการเมืองการปกครองที่เหมาะสม ได้แก่ การสนับสนุนนการมี ส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการอนุรักษ์และพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและเครือข่าย โดยหลักทั่วไปของการอนุรักษ์ คือ การป้องกันมิให้เกิดการเสื่อมสภาพ และยืดอายุการใช้งานให้ได้มากที่สุด เพื่อให้สิ่งเหล่านั้นแสดงออก ถึงสาระหรือความสำคัญเกี่ยวกับคิลปวัฒนธรรมของมนุษย์ ซึ่งการอนุรักษ์ (Conservation) ตามความหมายที่ Bernard M.Feilden ให้ไว้ว่า “การกระทำใดใดเพื่อป้องกันการเสื่อมลง และรวมถึงการยืดอายุของมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงออกต่อผู้คนถึงความ มหัศจรรย์ในงานศิลปะและสืบทอดอารายธรรมของมนุษย์ที่มีอยู่ในเหล่านั้น”

การอนุรักษ์ชุมชน จึงรวมหมายถึงการอนุรักษ์พื้นที่ที่มีความหมายและความสำคัญทางประวัติศาสตร์ การอยู่อาศัย ประเพณีวัฒนธรรม ที่มีการสืบทอดมาเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน และมีสิ่งซึ่งแสดงถึงภูมิปัญญาของคนในชุมชนนั้น ๆ ให้มีชีวิตอยู่ได้ กระบวนการอนุรักษ์จะต้องมีความสัมพันธ์กับชีวิตในสังคมให้ดำเนินไป ด้วยกันทั้ง 2 ปัจจัยอย่างสอดคล้องกัน จึงจะทำให้พื้นที่เหล่านั้นมีคุณค่าและเกิดความหมาย หรือ “Sense of place” ขึ้นได้ ซึ่งตรงกับความหมายของดำว่า “ย่านประวัติศาสตร์

ชนบท (Rural District)” คือ พื้นที่ชนบท ที่ยังคงรักษาไว้ ซึ่งรูปแบบทางประวัติศาสตร์ของการดำเนินชีวิตในชนบท ประกอบด้วย บ้านเรือนในท้องถิ่น รูปแบบของพื้นที่ในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหรือกสิกรรม

การอนุรักษ์สถาปัตยกรรมและชุมชน เป็นแนวคิดในการป้องกันพื้นที่ซึ่งมีร่องรอยแห่งอดีตสถาปัตยกรรมหรือประวัติศาสตร์สำคัญที่มีความพิเศษเนื่องจากเป็นกลุ่มอาคาร ท่าให้ไม่สามารถอนุรักษ์อาคารเหล่านั้นโดยแยกจากกันได้ วิธีที่ดีที่สุดคือ การอนุรักษ์อาคารเหล่านั้นรวมกัน เนื่องจากคุณค่าของความ เป็นกลุ่มอาคารนั้นเอง

2.14 ความสำคัญทางกายภาพพื้นที่ชุมชน

ความสำคัญทางกายภาพ เปรียบเสมือนสิ่งก่อสร้างที่ชุมชนได้สร้างขึ้นมาเพื่อตอบสนองความต้องการ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการอยู่อาศัย การทำกิจกรรม หรือแม้แต่เพื่อความปลอดภัย ซึ่ง “การรับรู้ถึงความ เป็นชุมชนที่อยู่อาศัยเดียวกัน (Sense of Neighborhood) เป็นผลมาจากองค์ประกอบหลักทั้ง 3 ของชุมชน ได้แก่ คนในชุมชน ธรรมชาติหรือสภาพแวดล้อม และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น” ซึ่งสิ่งหลังมักจะเป็นลักษณะเด่น ร่วมกับความเชื่อของคนในชุมชน ที่ทำให้ชุมชนมีความแตกต่างจากชุมชนอื่น ๆ การอยู่อาศัยภายในสิ่งก่อสร้าง ที่คนในชุมชนสร้างขึ้นมา มีการใช้พื้นที่จากรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่งเป็นการซ้อนทับกันของความหมาย และความทรงจำผ่านพื้นที่เหล่านั้น ซึ่งกิจกรรมที่สะท้อนถึงวิถีชีวิตการเป็นอยู่ของคนในชุมชนที่แตกต่างจาก ชุมชนอื่น ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน สามารถบอกได้ถึงตำแหน่งและแหล่งที่ตั้งของสมาชิกในชุมชนได้

การวิเคราะห์โครงสร้างและองค์ประกอบของชุมชน เป็นการวิเคราะห์ทางกายภาพของชุมชนเพื่อหาลักษณะเด่น หรือคุณค่าของพื้นที่ที่ควรอนุรักษ์ เนื่องจากการดำเนินอยู่ของคนตั้งแต่เริ่มตั้งถิ่นฐาน เพื่ออยู่อาศัยในถิ่นฐานใด ๆ นั้นจะมีการแสดงออกถึงวิธี ความเป็นตัวตน ความเคยชิน และประเพณีวัฒนธรรม ขึ้นต้น ในรูปของกายภาพของพื้นที่ ดังนั้น สิ่งแรกที่แสดงให้เห็นได้ก็คือ สิ่งก่อสร้างที่เกิดจากภูมิปัญญา ของชุมชน ในการแก้ปัญหากับพื้นที่หรือธรรมชาติ ซึ่งส่วนประกอบสำคัญของการอนุรักษ์ (Essential Qualities of Conservation) ประกอบด้วย

- รูปแบบทางผังเมือง (The Urban setting)
- ความรู้สึกด้านพื้นที่ (Sense of Place)
- การเชื่อมโยงภายในพื้นที่ (Internal Link)
- รูปแบบและการออกแบบ (Style & Design)
- เมืองช่าง (Workmanship)

นอกจากองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนแล้ว ภายในชุมชนยังมีความสัมพันธ์ซึ่ง ลักษณะของความสัมพันธ์แสดงออกในรูปแบบของ ความเป็นญาติ เป็นเพื่อนบ้าน และความเป็นผู้น่า สิ่งเหล่านี้เป็นความสัมพันธ์ที่เรียกว่า ความเชื่อมโยงในแนวราบ (Neither horizontal Ties) หากเป็นความสัมพันธ์ของชุมชนหนึ่ง กับอีกชุมชนหนึ่งจะต้องการให้เกียรติการเคารพ ซึ่งเรียกความสัมพันธ์ในแนวนี้ว่า ความเชื่อมโยงในแนวตั้ง (Vertical Ties) ซึ่งสอดคล้องกับเรื่องของทิศ Nor berg Schulz ได้กล่าวว่า ทิศทาง ในแนวตั้ง (The Vertical Direction) เป็นการแสดงถึงความเคารพ การมีอำนาจ

ดังนั้นแนวคิดในเรื่องกายภาพของพื้นที่ชุมชน มีแนวความคิดดังนี้ คือพื้นที่กายภาพที่เกิดขึ้น ต้องประกอบไปด้วยพื้นที่กิจกรรม ที่ชุมชนรับรู้ถึงกิจกรรมนั้น ๆ และยอมรับว่าเป็นกิจกรรมของชุมชนปรากฏ เห็นได้ชัดเจนด้วยองค์ประกอบทางกายภาพขึ้นต้น คือมีพื้นที่อาณาเขต การโอบล้อมพื้นที่อย่างชัดเจนและมีความสัมพันธ์กับชุมชนอย่างต่อเนื่อง พื้นที่เหล่านี้อาจได้รับการสร้างสรรค์จากช่างฝีมือหรือธรรมชาติก็ได้ สามารถตอบสนองจากประโยชน์ใช้สอย และมีการน่าเอาวัสดุในพื้นที่มาใช้ด้วย

คุณค่าของสิ่งที่ควรอนุรักษ์เกิดจากความมีเอกลักษณ์ (Uniqueness) ซึ่งเป็นคุณสมบัติพิเศษเฉพาะในการสร้างจิตวิญญาณแห่งสถานที่ (Spirit of place) โดยตั้งอยู่บนแนวคิดลักษณะของเมือง (Character of town) คุณค่าในระดับเมือง และระดับความเป็นย่านของชุมชน ทั้งใน เอกลักษณ์ทางรูปธรรม และนามธรรม ซึ่งองค์ประกอบในด้านต่าง ๆ ที่ประกอบกัน บ้านเมืองนั้นจะเป็น สิ่งที่ ทำให้เมืองมีลักษณะพิเศษแตกต่างกันออกไปจากพื้นที่อื่น ๆ

เอกลักษณ์ (Uniqueness) คุณลักษณะ (Character) และลักษณะเฉพาะ (Identity) Gam ham, Harry L. กล่าวว่า แนวความคิดของความมีเอกลักษณ์นั้นยากที่จะอธิบายได้ชัดเจนหรือระบุตรง ๆ สถานที่อันน่าจะจดจำนั้น มีเอกลักษณ์หรือจิตวิญญาณแห่งสถานที่แต่ละที่ ซึ่งมีคุณสมบัติ พิเศษเฉพาะที่น่าจะสร้างจิตวิญญาณแห่งสถานที่ สำนึกการเป็นส่วนหนึ่ง และการอยู่ดีในผู้คนนั้นตั้งอยู่ บนรากฐานที่เกี่ยวกับ 3 ประเด็นดังต่อไปนี้คือ

1) มุมมองของสภาวะแวดล้อมทางธรรมชาติในที่ตั้ง เช่น รูปแบบที่ดิน ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ พรรณพืช และแหล่งน้ำ

2) ลักษณะทางวัฒนธรรม เช่น สะพาน ป้อม หรือโบสถ์บนยอดเนินอันตอบสนอง ต่อภูมิทัศน์ ประวัติศาสตร์ สังคมทำเลทางกายภาพ กิจกรรมของมนุษย์

3) ประสบการณ์ในความรู้สึก ซึ่งการมองเห็นในอันดับแรกเป็นผลมาจาก ปฏิสัมพันธ์ของวัฒนธรรมทางภูมิทัศน์เดิม การปฏิสัมพันธ์ของส่วนผสมทั้งหมด ซึ่งสร้างคุณสมบัติของสถานที่ มักไม่เป็นที่เข้าใจของคนในพื้นที่จนกว่าจะเสียไป

สถานที่อันพิเศษหลายแห่งได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว จากผลผลิตของกิจกรรม เช่น กลายเป็นพื้นที่อุตสาหกรรม การเก็งกำไรอสังหาริมทรัพย์ การขยายการขนส่ง การเติบโตของเมือง การเพิ่มขึ้นของประชากร และการท่องเที่ยว ความเปลี่ยนแปลงนี้ได้เปลี่ยนจินตภาพ คุณลักษณะ และแม้แต่ความหมายต่อคุณลักษณะแห่งสถานที่นั้นได้ถูกทำลายไป ขณะที่การเปลี่ยนแปลงหลายอย่างเป็นด้านบวก เช่น ต้องมีการฟื้นฟูด้านเศรษฐกิจ ก็มักจะต้องมีข้อเสียต่อคุณลักษณะเดิมของสถานที่อันเคยมีปรากฏอยู่

แนวความคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมืองนี้ มีรากฐานอยู่บนความเชื่อที่ว่า เมืองแต่ละเมืองต้องมีความเฉพาะตัวทั้งด้านเอกลักษณ์ คุณลักษณะ ลักษณะเฉพาะ และจิตวิญญาณแตกต่าง จากที่อื่น ซึ่งมีคุณค่า และความหมายต่อผู้คนในเมือง ซึ่งหากขาดไปก็จะลดคุณภาพชีวิตลง

องค์ประกอบหลักของลักษณะเฉพาะ (Identity) โดย Gam ham, Harry ระบุว่าลักษณะเฉพาะจะประกอบไปด้วยส่วนต่าง ๆ คือ

1) ลักษณะทางกายภาพและรูปลักษณ์โครงสร้างทางกายภาพที่แท้จริงของสถานที่ ลักษณะจริงของอาคาร ภูมิทัศน์ ภูมิอากาศ และคุณลักษณะของสุนทรียภาพ

2) กิจกรรมและหน้าที่ซึ่งสังเกตได้ ผู้คนมีปฏิสัมพันธ์ต่อพื้นที่อย่างไร สถาบัน ทางวัฒนธรรมมีผลอย่างไร และอาคารกับภูมิทัศน์ถูกใช้งานอย่างไร

3) การสื่อความหมาย หรือสัญลักษณ์ ซึ่งเป็นแง่ที่ซับซ้อนกว่า เริ่มแรกด้วยผลจาก ความมุ่งหมายและประสบการณ์ของมนุษย์ คุณลักษณะของสถานที่มีจำนวน มากที่สืบเนื่องจากการที่ประชากรตอบสนองต่อลักษณะทางกายภาพ และหน้าที่ใช้สอย

การปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบขั้นแรกนี้เองที่ได้สร้างสรรค์ จิตวิญญาณแห่ง สถานที่ และการปฏิสัมพันธ์ นี้เองที่ต้องทำความเข้าใจ เพื่อบรรลุความสำเร็จที่จะดำเนินการอนุรักษ์และฟื้นฟูกิจกรรมในสภาพแวดล้อมของเมืองเล็ก

เอกลักษณ์ทางจินตภาพ และองค์ประกอบทางกายภาพของชุมชน องค์ประกอบ พื้นฐานของเมือง Kevin Lynch ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับจินตภาพของเมือง และองค์ประกอบทางกายภาพ ของเมือง (The City Image and Its Elements) ซึ่งจะมีลักษณะแตกต่างกันออกไปตามลักษณะทางกายภาพ เศรษฐกิจและสังคม รวมถึงผู้คนและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในเมืองนั้น ๆ โดย Lynch พบว่ามีองค์ประกอบ พื้นฐาน 5 ประการด้วยกันที่ผู้คนมักใช้ในการสร้างจินตภาพขึ้นในใจระหว่างตนเอง และสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง กับเมือง อันได้แก่

1) ทางสัญจร (Paths)

2) ย่าน (Districts)

3) ขอบเขต (Edges)

4) จุดสังเกต/จุดหมายตา (Landmark)

5) จุดรวม/ศูนย์รวม (Nodes)

นอกจากองค์ประกอบพื้นฐานทั้ง 5 ที่ประกอบกันเข้าเป็นโครงสร้างของเมืองแล้วยังมีปัจจัยและองค์ประกอบย่อย ๆ อื่นอีกหลายประการซึ่งส่งผลให้เกิดลักษณะเฉพาะตัวของเมืองแต่ละเมือง ออกไป ซึ่งปัจจัยหรือองค์ประกอบดังกล่าว ได้แก่ รูปทรงของที่ดินหรือสภาพภูมิประเทศ (Landform) พืชพรรณธรรมชาติ (Natural Verdure) ภูมิอากาศ (Climate) นอกจากนี้ยังรวมถึงรูปร่าง ขนาดและความหนาแน่นของเมือง (Shape, Size and Density) ลักษณะเนื้อเมือง (Texture) พื้นที่เว้นว่างในเมืองและพื้นที่เปิดโล่ง (Urban Space and Open Spaces) มุมมองและเส้นขอบฟ้า (Visual and Skyline) ของเมือง

องค์ประกอบทางกายภาพ แนวความคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบทางกายภาพจาก การศึกษาของ Speiregen, Paul องค์ประกอบทางกายภาพของเมือง ประกอบด้วย

1) สภาพภูมิประเทศและธรรมชาติ (Landform and Natural) เป็นการวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพภูมิประเทศ กับภูมิทัศน์เมืองและสถาปัตยกรรม ในเชิงสุนทรียภาพและประโยชน์การใช้สอย

2) รูปร่าง ขนาด และความแน่นของเมือง (Shape, Size and Density) เป็นการวิเคราะห์ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ประโยชน์แต่ละพื้นที่ของเมืองกับเส้นทางสัญจรและพื้นที่เปิดโล่ง ความต่อเนื่องระหว่างชุมชน ขนาดและความหนาแน่นของการกระจายตัวประชากรรวมถึงลักษณะการขนส่งเชื่อมต่อพื้นที่ต่าง ๆ

3) ลักษณะของเนื้อเมือง (Urban Grain) รูปแบบ (Pattern) และพื้นผิว (Texture) พิจารณาความหยาบ - ละเอียด จากมวลและขนาดอาคารว่ามีขนาดใหญ่หรือขนาดเล็ก

4) เส้นทาง (Routes) เราสามารถมองเห็นภูมิทัศน์ สถาปัตยกรรม และเมืองเป็น ลำดับต่อเนื่องกัน เส้นทางของการสัญจรเป็นตัวกำหนดรูปทรงของเมืองที่สำคัญ ประการหนึ่ง ในการพิจารณาเส้นทางของเมือง เส้นทางน่าสายตา (Approach Route) ช่วยน่าเราไปรู้จักเมืองโดยนอกจากจะแสดงให้เห็นถึงสถาปัตยกรรมและเมืองแล้ว ยังช่วยให้เรากำหนดจุดมุ่งหมายปลายทางได้ด้วย

การศึกษาของ Gam ham, Harry L. และ Manier and Guix พบว่า การระลึกได้ถึง จิตวิญญาณของสถานที่ ที่สร้างลักษณะเฉพาะ (Identity) และความมีเอกลักษณ์ของเมืองจากองค์ประกอบ ทางกายภาพ และองค์ประกอบในด้านอื่น ๆ ดังนี้

- ลักษณะทางกายภาพและรูปลักษณ์เป็นการพิจารณาโครงสร้างทางกายภาพ ของสถานที่ และคุณลักษณะทางสุนทรียภาพของพื้นที่
- กิจกรรมและหน้าที่ที่สังเกตได้ เป็นการพิจารณาสิ่งแสดงปฏิสัมพันธ์ระหว่าง สถาบันทางวัฒนธรรม รวมถึงอาคารและสภาพแวดล้อมต่อการใช้งานของพื้นที่การสื่อความหมายหรือสัญลักษณ์ เป็นการพิจารณาถึงความมุ่งหมาย และประสบการณ์ของมนุษย์
- คุณลักษณะที่หลายหลายของสถานที่ที่สืบเนื่อง จากการตอบสนองของประชากร ต่อลักษณะทางกายภาพและหน้าที่ใช้สอย

2.15 แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน

หลักการมีส่วนร่วมของประชาชนได้มีการรับรองไว้อย่างชัดเจนในหลาย หลักการของปฏิญญาริโอว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา ค.ศ. 1992 โดยหลักการที่ 10 ของ ปฏิญญาริโอฯ ได้รับรองและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยกล่าวว่า ประเด็นต่าง ๆ ด้าน สิ่งแวดล้อมจะสามารถจัดการได้ดีที่สุดถ้าหากประชาชนทั้งหมดที่เกี่ยวข้องในทุกระดับมีส่วนร่วม โดยในระดับชาติปัจเจกชนแต่ละคนจะต้องสามารถเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับสิงแวดล้อมที่พนักงานของรัฐเก็บ รักษาไว้ได้ รวมทั้งข้อมูลกิจกรรมที่เป็นอันตรายต่อชุมชน โดยประชาชนจะต้องมีโอกาสเข้าร่วมใน กระบวนการตัดสินใจด้วย และรัฐจะต้องอำนวยความสะดวกและสนับสนุนจิตสำนึกและการมีส่วน ร่วมของประชาชน โดยจัดหาข้อมูลให้อย่างกว้างขวาง ตลอดทั้งการเข้าถึงกระบวนการพิจารณาทาง ตุลาการและทางปกครอง รวมทั้งการชดใช้และเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นด้วย

ในด้านของกระบวนการมีส่วนร่วมนั้น สมาคมการมีส่วนร่วมสาธารณะระหว่างประเทศ (InternationalAssociation of Public Participation) ได้แบ่งระดับการมีส่วนร่วม ของประชาชน จากน้อยที่สุดไปจนถึงมากที่สุด ไว้เป็น 5 ระดับ ดังนี้

1) การให้ข้อมูล (inform) เป็นระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด โดยเป็นเพียงแจ้งให้ประชาชนทราบถึงนโยบายหรือแผนงานของรัฐ

2) การหารือ หรือการรับฟังความคิดเห็น (consult) เป็นระดับการมีส่วนร่วมที่มากขึ้น โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นต่อนโยบายและแผนงานของรัฐ

3) การเกี่ยวข้อง (involve) หรือการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เป็นระดับการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง

4) การร่วมมือ (collaborate) คือการให้ประชาชนทำงานร่วมกับภาครัฐ เป็นระดับการมีส่วนร่วมสูง

5) การเสริมอำนาจ (empower) คือการมอบอำนาจในการตัดสินใจแก่ประชาชน ซึ่งเป็นระดับการมีส่วนร่วมที่สูงที่สุด

สำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อให้เกิดการอนุรักษ์และการพัฒนาชุมชนประวัติศาสตร์ นั้นมีด้วยกันหลายวิธี ได้แก่

1) วิธีการสร้างจิตสำนึก (Awareness Method) เป็นการเสริมสร้างให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมต่อการอนุรักษ์และพัฒนาชุมชนประวัติศาสตร์ เช่น การจัดนิทรรศการ วิทยุชุมชน การประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ

2) วิธีการโดยทางอ้อม (Indirect Method) เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันของประชาชนในชุมชนประวัติศาสตร์ เช่น การเก็บข้อมูล การสอบถามความคิดเห็นและทัศนคติของประชาชนในชุมชนประวัติศาสตร์

3) วิธีการกลุ่มปฏิสัมพันธ์ (Group Interaction Method) ใช้เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาให้ความร่วมมือ การให้ข้อสรุปและการตัดสินใจ เป็นวิธีการมีส่วนร่วมลักษณะเล็กที่จะให้ประชาชนยอมเข้ามามีส่วนร่วมและบทบาทในระดับหนึ่งไปจนถึงระดับที่มีความกระตือรือร้นแลพร้อมที่จะเข้าร่วมบริหารจัดการชุมชนประวัติศาสตร์

4) วิธีการปลายเปิด (Open-ended Method) เป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนแบบกลุ่มใหญ่ในลักษณะของการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ (Public Hearing) หรือการประชุมสาธารณะ (Public Forum)

5) วิธีการระดมสมอง (Brain Storming Method) เป็นการแบ่งกลุ่มตามทักษะอาชีพในลักษณะของ Group Process ที่ต้องการให้ทุกคนแสดงความเห็นของคนแต่ละกลุ่มเพื่อให้ได้ความเห็นหรือข้อสรุปที่ชัดเจนสำหรับการวางแผนขนาดใหญ่เพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาชุมชนประวัติศาสตร์

หลักการบูรณาการร่วมหน่วย หลักการบูรณาการร่วมหน่วย คือ หลักการที่ผสมผสานที่มุ่งพิจารณาถึง นโยบายต่าง ๆ ของรัฐเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในการกำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์ของแต่ละหน่วยงานทั้ง ในภาครัฐตั้งแต่ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และในระดับท้องถิ่น/ภาคเอกชน หรือแม้แต่องค์กรภาค ประชาชนมาทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ อีกทั้งเป็นการลดขั้นการทำงานต่าง ๆ ที่มีความซับซ้อน[13] และก่อให้เกิดอุปสรรคในการบรรลุเป้าหมาย เพราะในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น ในหลายกรณีปรากฏอยู่บ่อยครั้งว่าแต่ละหน่วยงานทำงานกันแบบแยกส่วนไม่มีการแก้ไขปัญหาร่วมกัน ผลที่ตามมาทำให้ปัญหาดังกล่าวได้รับการแก้ไขไม่ทันถ่วงที อันทำให้ เกิดความเสียหายจนยากที่จะเยียวยาได้ กรณีตัวอย่างของการนำหลักการบูรณาการร่วมหน่วยมาใช้ ได้แก่ กรณีการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยมีนโยบายสนับสนุนให้คนไทยท่องเที่ยวภายในประเทศเพื่อส่งเสริมให้มีการใช้จ่ายไปสู่ท้องถิ่น แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นเจ้าบ้าน ของสถานที่ท่องเที่ยวนั้นไม่สามารถที่จะบริหารจัดการนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชมได้ซึ่ง ก่อให้เกิด ปัญหาต่าง ๆ ตามมาอันส่งผลกระทบต่อภูมิทัศน์ สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่นนั้น ๆ เช่น เกิดการจราจรติดขัดในท้องถิ่น การจัดการขยะที่ไม่เหมาะสม หรือการจัดการร้านค้าบริการแก่นักท่องเที่ยวที่ไม่ดีพอ ซึ่งสิ่งเหล่านี้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยควรกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวร่วมกันกับองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นนั้นด้วยเพื่อรองรับปริมาณนักท่องเที่ยวและกำหนดมาตรการจัดการปัญหาต่าง ๆ อันเกิดมาจากท่องเที่ยวนั้นเอง

---

[13] ชูวิทย์ สุจฉายา. (2552). การอนุรักษ์ (Urban Conservation). กรุงเทพมหานคร: อัมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง. น. 1-2. Ref. code: 25595601034605MBG65

เอกสารอ้างอิง : Smart Growth America, (Re) Building Downtown: A Guidebook for Revitalization: Availablefrom: smartgrowth.org/rebuilding-downtown-a-guidebook-for-revitalization/

3

วิธีการดำเนินการวิจัย

3.1 วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการดำเนินการวิจัยโดยวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) โดยคัดกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงเก็บรวบรวมข้อมูลโดยได้ข้อมูลทุติยภูมิจากข้อมูลพื้นฐานของกลุ่ม ข้อมูลการประเมินศักยภาพ แผนพัฒนากลุ่มและแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In Depth Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Technique) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการจัดเวทีเรียนรู้ การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการนำข้อมูลมาวิเคราะห์เป็นข้อความเชิงบรรยาย (Descriptive) โดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ หาเหตุผลเปรียบเทียบจัดหมวดหมู่ โดยใช้เครื่องมือ Swot Analysis Mind Mapและ Problem tree เพื่อหาปัจจัยและแนวทางในการพัฒนา โดยอาศัยความสัมพันธ์ ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยใช้อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร (มรดกโลก) เป็นหัวใจในการเชื่อมโยงและบูรณาการการวิจัย ทบทวนแนวคิดทฤษฎีวรรณกรรมและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.1.1 กระบวนการดำเนินงานวิจัย

- การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อหาปัจจัยและแนวทางในการพัฒนา
  - สัมภาษณ์ บุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยใช้แบบสัมภาษณ์
  - สนทนากลุ่มย่อย (Focus group) ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย
  - ศึกษาโดยลงพื้นที่ เก็บข้อมูลวิเคราะห์สังเคราะห์ เชิงคุณภาพ
- การวิจัยเชิงปริมาณ
  - ศึกษาและสังเคราะห์แนวทางการออกแบบและพัฒนา
  - ศึกษาความพึงพอใจบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในแนวทางการพัฒนาที่ได้ดำเนินการ โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ
  - ศึกษาผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

- เก็บรวบรวมข้อมูล
    - ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data)
    - การใช้แบบสอบถาม (questionnaire)
    - การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview)
    - สำรวจพื้นที่ (field survey)
    - การสนทนากลุ่มย่อย (Focus group)
- วิเคราะห์และ สังเคราะห์ข้อมูล
    - ประมวลผล สรุปผลการศึกษา และเสนอแนะองค์ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบจากการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวของชุมชนโดยรอบอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ศรีสัชนาลัย กำแพงเพชร
    - จัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์
    - จัดเตรียมเอกสารเพื่อตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ หรือการนำเสนอในเวทีวิชาการเพื่อเผยแพร่องค์ความรู้

ภาพที่ 17 แสดงกรอบการทำงานในพื้นที่ต้นแบบด้านการเชื่อมโยงพื้นที่

3.1.2 แผนการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

กระบวนการสร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเพื่อร่วมพัฒนาและแก้ปัญหาระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา กรมศิลปากร กลุ่มชุมชน ประชาชนในท้องถิ่น โดยจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของโครงการ ได้แก่

การประชุมแนะนำโครงการศึกษา โดยมีตัวแทนของหน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการและประชาชนในพื้นที่เข้าร่วมประชุม เพื่อสร้างการรับรู้ สร้างความเข้าใจ และ เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานศึกษาของการพัฒนาโครงการ

การประชุมกลุ่มย่อยที่เน้นการบูรณาการ การทำงานในระดับพื้นที่โครงการ พื้นที่โดยรอบและประชาชนผู้สนใจร่วมกับจังหวัด ส่วนราชการ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาโครงการเพื่อสนับสนุนและขับเคลื่อนการดำเนินงานให้เกิดขึ้นเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ โดยใช้กิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การสัมภาษณ์ การประชุมเชิงปฏิบัติการ เวทีประชาคม การจัดประชุมวิชาการ การอภิปรายสาธารณะ เป็นต้น

ตารางที่ 3 สถานที่ทำการทดลอง / เก็บข้อมูล / ที่มาของข้อมูล

ชื่อประเทศ/จังหวัด	พื้นที่ที่ทำวิจัย	ชื่อสถานที่
กรุงเทพมหานคร	ห้องปฏิบัติการ	ศูนย์เครือข่ายวิชาการและวิจัยมรดกโลก (Heritage Academic Research Center) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
สุโขทัย	ภาคสนาม	ชุมชนเมือง อ.สวรรคโลก

3.13 ระยะเวลาการวิจัย

ระยะเวลาทำการวิจัยและแผนการดำเนินงานตลอดโครงการวิจัย ระยะเวลา 1 ปี ตั้งแต่ วันที่ 1 กันยายน ปี พ.ศ. 2562 ถึงวันที่ 31 สิงหาคม ปี พ.ศ. 2563

ตารางที่ 4 แสดงระยะเวลาการดำเนินงานวิจัย ปีงบประมาณ 2562

การดำเนินงาน	ปีงบประมาณ 2562											
	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.
ทบทวนแนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรมและงานวิจัย	↔	↔										
เก็บรวบรวมข้อมูลในภาพรวมและรายละเอียด		↔	↔									
วิเคราะห์ข้อมูลภาพรวมและปัจจัยต่าง ๆ				↔	↔							
เก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก					↔	↔						
ประมวลผลสรุปผลและเสนอแนะ							↔	↔	↔			
จัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์										↔	↔	
จัดเตรียมเอกสารเพื่อเผยแพร่												↔

3.1.4 ขั้นตอนการดำเนินงานตลอดโครงการวิจัย

แผนภูมิกระบวนการศึกษาวิจัย สำหรับระยะเวลาและสถานที่ในการทำวิจัยนั้นจะแสดงออกมาทางด้านแผนภูมิของงานวิจัยโดยสามารถที่จะจัดแบ่งออกเป็นรายพื้นที่และขั้นตอนของการวิจัยได้ดังนี้ โครงการวิจัยได้ระบุยุทธศาสตร์ 3 ด้าน เพื่อกำหนดทิศทางให้กับการดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังนี้

1) ยุทธศาสตร์โครงการวิจัยเพื่อการแก้ปัญหา

2) ยุทธศาสตร์โครงการวิจัยเพื่อการพัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพ และสุนทรียภาพ

3) ยุทธศาสตร์โครงการวิจัยเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

3.2 ทฤษฎี สมมุติฐานงานวิจัย

โดยในการวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นในการศึกษาและพัฒนาแนวคิดในการวิจัยบูรณาการกับกรอบคิดยุทธศาสตร์การวิจัยด้านเศรษฐกิจภาคเหนือเพื่อให้สอดคล้องกับแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community Blueprint)

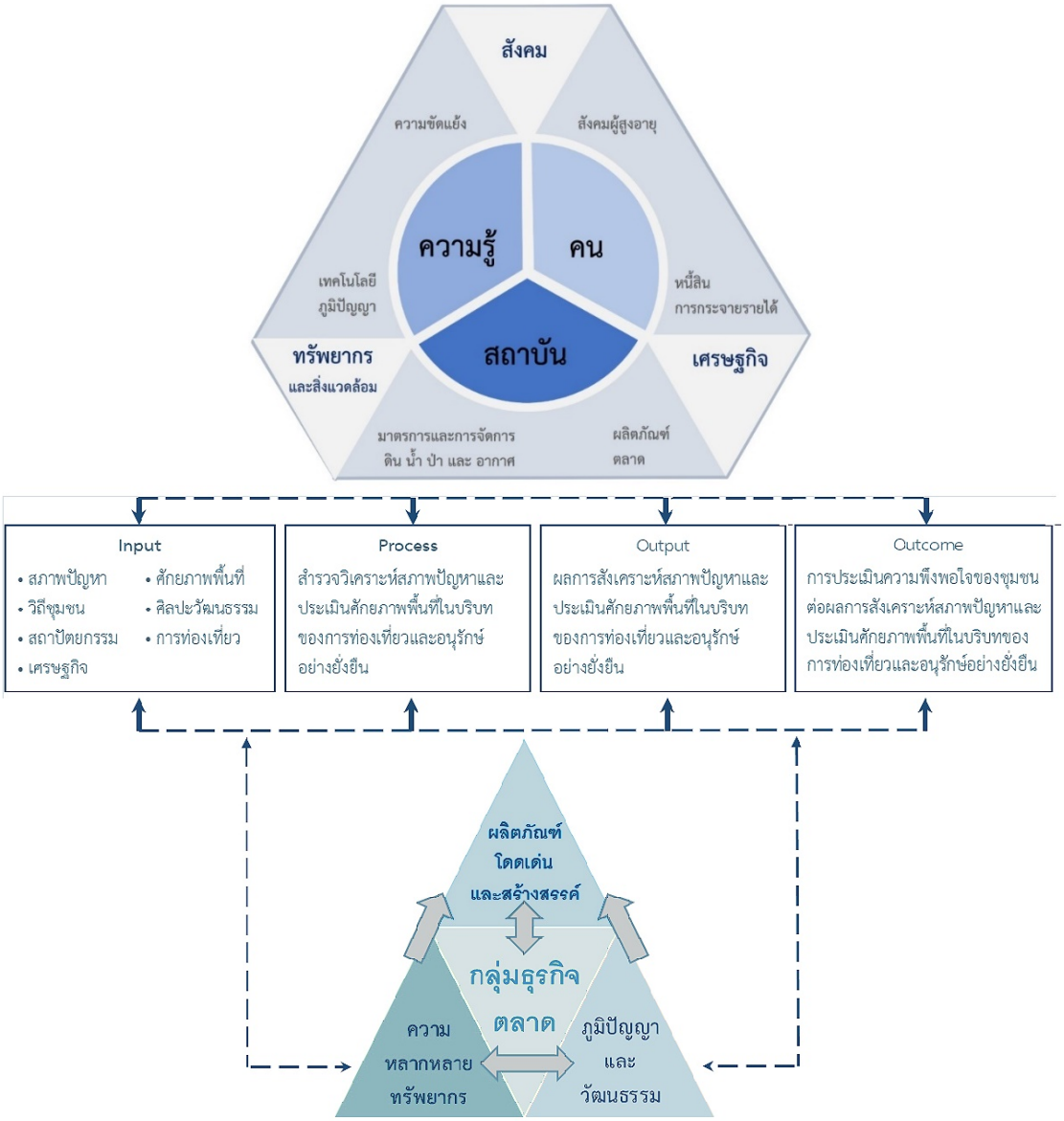

ภาพที่ 18 แสดงสมมติฐานการวิจัยด้านยุทธศาสตร์การวิจัย

3.3 ยุทธศาสตร์การดำเนินงานพัฒนาโดยเน้นคนเป็นศูนย์กลาง

ยุทธศาสตร์การพัฒนาโดยเน้นคนเป็นศูนย์กลาง โดยการพัฒนาที่เน้นคนเป็นศูนย์กลาง จะช่วยสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลและกับชุมชนให้เป็นรากฐานที่ดี สำหรับการทำงานที่สร้างสรรค์ร่วมกัน เรื่องต่าง ๆ ที่ผุดขึ้นมาที่เป็นวาระสังคมโดยรวม เช่น การเปลี่ยนแปลง วิถีชีวิตและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ต้องถือว่าทุกคนที่มีบทบาทในการพัฒนา นั้น (เช่น เกษตรกร กลุ่มสตรี ครัวเรือนแต่ละครัวเรือน องค์กรพัฒนาเอกชนในท้องถิ่น หน่วยงานราชการ ผู้หญิง ผู้ชาย และชุมชน) เป็นผู้มีความรู้ และมีความสามารถที่จะแก้ไขปัญหาของพวกเขาด้วยตนเอง ด้วยทัศนคติเช่นนี้วิธีการของทีมวิจัย จึงมุ่งแสวงหาหนทางสร้างความสัมพันธ์ใหม่ๆ ระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายฝ่ายกับสิ่งแวดล้อมที่รายรอบพวกเขา รวมทั้งความสัมพันธ์ใหม่ในหมู่คนด้วยกันเอง โดยหนทางเหล่านั้นจะขึ้นอยู่กับ ความเข้าใจและความคิดสร้างสรรค์ของท้องถิ่นเป็นส่วนใหญ่ โดยจะใช้ปัจจัยดังกล่าวสร้างสัมพันธภาพใหม่ให้ เกิดขึ้นอย่างสนุกสนานรื่นรมย์ การสร้างความสัมพันธ์นั้นจำเป็นต้องใช้กระบวนการแบบเปิด และทำซ้ำ ๆ กันมาก ขึ้น ซึ่งบุคคลที่ทำหน้าที่อำนวยกระบวนการจะไม่สามารถคาดเดาได้ว่าโครงเรื่องของกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ นั้นจะมีรายละเอียดอย่างไร และจะเกิดขึ้นเมื่อไร หากแต่จะต้องคอยเฝ้าสังเกตตลอดเวลาว่า ความคิดสร้างสรรค์ ของคนท้องถิ่น จะผุดขึ้นเมื่อไร และจะนำมาใช้ในเรื่องนี้อย่างไร โดยรวมแล้วปัจจัยหลักที่ขับเคลื่อนกิจกรรมหรือ การดำเนินการที่เน้นคนเป็นศูนย์กลาง คือ ความรู้ความเข้าใจที่ตรงกันกับชุมชน เช่น องค์ความรู้เกี่ยวกับสิ่งที่คน ในชุมชนทำ และทำไมจึงทำ การมีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัย นั้น สามารถมองได้ว่าเป็นหนทางช่วย เสริมสร้างให้ผู้ที่มีบทบาทดำเนินการ/ปฏิบัติงานในท้องถิ่นมีโอกาสเข้าควบคุมองค์ความรู้และทรัพยากรต่าง ๆ ใน ลักษณะที่ช่วยให้พวกเขาสามารถทำให้สิ่งที่เป็นผลประโยชน์ ของปัจเจกบุคคล และที่เป็นผลประโยชน์ร่วมกัน ของชุมชน ให้เกิดความก้าวหน้าด้วยตนเอง รวมทั้งในการทำงานร่วมกับผู้อื่น (ตัวอย่าง เช่น การทำงานร่วมกับ องค์กรอื่นในสิ่งแวดล้อมที่เกื้อหนุนของพวกเขา เช่น การทำงานร่วมกับหน่วยงานราชการ) อย่างไรก็ดี เวลาและแผนงานที่วางกันไว้แล้ว มักเป็นตัวกำหนดกระบวนการที่เชื่อกันว่าเป็นกระบวนการ “แบบมีส่วนร่วม”การมีส่วนร่วมประเภทต่าง ๆ นั้นมีคำอธิบายไว้ข้างใต้นี้วิธีการ ของผู้วิจัย จึงอยากให้ผู้ใช้พิจารณาการมีส่วนร่วมประเภทที่กำลังนำไปใช้อย่างรอบครอบ และอยากให้พยายามใช้ประเภทที่มุ่งเน้นเสริมสร้างพลัง อำนาจในคนสามารถจัดการสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง

1) การมีส่วนร่วมเชิงรับ :
คนเข้ามามีส่วนร่วมโดยวิธีการบอกให้ทราบถึงสิ่งที่ได้มีการตัดสินใจไปเรียบร้อย แล้ว หรือที่เกิดขึ้นแล้ว ข้อมูลที่นำมาบอกเล่าให้ทราบเป็นข้อมูลของมืออาชีพจากองค์กรภายนอก

2) การมีส่วนร่วมโดยการปรึกษาหารือ :
คนมีส่วนร่วมโดยมีคนเข้ามาขอคำปรึกษาหรือโดยการตอบคำถาม เป็นกระบวนการมีส่วนร่วมที่ไม่ได้ให้โอกาสเข้ามามีส่วนร่วมใด ๆ ในการตัดสินใจ และผู้ปฏิบัติงานมืออาชีพ ไม่มีข้อผูกมัดที่จะต้องนำความคิดเห็นของชุมชนมาพิจารณา

3) การมีส่วนร่วมโดยการถูกซื้อ :
คนเข้ามามีส่วนร่วมเพราะได้รับสิ่งตอบแทน อาทิ อาหารหรือเงินสด หรือ สิ่งจูงใจอื่น ๆ ที่เป็นวัตถุ เมื่อการให้สิ่งจูงใจเสร็จสิ้นลง คนในท้องถิ่น ก็ไม่มีส่วนได้ส่วนเสียที่จะใช้เทคโนโลยี หรือวิธีปฏิบัตินั้นอีกต่อไป

4) การมีส่วนร่วมที่ใช้ประโยชน์ได้ :
ในสายตาของหน่วยงานภายนอก การมีส่วนร่วมถูกมองว่าเป็นวิธีการที่ทำให้บรรลุเป้าหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการลดต้นทุน คนเข้ามามีส่วนร่วมโดยการจัดตั้งกลุ่มขึ้นมา เพื่อทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

5) การมีส่วนร่วมอย่างมีปฏิสัมพันธ์ :
คนเข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ร่วมกันในการพัฒนาแผนปฏิบัติการและในการจัดตั้งกลุ่มและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่กลุ่มหรือสถาบันท้องถิ่น วิธีการเรียนรู้ที่ใช้ในกลุ่มก็เพื่อแสวงหามุมมองจากหลายฝ่ายหลายด้านและกลุ่มเป็นผู้กำหนดการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างไร

6) การมีส่วนร่วมที่เกิดจากการกระตุ้นของตนเองและความต้องการสร้างสายสัมพันธ์ :
คนเข้ามามีส่วนร่วมโดยการริเริ่มของตนเองโดยไม่ต้องพึ่งใครเพื่อต้องการจะเปลี่ยนแปลงระบบ เป็นผู้ริเริ่มสร้างและพัฒนา สายสัมพันธ์การติดต่อกับสถาบันภายนอกด้วยตนเองเพื่อขอรับการสนับสนุนด้านทรัพยากรและคำปรึกษาทางวิชาการที่พวกเขาต้องการ แต่ยังคงบทบาทเป็นผู้ควบคุมวิธีการใช้ทรัพยากร

3.4 การแบ่งแนวทางพัฒนาตามบริบทที่เหมาะสมของของพื้นที่อำเภอสวรรคโลก

การพัฒนาจากบริบทของความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมของของชุมชนเมือง	1.ชุมชนเมือง อำเภอสวรรคโลก
จุดเด่น	แนวทางการพัฒนา
มีความหลากหลายของชุมชนในเมือง เช่นชุมชนไทยเชื้อสายจีน และพื้นที่มีศักยภาพในการเชื่อมโยงในชุมชนและภายนอกชุมชน	พัฒนาโดยเชื่อมโยงเนื้อหาของวิถีชีวิต กับมรดกวัฒนธรรม อาทิ วิถีการค้า และส่งเสริมให้เกิดแหล่งสร้างรายได้ใหม่เพื่อเป็นส่วนช่วยเติมเต็มในการยกระดับและพัฒนาคุณภาพชีวิต
การพัฒนาจากบริบทของความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมของชุมชนในพื้นที่วิถีเกษตร	1.หมู่บ้านหนองปลาหมอ 2.ชุมชนหมู่บ้านสี่แยกท่าทอง 3.ชุมชนหมู่บ้านวัดโบสถ์ 4.ชุมชนหมู่บ้านขอนซุง
จุดเด่น	แนวทางการพัฒนา
มีศักยภาพในการผลิตพืชผลทางการเกษตร ทั้งพืชผัก ผลไม้ และเป็นแหล่งปลูกกล้วยตานี ละมุด และมะยงชิดที่สำคัญของประเทศไทย	พัฒนาโดยส่งเสริมให้เกิดแหล่งสร้างรายได้ใหม่โดยอาศัยเทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อเป็นส่วนช่วยเติมเต็มในการยกระดับและพัฒนาคุณภาพชีวิต เช่น เครื่องทุ่นแรง กรรมวิธีการผลิตจากภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยววิถีเกษตร

3.5 ยุทธวิธีและกระบวนการทำงานร่วมกับชุมชน

เริ่มจากการร่วมกับประชาชนในชุมชน จัดทำบันทึกและสร้างฐานข้อมูลชุมชนเบื้องต้นจากเครื่องมือ 7 ชิ้น โดยแต่ละชุมชนจะเลือกใช้เครื่องมือแตกต่างกัน อันเป็นศิลปะการใช้งานเครื่องมือในการดำเนินงานอย่างสร้างสรรค์ของคณะดำเนินงาน ซึ่งชุมชนได้สรุป วิเคราะห์และทดลองใช้เครื่องมือร่วมกับคณะดำเนินงานและเลือกใช้เครื่องมือตามศักยภาพของชุมชน ทั้งนี้ จุดมุ่งหมายสำคัญประการหนึ่งของคณะดำเนินงาน คือมีความคาดหวังในการทำงานโดยคำนึงถึงสิทธิเจ้าของวัฒนธรรมเป็นสำคัญ แต่ไม่ได้มีความต้องการให้ชุมชนใช้ หรือทำตาม ในสิ่งที่เสนอแนะทุกอย่าง เพียงเพราะผู้ดำเนินการเป็นผู้เสนอแนะ แต่ต้องการให้ชุมชนรู้จักวิเคราะห์และเลือกใช้เครื่องมือในการทำงานในชุมชนได้อย่างเหมาะสม โดยเครื่องมือทั้ง 7 ชิ้นมีลักษณะดังนี้

1) แผนที่ชุมชน

เป็นเครื่องมือชิ้นแรกที่สำคัญและเหมาะที่จะเป็นบันไดขั้นแรกของการศึกษาชุมชน เพราะทำให้เห็นภาพรวมของชุมชนได้อย่างครบถ้วน ข้อมูลมีความน่าเชื่อถือมากที่สุดเพราะได้มาจากการสังเกตด้วยตัวเอง ทำให้เห็นกลุ่มเป้าหมายที่จะทำงานต่อได้อย่างครอบคลุมและทั่วถึง

2) ผังเครือญาติ

เป็นการใช้สัญลักษณ์แสดงตัวบุคคลและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในระบบเครือญาติ มีประโยชน์สำคัญคือ ช่วยให้เข้าใจโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเครือญาติ ที่แม้จะมีความซับซ้อน หลายตระกูลก็ยังสามารถสืบสาวเชื่อมโยงกันได้ด้วยแผนผังที่เข้าใจง่าย

3) โครงสร้างองค์กรชุมชน

- การรู้จักและเข้าใจโครงสร้างองค์กรชุมชนทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการจะช่วยให้เราเห็นได้ชัดเจนถึงมิติความสัมพันธ์ในชุมชนว่าคนกลุ่มไหนมีบทบาทต่อชุมชนเชิงการเมือง เศรษฐกิจและสังคมมีความสัมพันธ์ที่เป็นมิตรหรือขัดแย้งกับกลุ่มไหนบ้าง เป็นข้อมูลที่จะช่วยให้เราจัดการความสัมพันธ์ของเรากับชุมชนได้
- ศักยภาพของชุมชนอยู่ที่การรวมตัวเป็นกลุ่มหรือเครือข่าย องค์การชุมชนจึงเป็น “ทุนทางสังคม” ที่สำคัญในการแก้ปัญหาและการสร้างชุมชนที่เข้มแข็ง

4) ระบบสุขภาพและวิถีการดำรงชีวิตชุมชน

ทำให้เห็น “โลกสุขภาพ” ของชาวบ้าน คือเห็นภาพรวมของระบบสุขภาพที่สามารถเชื่อมโยงกับมิติต่าง ๆ ของชุมชนโดยเฉพาะวิถีการดำรงชีวิตของชุมชน การได้ เห็นความหลากหลายของวัฒนธรรมสุขภาพที่ดำรงอยู่ในชุมชน เข้าใจถึงวัฒนธรรมความเชื่อ วิธีปฏิบัติ และพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพของท้องถิ่น รวมถึงวิถีการดำรงชีวิตของชุมชนอย่างแท้จริง

5) ปฏิทินชุมชน

ทำให้เข้าใจวิถีชุมชน **ซึ่ง**หมายถึงแบบแผนกิจกรรมเหตุการณ์รวมทั้งประเพณีปฏิบัติของชุมชนที่เกิดขึ้นในรอบปี หรือแต่ละฤดูกาล ทำให้เข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนทำให้สามารถวางแผนการทำงานกับชุมชนได้ดีขึ้น เพราะจะทำให้จัดตารางการทำงานที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชนได้ สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสมและถูกจังหวะเวลา

6) ประวัติศาสตร์ชุมชน

การทำความเข้าใจมิติทางประวัติศาสตร์ของชุมชนสำคัญต่องานชุมชนเพราะ ชุมชนมี**ส่วน**คล้ายกับบุคคลตรงที่มีความคิดเห็นและมีความรู้สึก การศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชนเหมือนกับการได้เข้าใจคนคนหนึ่งว่าเขามีความเป็นมาอย่างไร เติบโตมาในครอบครัวแบบไหน เคยประสบกับอะไรมาบ้างในชีวิต ทำให้เราเข้าใจคนคนนั้นได้ดีประวัติศาสตร์ชุมชนก็เช่นเดียวกัน การเข้าใจเรื่องราวความเป็นมาเป็นไปของสิ่งต่าง ๆ ในชุมชน ทำให้เราสามารถเลือกวิธีการทำงานกับชุมชนให้สอดคล้องกับประสบการณ์ ความคาดหวังและศักยภาพของชุมชนได้ดีขึ้น

7) ประวัติชีวิต

- ประวัติชีวิตหรือเรื่องราวประสบการณ์ของคนในชุมชนช่วยให้เราเห็นว่าค่านิยมและวัฒนธรรมท้องถิ่นซึ่งเคยเป็นเรื่องนามธรรมนั้นมีรูปธรรมการแสดงออกเป็นอย่างไร ค่านิยมหรือวัฒนธรรมเรื่องใดมีความสำคัญและมีผลรูปธรรมต่อชีวิตของผู้คนอย่างไร
- ประวัติชีวิตของคนแต่ละรุ่นในชุมชนสะท้อนความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของชุมชนได้เป็นอย่างดี
- การศึกษาประวัติชีวิตทำให้เราเห็นถึงศักยภาพและทุนมนุษย์ (Human Capital) ที่มีอยู่ในชุมชน การเรียนรู้เรื่องราวประวัติชีวิตช่วยเติมมิติความเป็นมนุษย์ให้กับงานชุมชนช่วยให้งานมีความหมาย

สิ่งที่คณะดำเนินงานได้เล็งเห็นถึงศักยภาพของเครื่องมือ ทั้ง 7 ชิ้นว่าสามารถทำให้งานบรรลุผลสำเร็จมี สามประการสำคัญดังนี้

ประการที่หนึ่ง เครื่องมือ 7 ชิ้น ไม่ได้พาเราไปหาปัญหาของชุมชนเท่านั้น แต่พาเราไปเห็นศักยภาพของชุมชนเครื่องมือจะช่วยให้สามารถหาข้อมูลเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้มาได้ ซึ่งจะต่างจากเครื่องมือแบบสำรวจที่มักมองไม่เห็นศักยภาพของชุมชน จะเห็นแต่ปัญหาและข้อมูลเชิงปริมาณว่าบ้านนี้มีสมาชิกกี่คน มีโอ่งกี่ใบ มีสุนัขกี่ตัว มีหนี้สินหรือไม่ แต่จะไม่เห็นมิติของความสัมพันธ์และศักยภาพของชุมชน

ประการที่สอง เครื่องมือ 7 ชิ้นเป็นเครื่องมือในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน คือ นอกเหนือจากจะได้ผลลัพธ์ที่เป็นข้อมูลแล้ว การพูดคุยเรื่องราวของชีวิตผู้คนยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์ เครื่องมือแต่ละชิ้นจะช่วยปะติดปะต่อเรื่องราวชีวิตของบุคคล ครอบครัวและชุมชน การได้รับฟังเรื่องราวชีวิตทำให้เกิดความเข้าใจอันเป็นรากฐานของความสัมพันธ์ที่ดี เครื่องมือแต่ละชิ้นช่วยให้เราเข้าใจความซับซ้อนของชีวิตผู้คนทีละด้าน เพราะฉะนั้นในทางปฏิบัติ เราจะไม่ได้ใช้ให้เสร็จทีละเครื่องมือ เครื่องมือก็เหมือนกับเครื่องมือของช่างในกล่องเครื่องมือที่มีทั้งค้อน เลื่อย คีม มีด อะไรต่าง ๆ เวลาจะทำอะไรสักชิ้น เช่น โต๊ะ เราก็ไม่ต้องใช้เครื่องมือหมดทั้งกล่อง ถ้าหากว่าเมื่อไหร่ที่เราต้องเลื่อยไม้ให้ได้ขนาดพอเหมาะ เราก็ไปหยิบเลื่อยมา เลื่อยเสร็จแล้วก็วางเลื่อยลง จะตอกตะปูก็ไปหยิบค้อนมา ถ้าเราฝึกใช้เครื่องมือจนคล่องๆ ก็จะเป็นแบบนี้

ประการที่สาม เครื่องมือเหล่านี้ช่วยให้เห็นมิติความเป็นมนุษย์ ข้อนี้สำคัญ เราไปฟังเรื่องราวของเขา รับรู้ความรู้สึกสุขทุกข์ของเขา ก็จะเชื่อมมาที่ใจของเราได้ บางทีเราฟังเรื่องที่เขาสู้ชีวิตมา เราก็มีกำลังใจที่จะสู้ชีวิตไปด้วย เวลาเห็นเขามีความสุขหรือมีความทุกข์ เราก็เกิดความรู้สึกไปตามนั้นด้วย ถ้าเราทำแบบนี้ เราจะเห็นชีวิตผู้คน เห็นความเป็นมนุษย์ ไม่ใช่เห็นข้อมูลเป็นตัวเลขที่ไปนับเอานี่เป็นเสน่ห์ของเครื่องมือทางมานุษยวิทยา คือ ทำให้เราเห็นและเข้าใจมนุษย์มากขึ้น เวลาที่เราจะไปทำอะไร ถ้าเรารู้เฉพาะจุด เฉพาะเรื่อง โดยไม่เข้าใจบริบทที่เป็นเงื่อนไขรายล้อมอยู่ โอกาสที่จะล้มเหลวก็เยอะ

3.6 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นที่ศึกษาและกิจกรรมด้านการมีส่วนร่วม

กิจกรรมและการดำเนินงาน “โครงการศึกษาและออกแบบผังแม่บทพื้นที่เมืองสวรรคโลกเพื่อการท่องเที่ยวเชื่อมโยงเมืองมรดกโลกอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร” เพื่อผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ได้แก่

1) เพื่อศึกษา วิเคราะห์ ข้อมูลทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคมและประชากร ตลอดจนปัญหาและบทบาทของพื้นที่ และความต้องการของประชาชน เพื่อประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2) เพื่อให้ได้ผังพัฒนาทางด้านกายภาพที่ลงรายละเอียดโครงการพัฒนาในแต่ละย่าน และสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

3) เพื่อการกำหนดอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ (Identity & Character) ทั้งในด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ให้มีความชัดเจน สามารถนำไปปรับปรุงและพัฒนาอัตลักษณ์ ให้คงอยู่ เผยแพร่ และ ยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน

การเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นที่ศึกษา ด้วยกระบวนการเก็บข้อมูลต่าง ๆ โดยการลงพื้นที่สำรวจสนทนากลุ่มย่อย (Focus group) การสัมภาษณ์กลุ่มย่อย (Focus Group) โดยนำกลุ่มคนเป้าหมายและกลุ่มที่สนใจที่ต้องการจะได้ข้อมูลหรือแสดงความคิดเห็น มารวมกันเสวนาและสัมภาษณ์ในคราวเดียวกันให้ทุกคนมีโอกาสได้พูดและแสดงความคิดเห็น โดยสำคัญต้องจับและสรุปประเด็นได้อย่างถูกต้องกระชับและชัดเจน มุ่งเน้นเพื่อใช้ในการศึกษา วิเคราะห์ ข้อมูลทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคมและประชากร ตลอดจนปัญหาและบทบาทของพื้นที่ และความต้องการของคนในพื้นที่ โดยใช้ร่วมกับการสังเกตการพัฒนาการการมีส่วนร่วมของคนที่เข้าร่วมในแต่ละครั้ง ซึ่งการให้ข้อมูลที่คนในชุมชนที่สามารถเข้าร่วมได้ในหลายกลุ่มของการจัดประชุมเพิ่มความหลากหลายของแนวคิดในความคิดเห็นที่เกิดขึ้น ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงได้ในการประชุมในแต่ละครั้งตามกรอบข้อมูลที่มีการแลกเปลี่ยนกันไปค่อย ๆ เติมเต็มและตกผลึกเป็นแนวคิดหลักเพื่อวางแผนพัฒนาแผนปฏิบัติการ (Action Plan) และสำหรับใช้เป็นมาตรฐานการพัฒนาชุมชนต่อไปได้อย่างตรงความต้องการของชุมชน โดยผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย สัมภาษณ์ บุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และร่วมลงพื้นที่ศึกษา เก็บข้อมูลวิเคราะห์สังเคราะห์ ร่วมกัน

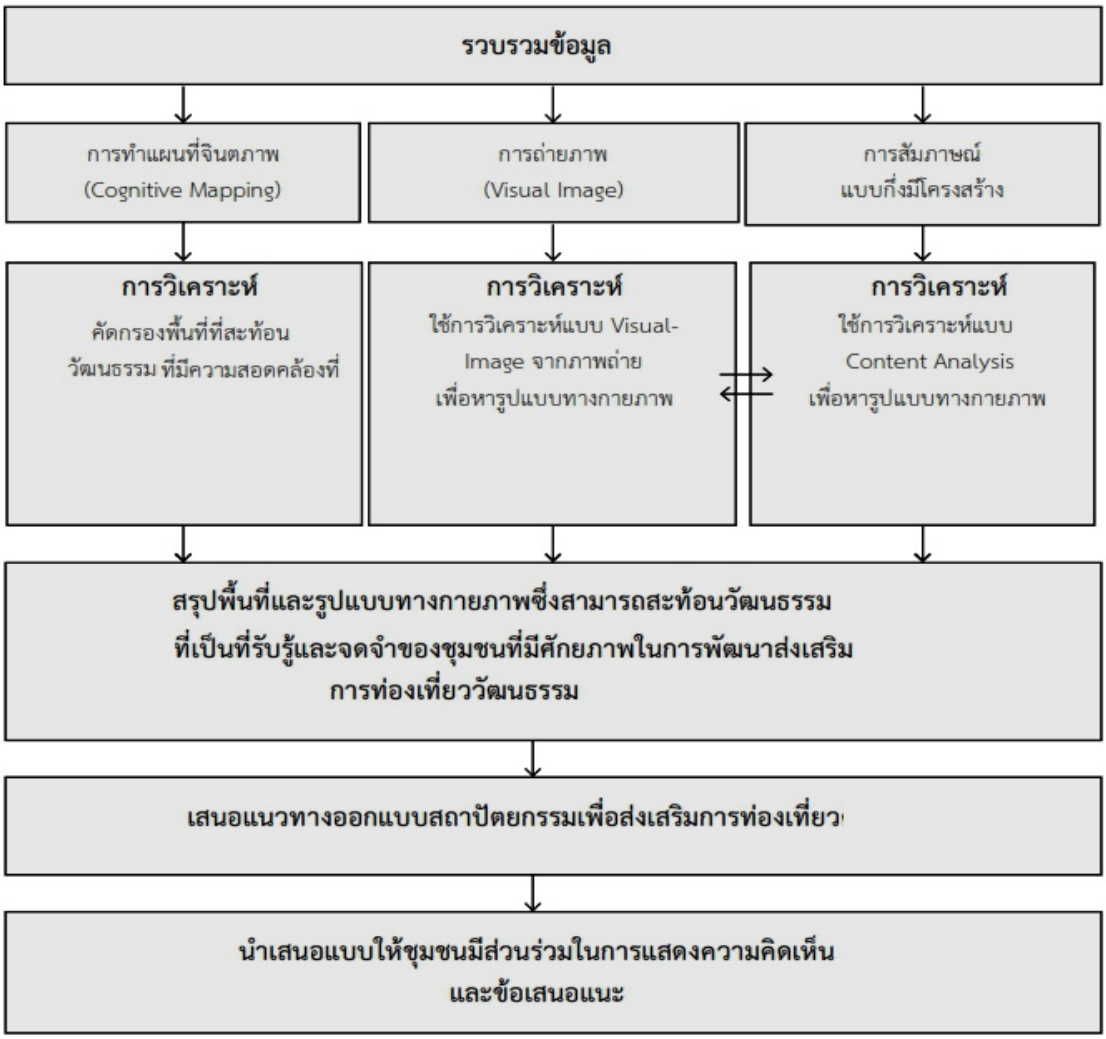

ภาพที่ 19 แผนผังแสดงกรอบการดำเนินการ

ตารางที่ 5 ตารางกิจกรรมการดำเนินงาน

กิจกรรมที่ดำเนินการ	ผลลัพธ์ของกิจกรรมที่ดำเนินการ
1) ศึกษา วิเคราะห์ สำรวจ ข้อมูลทางกายภาพ ความสำคัญของชุมชนเก่าใหม่ สถานที่สำคัญที่สามารถพัฒนาส่งเสริมด้านการอนุรักษ์ศิลปะวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว ตลอดจนปัญหาในพื้นที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจ สังคมและประชากรและรวบรวมข้อมูล เอกสารการศึกษา เอกสารการวิจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับประวัติศาสตร์และเรื่องราวโบราณสถาน สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นและย่านประวัติศาสตร์ของเมือง	1) จัดสร้างฐานข้อมูลทั้งจากฝั่งผู้วิจัยและจากภาคีเครือข่ายในชุมชนเมืองสวรรคโลก และพื้นที่เชื่อมโยง และได้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ สังคม ตำแหน่งอาคารและย่านสำคัญของเมือง เพื่อหาการเชื่อมโยงภายในเมืองและระหว่างเมืองโดยรอบ
2) สำรวจและเก็บข้อมูลด้านกายภาพเพื่อออกแบบรายละเอียดผังพัฒนาทางด้านกายภาพส่งเสริมโครงการพัฒนาโดยชุมชน	2) จัดวางผังเชื่อมโยงทางประวัติศาสตร์ สังคม ตำแหน่งอาคารและย่านสำคัญของเมือง เพื่อหาการเชื่อมโยงภายในเมืองและระหว่างเมืองโดยรอบ
3) ศึกษาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและนำเสนอข้อมูลประกอบร่วมกับชุมชนเพื่อ กำหนดอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ (Identity & Character) และ ออกแบบสื่อสัญลักษณ์ ป้าย ภูมิทัศน์ถนน สิ่งอำนวยความสะดวก ตามอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่	3) ได้ผลสรุปรูปแบบทำความเข้าใจของการเป็นชุมชนเมืองเก่าที่มีอิทธิพลจากชุมชนค้าขายชาวจีนในยุคสมัยของกรุงรัตนโกสินทร์ ช่วงรัชสมัย ร.5 - ร.7 เพื่อเป็นการเข้าใจไปในทิศทางเดียวกันทั้งชุมชนประกอบกับได้รูปแบบตราสัญลักษณ์ชุมชนสวรรคโลก เป็นต้นแบบในการพัฒนารูปแบบอัตลักษณ์และเอกลักษณ์สัมพันธ์กับบริบทของชมชนจีนในอดีตจนถึงปัจจุบัน ตลอดกับการได้รู้เรื่องราวและสิ่งที่มีความสำคัญและน่าสนใจในพื้นที่สมารถต่อยอดในการเชื่อมโยงเป็นเรื่องราวใหม่ได้ เช่น พระพุทธรูปปางลีลา ในพิพิธภัณฑ์ อาคารมกรดกสถาปัตยกรรมอาคารไม้ช่วงการพัฒนาอุตสาหกรรมในอดีต เช่นโรงสี โรงน้ำแข็ง โกดัง สามารถนำสังเคราะห์สร้างความเชื่อมโยงการคุณค่าของพื้นที่ได้มากขึ้น

3.6.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นในพื้นที่เป้าหมาย

สถานที่ : พื้นที่เป้าหมายชุมชนเมืองสวรรคโลก

ภาคีเครือข่าย : ตัวแทนชุมชนเมืองสวรรคโลก นายอำเภอและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผลดำเนินการ : ผู้วิจัยได้แนะนำโครงการและแก่ตัวแทนชุมชนเมืองสวรรคโลก นายอำเภอและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเข้าใจในการทำโครงการแก่พื้นที่เป้าหมาย ทั้งนี้ ได้รับร่วมมือ ร่วมใจจากภาคีเครือข่ายเป็นอย่างมาก ทำให้ได้ข้อมูลทางกายภาพของพื้นที่ศึกษาในเชิงลึก ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าวรวมทั้งการลงพื้นที่ประชุมกับเครือข่ายและการสำรวจจริงหลายครั้ง ทำให้สามารถจำกัดขอบเขตด้านพื้นที่ศึกษา กำหนดกรอบการทำงานและการค้นคว้าข้อมูลได้อย่างชัดเจนตรงตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

ภาพที่ 20 การเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นในพื้นที่เป้าหมาย

3.6.2 โครงการจัดประชุมและลงศึกษาพื้นที่ครั้งที่ 1

สถานที่ : หอประชุมใหญ่อำเภอสวรรคโลก พื้นที่ ชุมชนเมืองสวรรคโลก (วันที่ 4 กันยายน 2562)

ภาคีเครือข่าย : ตัวแทนชุมชนเมืองสวรรคโลก นายอำเภอและข้าราชการสวรรคโลก โรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอสวรรคโลก และโรงพยาบาลสวรรคโลก

ผลดำเนินการ : ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้แก่เยาวชนในพื้นที่ชุมชนเมืองสวรรคโลกและพื้นที่ในส่วนตำบลเชื่อมโยง เน้นให้เกิดความเข้าใจถึงความสำคัญและศักยภาพที่ดีของพื้นที่ ทั้งด้าน การอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยว และสิ่งแวดล้อมในชุมชน และแนวทางการต้อนรับและการนำเที่ยวด้วยวัฒนธรรมท้องถิ่นเบื้องต้นรวมทั้งการแนวทางการมีส่วนร่วมในการดำเนินการเพื่อสร้างเครือข่ายเยาวชนเป็นกลุ่มขับเคลื่อนหลักของชุมชน

ภาพที่ 21 การลงพื้นที่ครั้งที่ 1 ชุมชนเมืองสวรรคโลก

3.6.3 โครงการจัดประชุมและลงศึกษาพื้นที่ครั้งที่ 2

1) พื้นที่ อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย (วันที่ 24 ตุลาคม 2562)

สถานที่ : ห้องประชุมที่ว่าการอำเภอศรีสัชนาลัย พื้นที่เชื่อมโยงอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย

ภาคีเครือข่าย : ตัวแทนชุมชนเมืองศรีสัชนาลัย นายอำเภอและข้าราชการในอำเภอศรีสัชนาลัย โรงพยาบาลศรีสัชนาลัย วิทยาลัยการอาชีพศรีสัชนาลัย

ผลดำเนินการ : ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในพื้นที่เชื่อมโยงเมืองมรดกโลก ศรีสัชนาลัย ให้ความรู้และอธิบายโครงการแก่เยาวชนในพื้นที่เบื้องต้นรวมทั้งการแนวทางการมีส่วนร่วมในการดำเนินการเพื่อสร้างเครือข่ายกับเยาวชนเป็นกลุ่มขับเคลื่อนในฐานะพื้นที่เชื่อมโยงเพื่อเป็นเป็นตัวแทนในการประสานร่วมงานกับกลุ่มเยาวชนในพื้นที่เมืองสวรรคโลก

ภาพที่ 22 การประชุมและลงศึกษาพื้นที่ครั้งที่ 2 พื้นที่เชื่อมโยงอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย

2) พื้นที่ อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย (วันที่ 24 ตุลาคม 2562)

สถานที่ : ห้องประชุมเรือนนริศรา พื้นที่เชื่อมโยงอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

ภาคีเครือข่าย : สภาอุตสาหกรรมจังหวัดสุโขทัย สภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัย บริษัท สุโขทัยพัฒนาเมือง จำกัด

ผลดำเนินการ : ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในพื้นที่เชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยและอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย โดยมีเมืองสวรรคโลกเป็นตัวเชื่อม พร้อมทั้งอธิบายรายละเอียดของโครงการ แก่ภาคเอกชน ซึ่งได้ให้ข้อมูลและความร่วมมืออย่างมาก โดยเฉพาะแนวทางการพัฒนาการสิ่งอำนวยความสะดวกด้านท่องเที่ยวต่าง ๆ ในพื้นที่ให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาของสุโขทัย เป็นต้น

ภาพที่ 23 การประชุมและลงศึกษาพื้นที่ครั้งที่ 2 พื้นที่เชื่อมโยงอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

3) พื้นที่ อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย (วันที่ 25 ตุลาคม 2562)

สถานที่ : ห้องประชุมที่ว่าการอำเภอสวรรคโลก พื้นที่ ชุมชนเมืองสวรรคโลก

ภาคีเครือข่าย : นายอำเภอและข้าราชการสวรรคโลก ตัวแทนชุมชนเมืองสวรรคโลกโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอสวรรคโลก และโรงพยาบาลสวรรคโลก ผู้ทรงคุณวุฒินายพีรพน พิษณุพงศ์ อดีตรองปลัดกระทรวงวัฒนธรรม

ผลดำเนินการ : ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในพื้นที่ศึกษาเมืองสวรรคโลก ให้ความรู้และอธิบายโครงการเบื้องต้นแก่เยาวชน คณาจารย์ ตัวแทนหน่วยงานราชการในพื้นที่รวมทั้งการแนวทางการมีส่วนร่วมในการดำเนินการเพื่อสร้างเครือข่ายกับเยาวชนเป็นกลุ่มขับเคลื่อนในฐานะพื้นที่เชื่อมโยงเพื่อเป็นเป็นตัวแทนในการประสานร่วมงานกับกลุ่มเยาวชนในพื้นที่เมืองสวรรคโลก

ภาพที่ 24 การประชุมและลงศึกษาพื้นที่ครั้งที่ 2 พื้นที่ชุมชนเมืองสวรรคโลก

3.6.4 โครงการจัดประชุมและลงศึกษาพื้นที่ครั้งที่ 3

1) พื้นที่เชื่อมโยงอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย (วันที่ 3 พฤศจิกายน 2562)

สถานที่ : เครือข่ายส่งเสริมการท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม
เชื่อมโยงอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย

ภาคีเครือข่าย : ตัวแทนชุมชนเมืองศรีสัชนาลัย ร้านค้าภาคีพื้นที่หาดเสี้ยว วิทยาลัยการอาชีพศรีสัชนาลัย และตัวแทนสภาเยาวชนหาดเสี้ยว โรงเรียนเมืองเชลียง ผู้ทรงคุณวุฒิจากเครือข่ายชุมชนนักปฏิบัติด้านศิลปวัฒนธรรม (Heritage Academic and Research Center : HARC) : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย (มทร.ศรีวิชัย) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี (มทร.ธัญบุรี) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตอุเทนถวาย สภาสถาปนิก

ผลดำเนินการ : ทีมวิจัยได้กลุ่มตัวแทนเยาวชนมรดกโลก ศรีสัชนาลัย ให้ความรู้และอธิบายเพิ่มเติมในการเก็บข้อมูลพื้นที่ โดยเน้นความสามารถในการสื่อสาร และเก็บข้อมูลในเชิงพื้นที่ผ่านสื่อ social ต่าง ๆ เพื่อมีทิศทางเดียวกันในด้านฐานข้อมูลเชื่อมโยงพื้นที่เมืองมรดกโลกอุทยานประวัติศาสตร์ สุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร

ภาพที่ 25 การประชุมและลงศึกษาพื้นที่ครั้งที่ 3 พื้นที่เชื่อมโยงอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย

2) พื้นที่ ชุมชนเมืองสวรรคโลก (วันที่ 3 พฤศจิกายน 2562)

สถานที่ : เครือข่ายส่งเสริมการท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมสวรรคโลก (โรงนาบ้านไร่)

ภาคีเครือข่าย : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ตัวแทนชุมชนเมืองสวรรคโลก ผู้ทรงคุณวุฒิจากเครือข่ายชุมชนนักปฏิบัติด้านศิลปวัฒนธรรม (Heritage Academic and Research Center : HARC) : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย (มทร.ศรีวิชัย) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี (มทร.ธัญบุรี) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตอุเทนถวาย สภาสถาปนิก

ผลดำเนินการ : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ร่วมแบ่งปันแนวคิดเพื่อบูรณาการผลักดันเมืองมรดกโลก อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร มีเป้าหมายเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นฐานการพัฒนาท้องถิ่น สนับสนุนไทยเป็นศูนย์กลางมรดกโลกกลุ่มอาเซียน โดยมีความเห็นว่า ทิศทางการพัฒนาเมืองต่าง ๆ ซึ่งยังขาดการพัฒนาอย่างสมดุล ทั้งในมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดความยั่งยืน โดยยึดหลักประชาชนและชุมชนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาท้องถิ่น ให้เน้นความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกขั้นตอน โดยสร้างพื้นที่นำร่องและพื้นที่เชื่อมโยงเมืองมรดกโลก ร่วมกับผู้นำท้องถิ่นและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา ร่วมแบ่งปันแนวคิด ซึ่งสุโขทัย จัดว่าเป็นเมืองหลักที่มีความพร้อมด้านการท่องเที่ยว แต่เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งอยู่ห่างกัน ขาดการเชื่อมโยงเรื่องราวที่จะเชื่อมต่อกันได้ แนะนำให้ศึกษาโมเดลของ จ.สมุทรสาคร มาปรับใช้โดยการขับเคลื่อนจากประชาชน จัดรถบริการนำเที่ยว พร้อมจัดแพ็คเกจท่องเที่ยวในครึ่งวัน 1 วัน หรือ 3 วัน ให้สอดคล้องกับแต่ละแห่งได้อย่างลงตัว พร้อมจัดแผนที่ท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับแพ็คเกจต่าง ๆ พร้อมจัดบริการที่จอดรถและบริการเดินทางด้วยทางเดินที่เชื่อมโยงได้กับหลายพื้นที่ เนื่องจากในเมืองมีพื้นที่แคบ ไม่สามารถรองรับรถได้อย่างเพียงพอ

ภาพที่ 26 การประชุมและลงศึกษาพื้นที่ครั้งที่ 3 พื้นที่ ชุมชนเมืองสวรรคโลก

3.6.5 โครงการจัดประชุมและลงศึกษาพื้นที่ครั้งที่ 4

พื้นที่ เชื่อมโยงอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย (วันที่ 4 พฤศจิกายน 2562)

หัวข้อ “ประชุมเชิงปฏิบัติการแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองมรดกโลก (Sukhothai and Kamphaeng Phet World Heritage Tourism Experience Workshop 2019)”

สถานที่ : โรงแรมสุโขทัย เทรเชอร์ รีสอร์ต แอนด์ สปา

ภาคีเครือข่าย : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ผู้ทรงคุณวุฒิจากเครือข่ายชุมชนนักปฏิบัติด้านศิลปวัฒนธรรม (Heritage Academic and Research Center : HARC) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย (มทร.ศรีวิชัย) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี (มทร.ธัญบุรี) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตอุเทนถวาย สภาสถาปนิก สภาอุตสาหกรรมจังหวัดสุโขทัย สภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัย บริษัท สุโขทัยพัฒนาเมือง จำกัด

ผลดำเนินการ : เป็นการประชุมเสาวนาเพื่อสรุปประเด็นปัญหาหลักจากผู้นำชุมชนและหัวหน้าส่วนหน่วยงานราชการที่เป็นประเด็นระดับเมืองที่มีผลกระทบเป็นปัญหาระดับจังหวัดที่ส่งผลต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชื่อมโยงมรดกอุทยานประวัติศาสตร์ สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร ตามวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาเครือข่ายแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลก โดยเฉพาะอุทยานประวัติศาสตร์ สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร ตลอดจนพื้นที่โดยรอบที่มีความเหมาะสมอย่างยิ่ง โดยมีมาตรการและกลไกการอนุรักษ์ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นชุมชนประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ชุมชนตลาด และชุมชนริมน้ำ ให้เป็นการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ และด้านการท่องเที่ยวโดยภาคประชาชนมีส่วนร่วมการพัฒนา

ภาพที่ 27 การประชุมและลงศึกษาพื้นที่ครั้งที่ 4 พื้นที่ เชื่อมโยงอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

3.6.6 โครงการจัดประชุมและลงศึกษาพื้นที่ครั้งที่ 5

พื้นที่ เมืองสวรรคโลก (วันที่ 8 ธันวาคม 2562)

สถานที่ : ห้องประชุมที่ว่าการอำเภอสวรรคโลก

จัดกิจกรรมการศึกษาด้านกายภาพของเมืองร่วมกับการประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ในพื้นที่อำเภอสวรรคโลก - เมืองสุโขทัย - เมืองกำแพงเพชร ระหว่างวันที่ 5-10 ธันวาคม พ.ศ. 2562 โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาแนวทางการพัฒนาพื้นที่เชื่อมโยงกิจกรรมต่าง ๆ ของเมือง ร่วมกับการใช้นวัตกรรมซอฟต์แวร์แอปพลิเคชันเพื่อการท่องเที่ยวอย่างปลอดภัยเมืองมรดกโลกฯ

ภาคีเครือข่าย : ตัวแทนชุมชนเมืองสวรรคโลก นายอำเภอและข้าราชการสวรรคโลก ปราชญ์ชาวบ้านผู้ทรงคุณวุฒิจากเครือข่ายชุมชนนักปฏิบัติด้านศิลปวัฒนธรรม (Heritage Academic and Research Center : HARC) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย (มทร.ศรีวิชัย) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี (มทร.ธัญบุรี) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตอุเทนถวาย สภาสถาปนิก สภาอุตสาหกรรมจังหวัดสุโขทัย สภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัย บริษัท สุโขทัยพัฒนาเมือง จำกัด ผู้ทรงคุณวุฒินายพีรพน พิษณุพงศ์ อดีตรองปลัดกระทรวงวัฒนธรรม

ผลดำเนินการ : โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการครั้งนี้เป็นการลงพื้นที่สำรวจเก็บข้อมูลและทำการสรุปรูปแบบของชุมชนเมืองเพื่อกำหนดความเป็นย่านของเมืองสวรรคโลก จากลักษณะด้านกายภาพ เศรษฐกิจและวัฒนธรรม พร้อมนำเสนอ การเปลี่ยนแปลงรูปแบบสถาปัตยกรรมในเมือง การตั้งถิ่นฐาน การก่อสร้าง การใช้วัสดุ การมีผลมาจากข้อจำกัด ทางภูมิศาสตร์ ภูมิประเทศ สภาพอากาศ รวมถึงวัฒนธรรม สภาพทางสังคม ความเชื่อต่าง ๆ การใช้วัสดุพื้นถิ่น เช่น อาคารไม้ เป็นต้น แต่เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของ ระบบราชการ การปกครอง เป็นผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการขยายตัวทางเศรษฐกิจไปสู่พื้นที่อื่น เกิด ให้มีการค้าขายลดลง รูปแบบอาคารที่เป็นลักษณะ อาคารค้าขาย (Shop House) คือ อาคารพาณิชย์ ที่เป็น ไม้ และคอนกรีต เป็นอาคารที่ไม่มีการใช้งานมากขึ้น ส่วนมากอาคารที่มีความน่าสนใจจะเป็นกลุ่มอาคารไม้

จากการประชุมและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหลังนำเสนอผลการศึกษาการลงพื้นที่เบื้องต้น ทีมวิจัยพบว่ากลไกของการพัฒนาสู่ความ สำเร็จในเรื่องแนวทางการส่งเสริม การรับรู้อัตลักษณ์นั้น การที่จะทำให้สัมฤทธิ์ผลมากที่สุดต้องการทำงานร่วมกับชุมชนและเรียนรู้กับชุมชน ทำให้เกิดความเข้าใจในเป้าหมายของการทำงาน ตลอดจนการเผยแพร่ข้อมูลต่าง ๆ ให้กับชุมชน โดยการ ใช้สื่อประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ที่เข้าถึงง่ายและสามารถนำเสนอไปสู่พื้นที่เชื่อมโยงอื่น ๆ เพื่อเป็นการสร้างแนวทางของการ พัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

ทีมงานวิจัย :
สรุปและอธิบายการดำเนินการสำรวจทางกายภาพ และลงพื้นที่สำรวจความคิดเห็นและสัมภาษณ์ ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการวิจัย และสรุปข้อมูลเบื้องต้นให้ที่ประชุมเสนอแนะและให้ความคิดเห็น

นายอำเภอสวรรคโลก :
ให้ความเห็นแนวคิดการสนับสนุนแนวคิดและกิจกรรมของทางโครงการและชื่นชมการเข้าถึงชุมชน และพยายามให้เกิดการมีส่วนร่วมในทุก ๆ ระดับ แม้จะมีปัญหาและอุปสรรคในเรื่องแนวทางพัฒนา หรือ แนวคิดที่แตกต่าง แต่ก็สามารถสร้างกิจกรรมชวนคุยกับทุกภาคส่วน จนเป็นที่มาของการประชุมในวันนี้

ประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัดสุโขทัย :
ให้การสนับสนุนโครงการที่จะเชื่อมโยงระหว่างเมืองสุโขทัย กับ อำเภอสวรรคโลก ซึ่งควรมีกาดำเนินการคู่ขนานทั้งตัวเมืองสุโขทัย และ อำเภอสวรรคโลก

บริษัทสุโขทัยพัฒนาเมือง :
ให้การสนับสนุนโครงการที่จะเชื่อมโยงระหว่างเมืองสุโขทัย กับ อำเภอสวรรคโลก โดยจะเชื่อมโยงโครงการด้านการขนส่งของเมืองให้สอดคล้องกับการขนส่งจากเมืองมาสวรรคโลก

คุณสมชาย เดือนเพ็ญ :
ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและเสนอตัวเป็นที่ปรึกษาและผู้บันทึกเรียบเรียงเรื่องราวอันทรงคุณค่าของเมืองสวรรคโลกเพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณชนต่อไป

สภาสถาปนิก :

ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการออกแบบก่อสร้างควรเป็นผู้ที่ประกอบวิชาชีพที่สภารับรอง และพร้อมให้การสนับสนุนสถาปนิกอาสาเพื่อบริการรับใช้สังคมในพื้นที่ จังหวัดสุโขทัย

สรุปการสัมภาษณ์ตัวแทนชุมชนเมืองสวรรคโลก :

ชุมชนสวรรคโลกเป็นชุมชนที่มีความสงบเรียบง่าย แต่เต็มไปด้วยคุณค่าและเอกลักษณ์ของสถาปัตยกรรมโบราณ,วิถีชีวิตโบราณ แต่ยังขาดการส่งเสริมและนำเสนอแก่นักท่องเที่ยวทำให้กิจกรรมกระจุกอยู่ที่เดียว ไม่เกิดความยั่งยืน ไม่สามารถเชื่อมไปยังสถานที่สำคัญแห่งอื่น ๆ ในสวรรคโลกได้ รวมถึงขาดการรวมมือระหว่างคนในชุมชนและภาครัฐซึ่งมีผลต่อการพัฒนาชุมชน

ภาพที่ 28 การประชุมและลงศึกษาพื้นที่ครั้งที่ 5 พื้นที่เมืองสวรรคโลก

3.6.7 โครงการจัดประชุมและลงศึกษาพื้นที่ครั้งที่ 6

พื้นที่ เชื่อมโยงอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย (วันที่ 9 ธันวาคม 2562)

สถานที่ : ห้องประชุมศาลากลางจังหวัดสุโขทัย

ภาคีเครือข่าย : ผู้ว่าราชการจังหวัดสุโขทัย หัวหน้าส่วนราชการจังหวัดสุโขทัย นายอำเภอสวรรคโลก ปราชญ์ชาวบ้านผู้ทรงคุณวุฒิจากเครือข่ายชุมชนนักปฏิบัติด้านศิลปวัฒนธรรม (Heritage Academic and Research Center : HARC) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย (มทร.ศรีวิชัย) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี (มทร.ธัญบุรี) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตอุเทนถวาย สภาสถาปนิก สภาอุตสาหกรรมจังหวัดสุโขทัย สภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัย บริษัท สุโขทัยพัฒนาเมือง จำกัด

ผลดำเนินการ :

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง : กล่าวนำเสนอกระบวนการและแผนการดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วม ในสามประเด็นสำคัญคือ

(1) การเชื่อมโยงและฟื้นฟูเมือง สวรรคโลก โดยเป้าหมายทำ New Destinationของสุโขทัยและเปิดตัววันที่ 23 มกราคม2563 (ช่วงบ่าย) โดยเรียนเชิญท่านผู้ว่าราชการจังหวัดสุโขทัย เปิดงานและมอบเกียรติบัตรแก่เจ้าของอาคารใน อำเภอสวรรคโลกที่เข้าร่วมโครงการ โดยเบื้องต้นจะทำบันทึกเรื่องราวและนำเสนออาคาร 5 แห่งเพื่อเป็นต้นแบบเก็บเป็นฐานข้อมูล Digital

(2) การบูรณาการพื้นที่เชื่อมโยงระหว่างสุโขทัยธานีกับเมืองเก่า โดยในเบื้องต้นจะทำการศึกษาและฟื้นฟูย่านเมืองสุโขทัยธานี เพราะการหดตัวและปัญหาความซบเซาของเมืองโดยวิเคราะห์ความต้องการของประชาชน

(3) การบูรณาการเชื่อมโยงระหว่าง จังหวัดสุโขทัย และ จังหวัดกำแพงเพชรโดยเส้นทางพระร่วง

ผู้ว่าราชการ จังหวัดสุโขทัย :
เสนอแนะเรื่องความคุ้มค่าในการลงทุน ประมวลของดีในพื้นที่ และทำของดีให้ได้มาตรฐาน มีหลักการง่าย ๆ คือ (สะดวก สบาย ปลอดภัย ประทับใจ / The first, The best, The Difference) และเป็นดาวเด่นเพื่อส่งต่อไปถึงการเชื่อมโยงเทคโนโลยีที่เหมาะสม กลไกการขับเคลื่อนต้องได้ประโยชน์และสร้างสมดุลให้วิเคราะห์ปัจจัยแห่งความสำเร็จ และความเป็นไปได้การวิเคราะห์ศักยภาพ แหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเชื่อมโยง - โดยภาครัฐ มีภารกิจหลักคือสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐาน ส่วนภาคเอกชนสนับสนุนความสะดวกสบาย

ผู้ว่าราชการ จังหวัดสุโขทัย ยังให้ความกรุณาเสนอแนะสิ่งที่ควรดำเนินการเร่งด่วนคือในปี 2564 ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องควรประมวลความต้องการเร่งด่วนเพื่อผลักดันของบกลุ่มจังหวัดไม่เกิน 50 ล้าน อาทิ การเสนอแนะโครงการปรับปรุงภูมิทัศน์และถนนคนเดินแบบบูรณาการ CRAFT AND FOLK ART เพื่อสร้างสรรค์แหล่งท่องเที่ยวยามค่ำคืน ที่มีคุณภาพโดยไม่มีแอลกอฮอล์และไม่มีอบายมุข สร้างเมืองสุโขทัยธานีให้มีบรรยากาศเป็นเมืองโรแมนติก เชื่อมโยงกับอำเภอสวรรคโลก ที่จะเป็นแหล่งรองรับนักท่องเที่ยวทั้งทางอากาศ ทางถนนและทางรถไฟ เป็นต้น (17 ธันวาคม2562ส่งโครงการ) นอกจากนี้ยังมีโครงการเร่งด่วนของรัฐบาลที่ต้องการให้ kickoff ถนนคนเดิน 22 มกราคม 2562 ให้ศึกษาและยกตัวอย่างปัจจัยความสำเร็จการท่องเที่ยว ที่จีน ซานซี ซีอาน คุนหมิง นอกจากการบริหารจัดการที่ดีแล้วปัจจัยแห่งความสำเร็จจีน คือ "ร่ม" ที่ช่วยอำนวยความสะดวกสบายและบรรเทาปัญหาเรื่องแดดและ ฝน

ผู้อำนวยการ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดสุโขทัย :
กล่าวให้ข้อมูลว่า มีโครงการ Street Art ที่สร้างแหล่งท่องเที่ยวและปีนี้จะมีการจัดกิจกรรม “ถนน ART and Craft” ซึ่งจะช่วยให้เกิดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องในอำเภอสวรรคโลก และยินดีสนับสนุนโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ของทั้งอำเภอสวรรคโลก และ จังหวัดสุโขทัย

ตัวแทนเทศบาลเมืองสุโขทัยธานี :
เมืองสุโขทัยธานีมีความต้องการที่จะพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน จึงขอให้ทางกลุ่มวิจัย ให้ช่วยสนับสนุนด้านวิชาการในพื้นที่ โดยเฉพาะแนวทางโครงการเพื่อปรับภูมิทัศน์เมืองสุโขทัย

มทร. ศรีวิชัย :
ให้ข้อเสนอแนะแนวทางและจะสนับสนุนการเชื่อมโยงปีนัง จังหวัดสงขลาและจังหวัดสุโขทัย ในรูปแบบการบูรณาการเชื่อมโยงการพัฒนาเมืองมรดกโลกในภูมิภาคอาเซียน

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง :
ให้ความคิดเห็นสนับสนุนแนวคิดของ ดร.จเร สุวรรณชาติ และเสนอแนะให้มีการสร้างกลไกขับเลื่อนอย่างยั่งยืน เพื่อเพิ่มศักยภาพให้ จังหวัดสุโขทัยเป็นเมืองโรแมนติกรวมถึงกิจกรรมสร้างสรรค์ต่าง ๆ ในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

ภาพที่ 29 การประชุมและลงศึกษาพื้นที่ครั้งที่ 6 พื้นที่เชื่อมโยงอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

3.6.8 โครงการจัดประชุมและลงศึกษาพื้นที่ครั้งที่ 7

กิจกรรม “งานประชุมปฏิบัติการและเสาวนา การพัฒนาเครือข่ายชุมชนนักปฏิบัติทางศิลปวัฒนธรรม เพื่อการเชื่อมโยง อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ศรีสัชนาลัย กำแพงเพชร (สวรรคโลกโมเดล)” หรือ “WHE 2020 Swankhalok Model. Workshop Series : Sawankhalok Heritage Rail Route. Sukhothai Kamphaeng Phet.” (วันที่ 29 กุมภาพันธ์ 2563)

ภาคีเครือข่าย : ผู้ทรงคุณวุฒิจากเครือข่ายชุมชนนักปฏิบัติด้านศิลปวัฒนธรรม (Heritage Academic and Research Center : HARC)
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย (มทร.ศรีวิชัย)
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี (มทร.ธัญบุรี)
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตอุเทนถวาย
มหาวิทยาลัยนเรศวร
สภาสถาปนิก
โยธาธิการและผังเมืองจังหวัดสุโขทัย
สำนักงานพื้นที่พิเศษอุทยานประวัติสุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร (อพท.4)
สภาอุตสาหกรรมจังหวัดสุโขทัย
สภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัย
บริษัท สุโขทัยพัฒนาเมือง จำกัด
สำนักงานอำเภอสวรรคโลก
ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรอำเภอสวรรคโลก
นายสถานีรถไฟสวรรคโลก
เทศบาลเมืองสวรรคโลก
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สวรรควรนายก
คณาจารย์และตัวแทนนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาเทศบาลเมืองสวรรคโลก
ปราชญ์ชาวบ้านและกลุ่มตัวแทนชุมชนเมืองสวรรคโลก

1) พื้นที่เชื่อมโยงชุมชนเมืองสวรรคโลก

สถานที่ : ที่ว่าการอำเภอสวรรคโลก, พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สวรรควรนายก, โรงสีไฟง่วนยู่ไถ่, แหล่งเรียนรู้โรงนาบ้านไร่

กิจกรรม : ประชุมเชิงปฏิบัติการและสำรวจพื้นที่

ผลดำเนินการ : คณะวิจัยดำเนินการตามแผนงานและยุทธศาสตร์วิจัยด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมในระดับต่าง ๆ ทั้งที่มีอยู่แล้วและสร้างเสริมขึ้นใหม่ในรูปแบบกิจกรรมการประชุมเชิงปฏิบัติการ การสำรวจพื้นที่ เพื่อศึกษา วิเคราะห์ ปัญหาและบทบาทของพื้นที่ และความต้องการของประชาชน

ภาพที่ 30 การประชุมเสาวนาและลงศึกษาพื้นที่ครั้งที่ 7 ในพื้นที่ชุมชนเมืองสวรรคโลก

2) พื้นที่ ชุมชนเมืองสวรรคโลก

สถานที่ : สถานีรถไฟสวรรคโลก

กิจกรรม : นิทรรศการ ผลงานการสำรวจศึกษาพื้นที่ และพิธีมอบประกาศนียบัตร แก่ ภาคีเครือข่ายที่ร่วมโครงการงานเสวนา “การศึกษาและออกแบบผังแม่บทพื้นที่เมืองสวรรคโลกเพื่อการท่องเที่ยวเชื่อมโยงเมืองมรดกโลกอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย – ศรีสัชนาลัย – กำแพงเพชร”

ผลดำเนินการ : จากผลงานการศึกษาที่นำเสนอในนิทรรศการ สามารถสร้างความประทับใจให้ภาคีเครือข่ายผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานและชาวเมืองสวรรคโลกที่ให้ความสนใจเข้าร่วมชมงานเป็นอย่างมาก แสดงให้เห็นถึงกระบวนการทำงานและความสำคัญของโครงการนี้ ซึ่งองค์ความรู้ที่ได้จะเป็นแนวทางที่จะสามารถนำไปบูรณาการในงานต่าง ๆ ต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ภาพที่ 31 กิจกรรมงานเสวนา บริเวณภายในอาคารสถานีรถไฟสวรรคโลก

ภาพที่ 32 Infographic ในการจัดแสดงนิทรรศการกระบวนการศึกษาและจัดทำฐานข้อมูล

ภาพที่ 33 การจัดนิทรรศการ แสดงผลงานการสำรวจศึกษาพื้นที่ (สถานีรถไฟสวรรคโลก)

ภาพที่ 34 พิธีเปิดงานกิจกรรมและมอบประกาศนียบัตรแก่ผู้ร่วมโครงการ

3.6.9 สรุปผลการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นที่ศึกษาและกิจกรรมด้านการมีส่วนร่วม

คณะวิจัยได้การวางแผนและดำเนินการวิจัยด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมในระดับต่าง ๆ ทั้งที่มีอยู่แล้วและสร้างเสริมขึ้นใหม่ในรูปแบบกิจกรรมการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อศึกษา วิเคราะห์ ข้อมูลทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคมและประชากร ตลอดจนปัญหาและบทบาทของพื้นที่ และความต้องการของประชาชน เพื่อประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

จัดการประชุมภาคีเครือข่ายและผู้ที่เกี่ยวข้องไปทั้งสิ้น 6 ครั้ง และได้วิเคราะห์ข้อมูลในเชิงปริมาณและคุณภาพ เพื่อสังเคราะห์เป็นผังพัฒนาทางด้านกายภาพที่ลงรายละเอียดโครงการพัฒนาในแต่ละย่าน และสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม และดำเนินการกำหนดอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ (Identity & Character) ทั้งในด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ให้มีความชัดเจน สามารถนำไปปรับปรุงและพัฒนา อัตลักษณ์ ให้คงอยู่ เผยแพร่ และยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน โดยได้จัดดำเนินการออกมาในรูปแบบโครงการที่สามารถปฏิบัติ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ในรูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชน

1) การจัดกิจกรรมนำร่องการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วม ที่ตอบสนองต่อวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยกำหนดแผนงานส่งเสริมศักยภาพของการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นการเตรียมความพร้อมของชุมชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วม โดยการส่งเสริมการจัดตั้งองค์กร การกำหนดกิจกรรมและโปรแกรมการท่องเที่ยว และทดลองการดำเนินการท่องเที่ยวโดยชุมชมมีส่วนร่วม โดยชุมชนได้มีโอกาสต้อนรับนักท่องเที่ยว และมีการดำเนินงานตามแผนงานที่กำหนดไว้การประเมินผลการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วม โดยกำหนดแนวทางในการประเมินผลเชิงคุณภาพจากการจัดการในชุมชน เพื่อให้ทราบถึงจุดด้อยและพิจารณาปรับปรุง และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

2) ออกแบบ สื่อสัญลักษณ์ ป้าย ภูมิทัศน์ถนน สิ่งอำนวยความสะดวก รูปอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ (Identity & Character) และส่งเสริมออกแบบสัญลักษณ์ใหม่ในกลุ่ม “อาคารอนุรักษ์ส่งเสริมอัตลักษณ์ชุมชนเพื่อการท่องเที่ยว” ตามอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่

3.7 การศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณค่าทางอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ (Identity & Character)

"เมืองสวรรคโลก" เป็นเมืองศูนย์กลางด้านธุรกิจการค้ามาตั้งแต่อดีต เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีชาวจีนเข้ามาบุกเบิก ทำให้ชุมชนตลาดการค้าเริ่มขยายตัวจนกลายสภาพเป็นตัวเมืองสวรรคโลกดังเช่นในปัจจุบัน ด้วยประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานที่ยาวนานส่งผลให้เมืองสวรรคโลกกลายเป็นแหล่งรวมมรดกทางสถาปัตยกรรมหลากหลายรูปแบบเป็นหลักฐานที่สะท้อนความเจริญรุ่งเรืองของเมืองศูนย์กลางทางเศรษฐกิจแห่งนี้ได้เป็นอย่างดี

การศึกษาและส่งเสริมคุณค่ามรดกทางสถาปัตยกรรม อาคารเรือนไม้ ในเมืองสวรรคโลกเพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ (Identity & Character) เพื่อเป็นต้นแบบการพัฒนาโดยชุมชนด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ที่มีความชัดเจน

มรดกทางสถาปัตยกรรมในเมืองสวรรคโลกมีรูปแบบที่หลากหลายแตกต่างกันไปตามกลุ่มชาติพันธ์ที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในตัวเมืองสวรรคโลก ซึ่งสามารถจำแนกออกได้เป็น สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น สถาปัตยกรรมแบบจีน สถาปัตยกรรมอาคารเรือนไม้ สถาปัตยกรรมอาคาราชการเรือนไม้ และสถาปัตยกรรมแบบร่วมสมัย มรดกทางสถาปัตยกรรมที่ทรงคุณค่าส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่บริเวณศูนย์กลางธุรกิจการค้าของเมืองสวรรคโลก ย่านถนนชุมชนจีนซึ่งเป็นที่เช่าของการรถไฟฯ เป็นกลุ่มอาคารห้องแถวแบบชุมชนตลาดเก่าที่เป็นตัวแทนของสถาปัตยกรรม ในตัวเมืองสวรรคโลก รูปแบบอิทธิพลจากสถาปัตยกรรมร่วมสมัยยุครัชกาลที่ 5 ถึง รัชกาลที่ 7 ผสมผสานกับสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นเป็นอาคารครึ่งตึกครึ่งไม้ ผนังด้านล่างเป็นคอนกรีตหรือไม้ ผนังด้านบนเป็นไม้ตีเกล็ดทางนอน ประตูและหน้าต่างบานเปิดไม้

3.7.1 การดำเนินการศึกษาสำรวจชุมชน

รูปแบบของการกำเนินการ โดยการศึกษาจากเอกสาร งานวิจัยต่าง ๆ หนังสือที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงการลงพื้นที่สัมภาษณ์และสำรวจ เพื่อนำมาวิเคราะห์รูปด้านหน้าอาคารอาคารเรือนไม้ วิเคราะห์แรงจูงใจทางเศรษฐศาสตร์ ที่ส่งผลต่อการรักษาไว้หรือเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของรูปด้านหน้าอาคารจากความคิดเห็นของผู้อยู่อาศัยและผู้เช่าอาคารเรือนไม้ วิเคราะห์การออกแบบปรับปรุงอาคารอาคารเรือนไม้ และการบริหารจัดการอาคารเรือนไม้ของเอกชน เพื่อนำเสนอข้อมูลที่สามารถนำไปอ้างอิงในการเชื่อมโยงกับเรื่องราวในอดีต สร้างจุดที่น่าสนใจใหม่ในชุมชนเมืองเก่านี้ ตลอดจนเป็นข้อมูลในการนำเสนอเป็น มาตรการการอนุรักษ์อาคารเรือนไม้ทั้งภาคเอกชนและภาครัฐบาล

กลุ่มตัวอย่าง คือ อยู่อาศัยและผู้เช่าอาคารอาคารเรือนไม้รอบบริเวณชุมชนจีนและบริเวณรอบที่ว่าการอำเภอสวรรคโลก

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ความคิดเห็นผู้อยู่อาศัยและผู้เช่าอาคารเรือนไม้

การเก็บข้อมูล โดยใช้การตอบแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ ผู้อยู่ อาศัยเจ้าของอาคารและผู้เช่าอาคาร การถ่ายภาพ การวัดขนาดพื้นที่จริง

การประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรม (Architectural Appraisal)

ในการดำเนินการลงพื้นที่สำรวจและเก็บข้อมูลด้านมรดกสถาปัตยกรรมเรือนไม้ ต้องศึกษาทั้งด้านสถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์ และภูมิทัศน์ชุมชน รวมไปถึงการประเมินหาความเหมาะสม ผ่านการประเมินคุณค่าตัวสถาปัตยกรรม (Graciela, 1979 และ สุวัฒน์, 2525, อ้างใน ปรานอม, 2556)

1) การประเมินคุณค่าความสำคัญด้านประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรม (Historical and Cultural Significance) เป็นการศึกษาทางด้านเอกสาร (Archival study) ครอบคลุมที่มาของข้อมูล ที่สามารถอ้างอิงได้จากทั้งแผนที่เก่า เอกสารเก่า ภาพถ่ายเก่า ประวัติศาสตร์บอกเล่า แบบอาคารเก่า เพื่อเป็นข้อมูลอ้างอิงในการปรับปรุงหรือซ่อมแซมอาคารที่ได้รับการอนุรักษ์ให้อาคารนั้นยัง สามารถแสดงให้เห็นถึงประวัติศาสตร์ความเป็นมาได้

2) การประเมินคุณค่าความสำคัญด้านสถาปัตยกรรม (Architectural Significance) Ref. code: 25595816030265HEL 34 เป็นการศึกษาด้านกายภาพ (Physical0study) จากการสำรวจสภาพ โครงสร้างฐานราก สภาพภายนอก-ภายใน การปรับปรุงต่อเติม สภาพความเสียหาย ผัง รูปด้านรูป ตัด สภาพปัจจุบัน และการศึกษาทางโบราณคดี

3) การประเมินคุณค่าความสำคัญด้านภูมิทัศน์ (Townscape Significance)

4) การประเมินคุณค่าปัจจัยส่งเสริมสถาปัตยกรรมอื่น

- การประเมินคุณค่าความสำคัญด้านการเงิน (Finance Significance)
- การประเมินคุณค่าความสำคัญด้านการศึกษา (Educational Significance)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การเปลี่ยนแปลงของสภาพอาคารในปัจจุบันและคาดการณ์การ เปลี่ยนแปลงสภาพของอาคารที่จะเกิดขึ้นในอนาคตจากความคิดเห็นของผู้อยู่อาศัยและผู้เช่า

2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของรูปด้านหน้าอาคารที่ต่างกันในแต่ละพื้นที่

3) รูปแบบลักษณะรูปด้านหน้าของอาคารเรือนไม้ที่เหมาะสมและความเป็นไปได้ทางด้านเศรษฐกิจการค้าและการ อนุรักษ์อย่างสมบูรณ์

4) รูปแบบลักษณะการบริหารจัดการอาคารเรือนไม้ของเอกชนและแรงจูงใจทางเศรษฐศาสตร์ที่ส่งผลต่อการรักษาไว้หรือเปลี่ยนแปลงเอาออกองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม ของอาคารจากความคิดเห็นของผู้อยู่อาศัยและผู้เช่าอาคารเรือนไม้

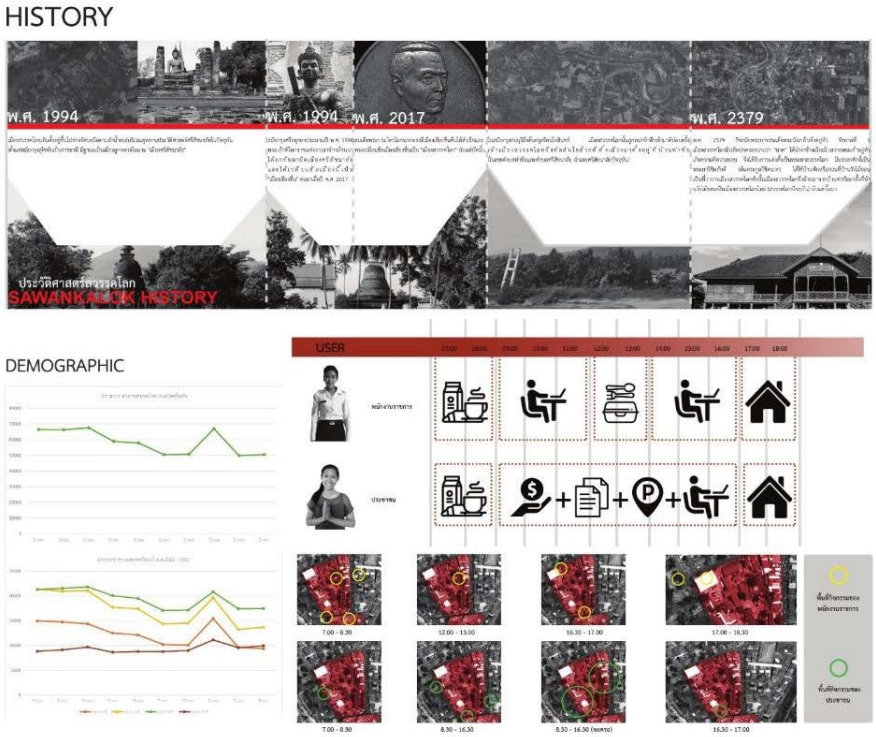

ภาพที่ 35 กระบวนการสำรวจและเก็บข้อมูลด้านกายภาพ

ที่มา : นักวิจัย

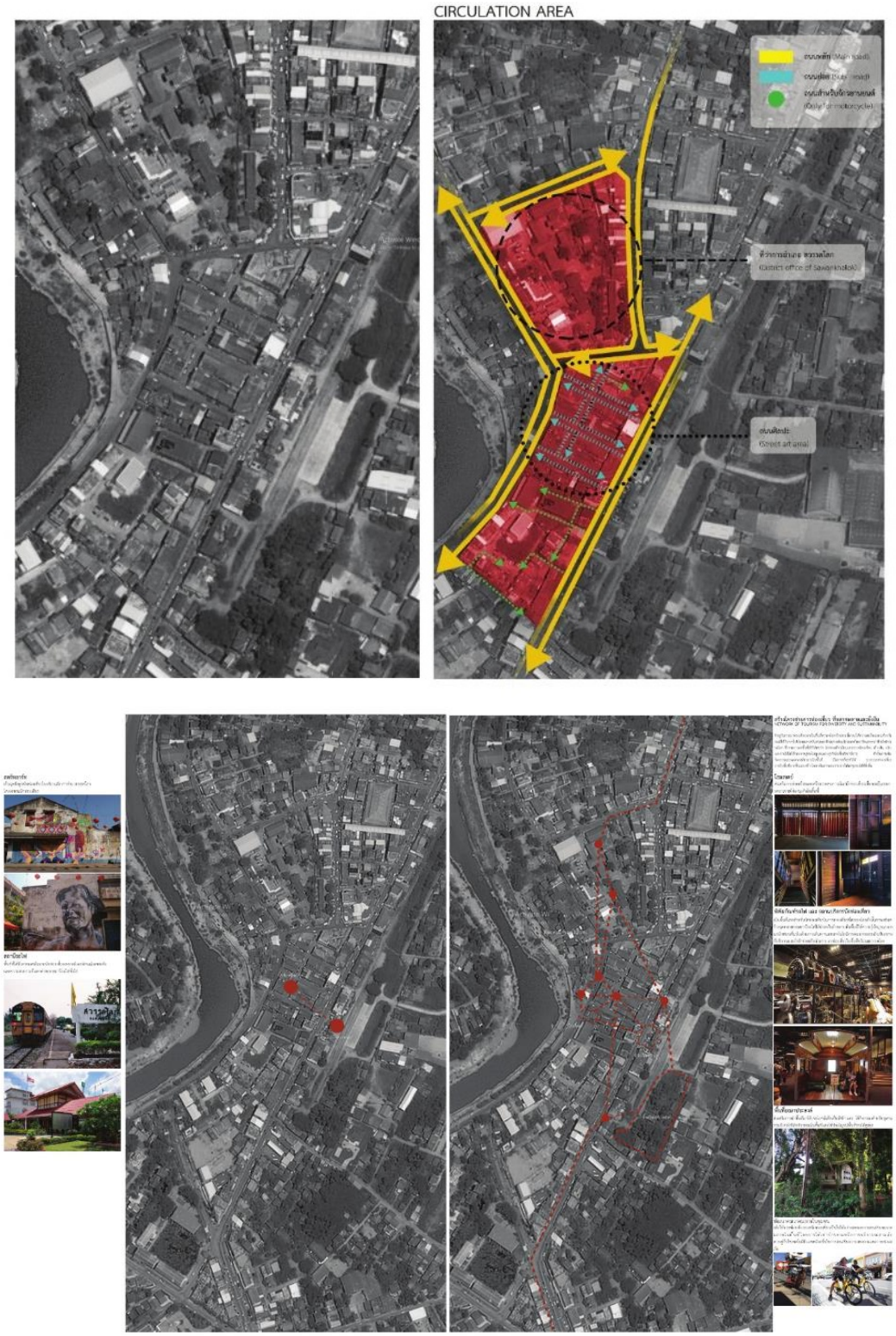

ภาพที่ 36 กระบวนการสำรวจและเก็บข้อมูลด้านกายภาพ พื้นที่ชุมชนเมืองสวรรคโลก

ที่มา : นักวิจัย

3.7.2 การสำรวจและเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์

ภาพที่ 37 กระบวนการสำรวจและเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ พื้นที่ชุมชนเมืองสวรรคโลก

ที่มา : นักวิจัย

3.7.3 กระบวนการสำรวจและเก็บข้อมูลรูปแบบทางสถาปัตยกรรม

ภาพที่ 38 กระบวนการสำรวจและเก็บข้อมูลรูปแบบทางสถาปัตยกรรม

ที่มา : นักวิจัย

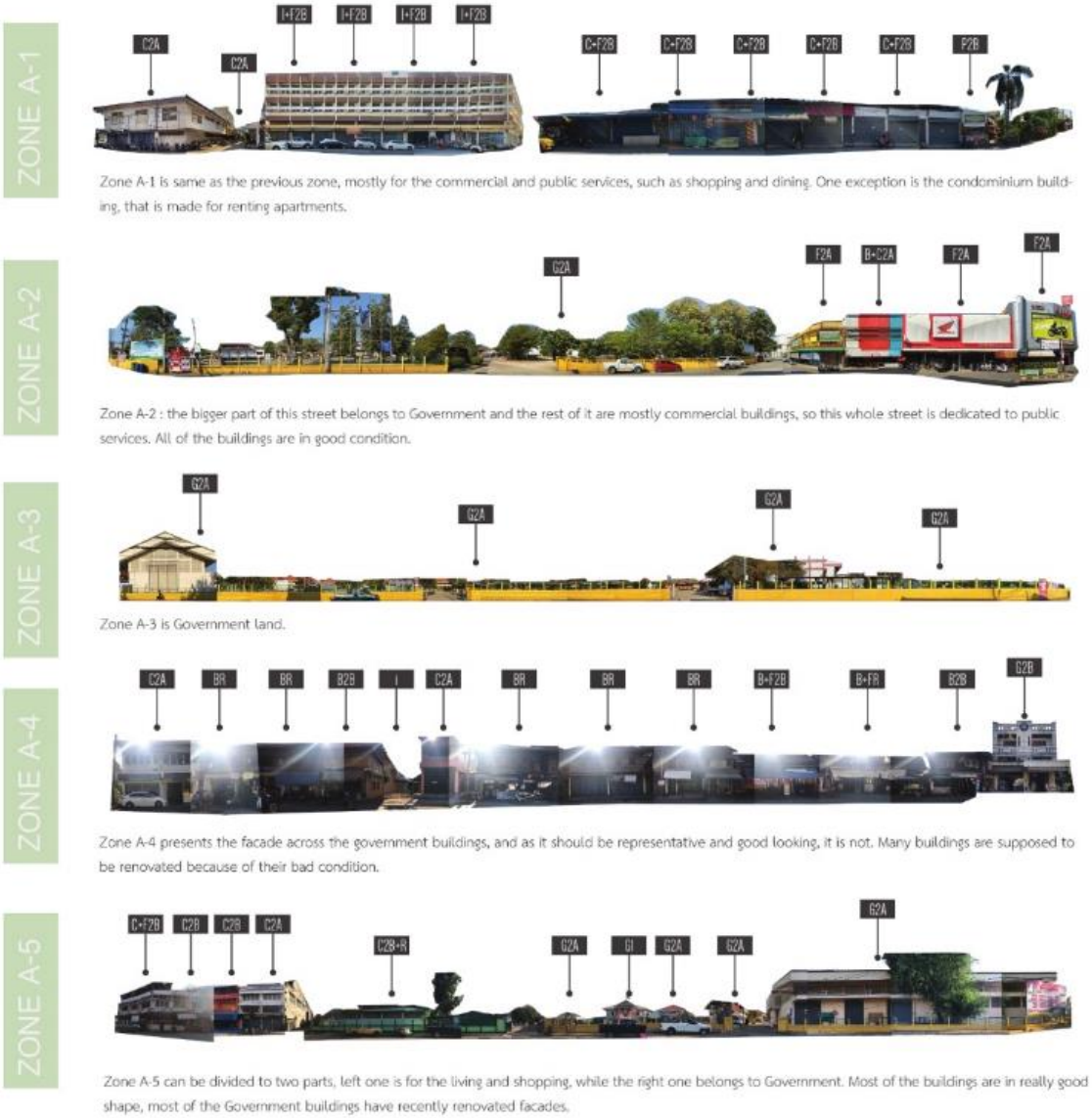

ภาพที่ 39 กระบวนวิเคราะห์รูปแบบทางสถาปัตยกรรม พื้นที่ชุมชนเมืองสวรรคโลก

ที่มา : นักวิจัย

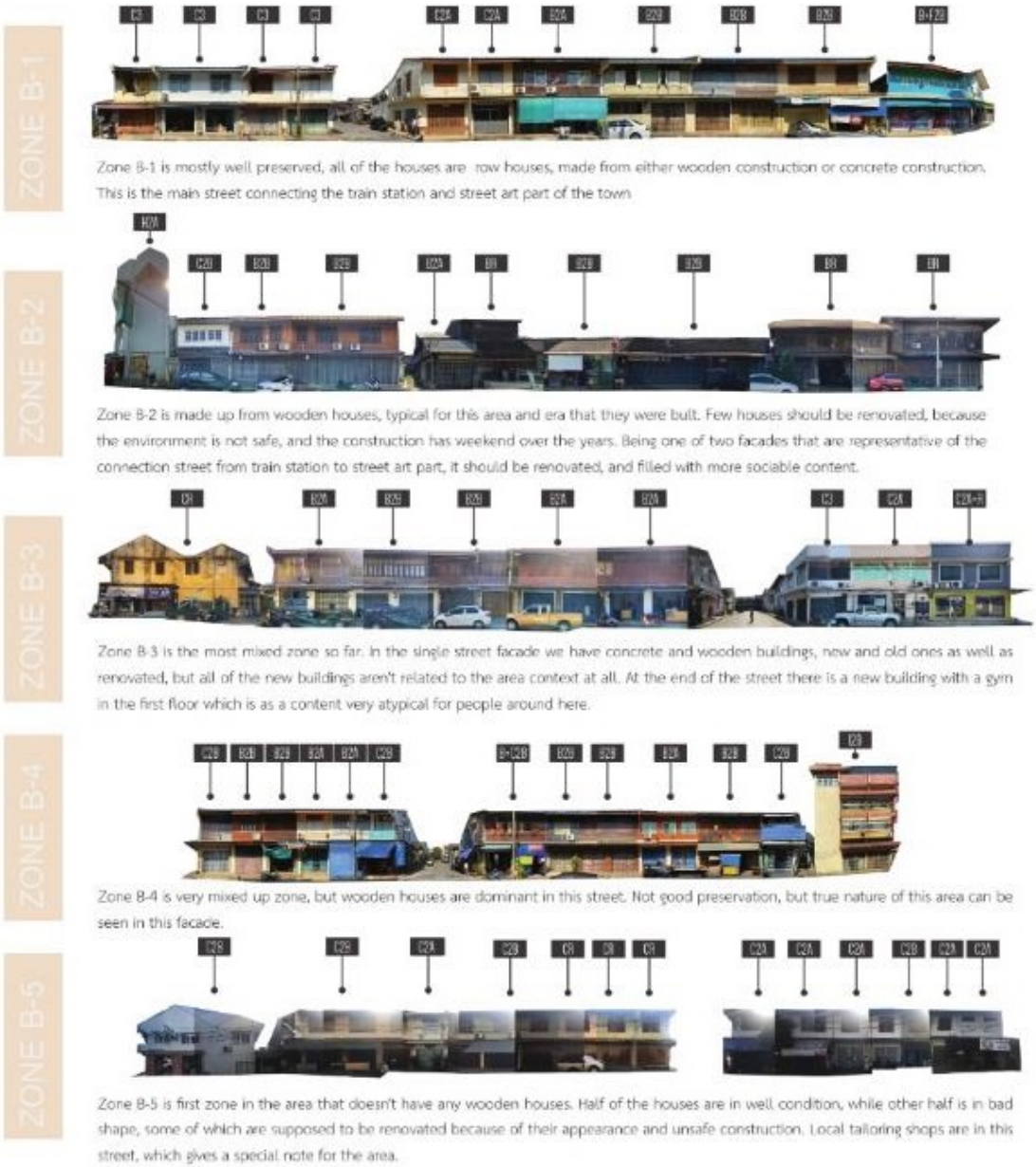

กระบวนวิเคราะห์รูปแบบทางสถาปัตยกรรม พื้นที่ชุมชนเมืองสวรรคโลก

ที่มา : นักวิจัย

ZONE B-6

Zone B-6 presents the worst preserved area so far, because bad maintainance is more seeable on concrete than it could be seen in wooden buildings. End of the street facade is completely out of the context with the surroundings.

ZONE B-7

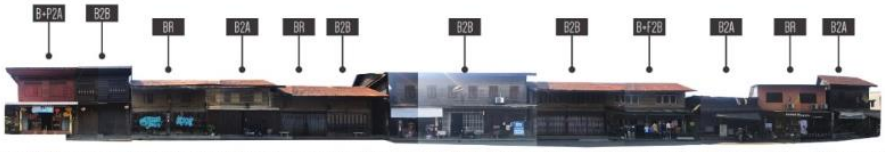

Zone B-7 is completely made of wooden construction buildings, which shows how traditional houses looked in rural area before. If they could be renovated in proper way, this part should represent the soul of buildings in Sawankhalok.

ZONE B-8

Zone B-8 is made all from concrete, mostly in well condition, and houses are almost the same, with one exception, and that's the grey-green house, which is newly renovated, and in good shape but completely out of context with theirs surroundings.

ZONE B-9

Zone B-9 is opposite side of the zone B-10, also in the most famous street in Sawankhalok. On this side, All of the houses are made of concrete, and almost all of them are bellow 80% preserved state. The restaurant at the end of the street is in very bad condition, and it should be renovated.

ZONE B-10

Zone B-10 presents area with street art - graffiti which is the most popular thing in Sawankhalok. Houses are not that well preserved, mostly facades are less than 80% in good condition. Street art covers up the reality of their condition.

กระบวนวิเคราะห์รูปแบบทางสถาปัตยกรรม พื้นที่ชุมชนเมืองสวรรคโลก

ที่มา : นักวิจัย

ZONE C-1

Zone C-1 is very colorful at the first sight, but many buildings need to be renovated. The fire station is at this area, providing different ambient that the other streets don't have. Unbalanced heights of the buildings are something that is not that typical for Sawankhalok, which is very seeable in this street.

ZONE C-2

Zone C-3 is mostly empty, except for the small part that the public park is taking, but now that is redecorated can be useful, except the bad part is that safety is not on its best level, because it's too close to the street and it doesn't have any fence.

ZONE C-3

Zone C-2 is mostly made from houses without shop in the ground floor, or at least the neighbors are not using it as a shop, more for personal things.

ZONE C-4

Zone C-4 is in not so good condition, almost all of the buildings are below 80% preserved, and some of them should be renovated. Shops with commercial canvases really do not fit in the spirit and ambient of the area.

ZONE D-1

Zone D-1: we could say that this the most important street in this part of the town, leading tourists and local people to the "Train station", which is symbol of this city. Many shops and customer services are available in this street, but their maintenance isn't in good shape, so some of the facades should be renovated.

ZONE D-2

Zone D-2 is similar as Zone D-1, most of the building are in bad condition, and could use some restauration. Many shops and commercial services are available at this part too. Unadequate mixture of wooden buildings and concrete ones, and the height of the building is not proportional, so urban landscape seems like it has lost its nature state.

กระบวนวิเคราะห์รูปแบบทางสถาปัตยกรรม พื้นที่ชุมชนเมืองสวรรคโลก

ที่มา : นักวิจัย

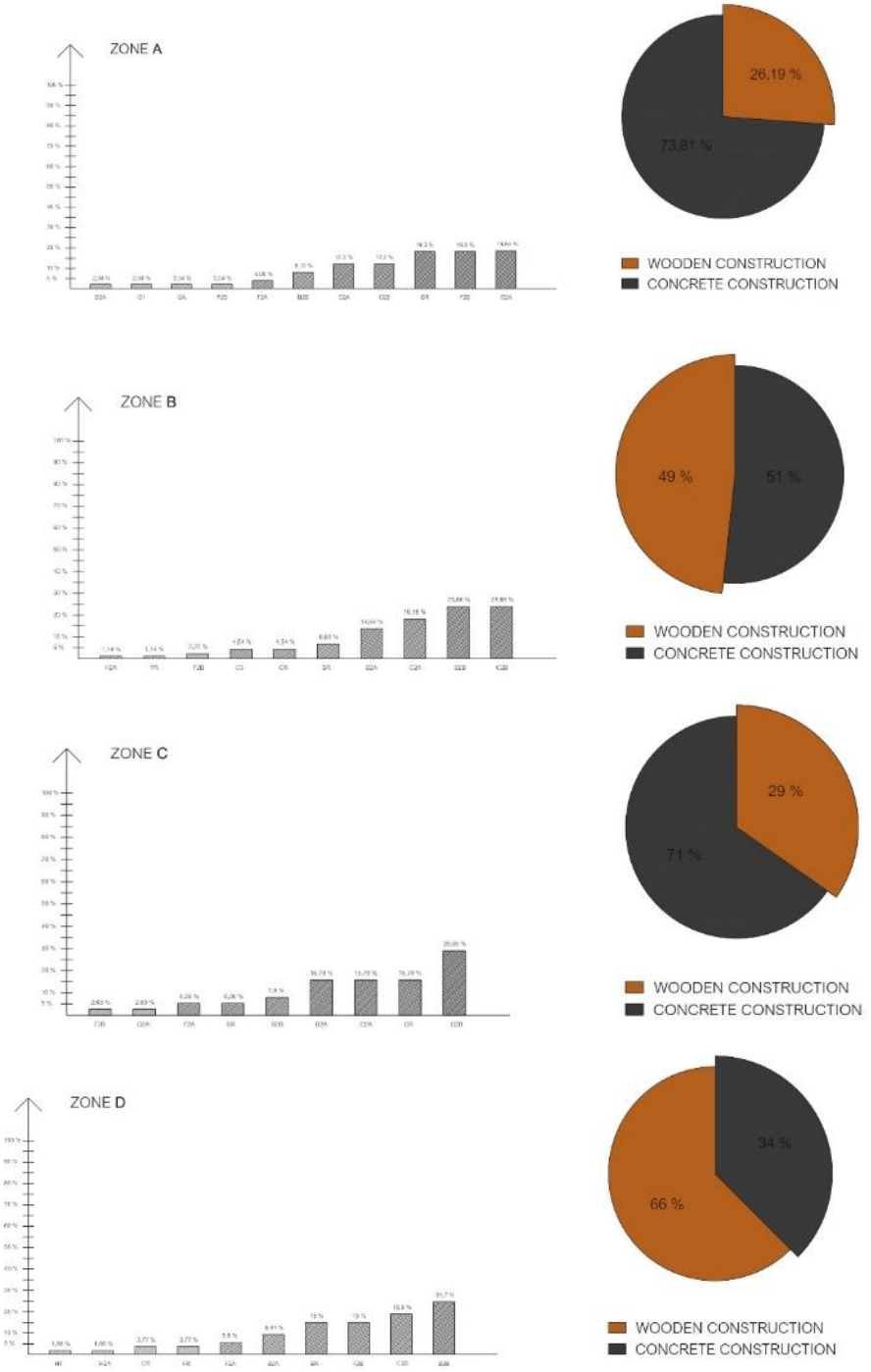

ภาพที่ 40 ประมวลผลข้อมูลประเภทอาคารตามพื้นที่ต่าง ๆ ในพื้นที่ชุมชนเมืองสวรรคโลก

ที่มา : นักวิจัย

จากการสำรวจและศึกษาพร้อมกับการมีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นในชุมชน ทำได้กลุ่มอาคารตัวอย่าง ที่สามารถจะจัดทำเป็นฐานข้อมูลด้านอาคารไม้ที่เป็นมรดกทางสถาปัตยกรรม ได้แก่ อาคารราชการ 3 หลัง อาคารภาคเอกชน จำนวน 5 หลัง และอาคารอุตสาหกรรม 1 หลัง ดังนี้

(1) สถานีตำรวจ

สถานีตำรวจภูธรสวรรคโลกเริ่มจากการก่อตั้งกองตำรวจภูธรจังหวัดสวรรคโลก เมื่อพุทธศักราช 2442 เดิมอำเภอสวรรคโลกมีชื่อเรียกว่า“อำเภอวังไม้ขอน” สถานีจึงมีชื่อเรียกว่า “สถานีตำรวจภูธรอำเภอวังไม้ขอน” ที่ตั้งเดิมของสถานีตำรวจอยู่ด้านทิศตะวันตกของแม่น้ำยมบริเวณด้านทิศใต้ของวัดสวัสติการาม (วัดต้นหัด) ซึ่งใช้เป็นที่ตั้งของศาลจังหวัดสวรรคโลกในปัจจุบัน ต่อมาในพุทธศักราช 2482 มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการปกครองจากจังหวัดสวรรคโลก ลดฐานะเป็นอำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย สถานีตำรวจภูธรอำเภอวังไม้ขอนจึงย้ายมาอยู่ฝั่งทิศตะวันออกของแม่น้ำยมในบริเวณเดียวกันกับที่ว่าการอำเภอหลังใหม่และเปลี่ยนชื่อเป็น “สถานีตำรวจภูธรสวรรคโลก” พร้อมกับการก่อสร้างโรงพักไม้ทรงปั้นหยา โดยมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตัวอาคารให้เหมาะสมกับสภาพการใช้งานในแต่ละยุคแต่ละสมัย จนกระทั่งพุทธศักราช 2536 ได้มีการสร้างอาคารสถานีตำรวจแห่งใหม่ที่บริเวณด้านหน้าฝั่งซ้ายของโรงพักไม้ รวมทั้งปรับพื้นที่ภายในโรงพักไม้เป็นที่ทำงานเฉพาะส่วนงานสืบสวนและงานธุรการปราบปราม อย่างไรก็ตามด้วยความที่เป็นอาคารไม้และมีอายุการใช้มายาวนาน ทำให้โรงพักไม้มีสภาพทรุดโทรมผุพังไปตามกาลเวลา ต่อมาพุทธศักราช 2556–2558 จึงได้มีการปรับปรุงฟื้นฟูโรงพักไม้เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรม โดยได้รับบริจาคพื้นที่จากหลวงคลังเมืองสวรรคโลก (บุญเรือง ต้นตระกุลโรจนดิศ) ข้าหลวงของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก เป็นเรือนทรงปั้นหยา มีมุขกลาง 1 ห้อง 1 หลัง เสาล่างเป็นคอนกรีต เสาบนไม้แดง ฝาไม้สัก พื้นฝ้าเครื่องไม้ตะแบก หลังคามุงกระเบื้องซีเมนต์ ตัวอาคารกว้าง 10 เมตร ยาว 30 เมตร ค่าก่อสร้างเป็นเงิน 7,000 บาทและได้มีการฉลองสถานีตำรวจภูธรจังหวัดสวรรคโลก พ.ศ.2479 ต่อมา พ.ศ.2482 ได้ยุบจังหวัดสวรรคโลกไปขึ้นกับจังหวัดสุโขทัย (ประกาศกระทรวงมหาดไทย ณ วันที่ 29 มีนาคม พ.ศ. 2481 ลงนาม หลวงเชวงศักดิ์สงคราม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย จังหวัดสวรรคโลก จึงเปลี่ยนชื่อเป็นอำเภอสวรรคโลก สถานีตำรวจภูธรสวรรคโลก จึงเปลี่ยนชื่อตามอำเภอสวรรคโลก พ.ศ.2482 เป็นสถานีตำรวจภูธรอำเภอสวรรคโลก ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

(2) อาคารที่ว่าการอำเภอสวรรคโลก

อาคารที่ว่าการอำเภอสวรรคโลกเป็นอาคารที่มีความสำคัญอย่างมากเพราะเกี่ยวข้องกับการเสด็จพระราชดำเนิน ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 สถานที่ ที่ว่าการ อำเภอได้จัดทำพิธีทำบุญเพื่อรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณเนื่องในโอกาสครบรอบ 59 ปี ที่ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชและ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินอำเภอสวรรคโลก เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2501 โดย ใช้อาคารที่ว่าการอำเภอสวรรคโลก (หลังเก่า) เป็นพลับพลาที่ประทับ

(3) สถานีรถไฟสวรรคโลก

สถานีรถไฟสวรรคโลกเปิดให้บริการ เมื่อวันที่ 15 สิงหาคม พ.ศ.2453 เป็นสถานีรถไฟที่สร้างแยกออกมาจากชุมทางบ้านดารา ที่จังหวัดอุตรดิตถ์แล้วแยกเข้ามายัง จังหวัดสุโขทัยในอดีตหากผู้คนจากสุโขทัยกำแพงเพชรและตากจะเดินทางเข้า กรุงเทพฯ ต้องมารอขึ้นรถไฟที่สถานีสวรรคโลกซึ่งเป็นสถานีปลายทางรถไฟสายเหนือฝั่งตะวันตกและนอกจากนี้ยังเป็นเส้นทางลำเลียงสินค้า เช่น ไม้ท่อน สินค้าของป่าจากภาคเหนือฝั่งตะวันตกลงไปยังกรุงเทพอีกด้วย ปัจจุบันสถานีรถไฟสวรรคโลกยังคงเปิดให้บริการซึ่งเรือนไม้ที่เป็นอาคารสถานีนับว่ามีความสวยงามน่าดูชม

(4) ร้านรุ่งกิจ

อาคารรุ่งกิจ หลังนี้เป็นอาคารไม้ 3 ชั้น 4 ห้องแถว สร้างและเป็นเจ้าของดั้งเดิมโดยคนจีน และได้ถูกขายต่อให้กับ ขุนเกษม และ ได้ยกให้ลูกคือนาย สงวน สุขเกษ ขายให้แก่นาย เกษมเก่งการค้า ในภายหลังและสุดท้ายได้ ขายและตกทอดมายัง คุณซวง ปัทมโยธิน ซึ่งเดิมทีเป็นคนศรีสำโรง แต่งงานกับนางอภิญญา ปัทมโยธิน มีลูกสองคน คือนายสืบพง ปัทมโยธิน มีบุตร 2 คน และน.ส.สุณัฏฐา ปัทมโยธิน ไม่ได้แต่งงาน ดั้งเดิมอาศัยอยู่ที่ พื้นที่ศรีสำโรงโดยประกอบอาชีพค้าขายอุปกรณ์ก่อสร้าง และได้ตัดสินใจมาซื้อบ้านหลังนี้ ปัจจุบัน ครอบครัวปัทมโยธินก็ยังคงอาศัยและทำกิจการในพื้นที่

โรงสีไฟง่วนยู่ไถ่

โรงสีไฟง่วนยู่ไถ่ เป็นกิจการของครอบครัวปัทมโยธิน (เจ้าของอาคารรุ่งกิจ) เนื่องจากการขยายตัวของชุมชนโดยรอบ ทำให้พื้นที่มีสภาพไม่เหมาะสมกับการประกอบการ ถึงแม้ปัจจุบันจะเลิกกิจการไปหลายปีแล้ว แต่ตัวอาคารและเครื่องจักร ยังคงได้รับการดูแลรักษาให้มีสภาพดีอยู่เสมอ

(5) โรงแรมสามชั้น

ก่อนที่จะเริ่มสร้างโรงแรมสามชั้น เตี่ย หรือ บิดา ของ ถาวร โฮ่วรังกูร หรือ โกเอ็ก (ผู้ให้สัมภาษณ์) ทำร้านกาแฟ และจำหน่ายสุรา บรั่นดีเก่าให้กับชาวฝรั่งที่เข้ามาทำธุรกิจ สัมปทานไม้ซุงที่ล่องแพขนไปตามแม่น้ำยม กิจการโรงแรมสามชั้นเริ่มต้นขึ้นมาเนื่องจากว่า เดิมนั้น ที่ตั้งเดิมของบ้านอยู่ริมแม่น้ำและเกิดปัญหาน้ำกัดเซาะบริเวณริมคลอง เตี่ยของโกเอ็ก จึงตัดสินใจขอซื้อที่ดินบริเวณสถานีรถไฟสวรรคโลกและไปสร้างโรงแรมเนื่องจากเล็งเห็นว่าการเดินทางสมัยก่อนนั้นเป็นไปอย่างลำบาก ประกอบกับคนสมัยก่อนนิยมไปไหว้พระวัดพระแท่นศิลาอาสน์ จังหวัดอุตรดิตถ์[14] และพระปรางค์[15] เมืองเชลียง อำเภอศรีสัชนาลัย จึงนิยมมาพักที่อำเภอสวรรคโลก เป็นระยะเวลา 1 คืน โดยที่ค่าที่พักมีอัตราอยู่ที่ 50 สตางค์ ถึง 1 บาท จากคำบอกเล่าจากมารดาของโกเอ็กอีกที ในยุคสมัยนั้นเป็นช่วงเวลาสงครามโลกครั้งที่ 2 จึงมีคนญี่ปุ่นเข้ามาอยู่ในพื้นที่ ซึ่งไม่ทราบว่า คนที่มาเข้าพักนั้นเป็นคนกลุ่มไหนแน่นอน แต่ส่วนมากแล้วจะเป็นข้าราชการ ที่มาเข้าพักเพื่อไปยังเมืองศรีนคร ซึ่งสมัยก่อนเป็นส่วนหนึ่งของเมืองสวรรคโลก หรือ เป็นกำนันผู้ใหญ่บ้านที่เข้ามาเพื่อทำธุรกิจพื้นที่ โดยที่โรงแรมนั้นแบ่งเป็น 2 ชั้น ที่เปิดให้พักคือชั้นล่างจำนวน 9 ห้อง และชั้นบนอีก 5 ห้อง รวมเป็นทั้งหมด 14 ห้องพัก

ประมาณช่วง พ.ศ. 2510 หลังจากที่โกเอ็กเข้าเรียนที่มหาวิทยาลัย กิจการโรงแรมเริ่มเข้าสู่ช่วงขาลง ถึงแม้ว่าจะมีลูกค้าเก่าเข้ามาพักอยู่บ้างแต่ธุรกิจก็ไม่ได้ดีเหมือนเก่า สุดท้ายธุรกิจโรงแรมสามชั้นก็ได้สิ้นสุดลงและถูกเปลี่ยนมาเป็น ร้านอะไหล่จักรยาน ก่อนที่บ้านของโกเอ็กจะย้ายไปทำโรงสีที่ทุ่งเสลี่ยมในภายหลัง โดยที่วัสดุไม้ต่าง ๆ ของโรงแรมก็ถูกรื้อและนำไปใช้ต่อเติมให้กับ เรือนพักที่โรงสี เหลือเพียงแค่ชั้นบนของอาคารโรงแรมสามชั้นที่ยังคงมีสภาพสมบูรณ์ แต่บริเวณนอกชานก็ถูกดัดแปลงจากเดิมที่มีไว้เป็นชานเพื่อรับลม ปัจจุบันพื้นที่อาคารโรงแรมสามชั้นถูกนำมาใช้ให้เป็นที่เช่าแก่ธุรกิจของคนในพื้นที่ โดยที่ โกเอ็กยังเป็นผู้ที่คอยดูแลอาคารโรงแรมสามชั้นแห่งนี้อยู่เหมือนเดิม

---

[14] วัดพระแท่นศิลาอาสน์ เดิมชื่อ วัดมหาธาตุ ตั้งอยู่ที่บนเนินเขาเต่า หรือเขาทอง บ้านพระแท่น ตำบลทุ่งยั้ง อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์

[15] วัดพระศรีรัตนมหาธาตุราชวรวิหาร (วัดพระปรางค์) สถานะของวัดในปัจจุบันเป็นพระอารามหลวงชั้นเอก ชนิดราชวรวิหาร สังกัดมหานิกาย

(6) ร้านเสริมไทย

เจ้าของบ้านหลังเดิมนี้คือ นายติมแซ่เตี๋ย เป็นชาวหมู่บ้านหน่ำเคย ตำบลโหลงโตว อำเภอเพ่งไฮ เป็นบุตรคนที่ 4 ในบรรดาพี่น้อง 6 คน เมื่ออายุ 18 ปี เตี่ยติม ได้สมรสกับภรรยาคนแรก ครั้นแต่งงานได้เพียง 3 เดือน ได้เดินทางมาอยู่ที่เมืองไทยเพื่อแสวงหาโชค ซึ่งเป็นความใฝ่ฝันของเตี่ยติมที่ต้องการมาสร้างฐานะให้ร่ำรวยเหมือนเช่นคนอื่น ๆ ในหมู่บ้านเคยประสบความสำเร็จมาก่อนแล้ว ส่วนยี่แป๊ะ (ลุงที่ 2) นั้น ถนัดแต่การทำนาอย่างเดียวจึงอยู่ดูแลครอบครัวที่เมืองจีน เมื่อขึ้นฝั่งได้เตี่ยติมได้เริ่มงานเป็นลูกจ้างในร้านสังฆภัณฑ์และอุปกรณ์การบวชนาคที่ตลาดปากน้ำโพ เมืองนครสวรรค์ นายจ้างเป็นคนหน่ำเคย ชื่อแม่กลีบ แซ่เอ๋าเอี๊ยง ให้ค่าจ้างเดือนละ 3 บาท ซึ่งเตี่ยติมเล่าให้ฟังว่า งานรับใช้ที่ฝังลึกอยู่ในเม็ดเลือดขณะอยู่ที่ร้านนี้คือล้างกระโถนไม่เป็นที่พอใจของนายจ้างต้องกลับไปล้างใหม่ รวมแล้วถึง 3 ครั้งจึงจะเป็นที่พอใจเมื่อเงินค่าจ้างเดือนแรกออกเตี่ยติมเจียดเงินเดือนส่งกลับไปให้อาม่าที่เมืองจีนด้วย เงินในเมืองจีนหายากอาม่าจึงประหยัดและอดออมเป็นอย่างมาก เพื่อไม่ให้เงินเสียไปกับค่ารถโดยสาร อาม่าพยายามเดินมารับธนาณัติที่ในตัวเมืองเสมอ ช่วงประมาณปีพ.ศ. 2450-2452 ได้มารับจ้างเป็นลูกจ้างถ่อเรือกระแชงขนข้าวเปลือกและขายของชำทุกชนิด (ของชำ คือ เครื่องใช้ของกินในชีวิตประจำวัน) ให้กับนายไข่เชื้อ แซ่ตั้ง และนางพุ่ม แม่ของนางสาวเกียวขณะนั้นอยู่บริเวณวัดต้นหัด กรมรถไฟหลวง (ชื่อขณะนั้น) ก็ยังทำทางรถไฟยังไม่ถึงตลาดสวรรคโลก อาชีพลูกจ้างของเตี่ยติมขณะนั้นจึงกินอยู่ในเรือกระแชง เมื่อขนข้าวเปลือกขึ้นเต็มลำเรือแล้วก็ถ่อเรือกระแชงออกจากเมืองสวรรคโลกล่องไปตามลำน้ำยมจนถึงเมืองนครสวรรค์ไปจนถึงปากน้ำโพ

หลังจากนั้นได้สมรสกับ นางสาวเกียว แซ่ตั้ง (ลูกสาวของ นาย ไข่เชื้อแซ่ตั้ง และ นางพุ่ม) ต่อมาในปี พ.ศ. 2452 - 2461 เตี่ยติมเล็งการไกลว่าตลาดวังไม้ขอนจะต้องย้ายข้ามฝั่งแม่น้ำยมมาอยู่ด้านหลังสถานีรถไฟสวรรคโลกอย่างแน่นอน จึงได้ บุกเบิกเช่าที่ดินของกรมรถไฟหลวงขณะนั้นปลูกสร้างห้องแถวจำนวน 3 ห้องค่าเช่าที่จำนวน 250 บาท

(7) บ้านขุนปราณีจีนประชา

ครอบครัวจินดาประชาเดิมอาศัยที่เมืองจีน ต่อมาได้ย้ายรกรากมาอยู่ที่กรุงเทพมหานคร และได้ย้ายมาอยู่ที่สวรรคโลกในช่วงรัชกาลที่ 6 โดยที่ผู้ให้สัมภาษณ์คือนายพิทยา จินดาประชา หรือ เฮียสง เกิดที่เมืองสวรรคโลก ภายในบ้านหลังนี้และครอบครัวประกอบ อาชีพขายน้ำมันก๊าดและรับซื้อพืชพรรณภายในพื้นที่ตั้งแต่ เฮียสง ยังไม่เกิด เฮียสงเป็นหลานของขุนปราณีจีนประชา จากคำสัมภาษณ์ขุนปราณีจีนประชา เป็นคนจีนที่สร้างชื่อเสียงจากการช่วยเหลือคหบดีและเจ้าหน้าที่ในสวรรคโลก และได้รับพระราชทานเป็นขุนปราณี ในภายหลังได้รับที่ดินมาส่วนหนึ่งและได้ตัดสินใจนำที่ดินแห่งนี้มาทำโรงเรียนจีนชื่อ “ป้วยเคี้ยว” และได้จ้างครูจีนจากกรุงเทพเข้ามาสอนที่สวรรคโลก โดยอาศัยบ้านหลังนี้เป็นที่พัก ภายหลังอาคารโดนไฟไหม้ทำให้โรงเรียนมีการย้ายสถานศึกษาจากพื้นที่เดิมมา สร้างในที่ดินแห่งใหม่ โดยที่มีคนในตลาดร่วมและครอบครัวเก่าแก่ในพื้นที่ได้แก่ขุนปราณี ขุนเพ่ง เสริมไทย โง่วโกงจั๊ว ร่วมกันสร้างโรงเรียนแห่งนี้ ซึ่งปัจจุบันสามารถเข้าไปหาข้อมูลได้จากที่โรงเรียนและได้ตั้งชื่อโรงเรียนแห่งนี้ใหม่ว่า “ป้วยมิ้ง” ตั้งอยู่บริเวณถนนเลียบรางรถไฟ เลยจาก ตลาดสดเทศบาลไป ประมาณ 150 เมตร ใกล้ ๆ กับโรงแรมสวรรคบุรี ปัจจุบันน้องชายของเฮียสงได้มาดำเนินกิจการธุรกิจค้าขายน้ำมันเครื่องและแบตเตอรี่รถยนต์ เหมือนเดิมโดยที่อาคารยังคงอนุรักษ์สภาพให้สมบูรณ์ดังเดิมโดยที่มีการซ่อมบำรุงบ้างเป็นบางครั้ง

(8) บ้านกุ่ยพาณิชย์

เจ้าบ้านหลังนี้คือครอบครัวของนายเชี่ยวอุ้น แซ่เอี้ยและนางล้วน แซ่เต็ง ประวัตินายเชี่ยวอุ้น เป็นชาวอำเภอเท่งไฮ้ ซัวเถา เข้ามาอยู่เมืองไทยอย่างไร ไม่มีข้อมูล ทราบแต่ว่ามีครอบครัวทำมาค้าขายอยู่อำเภอบ้านสวน จังหวัดสุโขทัย มีภรรยาชื่อบัว เสียชีวิตแล้ว มีลูกสาว 1 คน ประวัตินางล้วนเป็นบุตรสาวคนที่ 4 ของนายฮั้วแซ่เต็งและมณี เกิดเมื่อ 11 กุมภาพันธ์ 2445 ปีขาลเมื่อยังเล็กเรียนหนังสือที่วัดต้นหัด ที่อยู่ใกล้บ้าน ล้วนอาศัยอยู่ที่เรือนแพ ในแม่ยมที่ อำเภอวังไม้ขอน จังหวัดสวรรคโลกในสมัยนั้น มีพี่สาวชื่อแดงทั้งสองเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงในการหาเลี้ยงครอบครัวด้วยการหาบของไปแลกข้าวต่างตำบล เมื่อนางแดงแต่งงานไปอยู่ อำเภอสุโขทัย นางล้วนได้ตามไปเที่ยวงานเทศกาล เมื่อเชี่ยวอุ้นซึ่งขณะนั้น ภรรยาเสียแล้ว ได้พบเห็นและได้มาทาบทามสู่ขอกับนางแดง พี่สาว นางแดงเห็นว่าฝ่ายชายอายุมากกว่า 1 รอบ จึงเรียกสินสอดเป็นทอง หนัก 100 บาท เป็นที่เลื่องลือทั้งอำเภอ

4
ผลการดำเนินการ

4.1 ผลการดำเนินการและผลผลิต

กิจกรรมที่ดำเนินการ	ผลลัพธ์ของกิจกรรม ที่ดำเนินการ	แนวทางดำเนินการต่อเนื่อง
1) ศึกษา วิเคราะห์ สำรวจ ข้อมูลทางกายภาพ ความสำคัญของชุมชนเก่าใหม่ สถานที่สำคัญที่สามารถพัฒนาส่งเสริมด้านการอนุรักษ์ศิลปะวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว ตลอดจนปัญหาในพื้นที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจ สังคม และประชากรและรวบรวมข้อมูล เอกสารการศึกษา เอกสารการวิจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับประวัติศาสตร์และเรื่องราวโบราณสถาน สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นและย่านประวัติศาสตร์ ของเมือง	1) จัดสร้างฐานข้อมูลทั้งจากฝั่งผู้วิจัยและจากภาคีเครือข่ายในชุมชนเมืองสวรรคโลก และพื้นที่เชื่อมโยง และได้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ สังคม ตำแหน่งอาคารและย่านสำคัญของเมือง เพื่อหาการเชื่อมโยงภายในเมืองและระหว่างเมืองโดยรอบ	1) ทำฐานข้อมูลชุมชนเผยแพร่และแลกเปลี่ยนข้อมูลพื้นฐานเดิมทั้งของภาคเอกชนและหน่วยงานของรัฐ ให้เป็นฐานข้อมูลเดียวกันเพื่อใช้ในการวางกรอบเพื่อให้ได้แผนปฏิบัติการ (Action Plan) สำหรับใช้เป็นมาตรฐานการปรับปรุงพื้นที่เฉพาะของโครงการ ในการดำเนินการบริหารจัดการ การพัฒนาปรับปรุงฟื้นฟูเมือง การอนุรักษ์ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และเพื่อเป็นการเสนอกลยุทธ์ (Strategy) ที่จะส่งเสริมและเป็นกรอบการจัดทำงบประมาณการพัฒนาพื้นที่ในด้านต่าง ๆ ให้ภาครัฐและเอกชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนา

กิจกรรมที่ดำเนินการ	ผลลัพธ์ของกิจกรรมที่ดำเนินการ	แนวทางดำเนินการต่อเนื่อง
2) สำรวจและเก็บข้อมูลด้านกายภาพเพื่อ ออกแบบรายละเอียดผังพัฒนาทางด้านกายภาพส่งเสริมโครงการพัฒนาโดยชุมชน	2) จัดวางผังเชื่อมโยงทางประวัติศาสตร์ สังคม ตำแหน่งอาคารและย่านสำคัญของเมือง เพื่อหาการเชื่อมโยงภายในเมืองและระหว่างเมืองโดยรอบ สัมพันธ์กับผลการศึกษาเสนอแนะพื้นที่หรือสถานที่ที่มีคุณค่าแหล่งใหม่ เช่นอาคารเรือนไม้ อาคารด้านพาณิชยกรรมขนาดใหญ่เรือนไม้ อาคารราชการเรือนไม้ ที่สอดคล้องด้านประวัติศาสตร์และเรื่องราวในอดีต โดยมุ่งเน้นพื้นที่ที่สามารถขับเคลื่อนโดยชุมชนเอกงในภาคของเอกชนจะเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาเมืองที่ยั่งยืนในอนาคตได้	2) กำหนดขอบเขตพื้นที่ย่านในชุมชนเมืองสวรรคโลกตามความสำคัญในด้าน กายภาพ สังคมและเศรษฐกิจ และพื้นที่เชื่อมโยงโดยรอบให้มีความชัดเจนในเชิงพื้นที่ โดยมีการศึกษาและออกแบบสนับสนุนความเป็นย่านเพิ่มเติมตามการแบ่งเป็นเขตพื้นที่ (Zoning)

กิจกรรมที่ดำเนินการ	ผลลัพธ์ของกิจกรรมที่ดำเนินการ	แนวทางดำเนินการต่อเนื่อง
3) ศึกษาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและนำเสนอข้อมูลประกอบร่วมกับชุมชนเพื่อกำหนดอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ (Identity & Character) และ ออกแบบ สื่อสัญลักษณ์ ป้าย ภูมิทัศน์ถนน สิ่งอำนวยความสะดวก ตามอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่	3) ได้ผลสรุปรูปแบบทำความเข้าใจของการเป็นชุมชนเมืองเก่าที่มีอิทธิจากชุมชนค้าขายจีนในอดีตร่วมกับยุคสมัยของกรุงรัตนโกสินตอนกลางยุค ร. 5 - ร.7 เพื่อเป็นการเข้าใจไปในทิศทางเดียวกันทั้งชุมชนประกอบกับได้รูปแบบตราสัญลักษณ์ชุมชนสวรรคโลกเป็นต้นแบบในการพัฒนารูปแบบอัตลักษณ์และเอกลักษณ์สัมพันธ์กับบริบทของชมชนจีนในอดีตจนถึงปัจจุบัน ตลอดกับการได้รู้เรื่องราวและสิ่งที่มีความสำคัญและน่าสนใจในพื้นที่สมารถต่อยอดในการเชื่อมโยงเป็นเรื่องราวใหม่ได้ เช่น พระพุทธรูปปางลีลา ในพิพิธภัณฑ์ อาคารมกรดก สถาปัตยกรรมอาคารไม้ช่วงการพัฒนาอุตสาหกรรมในอดีต เช่นโรงสี โรงน้ำแข็งโกดัง สมารถนำสังเคราะห์สร้างความเชื่อมโยงการคุณค่าของพื้นที่ได้มากขึ้น	3) สร้างกิจกรรมส่งเสริมความเป็นชุมชนมีเอกลักษณ์เป็นของตัวเอง เพื่อเสริมความรู้สึกเป็นเจ้าของพื้นที่และแสดงให้เห็นถึง ความสำคัญของทุกกลุ่มคน เสนอการนำองค์ประกอบด้านการออกแบบมาแต่งเสริมเติมแต่ง การใช้สีที่เป็นเอกลักษณ์และสัญลักษณ์ประจำชุมชนเพื่อให้รู้สึกถึงความเป็นเจ้าของพื้นที่มากขึ้น

4.1.1 ผลการศึกษา วิเคราะห์ สำรวจ ข้อมูลทางกายภาพ

จากการศึกษา วิเคราะห์ สำรวจ ข้อมูลทางกายภาพ ความสำคัญของชุมชนเก่าและใหม่ สถานที่สำคัญที่สามารถพัฒนาส่งเสริมด้านการอนุรักษ์ศิลปะวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว บริบทชุมชนและสถานการณ์ของชุมน ตลอดจนปัญหาที่พบในพื้นที่ศึกษา ที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจ สังคมและประชากร รวมทั้งจากการรวบรวมข้อมูลเอกสารการศึกษา เอกสารการวิจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับประวัติศาสตร์และเรื่องราวโบราณสถาน สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น และย่านประวัติศาสตร์ ของเมือง นำมาสู่แนวทางการจัดสร้างฐานข้อมูลทางประวัติศาสตร์ สังคม ตำแหน่งอาคารและย่านสำคัญของเมือง ทั้งจากฝั่งผู้วิจัยและจากภาคีเครือข่ายในชุมชนเมืองสวรรคโลก และพื้นที่เชื่อมโยง เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเมืองด้านต่าง ๆ ในอนาคต ที่สามารถสร้างการเชื่อมโยงภายในเมืองและระหว่างเมืองโดยรอบได้อย่างมีประสิทธิภาพและปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

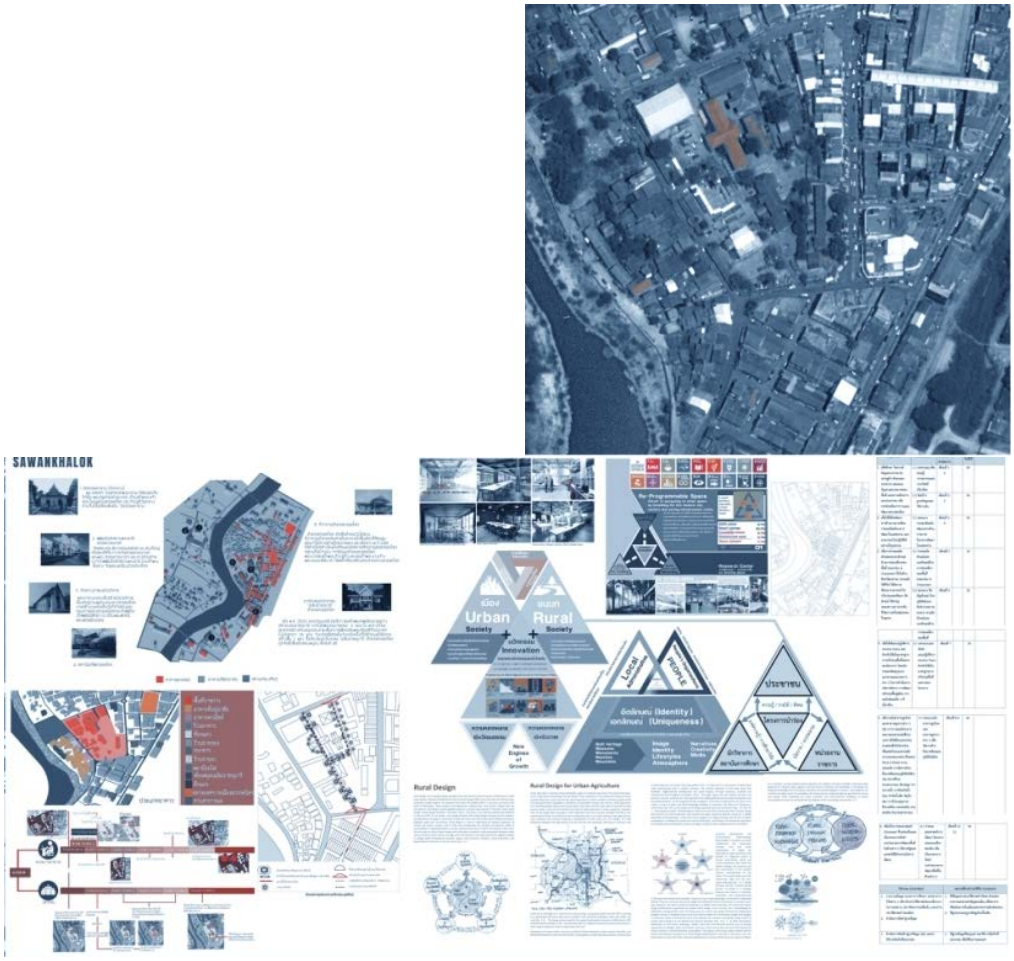

ภาพที่ 41 Infographic แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลทางกายภาพชุมชนเมืองสวรรคโลก

การจัดทำฐานข้อมูล

การศึกษาสำรวจชุมชนและจัดทำฐานข้อมูลด้านมรดกสถาปัตยกรรมเรือนไม้

จากการทำระบบข้อมูล จัดทำบัญชีภาพ อาคารที่มีคุณค่า แหล่งมรดกทางสถาปัตยกรรม มรดกทางวัฒนธรรม ภูมิทัศน์วัฒนธรรมชุมชนและบันทึกให้เป็นเอกสารท้องถิ่น (ฉบับร่าง) เพื่อนำเสนอชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสามารถนำไปใช้อ้างอิงร่วมกัน ทั้งในเรื่องการบริหารจัดการค้นการอนุรักษ์หรือการฟื้นฟูอาคารที่มีคุณค่าในชุมชน โดยนำเสนอข้อมูลแผนที่มรดกทางวัฒนธรรม ภูมิทัศน์วัฒนธรรมและมรดกทางสถาปัตยกรรม ในรูปแบบเอกสารและข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ จัดทำเป็นส้นทางท่องเที่ยวทางเลือก เพื่อนำมาวิเคราะห์รวมกันทั้งในเรื่องของการท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ เช่น วัดเก่า โบราณสถาน เส้นทางอาหารพื้นเมือง เส้นทางสถานที่สำคัญในเชิงประวัติศาสตร์ โดยใช้ระบบการสื่อความหมาย ที่มีภาพลักษณ์ฉพาะ มีอัตลักษณ์ของพื้นที่ ผ่านการเรียนรู้ชุมชนด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน เผื่อการปรับปรุงให้ได้แผนที่ท่องเที่ยวในเมืองสวรรคโลกที่บูรณาการการใช้งานตอบสนองทั้งนักท่องเที่ยวและชุมชน

ตารางที่ 6 ตารางข้อมูลอาคาร ประกอบแผนที่

สถานที่ท่องเที่ยวและสถานที่สำคัญเมืองสวรรคโลก	สถานที่ท่องเที่ยวและสถานสำคัญทางสถาปัตยกรรมอาคารเรือนไม้ในปัจจุบัน	อาคารที่ได้ดำเนินการศึกษาและเสนอแนะ ที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมอาคารเรือนไม้
- วัดสว่างอารมณ์วรวิหาร พระอารามหลวง (วัดจวน) - วัดสวรรคาราม (วัดกลาง) - พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสวรรควรนายก - พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน (โรงเรียนอนันตนารีเดิม) - สะพานสวรรค์วรนายกรำลึก - อนุสาวรีย์พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ - ศาลหลักเมืองสวรรคโลก - ศาลเจ้าปึงเฒ่ากง - ศาลเจ้าแม่ทับทิม - ถนนพระร่วง - โรงนาบ้านไร่ - Street Art	- อาคารที่ว่าการอำเภอหลังเก่า - สถานีตำรวจ “เรือนปั้นหยา” - อาคารสถานีรถไฟสวรรคโลก	- ร้านเสริมไทย - ขุนปราณี จีนประชา - กุ่ยพานิชย์ - โรงแรม โกเอ๊ก - ร้านรุ่งกิจ - โรงสีไฟ “ง่วน ยู่ ไถ่”

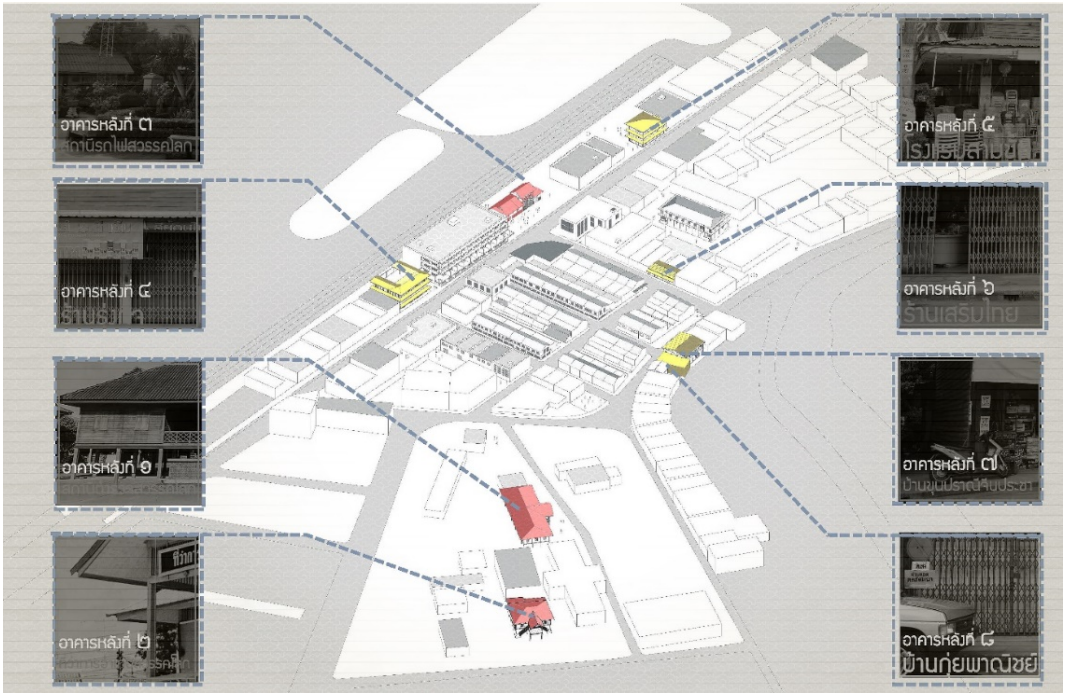

ภาพที่ 42 ผังแสดงแผนที่ตั้งอาคารไม้ที่มีความเป็นมรดกสถาปัตยกรรมมอาคารไม้

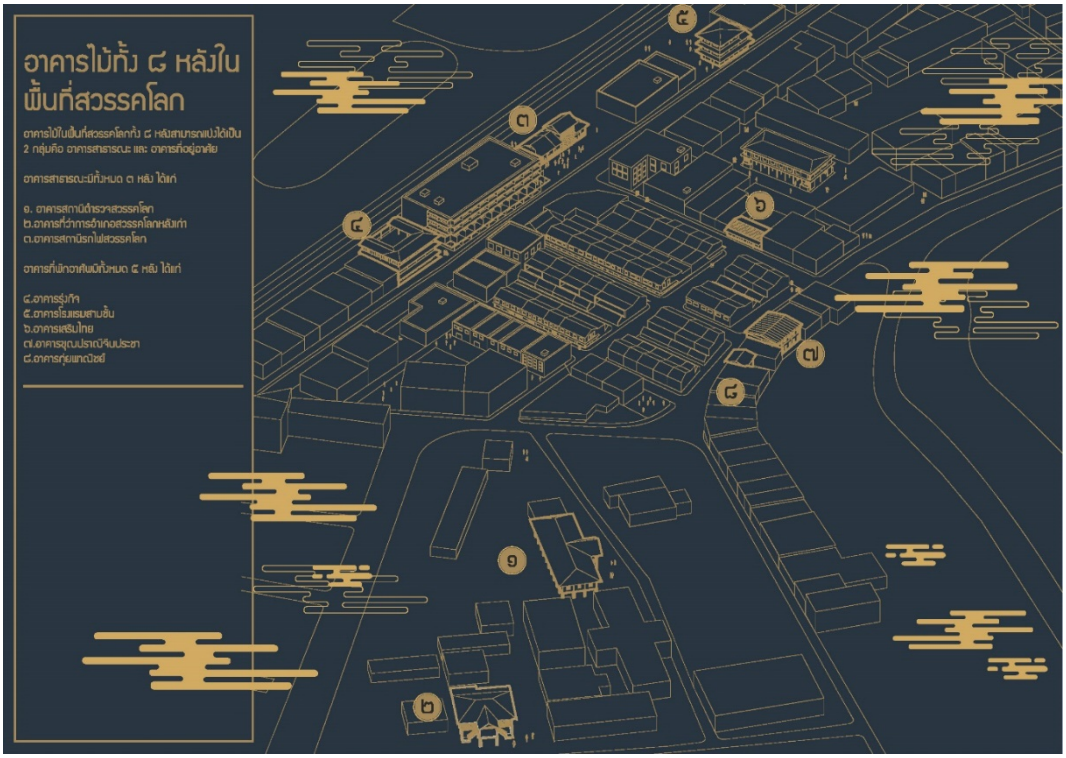

ภาพที่ 43 แผนที่การเชื่อมโยงการท่องเที่ยวด้านมรดกสถาปัตยกรรมมอาคารไม้

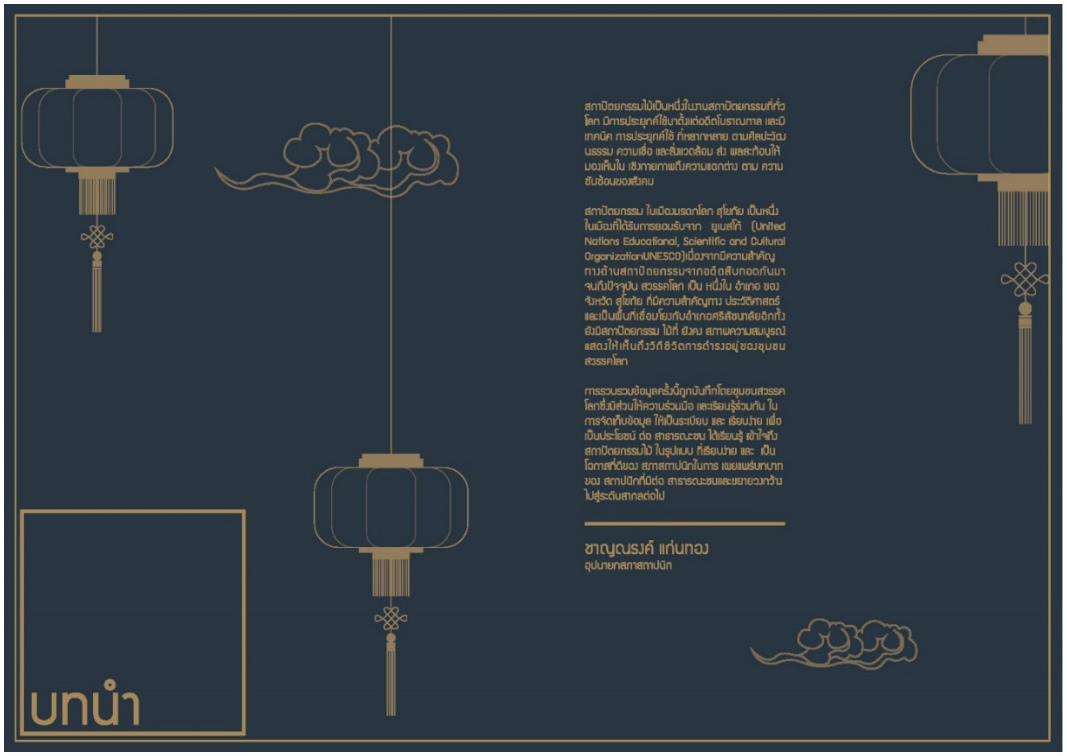

ภาพที่ 44 ชุดภาพตัวอย่างสื่อเอกสารท้องถิ่นด้านมรดกสถาปัตยกรรมมอาคารไม้

ภาพที่ 45 ชุดภาพตัวอย่างสื่อเอกสารท้องถิ่นด้านมรดกสถาปัตยกรรมมอาคารไม้

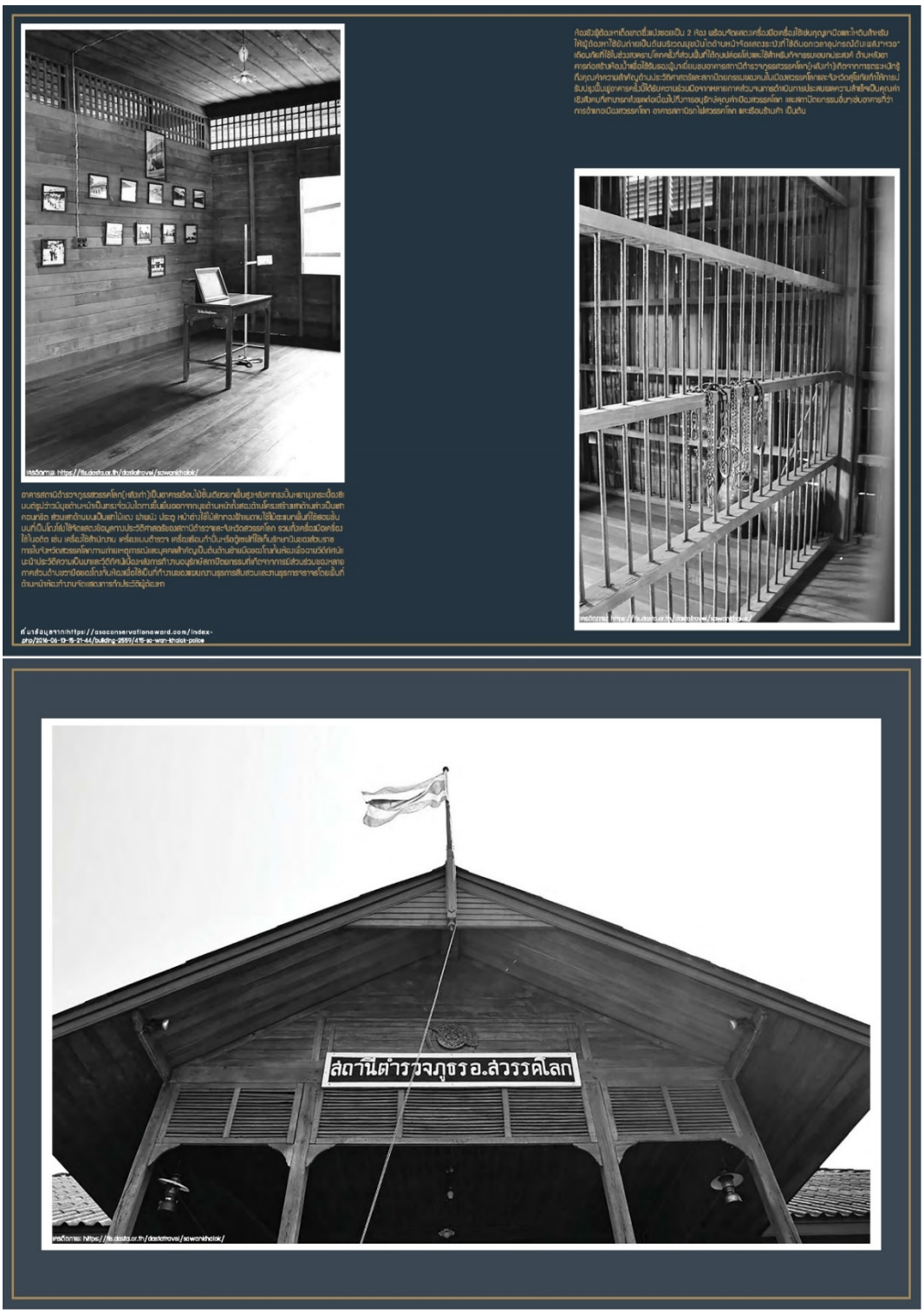

ภาพที่ 46 ชุดภาพตัวอย่างสื่อเอกสารท้องถิ่นด้านมรดกสถาปัตยกรรมมอาคารไม้

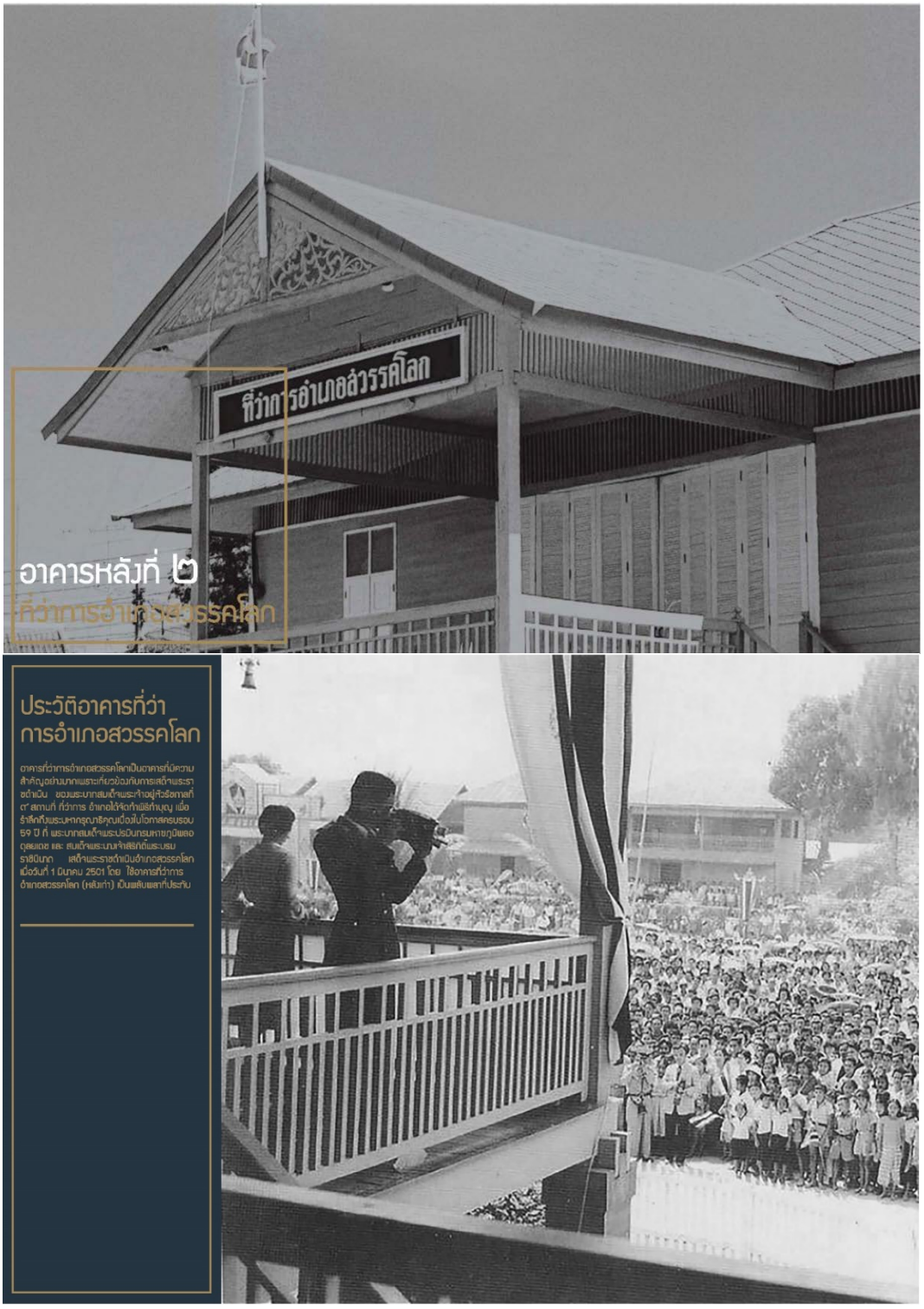

ภาพที่ 47 ชุดภาพตัวอย่างสื่อเอกสารท้องถิ่นด้านมรดกสถาปัตยกรรมมอาคารไม้

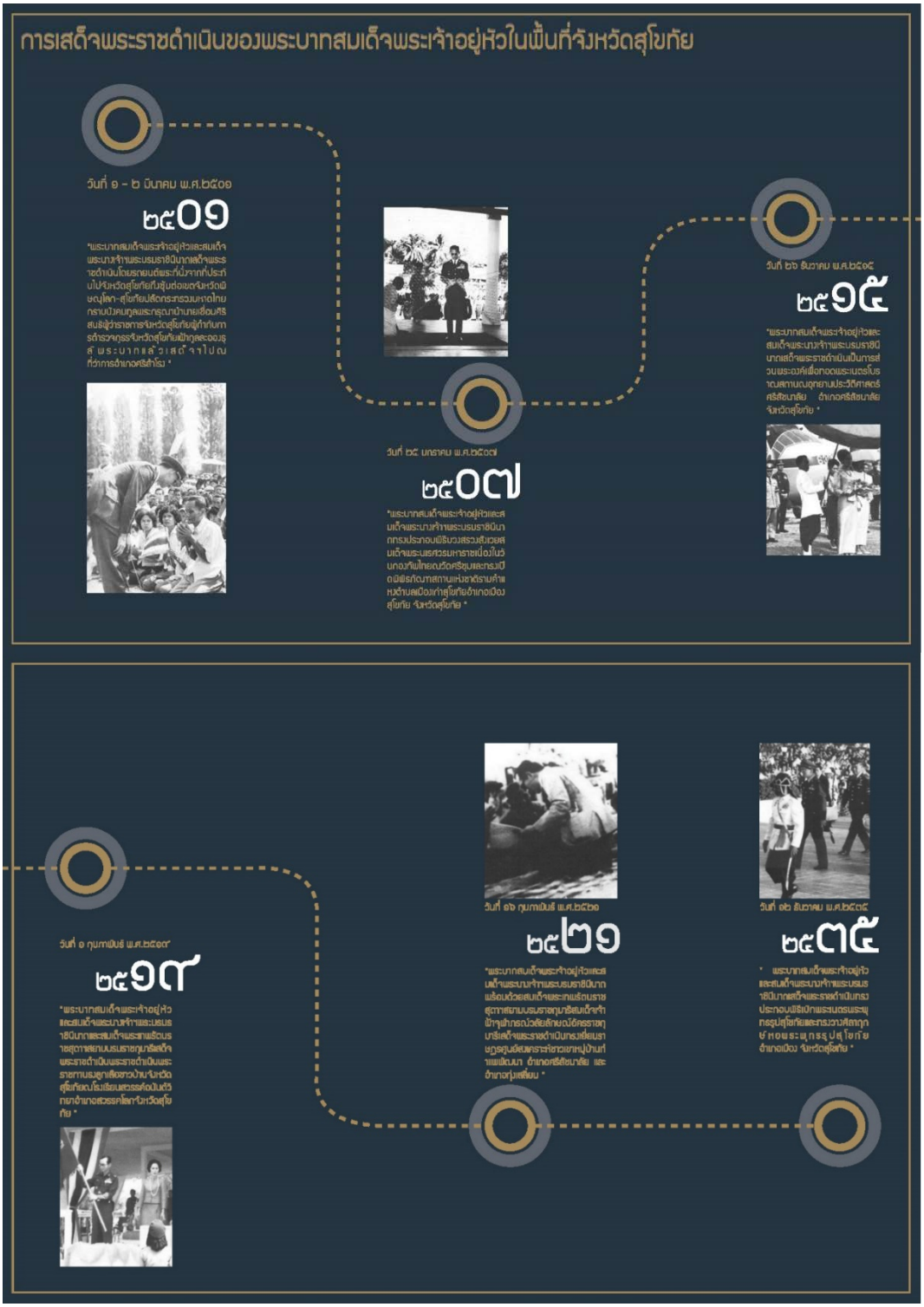

ภาพที่ 48 ชุดภาพตัวอย่างสื่อเอกสารท้องถิ่นด้านมรดกสถาปัตยกรรมมอาคารไม้

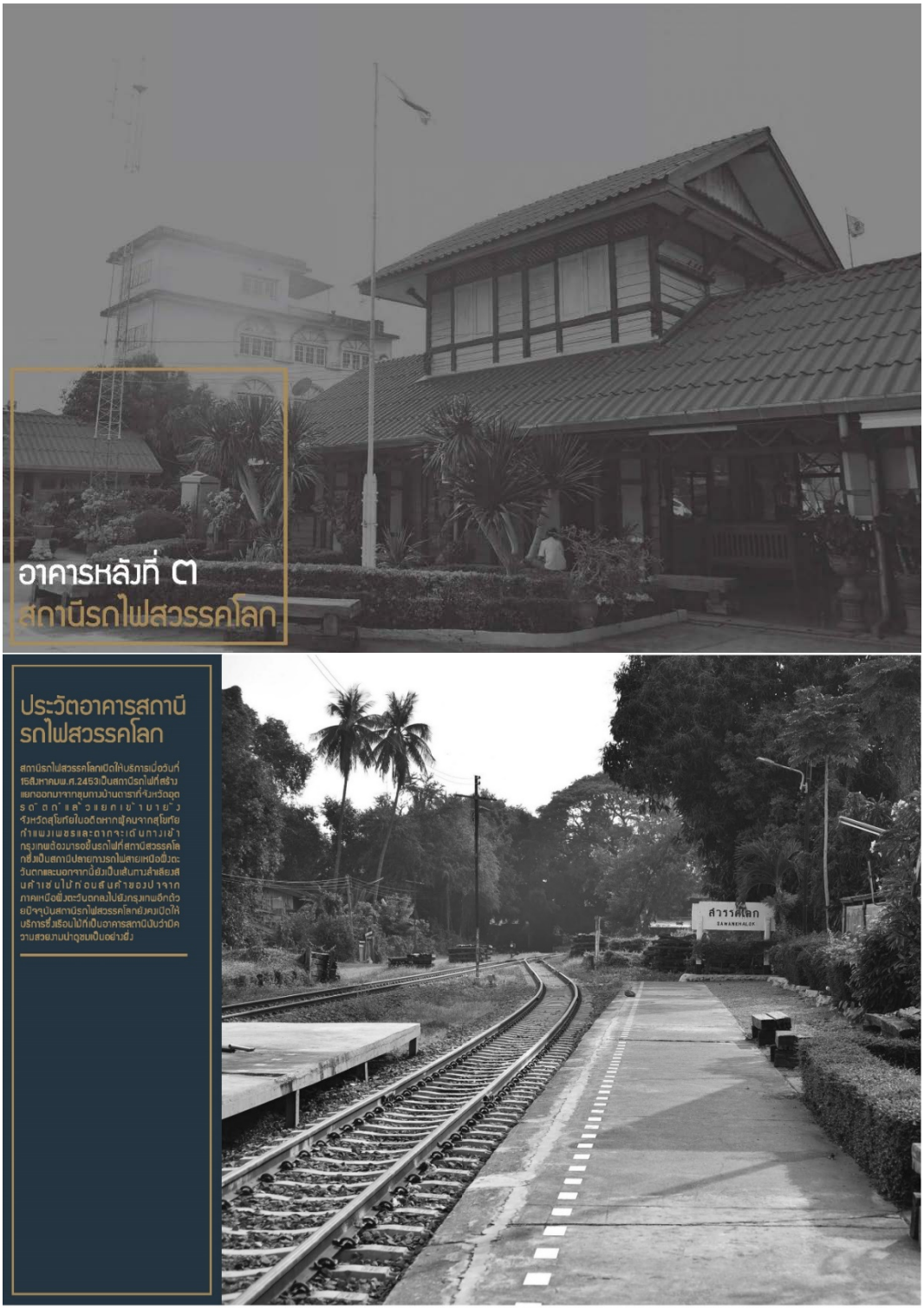

ภาพที่ 49 ชุดภาพตัวอย่างสื่อเอกสารท้องถิ่นด้านมรดกสถาปัตยกรรมมอาคารไม้

ภาพที่ 50 ชุดภาพตัวอย่างสื่อเอกสารท้องถิ่นด้านมรดกสถาปัตยกรรมมอาคารไม้

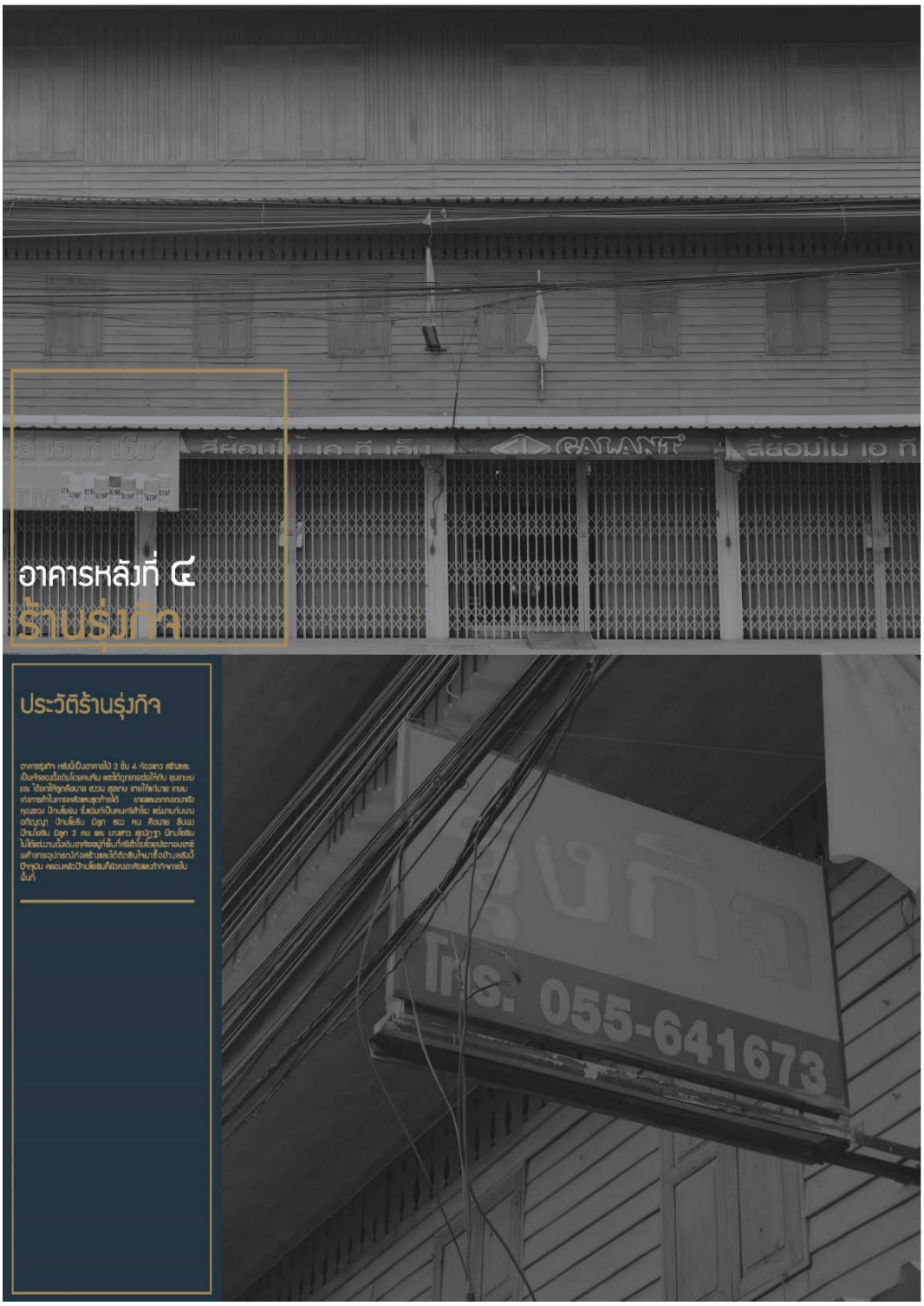

ภาพที่ 51 ชุดภาพตัวอย่างสื่อเอกสารท้องถิ่นด้านมรดกสถาปัตยกรรมมอาคารไม้

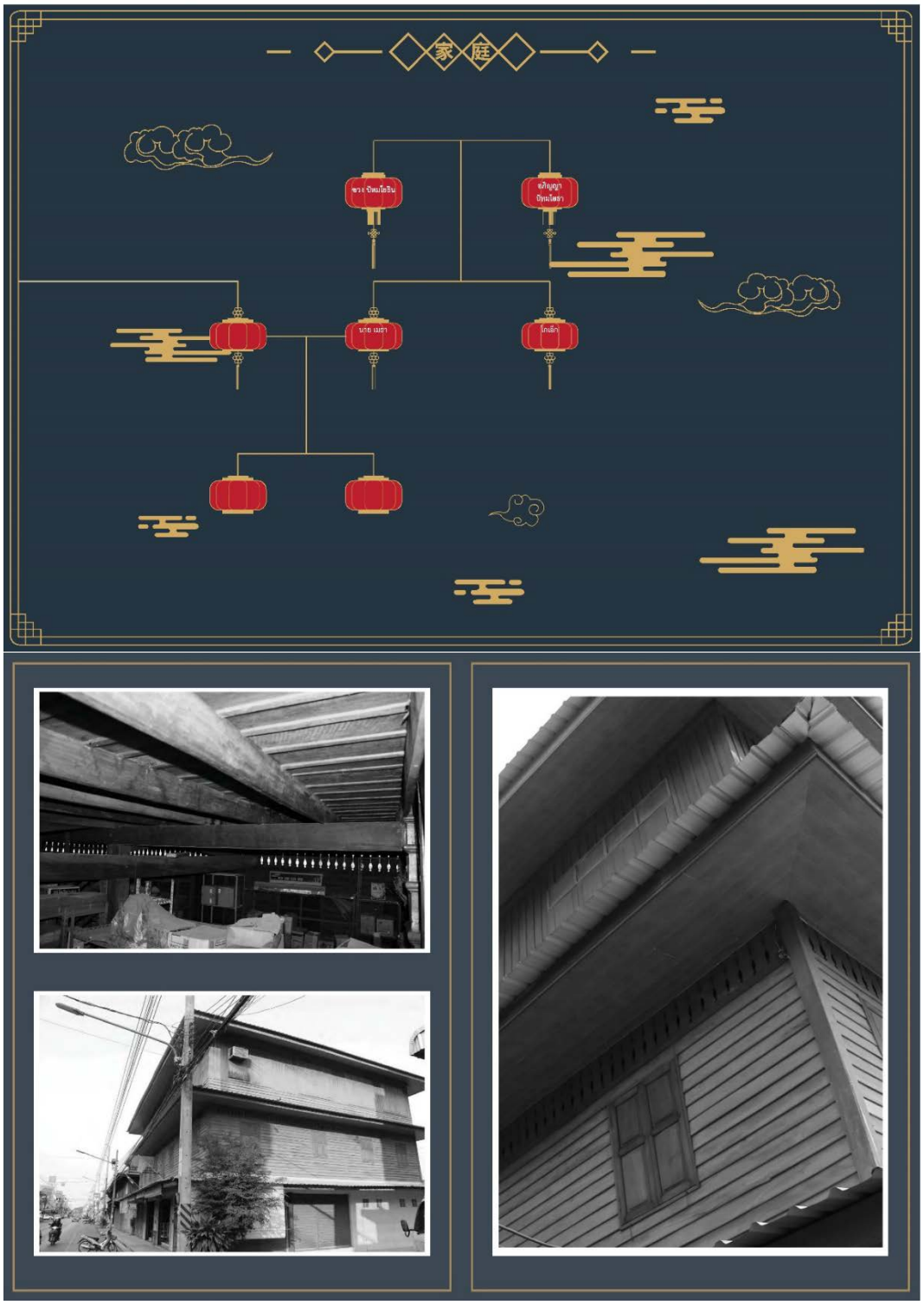

ภาพที่ 52 ชุดภาพตัวอย่างสื่อเอกสารท้องถิ่นด้านมรดกสถาปัตยกรรมมอาคารไม้

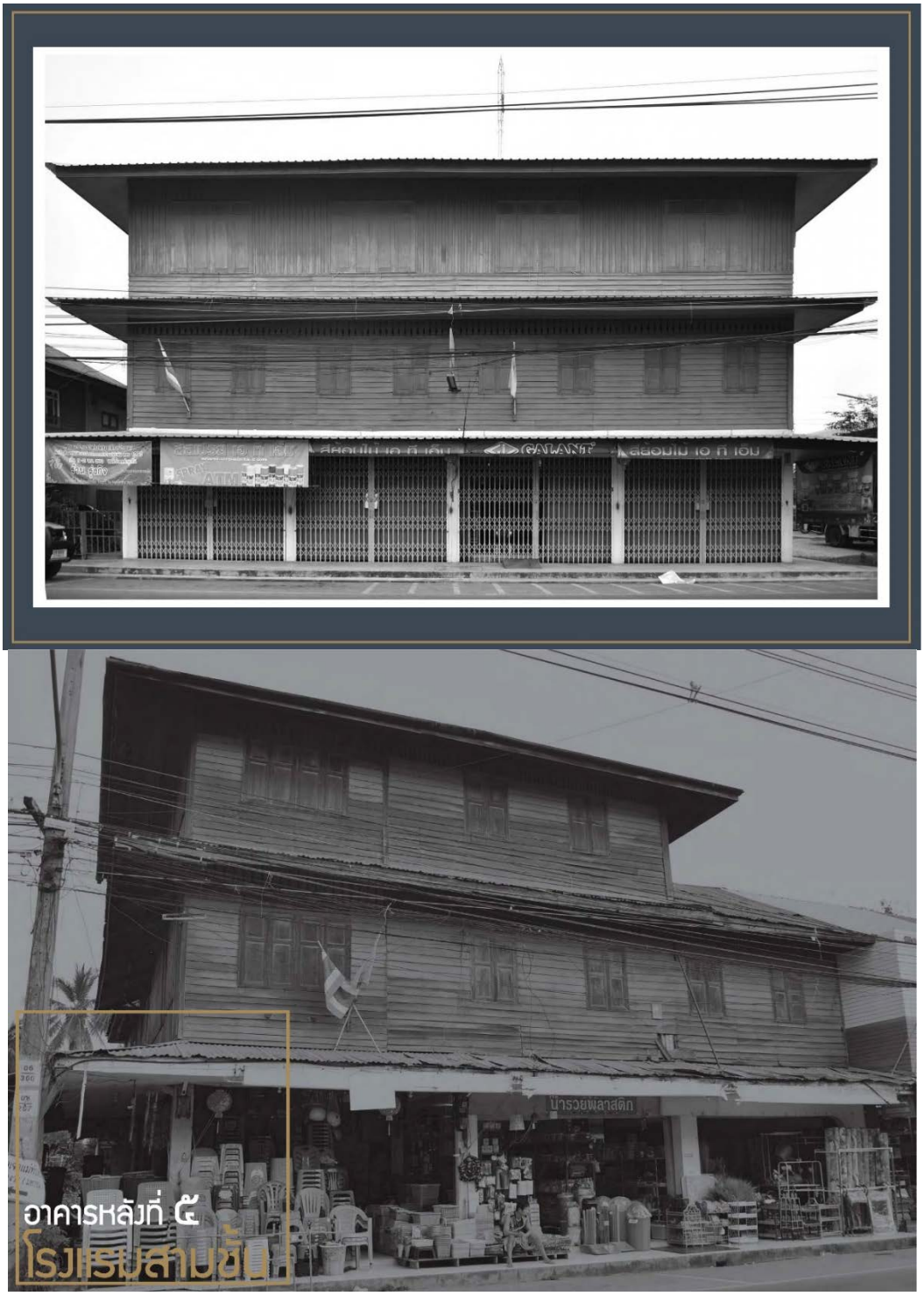

ภาพที่ 53 ชุดภาพตัวอย่างสื่อเอกสารท้องถิ่นด้านมรดกสถาปัตยกรรมมอาคารไม้

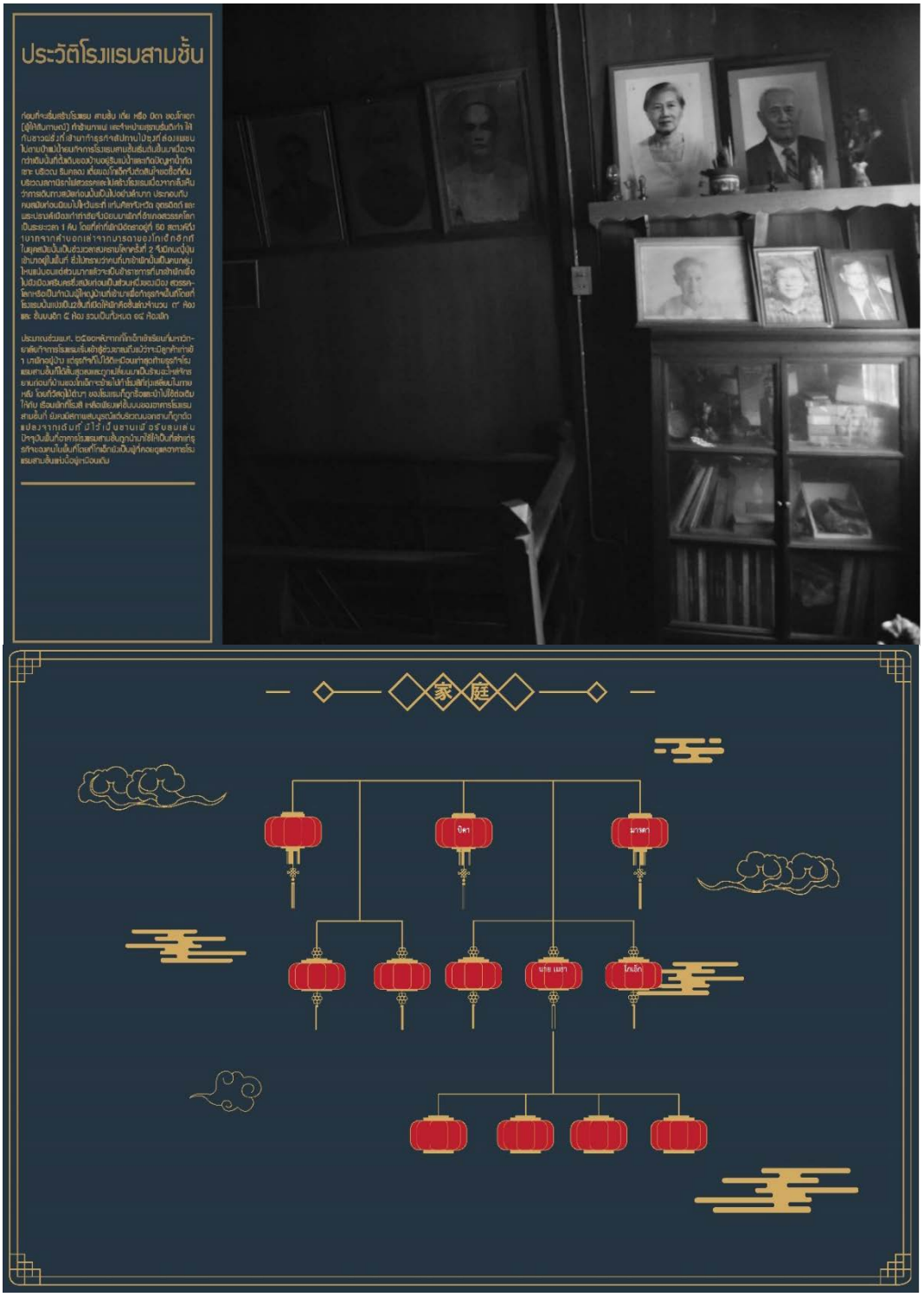

ภาพที่ 54 ชุดภาพตัวอย่างสื่อเอกสารท้องถิ่นด้านมรดกสถาปัตยกรรมมอาคารไม้

ภาพที่ 55 ชุดภาพตัวอย่างสื่อเอกสารท้องถิ่นด้านมรดกสถาปัตยกรรมมอาคารไม้

ภาพที่ 56 ชุดภาพตัวอย่างสื่อเอกสารท้องถิ่นด้านมรดกสถาปัตยกรรมมอาคารไม้

ภาพที่ 57 ชุดภาพตัวอย่างสื่อเอกสารท้องถิ่นด้านมรดกสถาปัตยกรรมมอาคารไม้

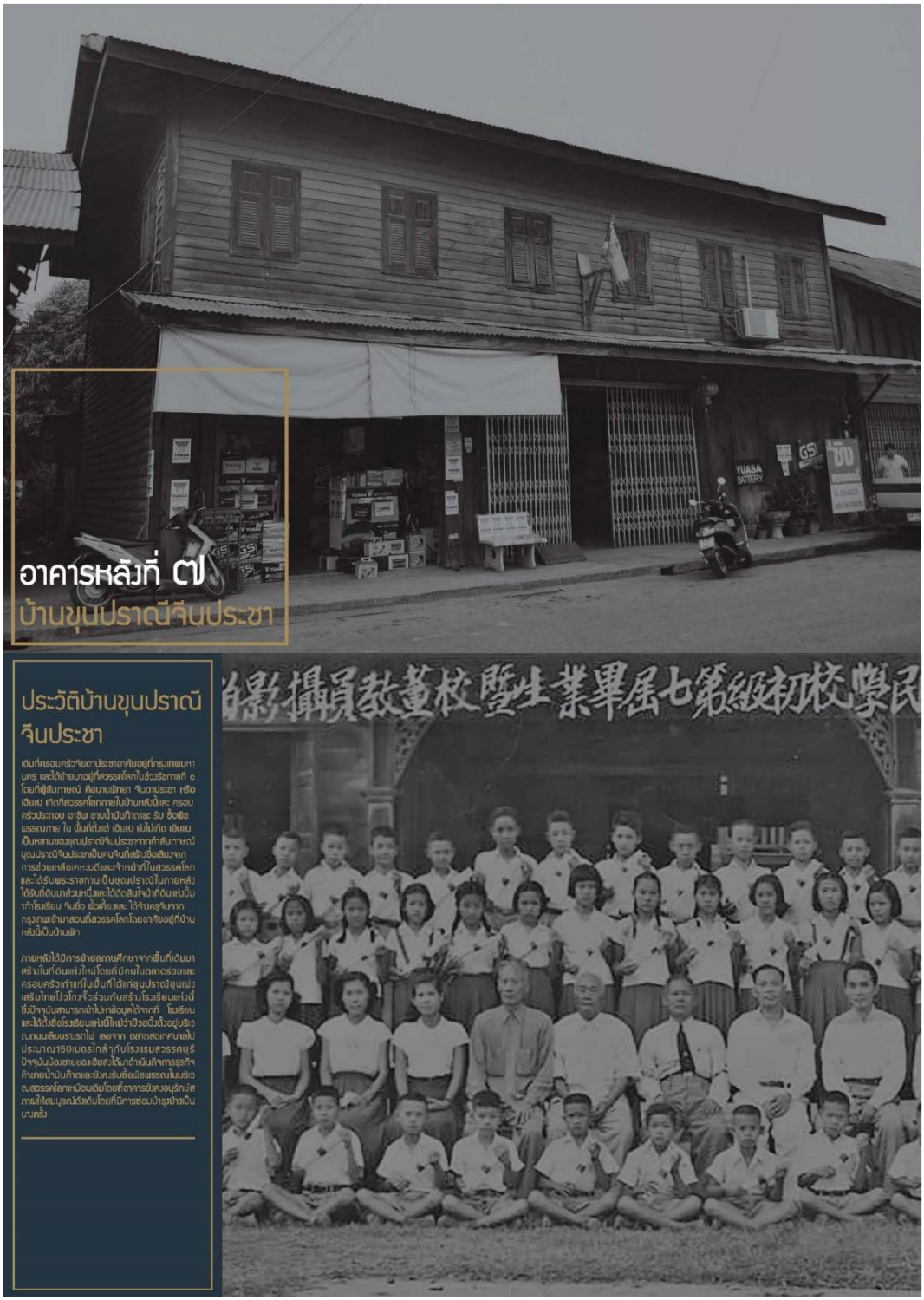

ภาพที่ 58 ชุดภาพตัวอย่างสื่อเอกสารท้องถิ่นด้านมรดกสถาปัตยกรรมมอาคารไม้

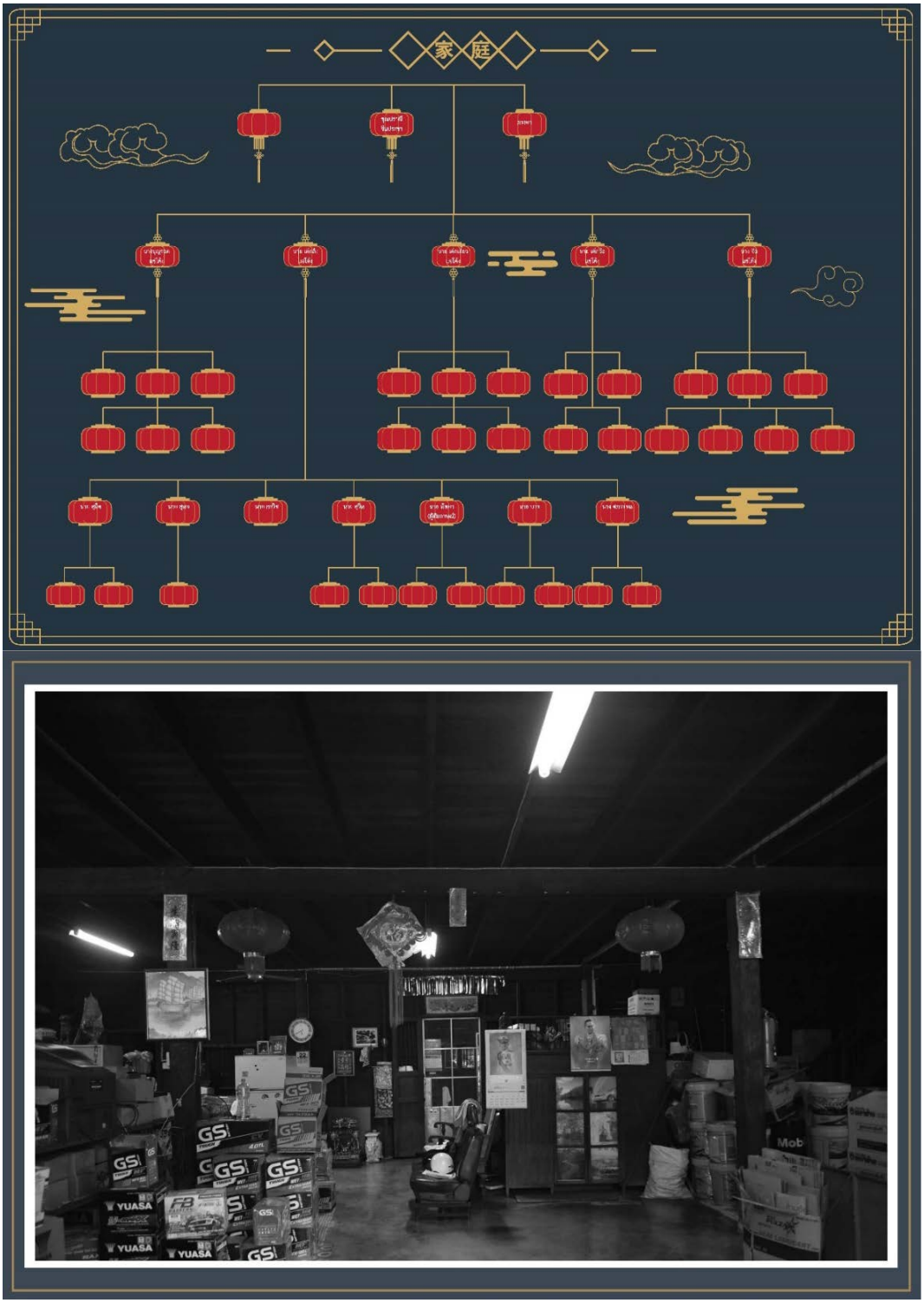

ภาพที่ 59 ชุดภาพตัวอย่างสื่อเอกสารท้องถิ่นด้านมรดกสถาปัตยกรรมมอาคารไม้

ภาพที่ 60 ชุดภาพตัวอย่างสื่อเอกสารท้องถิ่นด้านมรดกสถาปัตยกรรมมอาคารไม้

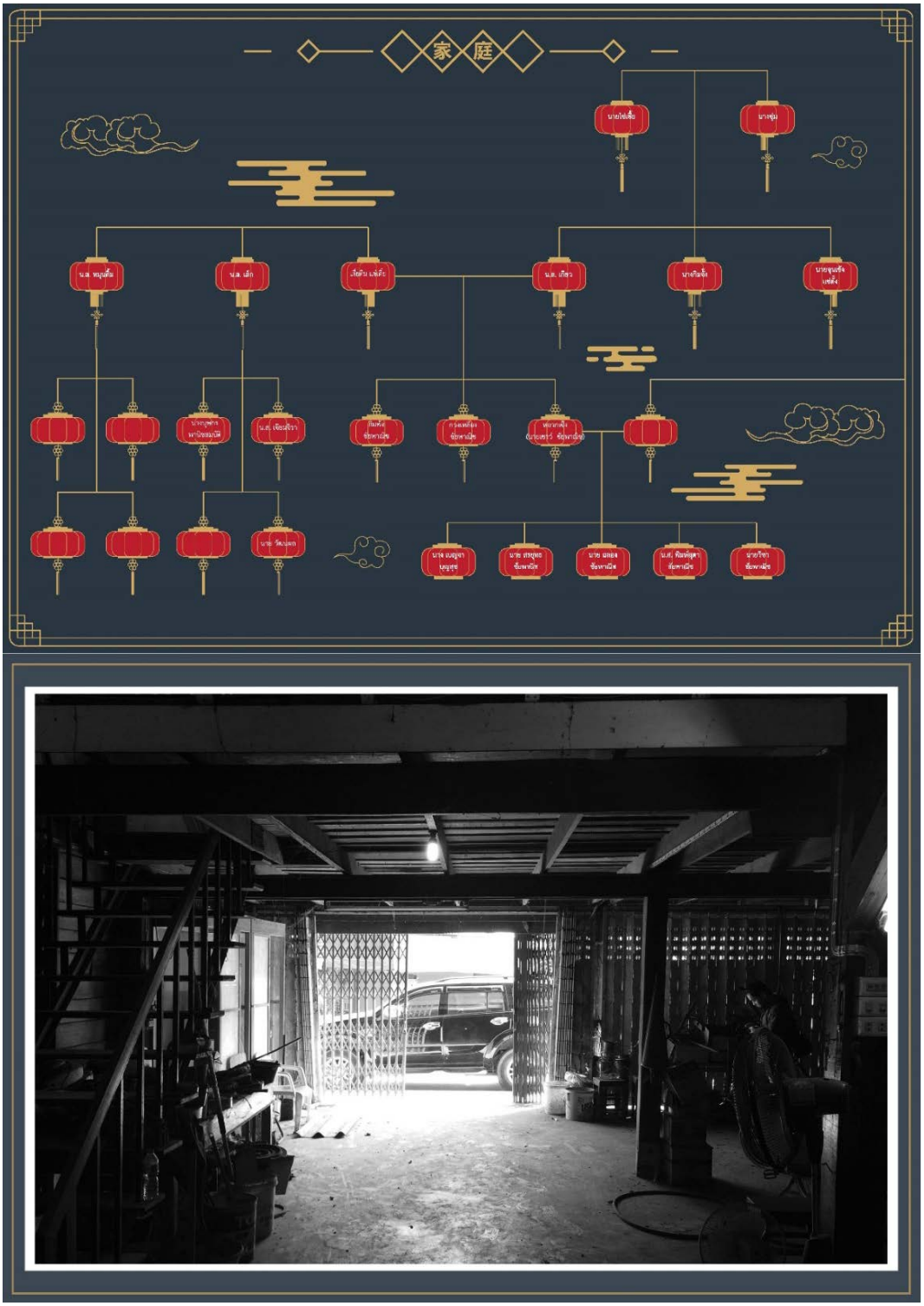

ภาพที่ 61 ชุดภาพตัวอย่างสื่อเอกสารท้องถิ่นด้านมรดกสถาปัตยกรรมมอาคารไม้

ภาพที่ 62 ชุดภาพตัวอย่างสื่อเอกสารท้องถิ่นด้านมรดกสถาปัตยกรรมมอาคารไม้

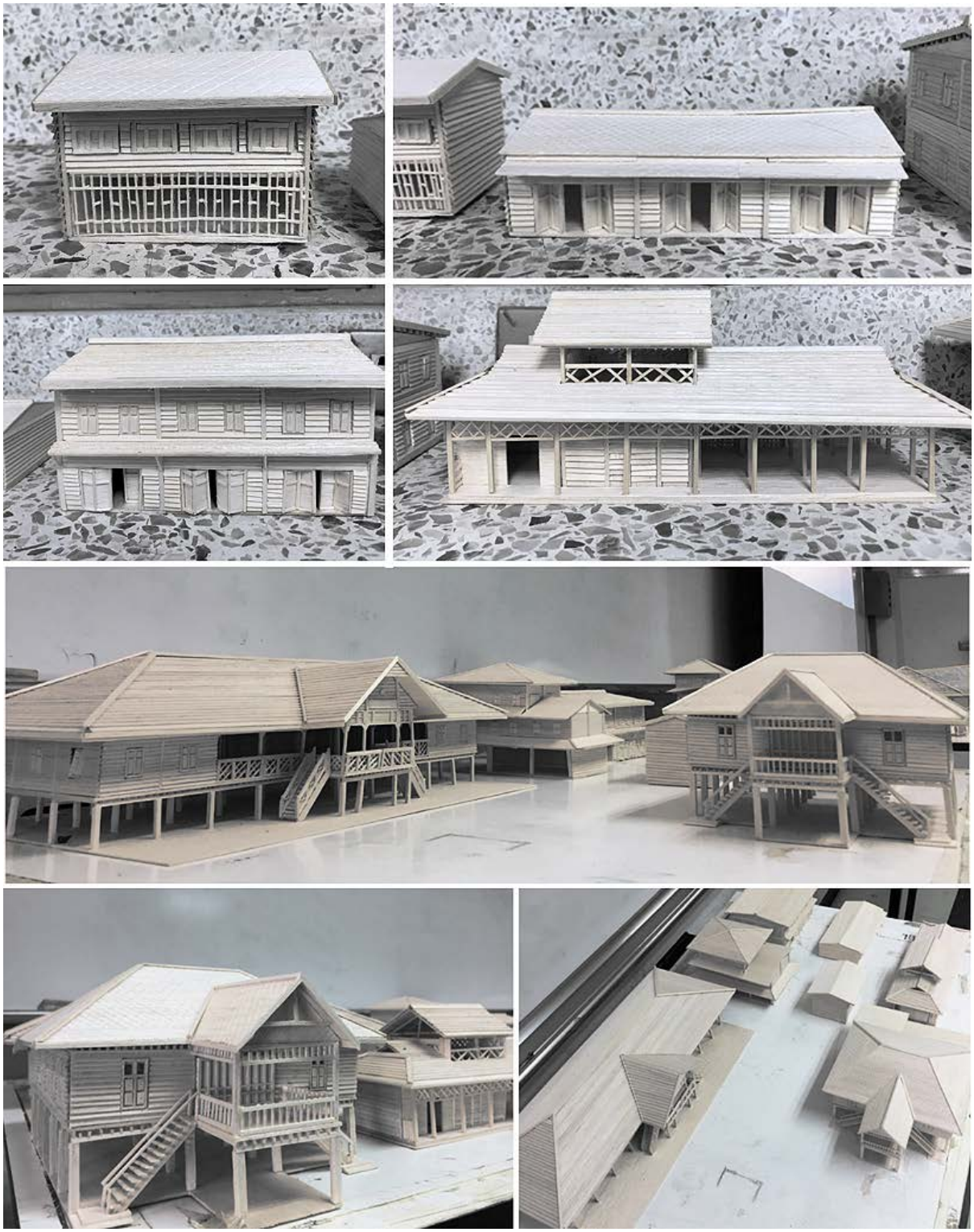

ภาพที่ 63 โมเดลจำลองสถาปัตยกรรมมอาคารไม้ ขนาด 1 : 50

ภาพที่ 64 การจัดแสดงโมเดลจำลองสถาปัตยกรรมมอาคารไม้ ขนาด 1 : 50

ฐานข้อมูลชุมชนที่จัดทำขึ้น จะถูกนำไปเผยแพร่และแลกเปลี่ยนข้อมูลพื้นฐานที่มีอยู่เดิม ทั้งของภาคเอกชนและหน่วยงานของรัฐ ให้เป็นฐานข้อมูลเดียวกัน เพื่อใช้ในการวางกรอบเพื่อให้ได้แผนปฏิบัติการ (Action Plan) สำหรับใช้เป็นมาตรฐานการปรับปรุงพื้นที่เฉพาะของโครงการ ในการดำเนินการบริหารจัดการการพัฒนาปรับปรุงฟื้นฟูเมือง การอนุรักษ์ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และเพื่อเป็นการเสนอกลยุทธ์ (Strategy) ที่จะส่งเสริมและเป็นกรอบการจัดทำงบประมาณการพัฒนาพื้นที่ในด้านต่าง ๆ ให้ภาครัฐและเอกชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนา

ฐานข้อมูลชุมชนที่จัดสร้างขึ้นจากการศึกษา วิเคราะห์ สำรวจ ข้อมูลทางกายภาพ ได้แก่

- หนังสือ : คู่มือ ชุดความรู้ การพัฒนาเมืองที่ยั่งยืนโดยใช้การท่องเที่ยวชุมชนเป็นฐาน
- หนังสือ : สถาปัตยกรรมไม้หมายเมืองสวรรคโลก
- หนังสือ : Rediscovered Heritage Of Sawankhalok’s Wooden Architecture

1) หนังสือ : คู่มือ ชุดความรู้ การพัฒนาเมืองที่ยั่งยืนโดยใช้การท่องเที่ยวชุมชนเป็นฐาน

ปกนอก

ปกใน

ภาพที่ 65 คู่มือ ชุดความรู้ การพัฒนาเมืองที่ยั่งยืนโดยใช้การท่องเที่ยวชุมชนเป็นฐาน

26

ประโยชน์ที่ชุมชนได้รับ

1. การท่องเที่ยวโดยชุมชน มีส่วนสนับสนุนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยชุมชน "ความอยู่รอดของชุมชนขึ้นอยู่กับฐานทรัพยากรธรรมชาติวิถีชีวิตและวัฒนธรรม ของคนท้องถิ่นมีความเชื่อมโยงผูกพันกับทรัพยากร ดิน น้ำ ป่า" การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็น เครื่องมือในการส่งเสริมการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน ทั้งการสร้างความภาคภูมิใจให้กับชุมชน ในการแลกเปลี่ยนปัญญาในการจัดการทรัพยากร ลึงสารปัญหาความขัดแย้งในการแย่งชิงทรัพยากร ให้คนภายนอกได้รับทราบ สร้างสรรค์กิจกรรมการท่องเที่ยวให้ผู้มาเยือนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ จัดสรรรายได้จากการท่องเที่ยวสนับสนุนกิจกรรมการพัฒนาชุมชน สร้างความร่วมมือของหน่วยงาน ในการทำงานเป็นทีมและมีความรับผิดชอบกับชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. การท่องเที่ยวโดยชุมชน มีส่วนสนับสนุนการฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่น วิถีชีวิตและวัฒนธรรม เป็นสิ่งที่บ่งถึงอัตลักษณ์ความเป็นชุมชน ความเข้มแข็งของชุมชน จะทำให้ชุมชนสามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคม โดยที่ยังคงอนุรักษ์วัฒนธรรมและปรับประยุกต์ให้สอดคล้องกับยุคสมัย มีการสืบทอดสู่คนรุ่นหลังได้อย่างต่อเนื่อง การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นเครื่องมือในการสร้างความภาคภูมิใจให้กับชาวบ้านในการนำเสนอ "ของดี" ชุมชนให้คนภายนอกได้รับรู้ ทำให้เกิดการสืบเค้น ถ่ายทอดและฟื้นฟูวัฒนธรรมจากรุ่นสู่รุ่น ชุมชนมีการบริหารจัดการและร่วมกันกำหนดว่าวิถีชีวิตและวัฒนธรรมอะไรบ้างที่ชุมชนพร้อมในการนำเสนอและสร้างการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน ตลอดจนมีแนวทางปฏิบัติตัวสำหรับนักท่องเที่ยว การที่มีนักท่องเที่ยวสนใจแลกเปลี่ยนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมคนท้องถิ่น เป็นตัวกระตุ้นอีกทางหนึ่งที่ทำให้ชุมชนเกิดความภาคภูมิใจและมีชีวิตชีวาในการนำเสนอข้อมูล สามารถสร้างการมีส่วนร่วมให้กับนักท่องเที่ยวในกิจกรรมทางวัฒนธรรมของตน สร้างความประทับใจให้แก่ผู้มาเยือนและทำให้เยาวชนคนรุ่นหลังเห็นคุณค่าของชุมชนตนเอง การท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนสนับสนุนการพัฒนาคน พัฒนาความภาคภูมิใจในความเป็นท้องถิ่นหรือฐานิตลักษณ์ของตน ความร่วมมือและความสามัคคีของคนในชุมชน การมีพื้นที่ทางสังคมได้รับการยอมรับจากคนภายนอก เป็นหัวใจสำคัญของการดำรงไว้ซึ่งความเป็นชุมชนการท่องเที่ยวโดยชุมชน ช่วยให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมและกำหนดบทบาทของชุมชนต่อการท่องเที่ยว มีกระบวนการในการจัดการความรู้ภายในชุมชน มีการพัฒนาทักษะและ

27

ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของชุมชน

การจัดการท่องเที่ยวชุมชนจะสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีนั้นจะต้องมีองค์ประกอบหลาย ปัจจัย โดยองค์ประกอบหนึ่งในนั้น ได้แก่การรู้จักตนเอง คือชุมชนมีการวิเคราะห์ประเมินศักยภาพของ ชุมชนเองโดยการเข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและนำไปสู่การเกิดเป็นแผนการบริหาร จัดการชุมชน จัดทำเป็นแผนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนด้วยตัวชุมชนเองโดยใช้แนวคิดในการวิเคราะห์ สภาพแวดล้อมชุมชน จากแนวคิดของ องค์กรการพัฒนาระหว่างประเทศ Department For International Development : DFID ได้เสนอกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการดำรงชีวิตอย่างยั่งยืนว่ามี องค์ประกอบหลัก ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชนบทสามารถแบ่งออกได้เป็น 5 ส่วนหรืออจะเรียกว่าชนิดของทุน ในชุมชนก็ได้และเรียกองค์ประกอบเหล่านี้ว่า ทุนชนบท ตามตัวแบบที่เรียกว่า PENTAGON MODEL

29

PENTAGON MODEL สามารถแบ่งออกเป็น 1. Natural Capital หมายถึง ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ 2. Physical Capital หมายถึง ทุนทางกายภาพ 3. Financial Capital หมายถึง ทุนทางการเงิน 4. Human Capital หมายถึง ทุนทางมนุษย์ 5. Social Capital หมายถึง ทุนทางสังคม ซึ่งทุกศาสตร์ของแต่ละชุมชนนั้นขึ้นอยู่กับทุนเหล่านี้ที่มีอยู่และความสามารถในการ จัดหาของชุมชนนั้นและ ความต้องการใช้สินทรัพย์และความจำเป็นในการดำรงชีวิตของมนุษย์ของมี อย่างหลากหลาย เพราะฉะนั้นไม่มีทุนใดที่แบ่งแยกออกมาอย่างชัดเจนเพียงหนึ่งเดียว ทุนทุกอย่างจะมีความสัมพันธ์กับอยู่ในตัวมันเองตามแบบของ PENTAGON MODEL ดังนี้

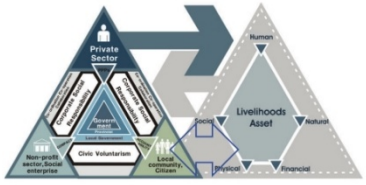

ภาพแสดงตัวแบบการวิเคราะห์ชุมชุมชน ตามแบบของ PENTAGON MODEL : DFID 2004

30

ตัวอย่าง รูปแบบและเนื้อหา คู่มือ ชุดความรู้ การพัฒนาเมืองที่ยั่งยืนโดยใช้การท่องเที่ยวชุมชนเป็นฐาน

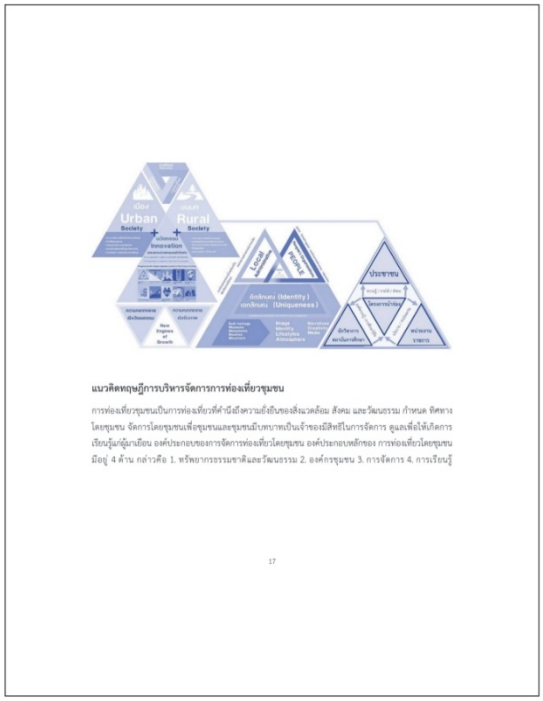

ตัวอย่าง รูปแบบและเนื้อหา คู่มือ ชุดความรู้ การพัฒนาเมืองที่ยั่งยืนโดยใช้การท่องเที่ยวชุมชนเป็นฐาน

ชุดความรู้การพัฒนาเมืองที่ยั่งยืนโดยใช้การท่องเที่ยวชุมชนเป็นฐาน

สุรศักดิ์ ภัชราว และจตุรงค์ เลาหะเพ็ญแสง
พิมพ์ครั้งที่ 1
© สงวนลิขสิทธิ์ ห้ามคัดลอก จัดพิมพ์ หรือทำซ้ำรวมทั้งดัดแปลงเป็นสื่ออื่น ๆ ก่อนได้รับอนุญาต

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ
สุรศักดิ์ ภัชราว และจตุรงค์ เลาหะเพ็ญแสง. ชุดความรู้การพัฒนาเมืองที่ยั่งยืนโดยใช้การท่องเที่ยวชุมชนเป็นฐาน. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, 2563. 99 หน้า .

ISBN 978-616-338-144-6

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
เลขที่ ซอยลองกุร 1 แขวงลาดกระบัง เขตลาดกระบัง กรุงเทพ ฯ 10520
โทรศัพท์ 02-3298000 ต่อ 3698 โทรสาร 02-3298435
WWW. HARC.ASIA
พิมพ์ที่ บริษัท เเปปอร์เมท (ประเทศไทย) จำกัด

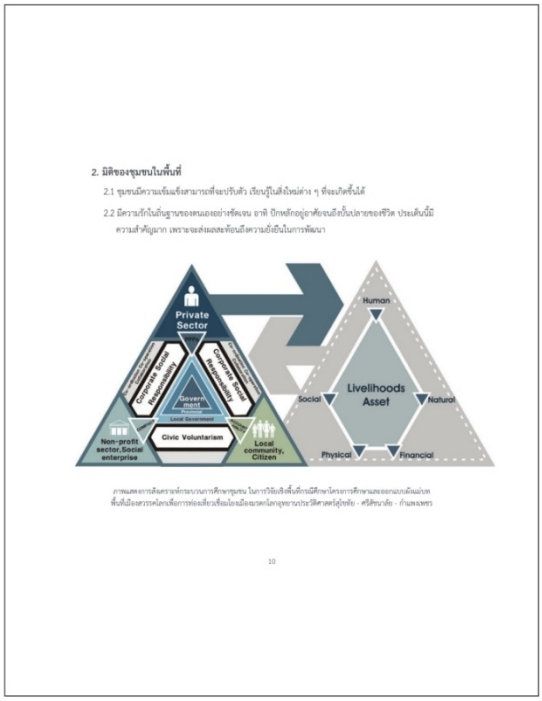

2. มิติของชุมชนในพื้นที่

2.1 ชุมชนมีความเข้มแข็งสามารถที่จะปรับตัว เรียนรู้ในสิ่งใหม่ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นได้

2.2 มีความรักในถิ่นฐานของตนเองอย่างชัดเจน อาทิ ปักหลักอยู่อาศัยจนถึงบั้นปลายของชีวิต ประเด็นนี้มีความสำคัญมาก เพราะจะส่งผลสะท้อนถึงความยั่งยืนในการพัฒนา

ภาพแสดงการสังเคราะห์กระบวนการศึกษาชุมชน ในการวิจัยเชิงพื้นที่กรณีศึกษาโครงการศึกษาและออกแบบผังแม่บทพื้นที่เมืองสวรรคโลกเพื่อการท่องเที่ยวเชื่อมโยงเมืองมรดกโลกอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร

10

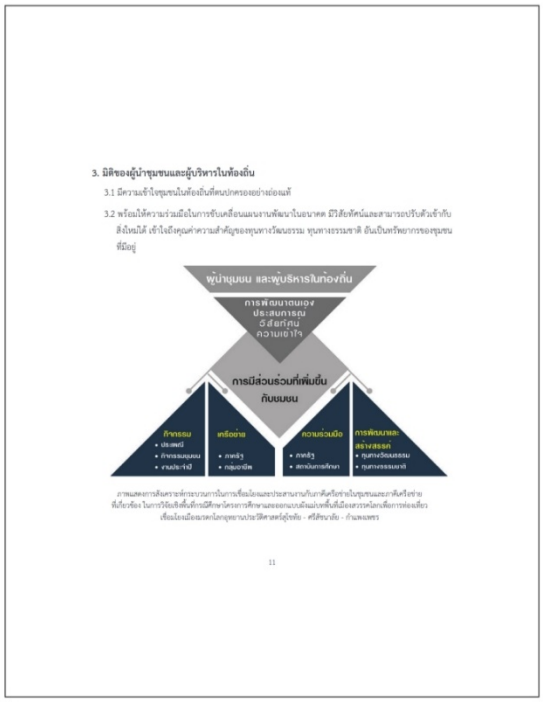

3. มิติของผู้นำชุมชนและผู้บริหารในท้องถิ่น

3.1 มีความเข้าใจชุมชนในท้องถิ่นที่ดนปกครองอย่างถ่องแท้

3.2 พร้อมให้ความร่วมมือในการขับเคลื่อนแผนงานพัฒนาในอนาคต มีวิสัยทัศน์และสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งใหม่ได้ เข้าใจถึงคุณค่าความสำคัญของชุมชนทางวัฒนธรรม ทุนทางธรรมชาติ อันเป็นทรัพยากรของชุมชนที่มีอยู่

ภาพแสดงการสังเคราะห์กระบวนการในการเชื่อมโยงและประสานงานกับภาคีเครือข่ายในชุมชนและภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ในการวิจัยเชิงพื้นที่กรณีศึกษาโครงการศึกษาและออกแบบผังแม่บทพื้นที่เมืองสวรรคโลกเพื่อการท่องเที่ยวเชื่อมโยงเมืองมรดกโลกอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร

11

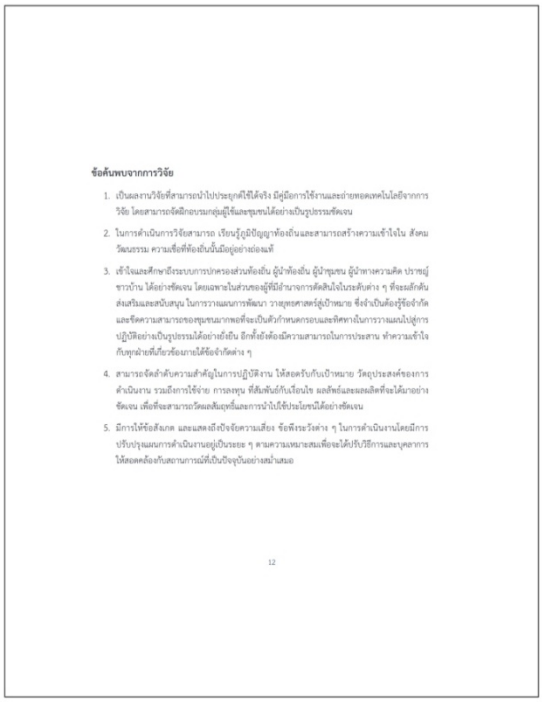

ข้อค้นพบจากการวิจัย

1. เป็นผลงานวิจัยที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง มีคู่มือการใช้งานและอ่ายหอคเทคโนโลยีจากการวิจัย โดยสามารถจัดฝึกอบรมกลุ่มผู้ใช้และชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน
2. ในการดำเนินการวิจัยสามารถ เรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและสามารถสร้างความเข้าใจใน สังคมวัฒนธรรม ความเชื่อที่ท้องถิ่นนั้นมีอยู่อย่างถ่องแท้
3. เข้าใจและศึกษาถึงระบบการปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ผู้นำทางความคิด ปราชญ์ชาวบ้าน ได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะในส่วนของผู้ที่มีอำนาจการตัดสินใจในระดับต่าง ๆ ที่จะผลักดันส่งเสริมและสนับสนุน ในการวางแผนการพัฒนา วางยุทธศาสตร์สู่เป้าหมาย ซึ่งจำเป็นต้องรู้ขีดจำกัดและขีดความสามารถของชุมชนมากพอที่จะเป็นตัวกำหนดกรอบและทิศทางในการวางแผนไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมได้อย่างยั่งยืน อีกทั้งยังต้องมีความสามารถในการประสาน ทำความเข้าใจกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมาได้ขีดจำกัดต่าง ๆ
4. สามารถจัดลำดับความสำคัญในการปฏิบัติงาน ให้สอดรับกับเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน รวมถึงการใช้จ่าย การลงทุน ที่สัมพันธ์กับเงื่อนไข ผลลัพธ์และผลผลิตที่จะได้มาอย่างชัดเจน เพื่อที่จะสามารถวัดผลสัมฤทธิ์และการนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างชัดเจน
5. มีการให้ข้อสังเกต และแสดงถึงปัจจัยความเสี่ยง ข้อพึงระวังต่าง ๆ ในการดำเนินงานโดยมีการปรับปรุงแผนการดำเนินงานอยู่เป็นระยะ ๆ ตามความเหมาะสมเพื่อจะได้รับวิธีการและบุคลากรให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เป็นปัจจุบันอย่างสม่ำเสมอ

12

ตัวอย่าง รูปแบบและเนื้อหา คู่มือ ชุดความรู้ การพัฒนาเมืองที่ยั่งยืนโดยใช้การท่องเที่ยวชุมชนเป็นฐาน

2) หนังสือ : สถาปัตยกรรมไม้หมายเมืองสวรรคโลก

ปกนอก

ปกใน

ภาพที่ 66 หนังสือ : สถาปัตยกรรมไม้หมายเมืองสวรรคโลก

ตัวอย่าง รูปแบบและเนื้อหา หนังสือ : สถาปัตยกรรมไม้หมายเมืองสวรรคโลก

ตัวอย่าง รูปแบบและเนื้อหา หนังสือ : สถาปัตยกรรมไม้หมายเมืองสวรรคโลก

3) หนังสือ : Rediscovered Heritage Of Sawankhalok’s Wooden Architecture

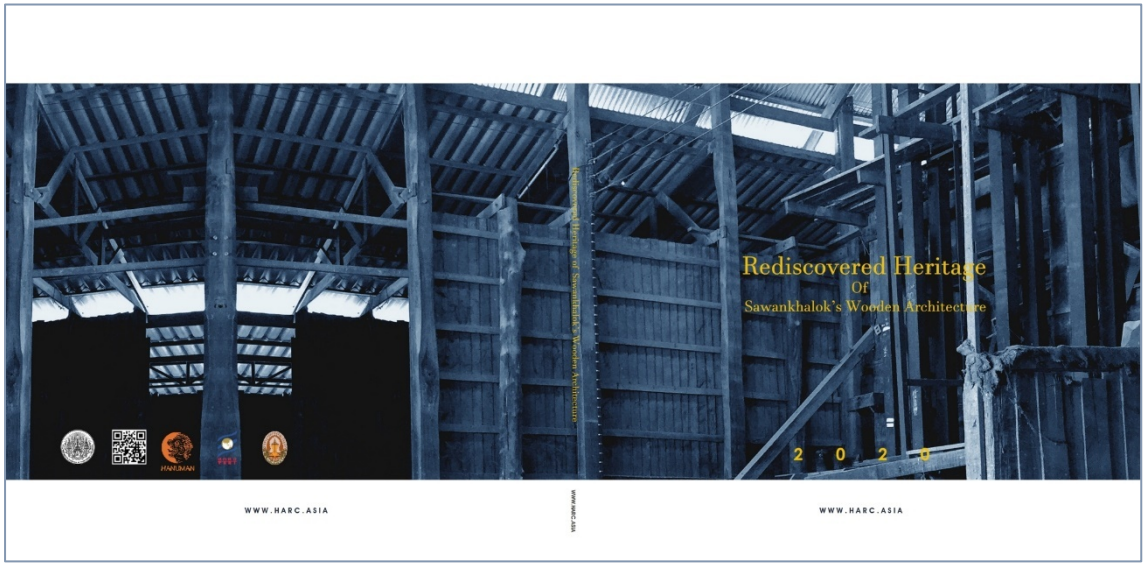

ปกนอก

ปกใน

ภาพที่ 67 หนังสือ : Rediscovered Heritage Of Sawankhalok’s Wooden Architecture

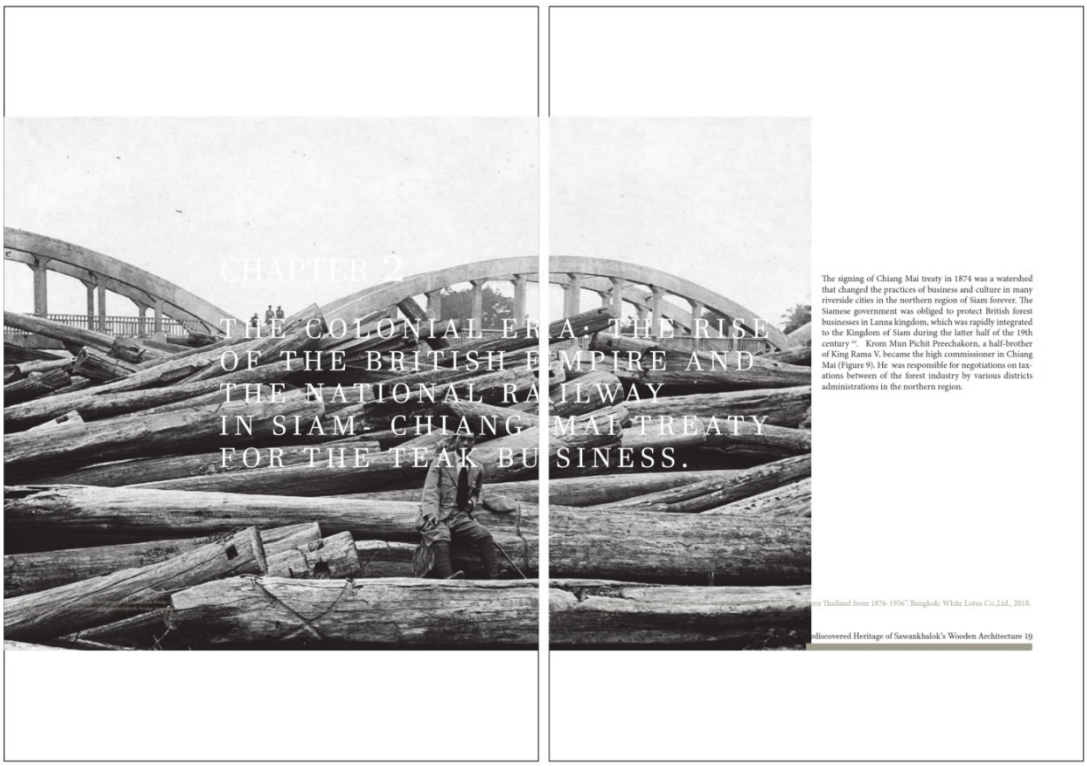

CHAPTER 2

THE COLONIAL ERA: THE RISE OF THE BRITISH EMPIRE AND THE NATIONAL RAILWAY IN SIAM- CHIANG MAI TREATY FOR THE TEAK BUSINESS.

The signing of Chiang Mai treaty in 1874 was a watershed that changed the practices of business and culture in many riverside cities in the northern region of Siam forever. The Siamese government was obliged to protect British forest businesses in Lanna kingdom, which was rapidly integrated to the Kingdom of Siam during the latter half of the 19th century [41]. Krom Mun Pichit Preechakorn, a half-brother of King Rama V, became the high commissioner in Chiang Mai (Figure 9). He was responsible for negotiations on taxations between of the forest industry by various districts administrations in the northern region.

Rediscovered Heritage of Sawankhalok's Wooden Architecture 19

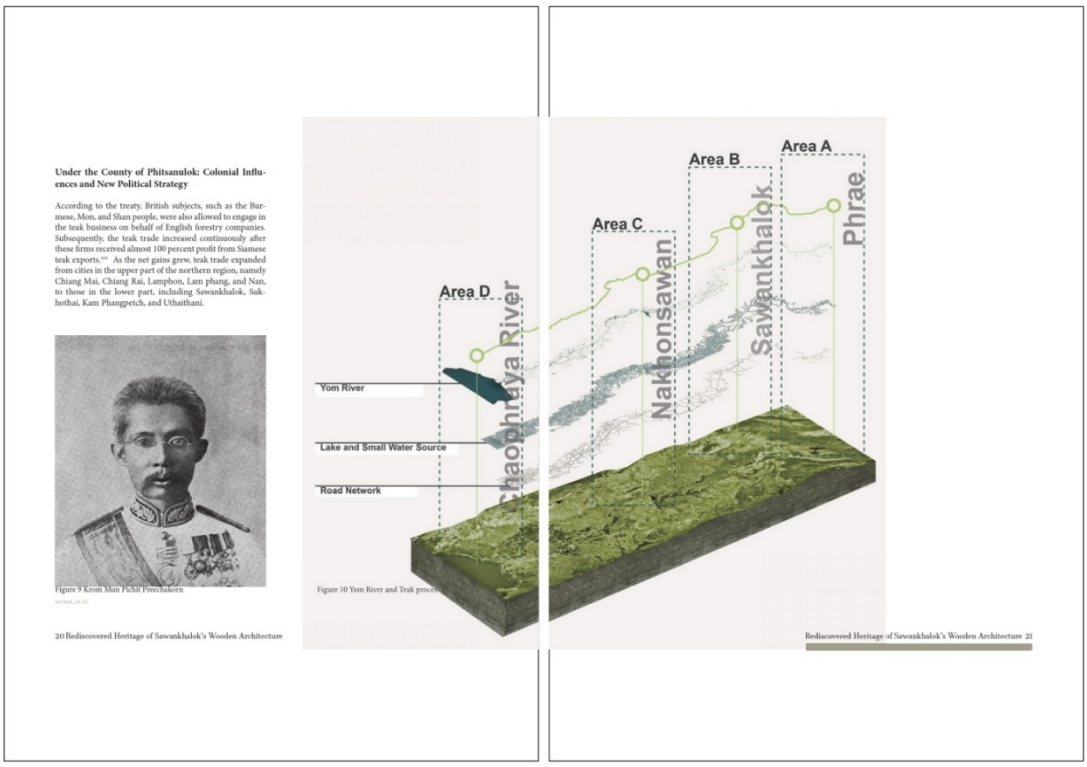

Under the County of Phitsanulok: Colonial Influences and New Political Strategy

According to the treaty, British subjects, such as the Burmese, Mon, and Shan people, were also allowed to engage in the teak business on behalf of English forestry companies. Subsequently, the teak trade increased continuously after these firms received almost 100 percent profit from Siamese teak exports.[44] As the net gains grew, teak trade expanded from cities in the upper part of the northern region, namely Chiang Mai, Chiang Rai, Lamphon, Lam phang, and Nan, to those in the lower part, including Sawankhalok, Sukhothai, Kam Phanggpetch, and Uthaithani.

Figure 9 Krom Mun Pichit Preechakorn

20 Rediscovered Heritage of Sawankhalok's Wooden Architecture

Figure 10 Yom River and Teak proce

Rediscovered Heritage of Sawankhalok's Wooden Architecture 21

ตัวอย่าง รูปแบบและเนื้อหา

หนังสือ : Rediscovered Heritage Of Sawankhalok's Wooden Architecture

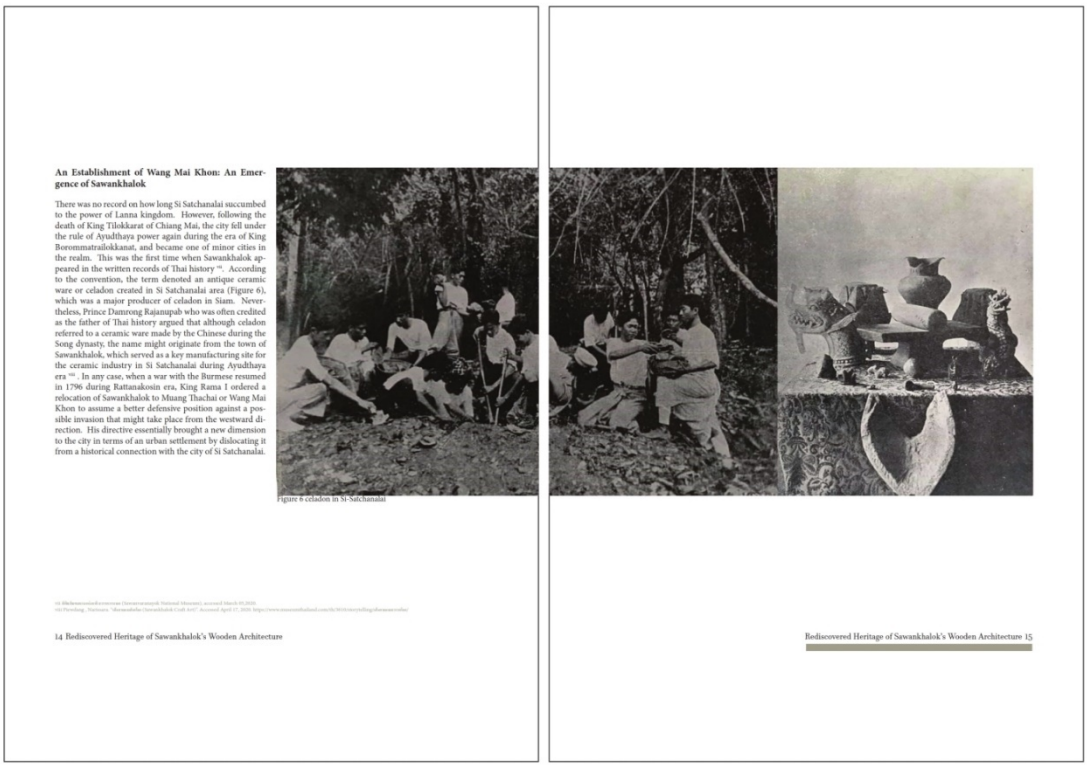

An Establishment of Wang Mai Khon: An Emergence of Sawankhalok

There was no record on how long Si Satchanalai succumbed to the power of Lanna kingdom. However, following the death of King Tilokkarat of Chiang Mai, the city fell under the rule of Ayudthaya power again during the era of King Borommatrailokkanat, and became one of minor cities in the realm. This was the first time when Sawankhalok appeared in the written records of Thai history [98]. According to the convention, the term denoted an antique ceramic ware or celadon created in Si Satchanalai area (Figure 6), which was a major producer of celadon in Siam. Nevertheless, Prince Damrong Rajanupab who was often credited as the father of Thai history argued that although celadon referred to a ceramic ware made by the Chinese during the Song dynasty, the name might originate from the town of Sawankhalok, which served as a key manufacturing site for the ceramic industry in Si Satchanalai during Ayudthaya era [99] . In any case, when a war with the Burmese resumed in 1796 during Rattanakosin era, King Rama I ordered a relocation of Sawankhalok to Muang Thachai or Wang Mai Khon to assume a better defensive position against a possible invasion that might take place from the westward direction. His directive essentially brought a new dimension to the city in terms of an urban settlement by dislocating it from a historical connection with the city of Si Satchanalai.

Figure 6 celadon in Si-Satchanalai

98 **สังคโลกและเครื่องถ้วยเวียงกาลพฤกษ์** (Sawankhalok and Celadon Museum), accessed March 10,2020.
99 Prasong , Nattawa "Sawankhalok (Sawankhalok Craft Art)" Accessed April 17, 2020. https://www.museumthailand.com/th/3010/storytelling/sawanwarolan/

Under the County of Phitsanulok: Colonial Influences and New Political Strategy

During the late-18th century, Western colonialism in Southeast Asia was on the rise, marked by expansions of the British, French, and Dutch empires in the region. While Siam did not succumb to the fate of a direct colonial rule like the neighboring states (Figure 7), the kingdom was struggling to maintain its independence from the Western encroachments. As a result of the Bowring treaty in 1855 [a], Siam yielded to the demands for opening its market to free trade with foreigners along with granting extraterritorial rights for the British subjects in the kingdom.[b] The treaty was soon followed by similar agreements with other major Western countries. In order to deal with such disadvantageous encounters with the West that might end in a downfall of the royal absolutist regime in Bangkok, the Siamese ruling elites led by King Rama V decided to strengthen their grips on power by eliminating a traditional practice of allowing the provincial gentry to run towns and cities. Mimicking the strategy employed by the British colonial rules in Burma and Malaysia [c], a new system was installed in 1897, reorganizing the administrative hierarchy of the kingdom into three categories: the central government (national level), county government (regional level), and district government (local level). The provincial nobilities were replaced by officials from Bangkok, nominated and trusted by the sovereign, to govern each county and to report directly to a newly reformed Ministry of Interior [100]. Consequently, Sawankhalok was placed under the jurisdiction of Phitsanulok county, of which administrative center dwelled on the eastward direction from the town (Figure 8).

Figure 7 British naval forces entering the harbor of Rangoon in May 1824 [a]

a) Horse "Battle of Rangoon" Painting 19th century. Wikipedia. Accessed April 4,2020. https://en.wikipedia.org/wiki/British_ship_in_Burmese%26%28%29_waters.jpg
b) The Editors of Encyclopædia Britannica. "Bowring Treaty". Accessed April 10,2020. https://www.britannica.com/event/Bowring-Treaty
c) "Bowring Treaty". Accessed April 20, 2020. https://en.wikipedia.org/wiki/Bowring_Treaty
d) "Bowring Treaty (Country Trade)". Wikipedia. Last modified March 2, 2020. https://th.wikipedia.org/wiki/สนธิสัญญาบาวริง
100 "Amend the commercial treaties with the Kingdom of Siam and the Malay States." Accessed April 20, 2020. https://www.jstor.org/stable/1507154

Sawankhalok District: Life in the Late 19th Century

Historical records provided crucial details on the daily life of people not only in Phitsanulok county, but also in the town of Sawankhalok [101]. In 1874, the county contained an overall population of 50,709 , whereas Sawankhalok with its 19,367 residents assumed the second lowest rank in the county. The reason for such a relatively low population in Sawankhalok could be attributed to the consequences of internal unrests in combination with unpredictable political strategy. In any case, owing to its fertile soils, the majority of the town people earned their living by making agricultural products, such as sugarcane, tobacco, cotton, lotus, bamboo etc. While some inhabitants survived by gathering food from natural resource, the averaged living condition in Phitsanulok appeared to be adequately hygienic. Be that as it may, although the county seemed to be well managed, government officials prefers to stay in raft houses instead of lodging on land, due to the nature of their jobs that required frequent travels, which largely occurred through a riverine transportation.

Figure 8 Phitsanulok County

101 Thai Government Gazette. "Ratchakitcha หนังสือแจ้งความของเสนาบดีกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดตั้งมณฑลพิษณุโลก" Vol. 1. Accessed March 19, 2020. http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2440/A/129.PDF

ตัวอย่าง รูปแบบและเนื้อหา

หนังสือ : Rediscovered Heritage Of Sawankhalok’s Wooden Architecture

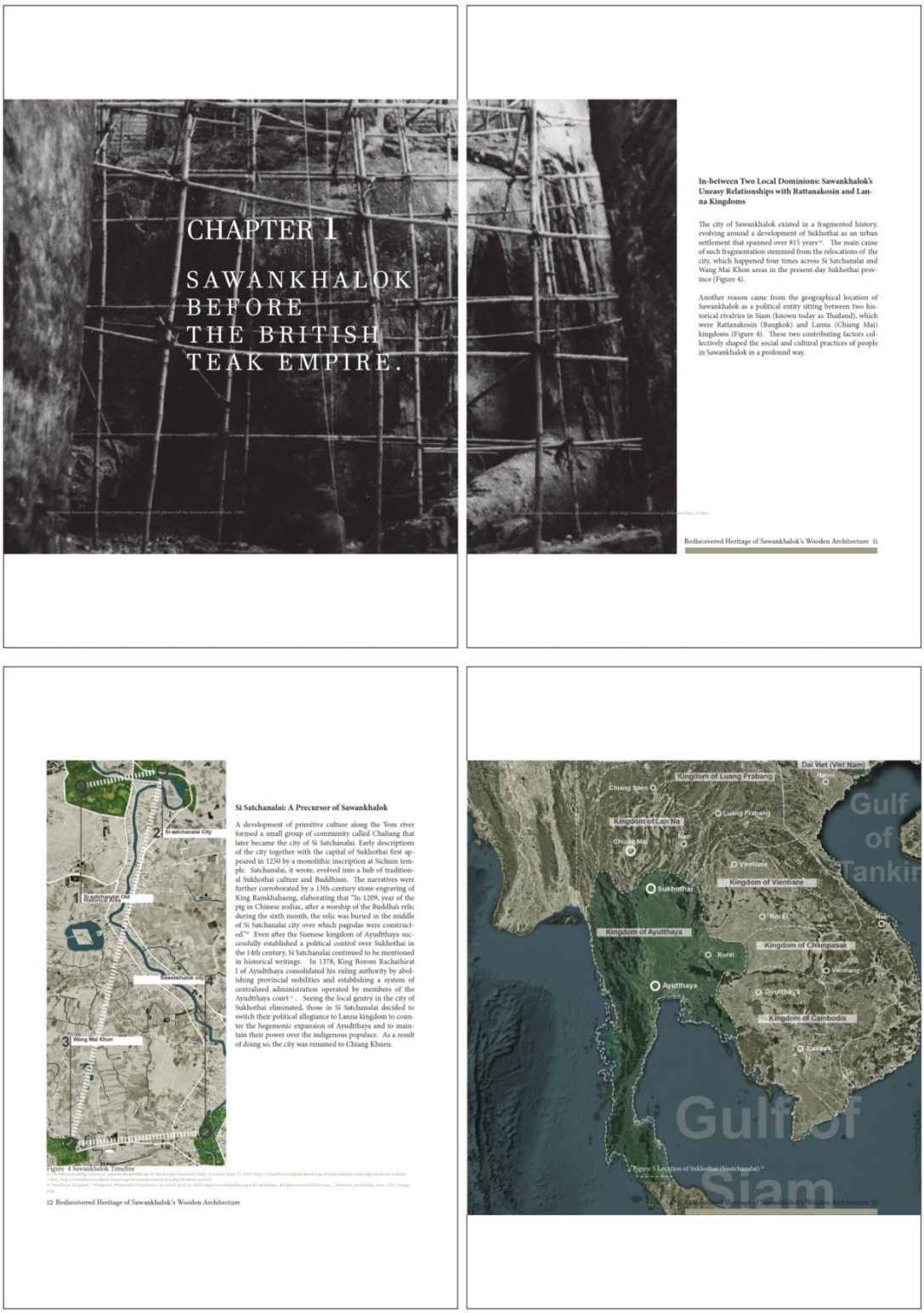

CHAPTER 1

SAWANKHALOK BEFORE THE BRITISH TEAK EMPIRE.

In-between Two Local Dominions: Sawankhalok's Uneasy Relationships with Rattanakosin and Lan-na Kingdoms

The city of Sawankhalok existed in a fragmented history, evolving around a development of Sukhothai as an urban settlement that spanned over 815 years[6]. The main cause of such fragmentation stemmed from the relocations of the city, which happened four times across Si Satchanalai and Wang Mai Khon areas in the present-day Sukhothai province (Figure 4).

Another reason came from the geographical location of Sawankhalok as a political entity sitting between two historical rivalries in Siam (known today as Thailand), which were Rattanakosin (Bangkok) and Lanna (Chiang Mai) kingdoms (Figure 4). These two contributing factors collectively shaped the social and cultural practices of people in Sawankhalok in a profound way.

Rediscovered Heritage of Sawankhalok's Wooden Architecture 11

Si Satchanalai: A Precursor of Sawankhalok

A development of primitive culture along the Yom river formed a small group of community called Chaliang that later became the city of Si Satchanalai. Early descriptions of the city together with the capital of Sukhothai first appeared in 1250 by a monolithic inscription at Sichum temple. Satchanalai, it wrote, evolved into a hub of traditional Sukhothai culture and Buddhism. The narratives were further corroborated by a 13th-century stone engraving of King Ramkhahaeng, elaborating that "In 1209, year of the pig in Chinese zodiac, after a worship of the Buddha's relic during the sixth month, the relic was buried in the middle of Si Satchanalai city over which pagodas were constructed."[7] Even after the Siamese kingdom of Ayudtthaya successfully established a political control over Sukhothai in the 14th century, Si Satchanalai continued to be mentioned in historical writings. In 1378, King Borom Rachathirat I of Ayudtthaya consolidated his ruling authority by abolishing provincial nobilities and establishing a system of centralized administration operated by members of the Ayudtthaya court [8]. Seeing the local gentry in the city of Sukhothai eliminated, those in Si Satchanalai decided to switch their political allegiance to Lanna kingdom to counter the hegemonic expansion of Ayudtthaya and to maintain their power over the indigenous populace. As a result of doing so, the city was renamed to Chiang Khuen.

Figure 4 Sawankhalok Timeline

12 Rediscovered Heritage of Sawankhalok's Wooden Architecture

Figure 5 Location of Sukhothai (Sisatchanalai) [9]

Rediscovered Heritage of Sawankhalok's Wooden Architecture 13

ตัวอย่าง รูปแบบและเนื้อหา

หนังสือ : Rediscovered Heritage Of Sawankhalok's Wooden Architecture

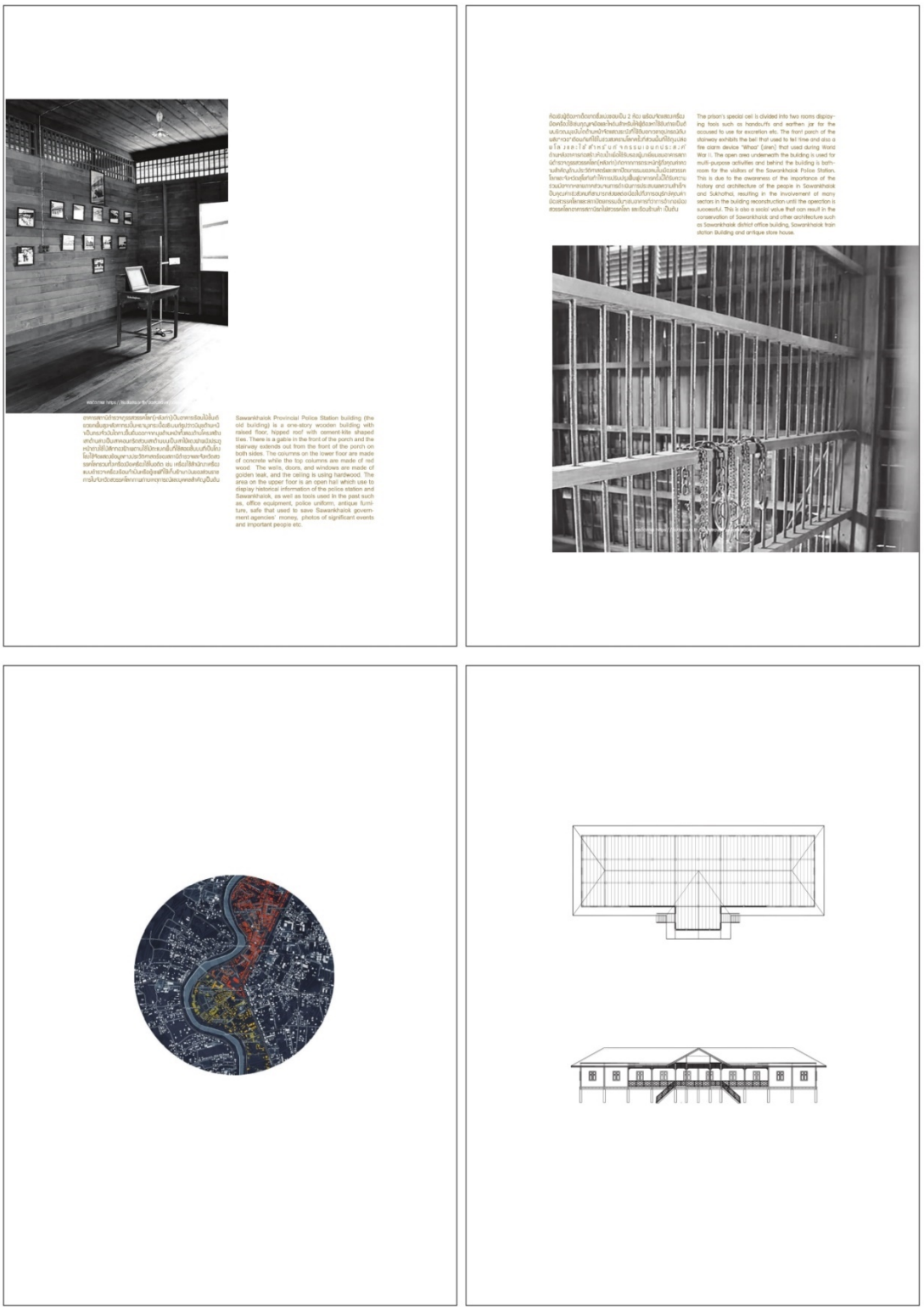

ตัวอย่าง รูปแบบและเนื้อหา

หนังสือ : Rediscovered Heritage Of Sawankhalok’s Wooden Architecture

4.1.2 ผลการศึกษาและออกแบบผังเชื่อมโยงในพื้นที่โครงการ

จากการทำฐานข้อมูลพื้นฐานเดิมของชุมชน ทั้งการศึกษาจากภาคเอกชนและหน่วยงานของรัฐ เมืองสวรรคโลกยังขาดความชัดเจนในเรื่องขอบเขตด้านกายภาพในลักษณะขององค์ประกอบเมืองและย่านชุมชน ที่ชัดเจน ทำให้ขาดแนวทางและกรอบพื้นที่ในการพัฒนา สำหรับใช้เป็นมาตรฐานการปรับปรุงพื้นที่เฉพาะ ทางทีมวิจัยได้นำเสนอ กำหนดขอบเขตพื้นที่ย่านในชุมชนเมืองสวรรคโลกตามความสำคัญในด้านกายภาพ สังคมและเศรษฐกิจ และพื้นที่เชื่อมโยงโดยรอบให้มีความชัดเจนในเชิงพื้นที่ โดยมีการศึกษาและออกแบบสนับสนุนความเป็นย่านเพิ่มเติมตามการแบ่งเป็นเขตพื้นที่ (Zoning) โดยจัดวางผังเชื่อมโยงทางประวัติศาสตร์ สังคม ตำแหน่งอาคารและย่านสำคัญของเมือง เพื่อหาการเชื่อมโยงภายในเมืองและระหว่างเมืองโดยรอบ สัมพันธ์กับผลการศึกษาเสนอแนะพื้นที่หรือสถานที่ที่มีคุณค่าแหล่งใหม่ เช่นอาคารเรือนไม้ อาคารด้านพาณิชยกรรมขนาดใหญ่เรือนไม้ อาคารราชการเรือนไม้ที่สอดคล้องด้านประวัติศาสตร์และเรื่องราวในอดีต โดยมุ่งเน้นพื้นที่ที่สามารถขับเคลื่อนโดยชุมชนเอง ในภาคของเอกชนจะเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาเมืองที่ยั่งยืนในอนาคตได้

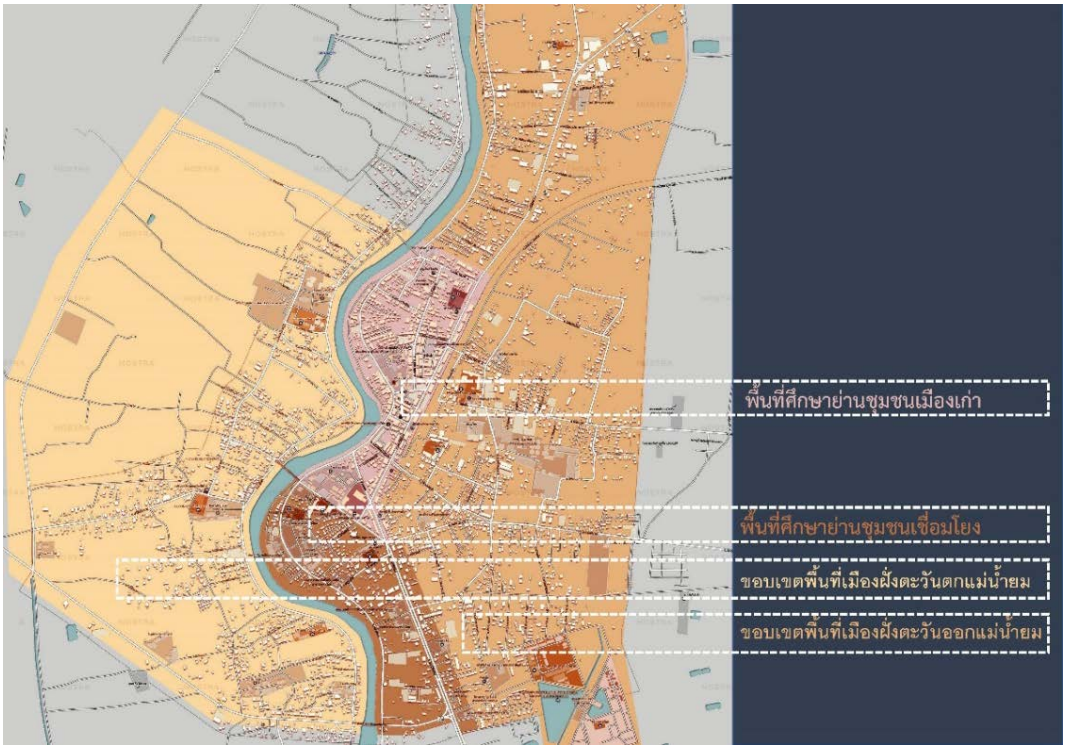

ภาพที่ 68 ผังแนวคิดในการแบ่งพื้นที่เขตย่านสำคัญในเมืองสวรรคโลก

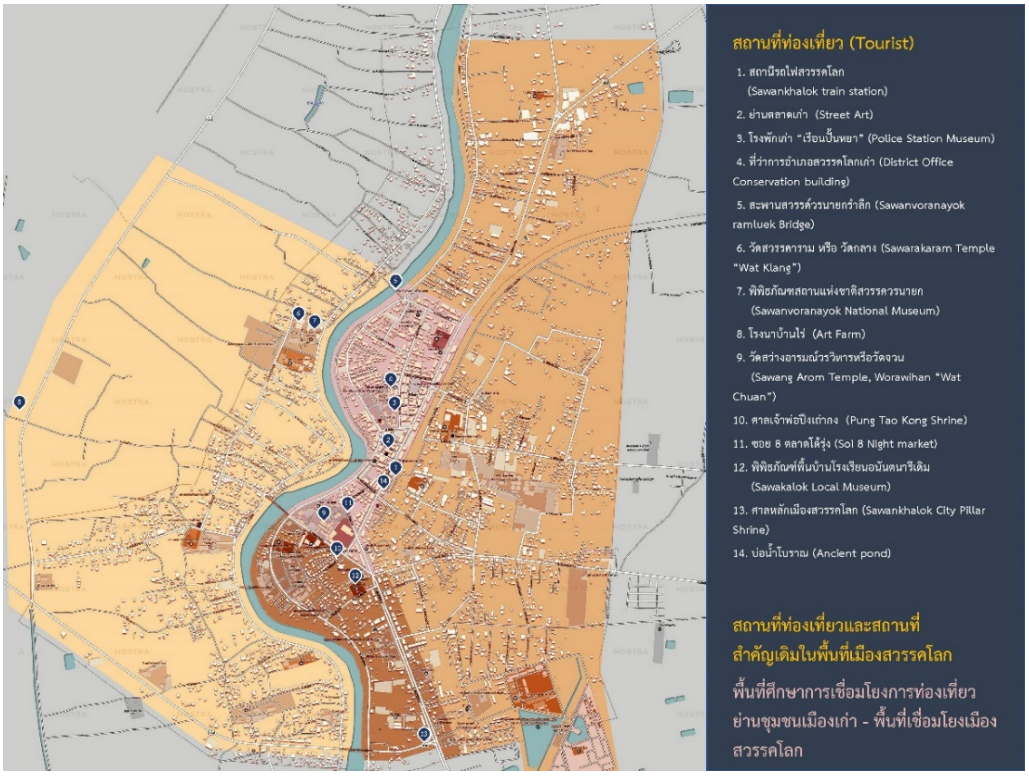

ภาพที่ 69 ผังแสดงตำแหน่งสถานที่ท่องเที่ยวและสถานที่สำคัญในเมืองสวรรคโลก

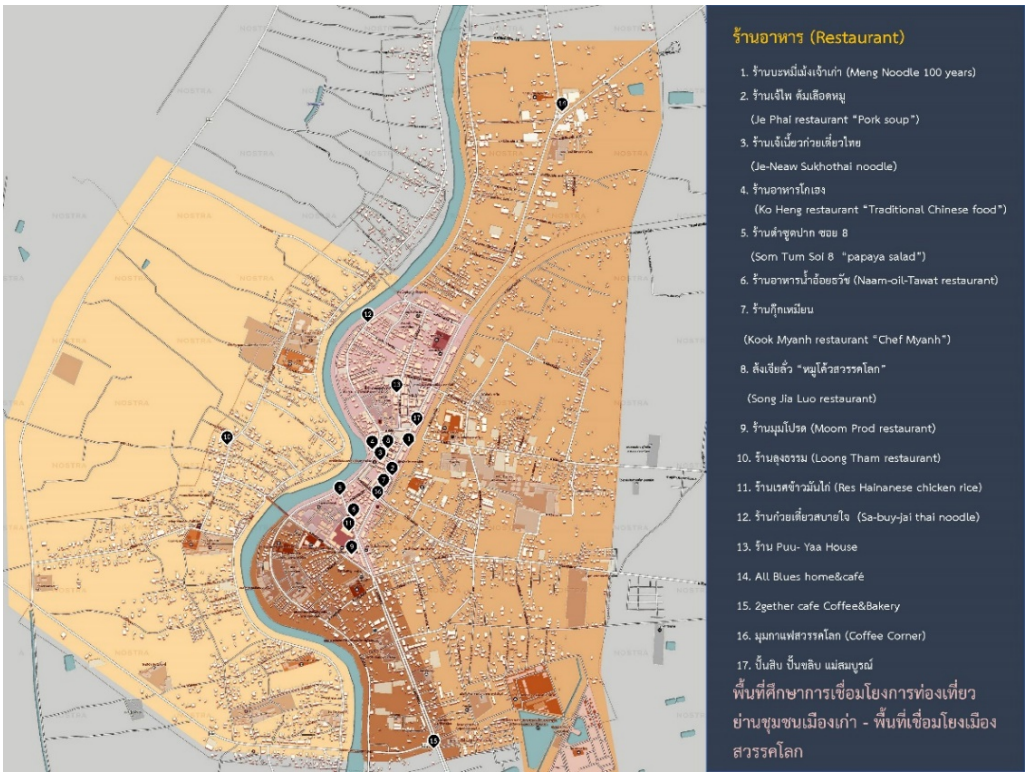

ภาพที่ 70 ภาพผังแสดงตำแหน่งร้านอาหารในเมืองสวรรคโลก

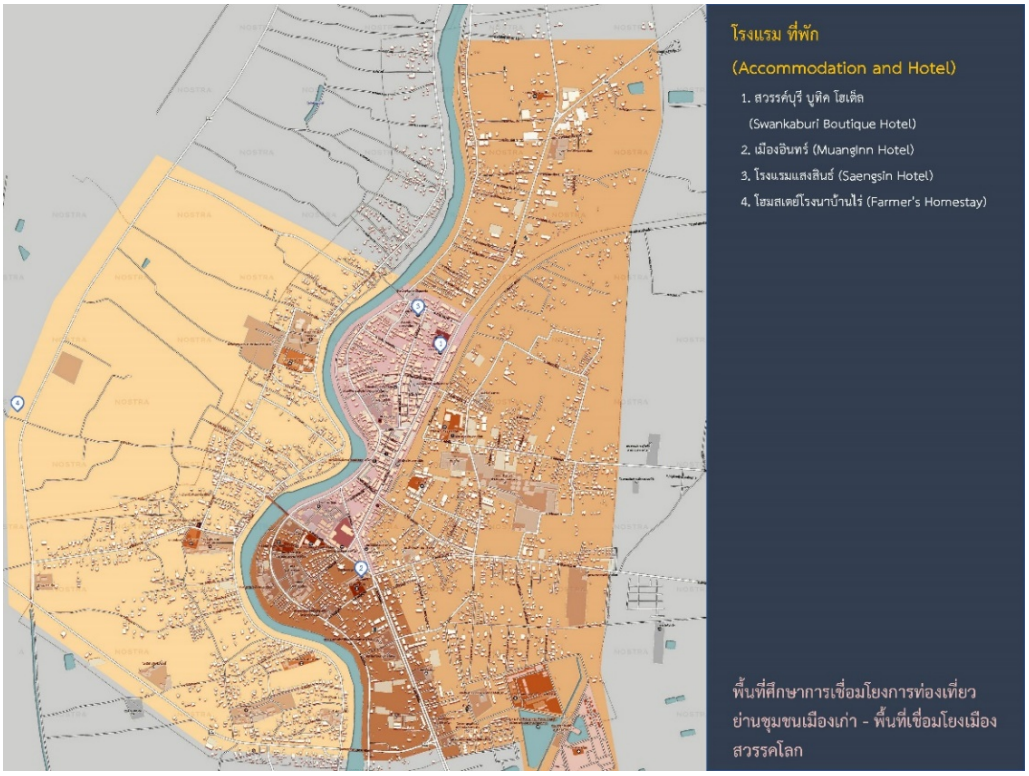

ภาพที่ 71 ผังแสดงตำแหน่งโรงแรม ที่พักในเมืองสวรรคโลก

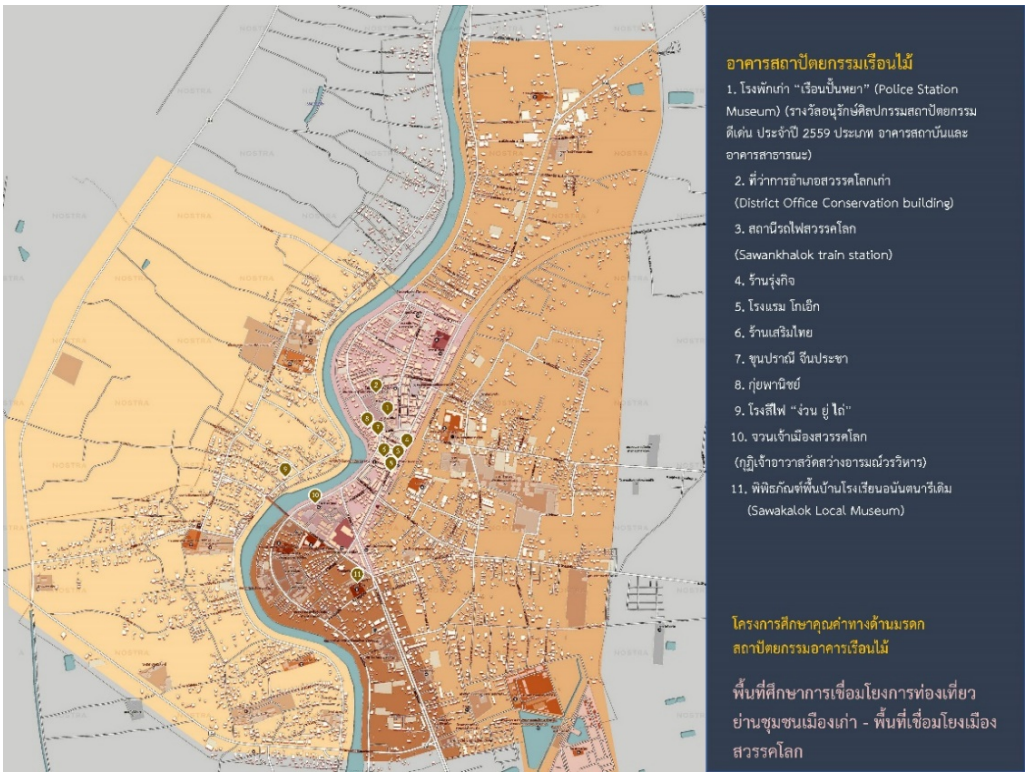

ภาพที่ 72 ผังแสดงตำแหน่งอาคารสถาปัตยกรรมไม้ ที่มีความสำคัญในเมืองสวรรคโลก

ภาพที่ 73 ผังแนวคิดการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวในเมืองสวรรคโลก โดยการสัญจรทางเท้า

ภาพที่ 74 ผังแนวคิดการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวในเมืองสวรรคโลก โดยการสัญจรทางจักรยาน

ภาพที่ 75 ผังแสดงการศึกษาการเชื่อมโยงสถานที่และความสำคัญของพื้นที่ในระดับย่าน

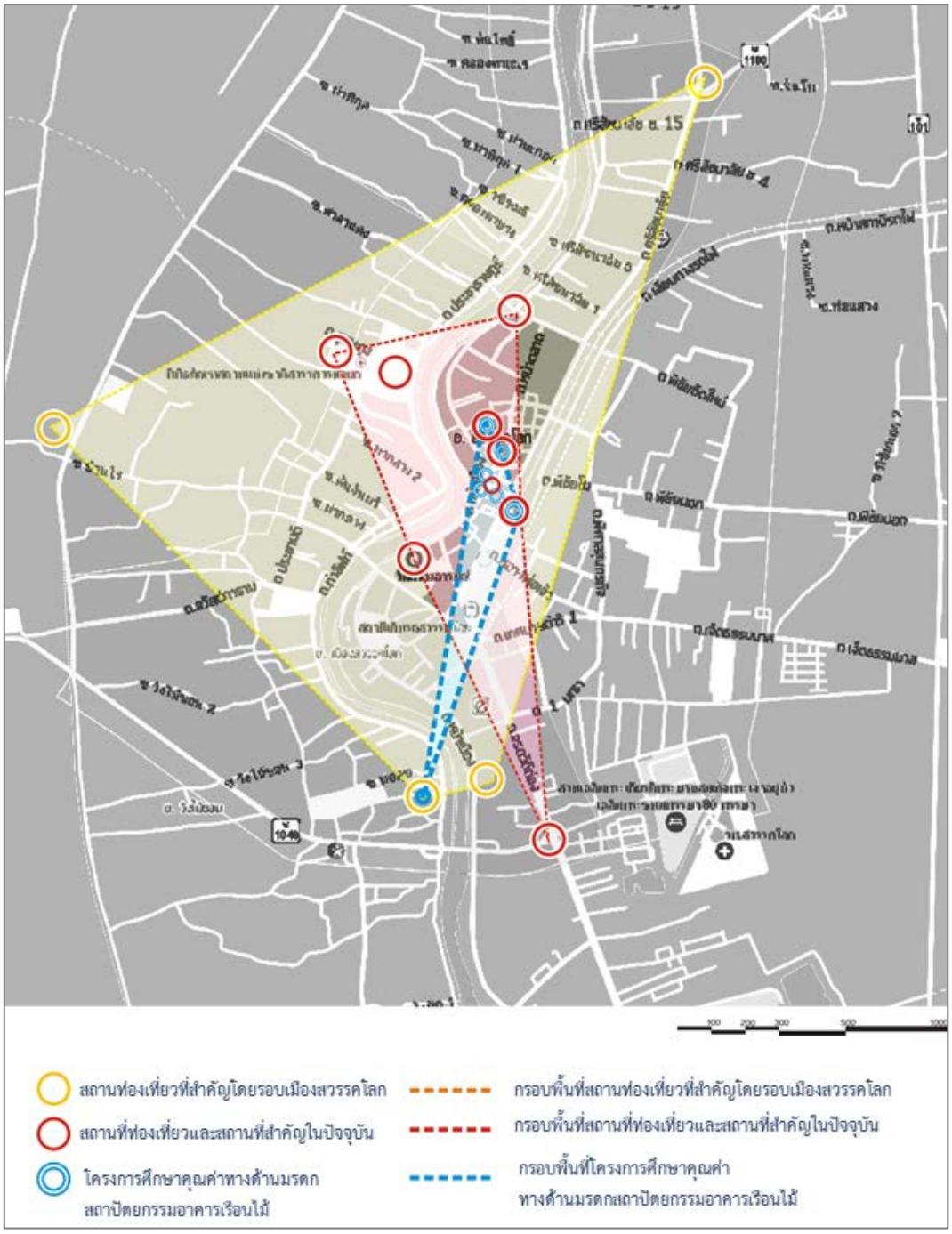

ภาพที่ 76 ผังแสดง การศึกษาการเชื่อมโยงสถานที่และความสำคัญของพื้นที่โดยรอบ

ภาพที่ 77 ผังแสดง การศึกษาการเชื่อมโยงของย่านชุมชนเมืองสวรรคโลกกับพื้นที่เมืองโดยรอบ

ภาพที่ 78 ผังเชื่อมโยงการท่องเที่ยวชุมชนเมืองสวรรคโลกกับพื้นที่เมืองโดยรอบ

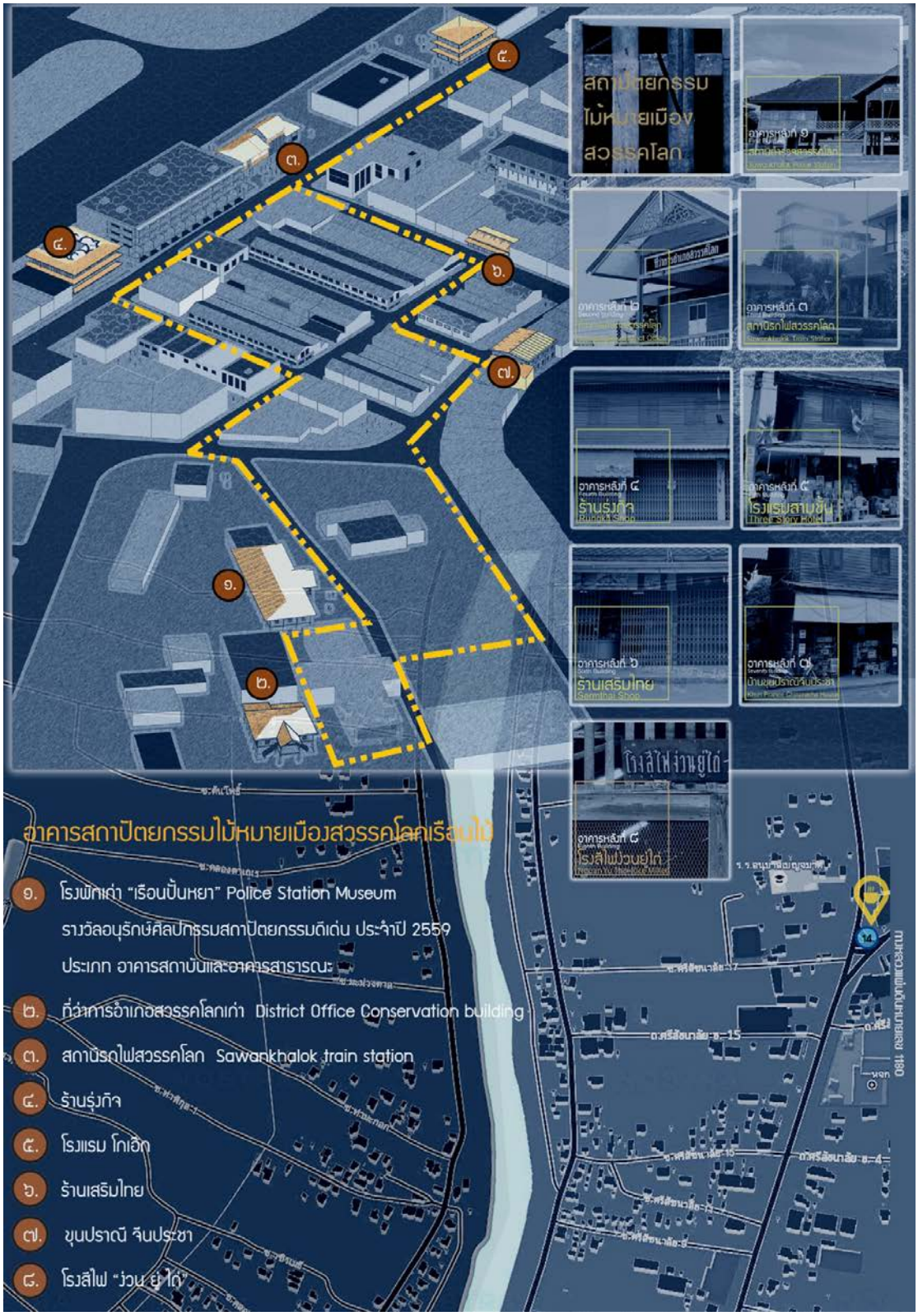

ภาพที่ 79 ผังเส้นทางการท่องเที่ยวอาคารสถาปัตยกรรมไม้หมายเมือง ชุมชนเมืองสวรรคโลก

ภาพที่ 80 ผังเส้นทางการท่องเที่ยวเชื่อมโยงชุมชนโดยการสัญจรทางเท้าและจักรยาน

4.1.3 แนวทางการกำหนดอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ (Identity & Character)

1) การออกแบบเอกลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่

แนวทางการศึกษาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและนำเสนอข้อมูลประกอบร่วมกับชุมชนเพื่อกำหนด อัตลักษณ์และเอกลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ (Identity & Character)

2) การออกแบบ สื่อสัญลักษณ์

นำเสนออัตลักษณ์และเอกลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ (Identity & Character) ผ่านออกแบบ สื่อสัญลักษณ์ตามอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ เช่น ป้าย ภูมิทัศน์ถนน สิ่งอำนวยความสะดวก เป็นต้น

งานศึกษาและออกแบบสื่อสัญลักษณ์ ที่บ่งบอกถึงอัตลักษณ์และเอกลักษณ์พื้นที่ (Identity & Character) ที่ได้ข้อมูลจากภาพถ่ายป้ายชื่อเมืองสวรรคโลกในอดีต คนจีนแต้จิ๋วเรียกเมืองสวรรคโลกว่า “ซ่ง เจี่ย ลั่ว” ซึ่ง เพี้ยนมาจาก "ซ้อง เจีย โล่" คำว่า ซ้อง หมายถึง ราชวงค์ซ้องของจีน ส่วนคำว่า เจียโล่ หมายถึง เครื่องสังคโลก รวมกันแปลว่า เครื่องปั่นดินเผาสมัยราชวงค์ซ้อง จากข้อมูลนี้ สะท้อนให้เห็นถึงบรรยากาศของเมืองสวรรคโลกได้เป็นอย่างดี จึงมีความเหมาะสมที่จะนำ “ซ่ง เจี่ย ลั่ว” มาพัฒนาใช้เป็นสื่อสัญลักษณ์ของเมือง

ภาพที่ 81 ภาพถ่ายป้ายเมืองสวรรคโลกในอดีต มีภาษาจีนกำกับ อ่านว่า ซ่ง เจี่ย ลั่ว

ภาพที่ 82 ตัวอย่างสื่อสัญลักษณ์ ที่บ่งบอกถึงอัตลักษณ์และเอกลักษณ์พื้นที่ (Identity & Character)

ภาพที่ 83 งานศึกษาและออกแบบสื่อสัญลักษณ์
ที่บ่งบอกถึง อัตลักษณ์และเอกลักษณ์พื้นที่ (Identity & Character)

4.2 กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา (Strategy)

4.2.1 แนวทางการออกแบบแผนที่ท่องเที่ยวชุมชนเมืองสวรรคโลกและพื้นที่เชื่อมโยง

จากกรณีศึกษาชุมชนเมืองสวรรคโลกเป็นพื้นที่จุดศูนย์กลางด้านการค้ามาก่อนในอดีตและเป็นพื้นที่การท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม แต่มีสื่อประชาสัมพันธ์ที่มีจำนวนไม่มาก ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการใช้ รายงานสืบเนื่องการประชุมสัมมนาวิชาการ (Proceedings) การนำเสนอรวบรวมข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยว ตลอดจนกิจกรรมวัฒนธรรม เป็นเสนอเรื่องราวที่น่าสนใจ แนะนำเส้นทางการเดินทาง ทั้งสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ สถานที่ ท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยม แหล่งธุรกิจการค้า ร้านอาหาร โดยคาดหวังถึงประโยชน์แก่ ชุมชนในการกระตุ้นเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและเป็นประโยชน์ต่อนักท่องเที่ยว ในการศึกษาเบื้องต้นได้จัดทำชุดแผนที่ชุมชนเป็น 3 ชุดตัวอย่าง ที่สามารถนำไปพัฒนารูปแบบบูรณาการให้เป็นชุดข้อมูลเดียวกันได้

ภาพที่ 84 แนวการออกแบบทางเลือกแผนที่สถานที่สำคัญและสถานที่ท่องเที่ยวในปัจจุบัน

4.2.2 เส้นทางท่องเที่ยวโดยรถไฟ โครงการนำร่องพื้นที่เชื่อมโยงเมืองมรดกโลก

แนวคิดการท่องเที่ยวโดยรถไฟ ซึ่งเป็นประวัติศาสตร์หน้าหนึ่งของเมืองสวรรคโลก ที่มีความสำคัญอันบ่งชี้ถึงความเจริญของเมืองในอดีต ทั้งยังเป็นนำความภาคภูมิใจในฐานะรถไฟเส้นทางพิเศษที่ รัชกาลที่ 5 ทรงโปรดเกล้าให้จัดสร้างขึ้น

แผนการท่องเที่ยวเมืองสวรรคโลกโดยรถไฟ ในช่วงวันหยุดเสาร์ - อาทิตย์ท่องเที่ยว 2 วัน 1 คืน มีความสอดคล้องกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่ชาวเมืองจัดขึ้น เป็นช่วงที่เมืองและชาวเมืองมีความพร้อมในการต้อนรับนักท่องเที่ยว และในช่วงนี้เองเมืองสวรรคโลกจะมีชีวิตชีวา เหมาะแก่การมาเยือนมากที่สุด

<u>รูปแบบที่ 1 : เส้นทางการท่องเที่ยวเชื่อมโยงอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย</u>

วันเสาร์

เวลา	รายละเอียด
10.50 - 18.00	เดินทางด้วย รถด่วน พิเศษ 3 กรุงเทพฯ - สวรรคโลก สอบถามข้อมูลการเดินทางโดยรถไฟที่สายด่วน โทร. 1690 (24 ชม.)
18.05	เดินทางถึงสถานีรถไฟสวรรคโลก - เดินเท้าจากสถานีรถไฟ แหล่งท่องเที่ยวกลางคืนแห่งใหม่ “Street Art Swankhalok night walk” ชื่นชมบรรยากาศย่านการค้าเก่า ลิ้มรสอาหารเฉพาะถิ่น และถ่ายเซลฟี่เป็นที่ระลึกกับงานศิลปะบนกำแพงอาคาร ผลงานศิลปินระดับอาเซียน - ไหว้พระวัดสว่างอารมณ์วรวิหาร (วัดจวน) เป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดวรวิหาร วัดเก่าแก่ อายุกว่า 200 ปี สมัยต้นรัตนโกสินทร์ ที่เจ้าเมือง บริจาคจวนสร้างขึ้น เป็นศิริมงคลแก่ชีวิต - เดินต่อไปตลาดโต้รุ่งซอย 8 แหล่งรวมของกินที่มีให้เลือกหลากหลาย - ใกล้กัน ไหว้ศาลเจ้าพ่อปึงเถ่ากง ขอพร ให้สมหวังดั่งปรารถนา - ในเมืองสวรรคโลก มีที่พักคุณภาพดี ราคาถูกให้เลือกมากมาย

วันอาทิตย์เช้า

เวลา	รายละเอียด
06.30 - 11.00	- เดินตลาดเช้าเทศบาลเมืองสวรรคโลก / ทำบุญตักบาตร - เดินชมเมือง สัมผัสบรรยาการเมืองสวรรคโลกยามเช้าผ่านที่ว่าการอำเภอ สถานีตำรวจ ชุมชนจีน - ศึกษาประวัติศาสตร์เมืองมรดกโลก ณ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสวรรควรนายก

วันอาทิตย์ช่วงบ่าย เส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงอุทยานประวัติศาสตร์ แบบ 2 ทางเลือก

รูปแบบที่ 1 เส้นทางที่ 1 การท่องเที่ยวเชื่อมโยงอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

11.00 - 12.00 หาของกินตลาดวัดตระพังทองหน้า อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย มีให้เลือกมากมาย

12.00 - 13.00 ก่อนเข้าอุทยานฯ ปูพื้นฐานด้วยการเข้าชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติรามคำแหง

13.00 - 16.00 เที่ยวชมอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

(อัตราค่าเข้าชม ชาวไทย 30 บาท ชาวต่างชาติ 150)

- สักการะพระบรมราชานุสาวรีย์พ่อขุนรามคำแหงมหาราช
- ปั่นจักรยานเยี่ยมชมอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย
- ปั่นต่อไป ออกจากอุทยานฯ ไม่ไกล ไหว้พระอาจนะวัดศรีชุม และวัดพระพายหลวง
- ก่อนกลับแวะ ชมสังคโลก ของขึ้นชื่อเมืองสุโขทัย ตามร้านดังรอบ ๆ อุทยาน

18.00 ใช้เวลาประมาณ 50 นาที จากสุโขทัย ถึง สถานีรถไฟสวรรคโลก

เดินทางกลับด้วยรถไฟ ขบวนรถด่วน พิเศษ 4 สวรรคโลก - กรุงเทพฯ (18.05 - 05.30)

รูปแบบที่ 1 เส้นทางที่ 2 การท่องเที่ยวเชื่อมโยงอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย

12.00 - 13.00 แวะทานมื้อเที่ยงและจิบกาแฟที่ทุ่งแม่ระวิง

13.00 - 14.00
- สักการะพระบรมราชานุสาวรีย์พระยาลิไท (หนองช้าง)
- ชมโบราณสถานเมืองเชลียง วัดพระศรีรัตนมหาธาตุราชวรวิหาร (วัดพระปรางค์)
- ไหว้พระศักดิ์สิทธิ์ ขอพรจากหลวงพ่อสองพี่น้อง

14.00 - 16.00 เที่ยวชมอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย

(อัตราค่าเข้าชม ชาวไทย 30 บาท ชาวต่างชาติ 150)

- สักการะพระบรมราชานุสาวรีย์พ่อขุนรามคำแหงมหาราช
- ปั่นจักรยานเยี่ยมชมอุทยานประวัติศรีสัชนาลัย
- ออกจากอุทยานฯ ไม่ไกล เยี่ยมชมศูนย์ศึกษาและอนุรักษ์เตาสังคโลก (เตาทุเรียงบ้านเกาะน้อย)
- ชมเครื่องสังคโลกและการสาธิต ร้านประเสริฐ แอนตีค บ้านเกาะน้อย
- ก่อนกลับแวะเยี่ยมชมวัฒนธรรมไทยพวนหาดเสี้ยว ณ “สาธรพิพิธภัณฑ์ผ้าทองคำ” หรือ ย่านวัฒนธรรมเงิน - ทองลายโบราณ บ้านท่าชัย

18.00 ใช้เวลาประมาณ 30 นาที จากท่าชัย ถึง สถานีรถไฟสวรรคโลก

เดินทางกลับด้วยรถไฟ ขบวนรถด่วน พิเศษ 4 สวรรคโลก - กรุงเทพฯ (18.05 - 05.30)

<u>รูปแบบที่ 2 การท่องเที่ยวมรดกวัฒนธรรม เมืองสวรรคโลก</u>

เวลา	รายละเอียด
วันเสาร์	วันเสาร์เดินทางจาก กทม. โดยรถไฟเช้า (รถด่วน พิเศษ 3 กรุงเทพฯ - ศิลาอาสน์) ถึง สวรรคโลกเย็น (18:00) เข้าที่พักเก็บของ เดินทางไปซอย 8 หาของกินเดินเล่น แล้วกลับเข้าที่พัก (โรงแรมที่ร่วมโครงการ)
วันอาทิตย์	
08:00	เช็คเอาท์ โรงแรม* ฝากกระเป๋าไว้ที่ โรงแรม > ไกด์มารับ ไปตลาดสดตักบาตร
08:30	เดินผ่านตลาดสดเทศบาล (ซื้อข้าวเหนียวหมูทอด)
08:45 - 09:45	เดิน street art
10:00 - 11:00	โรงพักเก่า “เรือนปั้นหยา” จัดแสดงเรื่องราวในอดีต ที่ว่าการอำเภอหลังเก่า จัดแสดง เรื่องราวของ ร.9 ครั้ง เยือนเมืองสวรรคโลก มีบริการจักรยาน ใต้ถุนที่ว่าการอำเภอหลังเก่า สามารถติดต่อได้ร้านกาแฟ
11:00	รับจักรยานออกเดินทาง
11.30	โรงสีไฟง่วนยู่ไถ่
12:00 - 13:00	ก๋วยเตี๋ยวเป็ด “ร้านวีระเป็ดพะโล้”
13:30 - 15:00	โรงนาบ้านไร่
15:15 - 16:00	พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสวรรควรนายกและวัดสวรรคาราม (วัดกลาง)
16:50	ผ่านสะพานสวรรค์วรนายกรำลึก
17:00 - 17:20	ร้านกาแฟ all blues home & cafe
17:30	แวะรับกระเป๋าที่โรงแรม ก่อนคืน จักรยาน ที่อำเภอ หรือ สถานีรถไฟ
18:00	เดินทางกลับด้วยรถไฟ (รถด่วน พิเศษ 4 สวรรคโลก - กรุงเทพฯ) ถึง กรุงเทพฯ ประมาณ ตี 4

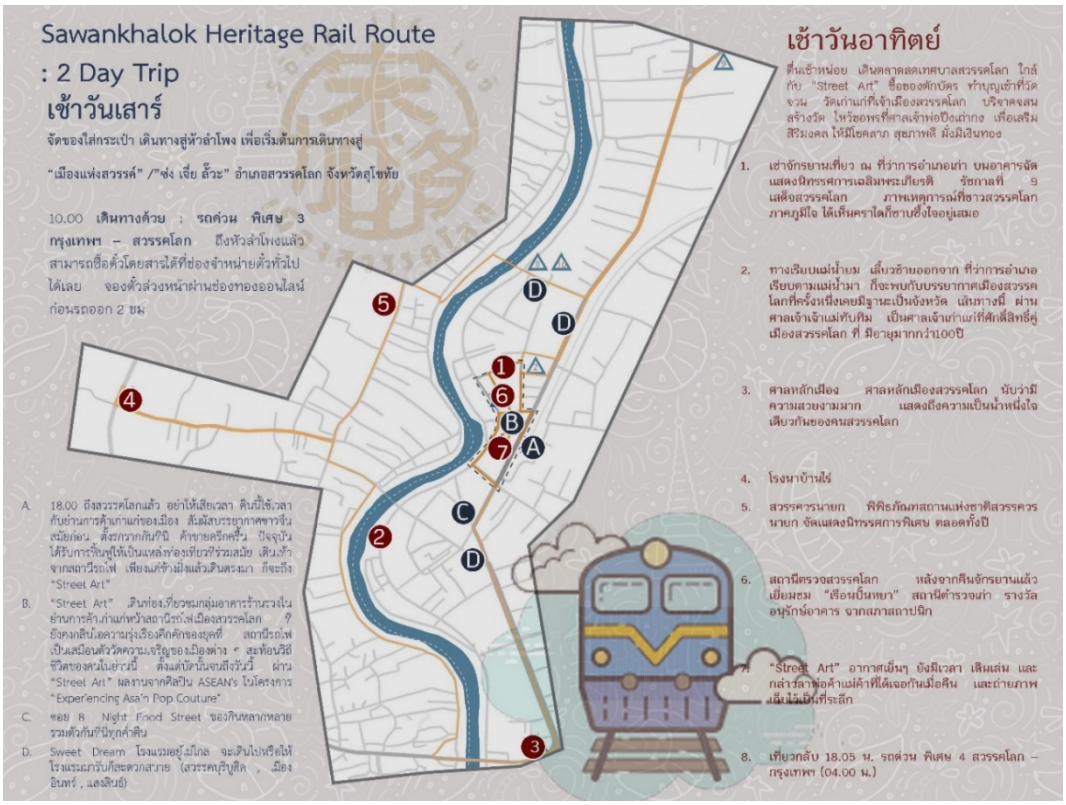

ภาพที่ 85 แนวการออกแบบทางเลือก แผนที่การส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยรถไฟ 2 วัน 1 คืน

4.3 การผลักดันผลงานสู่การใช้ประโยชน์

4.3.1 การเผยแพร่ในวารสารและเวทีวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ในสาขาสถาปัตยกรรม การออกแบบชุมชนเมือง การวางผังเมือง ตลอดจนสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

To cite this article: Surasak Kangkhao | (2020)

Community development and propulsion mechanism with the sustainability and co-creation : Sawankhalok master plan for tourism activities in world heritage areas of historical districts Sukhothai – Si Satchanalai and Kamphaeng Phet,

To link to this article : https://doi.org/10.1080/23311983.2020.1832307

ผลการนำเสนอ ในวารสารและเวทีวิชาการระดับชาติและนานาชาติ เป็นที่ยอมรับและให้เผยแพร่ผลงาน โดย Cogent Arts & Humanities ซึ่งเป็นวารสารการเข้าถึงแบบเปิดแบบที่ได้รับการตรวจสอบโดยสหสาขาวิชาชีพชั้นนำ เผยแพร่งานวิจัยในสาขาศิลปะและมนุษยศาสตร์ เป็นส่วนหนึ่งของ Taylor & Francis / Routledge วารสารนี้มีภารกิจในการทำให้งานวิจัยและความรู้สามารถเข้าถึงได้สำหรับทุกคน ผู้เขียนจึงได้รับประโยชน์การเข้าถึงของผู้อ่านที่สูง ขอบเขตกว้าง ๆ ของวารสารช่วยให้นักวิจัยสามารถสำรวจเนื้อหาวิชาที่เชื่อมโยงกัน วารสารนี้ดำเนินการภายใต้คำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญของหัวหน้ากองบรรณาธิการ Peter Fosl (Transylvania University, USA) ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากคณะบรรณาธิการระหว่างประเทศ

การส่งบทความในแต่ละครั้งจะได้รับการประเมินจากผลงานทางวิชาการและความสมบูรณ์ในการวิจัย โดยบรรณาธิการด้านการศึกษาที่เชี่ยวชาญใช้วัตถุประสงค์และแนวทางที่สร้างสรรค์ในการวัดระดับบทความวิจัยนั้น ๆ โดยปล่อยให้งานวิจัยพูดด้วยตัวมันเอง

Cogent Arts & Humanities ยังเผยแพร่คอลเล็กชันที่จัดแสดงการศึกษาล่าสุดในหัวข้อสำคัญและการอภิปรายจากโครงการวิจัยและการประชุม การเผยแพร่กับเราหมายความว่าคุณจะได้รับการเผยแพร่ที่รวดเร็วและเชื่อถือได้และแพลตฟอร์มระดับโลกสำหรับการวิจัยของคุณเพื่อให้บรรลุศักยภาพสูงสุด

สามารถเข้าถึงบทความ (ภาคผนวก ข.3) ได้จากลิงก์

https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/23311983.2020.1832307

4.3.2 การเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชนในพื้นที่ศึกษาในรูปแบบเวทีสัมมนาตลอดจนผ่านสื่อต่าง ๆ

1) งานประชุมนำเสนอผลการดำเนินงานและเสวนา แนวทางการนำผลงานไปใช้ประโยชน์

สถานที่ : แหล่งเรียนรู้โรงนาบ้านไร่

ภาคีเครือข่าย : ตัวแทนเทศบาลเมืองสวรรคโลกและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตัวแทนชุมชนเมืองสวรรคโลก

กิจกรรม : นำเสนอผลการดำเนินงานและเสวนา ถึงแนวทางการนำผลงานไปใช้ประโยชน์ โดยร่วมกับตัวแทนเทศบาลเมืองสวรรคโลกและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตัวแทนชุมชนเมืองสวรรคโลก เข้ารับฟังและและเสนอแนะแนวทางที่จะนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

ภาพที่ 86 ประชุมนำเสนอผลการดำเนินงานยและเสวนา แนวทางการนำผลงานไปใช้ประโยชน์

2) นำเสนอผลการดำเนินงานโครงการวิจัย แก่หน่วยงานท้องถิ่น

สถานที่ : ที่ว่าการอำเภอสวรรคโลก

ภาคีเครือข่าย : ตัวแทนชุมชนเมืองสวรรคโลก นายอำเภอและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กิจกรรม : นำเสนอผลการดำเนินงานและเสวนา ถึงแนวทางการนำผลงานไปใช้ประโยชน์ โดยร่วมกับสำนักงานอำเภอและตัวแทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เข้ารับฟังและและเสนอแนะแนวทางที่จะนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

ภาพที่ 87 นำเสนอผลการดำเนินงานโครงการวิจัย แก่หน่วยงานท้องถิ่น

3) นำเสนอผลการดำเนินงานโครงการวิจัย แก่ผู้ว่าราชการจังหวัดสุโขทัย

สถานที่ : ศาลากลางจังหวัดสุโขทัย

ภาคีเครือข่าย : ผู้ทรงคุณวุฒิจากเครือข่ายชุมชนนักปฏิบัติด้านศิลปวัฒนธรรม (Heritage Academic and Research Center : HARC) สภาสถาปนิก ตัวแทนชุมชนเมืองสวรรคโลกและ สภาอุตสาหกรรมจังหวัดสุโขทัย สภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัย บริษัท สุโขทัยพัฒนาเมือง จำกัด

กิจกรรม : คณะนักวิจัย และภาคีเครือข่ายนำเสนอผลการดำเนินงานโครงการวิจัย แก่ผู้ว่าราชการจังหวัดสุโขทัยและสภาอุตสาหกรรมจังหวัดสุโขทัย สภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัย บริษัท สุโขทัยพัฒนาเมือง จำกัด เพื่อตอบสนองการนำผลงานไปใช้ประโยชน์ด้านนโยบาย ส่งเสริมงานวิชาการและสาธารณประโยชน์ ในการนี้ทางโครงการได้รับเกียรติจาก ผู้ว่าราชการจังหวัดสุโขทัย มอบหมายให้ นายสุชาติ ทีคะสุข รองผู้ว่าราชการจังหวัดสุโขทัย เป็นผู้มอบประกาศนียบัตร ให้แก่ตัวแทนภาคีเครือข่ายผู้มีส่วนร่วมในงานวิจัยด้วย

ภาพที่ 88 ประชุมนำเสนอผลการดำเนินงานโครงการวิจัย แก่ผู้ว่าราชการจังหวัดสุโขทัย

ภาพที่ 89 การมอบประกาศนียบัตร ให้แก่ตัวแทนภาคีเครือข่ายผู้มีส่วนร่วมในงานวิจัย

4.3.3 การบูรณาการสู่โครงการพัฒนาในพื้นที่ฯ

งานบูรณาการผังแม่บทวัดสว่างอารมณ์วรวิหาร หรือ วัดจวน"

1) ความเป็นมาและความสำคัญของพื้นที่

วัดสว่างอารมณ์วรวิหาร หรือ วัดจวน ตั้งอยู่ที่ ตำบลเมืองสวรรคโลก อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย ติดกับแม่น้ำยม ได้รับการสถาปนาขึ้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก เมื่อประมาณ พ.ศ. 2338 โดยพระยาวิชิตภักดี (นาค) ผู้ครองเมืองสวรรคโลกในสมัยนั้น ได้บริจาคที่ดินจำนวน 42 ไร่ เพื่อใช้เป็นที่สร้างวัดพร้อมทั้งบริจาค เรือนพัก หรือ จวน ให้เป็นเสนาสนะสงฆ์ (ที่อยู่อาศัย) ด้วยเหตุนี้ประชาชนจึงเรียกวัดแห่งนี้ว่า วัดจวน

ภาพที่ 90 อุโบสถวัดสว่างอารมณ์วรวิหาร ภายในประดิษฐานพระพุทธเรืองฤทธิ์

วัดสว่างอารมณ์วรวิหาร ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2397 ต่อมาเมื่อวันที่ 4 มกราคม 2501 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยกฐานะขึ้นเป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดวรวิหาร วัดนี้ได้รับการบูรณปฏิสังขรณ์ติดต่อกันมาทั้งจากผู้ครองเมือง (ตระกูลวิชิตนาค) และจากข้าราชการ พ่อค้า ประชาชนผู้มีจิตศรัทธาทั่วไป

ปูชนียวัตถุที่สำคัญคือ พระพุทธเรืองฤทธิ์ เป็นพระพุทธรูปหล่อสัมฤทธิ์สมัยสุโขทัย หน้าตักกว้าง 2.30 เมตร สูง 2.80 เมตร มีพุทธลักษณะสวยงาม แต่เดิมประดิษฐานอยู่ที่อุโบสถวัดพระศรีรัตนมหาธาตุเชลียง (วัดพระปรางค์) เมืองสวรรคโลกเก่า (อำเภอศรีสัชนาลัยในปัจจุบัน) ต่อมาเมื่อพระยาวิชิตภักดี (นาค) สร้างวัดสว่างอารมณ์เสร็จแล้ว ได้อัญเชิญมาประดิษฐานเป็นพระประธานภายในพระอุโบสถตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

ปัจจุบัน วัดสว่างอารมณ์วรวิหาร พระอารามหลวง มีพระครูพิศาลสิริวัฒน์ (หลวงน้าเสน่ห์) ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาส วัดสว่างอารมณ์วรวิหาร พระอารามหลวงและดำรงตำแหน่งเจ้าคณะตำบลเมืองสวรรคโลก เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2562 โดยพระพรหมโมลี เจ้าคณะภาค 5 ได้เป็นประธานมอบพระบัญชาแต่งตั้งเจ้าอาวาสพระอารามหลวง ด้วยสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก มีพระบัญชาแต่งตั้งพระครูพิศาลสิริวัฒน์ (หลวงน้าเสน่ห์) ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดสว่างอารมณ์วรวิหาร พระอารามหลวง

ภาพที่ 91 จวนเจ้าเมืองสวรรคโลก พระยาวิชิตภักดี (นาค) ปัจจุบันเป็นกุฏิเจ้าอาวาส

2) ปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ภาพที่ 92 ภาพถ่ายดาวเทียมตำแหน่งที่ตั้งวัดสว่างอารมณ์วรวิหารและพื้นที่โดยรอบ

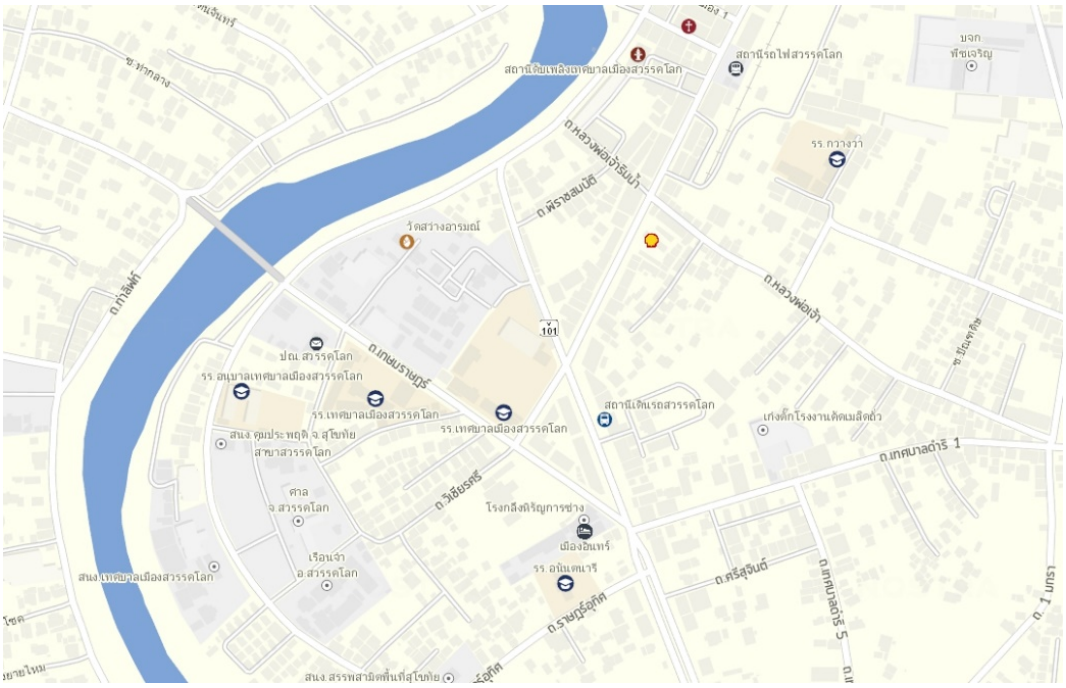

ภาพที่ 93 ภาพแผนที่ถนนบริเวณโดยรอบวัดสว่างอารมณ์วรวิหาร

แนวทางการดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหาขอบเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินตามเอกสารสิทธิที่ดินของวัด

- เจ้าอาวาส ทำนิติกรรมเกี่ยวกับที่ดินของวัด คือ การขอรังวัดรับโฉนด การขอสอบเขต การขอแบ่งแยก และรับรองเขตที่ดินของวัด ในการทำนิติกรรมในกรณีเช่นนี้ต้องได้รับความเห็นชอบจากเจ้าอาวาส
- ให้เจ้าอาวาสพิจารณา คัดเลือกทายก ทายิกาแห่งวัดนั้นอันอยู่ในฐานะที่ควรแก่การเชื่อถือ มีจำนวน 2 หรือ 3 ท่าน ให้เป็นผู้ดำเนินการแทนเจ้าอาวาสในการทำนิติกรรมเกี่ยวกับที่ดินของวัด แต่ข้อตกลงใด ๆ ในการทำนิติกรรมในกรณีเช่นนี้ต้องได้รับความเห็นชอบจากเจ้าอาวาส กรณี วัดตั้งอยู่ในเขตเทศบาล เจ้าอาวาสวัดดำเนินการมอบอำนาจให้สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด หรือผู้แทนสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดเชียงใหม่ เป็นผู้ดำเนินการแทนวัด

เอกสารหลักฐานเพื่อดำเนินการการระบุขอบเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินตามเอกสารสิทธิที่ดินของวัด

- สำเนาหนังสือสุทธิเจ้าอาวาส
- สำเนาตราตั้งเจ้าอาวาส
- สำเนาหนังสือเลื่อนสมณศักดิ์ (ถ้ามี)
- สำเนาทะเบียนบ้าน (วัด)
- สำเนาประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องตั้งวัดในพระพุทธศาสนา หรือ สำเนาหนังสือรับรองสภาพวัด
- สำเนาหนังสือพระราชทานวิสุงคามสีมา (กรณีวัดได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาแล้ว)
- สำเนาหนังสือประวัติวัดที่รับรองโดยทางราชการ (ถ้ามี)
- หนังสือมอบอำนาจ (ตามแบบ ท.ด.21 ของกรมที่ดิน) เจ้าอาวาส ลงลายมือชื่อที่ผู้มอบอำนาจ
- สำเนาเอกสารสิทธิที่ดินของวัดที่มีความประสงค์จะขอรังวัด (ยกเว้นกรณีวัดมิได้แจ้งการครอบครอง)
- สำเนาอกสารสิทธิที่ดินของวัดทั้งหมด (ที่ตั้งวัดและที่ธรณีสงฆ์)

ภาพที่ 94 แสดงการใช้พื้นที่ภายในเขตที่ดินวัดสว่างอารมณ์วรวิหาร

ขั้นตอนดำเนินการ

1) วัด ยื่นคำร้องพร้อมเอกสารหลักฐานในเรื่องขอออกโฉนดที่ดิน หรือสอบเขตที่ดิน หรือแบ่งเขตที่ดินให้สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดดำเนินการแทนซึ่งเป็นไปตามมติมหาเถรสมาคม
2) ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด มอบอำนาจให้ผู้แทนสำนักงานฯ ในการทำนิติกรรมแทนวัด
3) ผู้แทนสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด ยื่นคำขอ ณ สำนักงานที่ดินจังหวัดที่รับผิดชอบและชำระค่ามัดจำรังวัด และนัดรังวัดที่ดิน
4) ช่างที่ดินทำการรังวัดที่ดิน ในการออกโฉนดที่ดิน หรือสอบเขตที่ดิน หรือแบ่งเขตที่ดิน ตามกำหนดวันนัด
5) สำนักงานที่ดินจังหวัดแจ้งผู้แทนสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดหรือวัดรับประกาศที่ดิน เพื่อนำไปติดประกาศตามที่สำนักงานที่ดินกำหนดไว้
6) สำนักงานที่ดินจังหวัดที่รับผิดชอบ แจ้งการรับโฉนดที่ดิน หรือแจ้งผลการสอบเขต หรือแจ้งผลการแบ่งเขต (แก้ไขโฉนดที่ดินที่มีการเปลี่ยนแปลง)
7) สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดแจ้งผลดำเนินการให้วัดได้รับทราบต่อไป
8) เอกสารสิทธิ์ฉบับตัวจริง เก็บรักษาไว้ ณ สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด ซึ่งเป็นไปตามระเบียบกรมการศาสนา

แนวทางการแก้ไขปัญหางานด้างปัญหาด้านการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อตรวจสอบศาสนาสมบัติของวัด

- ด้านการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์ที่ดิน การส่งเสริมให้มีระบบบริหารจัดการที่ดี โดยการจัดตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงเพื่อความสะดวกและลดขั้นตอนในการบริหารจัดการได้
- ด้านบุคลากร การจัดให้มีการอบรมความรู้และทักษะที่เฉพาะสำหรับเจ้าหน้าที่ดูแลการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานด้านรังวัด กฎหมาย กฎ และระเบียบกรมที่ดินที่เกี่ยวข้องกับการการปฏิบัติงาน
- ด้านงบประมาณ การได้รับงบประมาณสนับสนุนในการจัดจ้างตำแหน่ง เฉพาะสำหรับเจ้าหน้าที่ดูแลการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

ภาพที่ 95 ทีมนักวิจัยและภาคประชาชนร่วมบูรณาการการแก้ปัญหาวัดสว่างอารมณ์วรวิหาร

3) การดำเนินการในพื้นที่

การดำเนินการเบื้องต้น ทางคณะผู้วิจัยฯ นำโดย รศ.สุรศักดิ์ กังขาว หัวหน้าโครงการฯ พร้อมผู้ทรงคุณวุฒิ นายจาดุร อภิชาตบุตร ผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้ลงตรวจสอบพื้นที่ร่วมกับทีมวิจัยฯ เครือข่ายชุมชน กรรมการวัด เจ้าอาวาส ดูพื้นที่ทับซ้อนจริง และประชุมหารือมีข้อสรุปเบื้องต้นโดยรวบรวมเอกสาร โฉนดที่ดินที่สามารถอ้างอิงได้ ใช้ประกอบการสืบรังวัด พื้นที่ดินโดยรวมให้เป็นแปลงเดียว เพื่อสะดวกในการคิดคำนวณพื้นที่ให้สอดคล้องกับสภาพการใช้ประโยชน์ในปัจจุบัน โดยดำเนินการประสานสำนักงานที่ดินจังหวัดสุโขทัย ทำการรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องพร้อมทำการสอบรังวัดใหม่ เพื่อให้ทางวัดได้มีเอกสารโฉนดที่ดินที่มีความชัดเจน เป็นข้อมูลสำคัญเพื่อการพัฒนาผังแม่บทรวมของทางวัด ซึ่งเป็นโครงการที่ได้นำเสนอแนวทางให้กรรมการวัด ริเริ่มเพื่อเริ่มดำเนินการออกแบบและวางผังแม่บทเพื่อใช้เป็นแผนปฏิบัติการในอนาคตต่อไป

5
สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยโครงการศึกษาและออกแบบผังแม่บทพื้นที่เมืองสวรรคโลกเพื่อการท่องเที่ยวเชื่อมโยงเมืองมรดกโลกอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร ทีมวิจัยได้เสนอประเด็นสำคัญจำแนกเป็น 3 ส่วน คือ สรุปการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะตามวัตถุประสงค์การวิจัย

1) เพื่อศึกษา วิเคราะห์ ข้อมูลทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคมและประชากร ตลอดจนปัญหาและบทบาทของพื้นที่ และความต้องการของประชาชน เพื่อประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2) เพื่อให้ได้ผังพัฒนาทางด้านกายภาพที่ลงรายละเอียดโครงการพัฒนาในแต่ละย่าน และสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

3) เพื่อการกำหนดอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ (Identity & Character) ทั้งในด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ให้มีความชัดเจน สามารถนำไปปรับปรุงและพัฒนา อัตลักษณ์ ให้คงอยู่ เผยแพร่ และ ยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน

4) เพื่อให้ได้แผนปฏิบัติการ (Action Plan) และสำหรับใช้เป็นมาตรฐานการปรับปรุงพื้นที่เฉพาะของโครงการ โดยเน้นรายละเอียดรูปแบบ แนวทางและมาตรการต่าง ๆ ในการดำเนินการบริหารจัดการ การพัฒนาปรับปรุงฟื้นฟูเมือง การอนุรักษ์ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

5) เพื่อวางผังสาธารณูปโภค และสาธารณูปการต่าง ๆ เช่น การวางแผนโครงการคมนาคมและขนส่งที่ครบวงจร จัดให้มีถนนสายรอง สายย่อยที่เป็นโครงข่ายเชื่อมต่อกับถนนสายหลัก ระบบขนส่งมวลชน ที่จอดรถ (Park & Ride) การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์เมือง เช่น สถานศึกษา สวนสาธารณะ ห้องสมุด การระบายน้ำ การป้องกันน้ำท่วม บำบัดน้ำเสีย จัดเก็บขยะ การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ความปลอดภัย ถนนคนเดิน ลานส่งเสริมกิจกรรมสาธารณะและอื่น ๆ เป็นต้น

6) เพื่อเป็นการเสนอกลยุทธ์ (Strategy) ที่จะส่งเสริมและเป็นกรอบการจัดทำงบประมาณการพัฒนาพื้นที่ในด้านต่าง ๆ ให้ภาครัฐและเอกชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนา

วิธีการดำเนินการวิจัย

เป็นการดำเนินการวิจัยโดยวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) โดยคัดกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงเก็บรวบรวมข้อมูลโดยได้ข้อมูลทุติยภูมิจาก ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่ม ข้อมูลการประเมินศักยภาพ แผนพัฒนากลุ่มและแผนพัฒนาการเกษตรระดับ ตำบล ข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In Depth Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Technique) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการจัดเวทีเรียนรู้ การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการนำข้อมูลมาวิเคราะห์เป็นข้อความเชิงบรรยาย (Descriptive) โดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ หาเหตุผลเปรียบเทียบจัดหมวดหมู่ โดยใช้เครื่องมือ Swot Analysis Mind Map และ Problem tree

การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อหาปัจจัยและแนวทางในการพัฒนา

- สัมภาษณ์ บุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยใช้แบบสัมภาษณ์
- สนทนากลุ่มย่อย (Focus group) ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย
- ศึกษาโดยลงพื้นที่ เก็บข้อมูลวิเคราะห์สังเคราะห์ เชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงปริมาณ

- ศึกษาและสังเคราะห์แนวทางการออกแบบและพัฒนา
- ศึกษาความพึงพอใจบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในแนวทางการพัฒนาที่ได้ดำเนินการ โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ
- ศึกษาผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

เก็บรวบรวมข้อมูล

- ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data)
- การใช้แบบสอบถาม (questionnaire)
- การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview)
- สำรวจพื้นที่ (field survey)
- การสนทนากลุ่มย่อย (Focus group)

วิเคราะห์และ สังเคราะห์ข้อมูล

- ประมวลผล สรุปผลการศึกษา และเสนอแนะองค์ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบจากการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวของชุมชนโดยรอบอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ศรีสัชนาลัย กำแพงเพชร
- จัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์
- จัดเตรียมเอกสารเพื่อตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ หรือการนำเสนอในเวทีวิชาการเพื่อเผยแพร่องค์ความรู้

5.1 สรุปผลการวิจัย

การเสนอผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

1) บริบทชุมชนและสถานการณ์ของชุมชน

2) แนวทางพัฒนาชุมชน

3) ปัจจัยอื่นที่มีผลต่อการพัฒนาชุมชน

5.1.1 บริบทชุมชน

อำเภอสวรรคโลก เป็น 1 ใน 9 อำเภอของจังหวัดสุโขทัย ที่มีขนาดเศรษฐกิจขนาดใหญ่ มีฐานะเป็นเทศบาลเมืองสวรรคโลก พื้นที่ประมาณ 586,192 ตร.กม.

ลักษณะทางกายภาพ เป็นที่ราบมีแม่น้ำยมสายหลักไหลผ่านใจกลางเมืองจากเหนือลงใต้ บริเวณริมฝั่งจะมีชุมชนอาศัยอยู่หนาแน่นโดยเฉพาะฝั่งตะวันออก ฤดูน้ำหลาก น้ำจะไหลแรง ฤดูแล้งน้ำจะแห้งขอดและตื้นเขิน

สภาพภูมิอากาศ โดยทั่วไปมี 3 ฤดู ฤดูร้อน ฤดูฝนและฤดูหนาว มีฝนตกชุกช่วงสิงหาคม - ตุลาคม อากาศหนาว ช่วงสั้น เดือน ธันวาคม - มกราคม ส่วนใหญ่มีอากาศร้อนยาวหลายเดือน

ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม เมืองสวรรคโลกเป็นเมืองเศรษฐกิจการค้าที่สำคัญของจังหวัดสุโขทัย มีสถานที่ท่องเที่ยวหลายแห่ง เช่น พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สวรรควรนายก ที่อยู่ในตัวเมืองสวรรคโลก สวนหลวงพระร่วงเฉลิมพระเกียรติ (ทุ่งแม่ระวิง) อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย (เมืองเก่าสวรรคโลก) อุทยานแห่งชาติศรีสัชนาลัย (ป่าคา) อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย (เมืองเก่าสุโขทัย) อุทยานแห่งชาติรามคำแหง (เขาหลวง) และอื่น ๆ อีกมากมาย

ประชากร ในเขตเทศบาลเมืองสวรรคโลก ข้อมูล ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2550 มีประชากรรวมทั้งสิ้น 18,172 คน แบ่งเป็นชาย 8,671 คน หญิง 9,501 คน และ ข้อมูล ณ เมษายน 2562 มีจำนวน 16,093 คน ชาย 7,635 คน หญิง 8,458 คน

การประกอบอาชีพ : ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านพาณิชยกรรมและบริการทั่วไป (ร้อยละ 2.3 ของพื้นที่) กิจการพาณิชน์ที่เด่นในอำเภอเช่น บริษัท คิว คอร์ปอเรชั่น จำกัด

การเกษตรกรรม (ร้อยละ 29.9 ของพื้นที่) ส่วนใหญ่จะมีการเพาะปลูก - เกษตรกรรม อยู่ในเขตรอบนอกเทศบาล แต่ในเขตเทศบาลจะเป็นศูนย์รวมธุรกิจการค้าพืชไร่ที่สำคัญ จะมีทั้งแหล่งรับซื้อพืชไร่ต่าง ๆ ส่วนการอุตสาหกรรมนั้นมีการอุตสาหกรรมหลายประเภท อาทิ โรงงานสกัดน้ำมันพืช (ศรทอง) โรงงานทำไอศกรีม (จัมโบ้ เอ) โรงงานผลิตและย้อมกระดาษสา โรงสีข้าว โรงงานผลิตน้ำดื่ม ฯลฯ รายได้เฉลี่ยของประชากรต่อปีอยู่ระหว่าง 20,000 ถึง 30,000 บาท

การเดินทาง มีทั้งทางรถยนต์ รถไฟ และทางอากาศ รถยนต์ใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 101 ไปยังจังหวัดสุโขทัย ทางหลวงหมายเลข 1180 ไปยังอำเภอศรีนคร ทางหลวงหมายเลข 1048 ไปยังอำเภอทุ่งเสลี่ยม รถไฟวิ่งจากอำเภอสวรรคโลก กรุงเทพ ฯ ทางอากาศไปเชียงใหม่ กรุงเทพฯ และเสียมราฐ

สถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของอำเภอสวรรคโลก อำเภอสวรรคโลก ปัจจุบันประกอบด้วย 14 ตำบล มีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจมากมายหลายแห่ง

วัดสว่างอารมณ์วรวิหาร (วัดจวน) เป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาที่สำคัญของชาวสวรรคโลกและเป็นที่ที่ใช้จัดงานต่าง ๆ เป็นประจำ เป็นวัดคู่บ้านคู่เมืองของชาวสวรรคโลกมาแต่ช้านาน

พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน (โรงเรียนอนันตนารีเดิม) เป็นสถานที่รวบรวมของพื้นบ้านที่เก่าแก่ของชาวสวรรคโลกไว้ อีกทั้งยังมีห้องเก็บภาพที่ควรจดจำในอดีตของเมืองสวรรคโลกต่าง ๆ มากมาย

สถานีรถไฟ คลาสสิกแบบเรียบง่าย มีความเก่าแก่มากกว่า 100 ปี ตัวอาคารเป็นเรือนไม้ 2 ชั้น มีข้าวของ เครื่องใช้สมัยโบราณเก็บไว้ บางอย่างยังคงใช้งานได้ดี

ที่ว่าการอำเภอหลังเก่า เป็นอาคารไม้ 2 ชั้นที่เคยเป็นพลับพลาที่ประทับของในหลวงรัชกาลที่ 9 และ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เมื่อ 1 มี.ค. 2501

โรงพักเก่า เป็นเรือนไม้ทรงปั้นหยา 2 ชั้น ยุคก่อนสงครามโลก ครั้งที่ 2

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สวรรควรนายก เป็นพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ จัดแสดงโบราณศิลปวัตถุไว้จำนวนมาก "พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สวรรควรนายก" ภายในมีการจัดแสดงแบ่งออกเป็น 4 หัวเรื่อง ได้แก่

- เมืองสวรรคโลก บ่งบอกถึงความเป็นมาและโบราณวัตถุที่พบในเมือง
- เครื่องถ้วยสังคโลก เครื่องชามตั้งแต่สมัยสุโขทัย มีมากมายหลายลวดลาย
- พระพุทธรูป อยู่ชั้นบนของอาคาร แบ่งกลุ่มตามรูปแบบศิลปะ - ยุคสมัย
- พระสวรรควรนายก จัดแสดงประวัติและผลงานของพระสวรรควรนายก

สนามบินสุโขทัย สวยงามบรรยากาศดีเหมือนกับรีสอร์ต ตัวอาคารออกแบบให้มีสถาปัตยกรรมลักษณะทรงไทยงดงาม เปิดโล่งตามศิลปะสุโขทัยโบราณ อีกทั้งยังมีห้องจัดแสดงทางธรณีวิทยาของสัตว์ดึกดำบรรพ์และศิลปะที่เกิดจากหิน โครงการเกษตรอินทรีย์

อนุสาวรีย์พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ ตั้งอยู่ที่วัดคุ้งวารี ตำบลย่านยาว เป็นอนุสาวรีย์ทีสร้างขึ้นเพื่อเชิดชูเกียรติแก่พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ ปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์พระร่วงและอาณาจักรสุโขทัย

ศาลหลักเมืองสวรรคโลก มีความเกี่ยวเนื่องกับประวัติศาสตร์ในอดีตของเมืองสวรรคโลก ซึ่งเคยมีฐานะเป็นจังหวัดมาก่อน ซึ่งตามธรรมเนียมประเพณีไทยโบราณนานมาเชื่อว่าต้องมีหลักเมืองเป็นศูนย์รวมจิตใจ

เมืองโบราณบางขลัง เป็นเมืองที่น่าจะสำคัญที่สุดในแง่ของจุดกำเนิดของชนชาติไทย เพราะเป็นเมืองแรกที่ชนชาติไทยเราตีได้จากขอม จากนั้นจึงได้เมืองสุโขทัยในภายหลัง ปัจจุบันได้รับการบูรณะจนเสร็จเรียบร้อยแล้ว

โบราณสถานวัดโบสถ์เมืองบางขลัง กรมศิลปากรได้ทำการขุดแต่งและขึ้นทะเบียนเป็นสมบัติของชาติแล้ว 1 - 14 ก.พ 2450 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในขณะยังทรงดำรงพระยศเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เสด็จฯ วัดโบสถ์ เมืองบางขลังตามเส้นทางถนนพระร่วง 29 มิ.ย. 2550 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯชุมชนโบราณเมืองบางขลัง ณ วัดโบสถ

บรมราชานุสาวรีย์พ่อขุนศรีอินทราทิตย์และพระอนุสาวรีย์พ่อขุนผาเมือง ณ เมืองบางขลัง อนุมัติ - ออกแบบ - ควบคุมการปั้นหล่อ โดยกรมศิลปากรทุกขั้นตอน

ถนนพระร่วง ตั้งอยู่ตรงทิศตะวันตกของเมืองสวรรคโลก เป็นทางหลวงแผ่นดินตั้งแต่สมัยสุโขทัย

เขื่อนกั้นแม่น้ำยมหาดสะพานจันทร์ เป็นสถานที่ที่มีบรรยากาศดีมาก เป็นแหล่งประมง และป้องกันน้ำท่วม ปัจจุบันมีผู้ไปเที่ยวเป็นจำนวนมาก

สวนหลวงพระร่วงเฉลิมพระเกียรติ (ทุ่งแม่ระวิง) ตั้งอยู่หมู่ที่ 9 ตำบลป่ากุมเกาะ แต่เดิมเคยเป็นหนองน้ำสาธารณะขนาดใหญ่ ปัจจุบันมีพื้นที่ทั้งหมด 830 ไร่ โดยแบ่งเป็นพื้นน้ำ 645 ไร่ พื้นดิน 185 ไร่ ลักษณะของสวนนี้เป็นเกาะมีน้ำล้อมรอบมองเห็นทิวทัศน์ได้ เหมาะสำหรับที่จะพักผ่อน

ความสำคัญของเมืองสวรรคโลก

“เมืองสวรรคโลก” เป็นเมืองศูนย์กลางด้านธุรกิจการค้ามาตั้งแต่อดีต เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีชาวจีนเข้ามาบุกเบิก ทำให้ชุมชนตลาดการค้าเริ่มขยายตัวจนกลายสภาพเป็นตัวเมืองสวรรคโลก ดังเช่นในปัจจุบัน ด้วยประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานที่ยาวนานส่งผลให้เมืองสวรรคโลกกลายเป็นแหล่งรวมมรดกทางสถาปัตยกรรมหลากหลายรูปแบบเป็นหลักฐานที่สะท้อนความเจริญรุ่งเรืองของเมืองศูนย์กลางทางเศรษฐกิจแห่งนี้ได้เป็นอย่างดี

การศึกษาและส่งเสริมคุณค่ามรดกทางสถาปัตยกรรม อาคารเรือนไม้ ในเมืองสวรรคโลก เพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ (Identity & Character) เพื่อเป็นต้นแบบการพัฒนาโดยชุมชนด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ที่มีความชัดเจน

มรดกทางสถาปัตยกรรมในเมืองสวรรคโลกมีรูปแบบที่หลากหลายแตกต่างกันไปตามกลุ่มชาติพันธุ์ที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในตัวเมืองสวรรคโลก ซึ่งสามารถจำแนกออกได้เป็น สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น สถาปัตยกรรมแบบจีน สถาปัตยกรรมอาคารเรือนไม้ สถาปัตยกรรมอาคาราชการเรือนไม้ และสถาปัตยกรรมแบบร่วมสมัย มรดกทางสถาปัตยกรรมที่ทรงคุณค่าส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่บริเวณศูนย์กลางธุรกิจการค้าของเมือง ย่านถนนชุมชนจีนซึ่งเป็นที่เช่าของการรถไฟฯ เป็นกลุ่มอาคารห้องแถวแบบชุมชนตลาดเก่าที่เป็นตัวแทนของสถาปัตยกรรม ในตัวเมืองสวรรคโลก รูปแบบอิทธิพลจากสถาปัตยกรรมร่วมสมัยยุครัชกาลที่ 5 ถึง รัชกาลที่ 7 ผสมผสานกับสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น เป็นอาคารครึ่งตึกครึ่งไม้ ผนังด้านล่างเป็นคอนกรีตหรือไม้ ผนังด้านบนเป็นไม้ตีเกล็ดทางนอน ประตูและหน้าต่างบานเปิด

โครงสร้างไม้ อัตลักษณ์ของสถาปัตยกรรมไทยและวัฒนธรรมสวรรคโลก

การใช้โครงสร้างไม้เป็นลักษณะที่โดดเด่นอย่างหนึ่งเนื่องจาก ไม้เป็นทรัพยากรทางธรรมชาติที่ควบคู่กับพื้นที่ท้องถิ่นและ ภูมิศาสตร์ของประเทศ สามารถหาได้ง่าย และ ความเจริญของประเทศยังไม่มากจึงทำให้ประเทศต้องใช้วัสดุธรรมขาติที่มีมากอยู่ในพื้นที่มาประกอบในการก่อสร้าง อาคาร แต่การใช้ไม้ เป็นวัสดุหลักในสถาปัตยกรรมไทย ทำให้ เกิดการสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตัวให้กับ สถาปัตยกรรมของไทย ที่มีความเป็นรูปธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของเรือนไทยอย่างชัดเจน

ประเภทของไม้สามารถแบ่งมาใช้ในการก่อสร้างทั้งหมด 5 ประเภท ตามมาตรฐานของ วสท. 1002-16 นั่นคือ ไม้เนื้ออ่อนมาก ไม้เนื้ออ่อน ไม้เนื้อแข็งปานกลาง ไม้เนื้อแข็ง ไม้เนื้อแข็งมาก โดยปกติแล้วไม้ที่ใช้เป็นไม้เนื้อแข็ง และไม้เนื้อแข็งมากเป็นหลักในการสร้างโครงสร้าง ยกตัวอย่างเช่น ไม้ตะเคียน ไม้เต็ง ไม้รัง ไม้แดง ฯลฯ

ทีมวิจัยจึงได้ตัดสินใจจัดทำข้อมูลสถาปัตยกรรม ภายในพื้นที่สวรรคโลกเพื่อรักษาคุณค่าของอาคารและเป็นการส่งเสริมการอนุรักษ์สถาปัตยกรรม ซึ่งในหลายครั้ง การเก็บข้อมูลและ จดบันทึก โดยผู้วิจัยจะทำโดยการเข้าไปตรวจสอบเกี่ยวกับข้อมูลที่มีความซับซ้อน และมีกระบวนการเทคนิคพิเศษซึ่งเป็นสิ่งที่ยากต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการวิจัย และ เก็บข้อมูล ซึ่งทำให้คนในพื้นที่หรือคนในชุมชนไม่ได้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมกับการวิจัยในแต่ละครั้ง และ มองไม่เห็นถึงความสำคัญของงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จึงได้มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการเก็บข้อมูลโดยสร้างบทบาทให้กับคนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมมากขึ้น โดยเริ่มจากการใช้รูปแบบการเก็บบันทึกข้อมูลผ่าน ขั้นตอนวิธีการและเทคนิคการเก็บข้อมูลการเรียนรู้ชุมชน โดยเน้นไปที่การศึกษาประวัติศาสตร์ของชุมชนและประวัติชีวิตของเจ้าบ้านและครอบครัวผ่านการสัมภาษณ์โดยตรงจากเครือญาติที่เกี่ยวข้องต่อบ้านหรืออาคารหลังนั้นเพื่อช่วยให้นักวิจัยและผู้สนใจสามารถมองเห็นความสำคัญ ของอาคารสถาปัตยกรรมและสามารถทำให้มองเห็นถึงความเชื่อมโยงของความสัมพันธ์ของครอบครัวต่อพื้นที่ชุมชนและประวัติศาสตร์ของพื้นที่ โดยยังคงใช้กระบวนเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรม ควบคู่ไปด้วยกัน ทั้งผังอาคารและ รูปด้านของอาคาร สุดท้ายการขอความร่วมมือจากคนในพื้นที่และเยาวชนเพื่อช่วยในการเก็บบันทึกรูปภาพ และเรื่องเล่า เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมและทำให้คนในพื้นที่มีความคุ้นเคยและเห็นคุณค่าของสิ่งที่ตนมี และเกิดความหวงแหนต่อศิลปะและวัฒนธรรม ในพื้นที่ตัวเองและส่งทอดจากรุ่นสู่รุ่น

ความสำคัญด้านการรถไฟของเมืองสวรรคโลก

สถานีรถไฟบ้านดาราเป็นชุมทางแห่งแรกในภาคเหนือมีทางรถไฟเชื่อมไปยังอำเภอสวรรคโลก ผ่านสถานีรถไฟคลองมะพลับ และ สิ้นสุดปลายทางที่สถานีรถไฟสวรรคโลก อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย ชื่อของสถานีรถไฟมีมาพร้อม ๆ กับตำบลเนื่องมาจากรัชกาลที่ 5 เสด็จประพาสทางรถไฟมายังสถานีรถไฟแห่งนี้ [16] พระองค์ทรงทราบว่าสถานีรถไฟยังไม่มีชื่อจึงพระราชทานชื่อ ดารา เป็นชื่อของสถานีรถไฟ ปัจจุบันชื่อดาราจึงกลายเป็นชื่อของชุมชน หมู่บ้าน และชื่อตำบลหนึ่งของอำเภอพิชัย ซึ่งแสดงถึงความสัมพันธ์กันของชุมชนสวรรคโลก ที่มีความสำคัญและประวัติศาสตร์ของการเดินทางด้วยรถไฟ แสดงถึงความเจริญของสวรรคโลกได้เป็นอย่างดี

5.1.2 แนวทางพัฒนา

การพัฒนาจากบริบทของความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมของของชุมชนเมือง	1.ชุมชนเมือง อำเภอสวรรคโลก
จุดเด่น	แนวทางการพัฒนา
มีความหลากหลายของชุมชนในเมือง เช่นชุมชนไทยเชื้อสายจีน และพื้นที่มีศักยภาพในการเชื่อมโยงในชุมชนและภายนอกชุมชน	พัฒนาโดยเชื่อมโยงเนื้อหาของวิถีชีวิต กับ มรดกวัฒนธรรม อาทิ วิถีการค้า และส่งเสริมให้เกิดแหล่งสร้างรายได้ใหม่เพื่อเป็นส่วนช่วยเติมเต็มในการยกระดับและพัฒนาคุณภาพชีวิต
การพัฒนาจากบริบทของความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมของชุมชนในพื้นที่วิถีเกษตรในพื้นที่ชุมชนเชื่อมโยง	1) หมู่บ้านหนองปลาหมอ 2) ชุมชนหมู่บ้านสี่แยกท่าทอง 3) ชุมชนหมู่บ้านวัดโบสถ์ 4) ชุมชนหมู่บ้านขอนซุง
จุดเด่น	แนวทางการพัฒนา
มีศักยภาพในการผลิตพืชผลทางการเกษตร ทั้งพืชผักผลไม้ และเป็นแหล่งปลูกกล้วยตานี ละมุด และมะยงชิดที่สำคัญของประเทศไทย	พัฒนาโดยส่งเสริมให้เกิดแหล่งสร้างรายได้ใหม่โดยอาศัยเทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อเป็นส่วนช่วยเติมเต็มในการยกระดับและพัฒนาคุณภาพชีวิต เช่น เครื่องทุ่นแรง กรรมวิธีการผลิตจากภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยววิถีเกษตร

[16] ประวัติ รฟท. การรถไฟแห่งประเทศไทย. สืบค้นจาก http://www.railway.co.th/

5.1.3 ปัจจัยอื่นที่มีผล

พบว่า ปัจจัยที่จะมีผลต่อการขับเคลื่อนและพัฒนาชุมชนจากการศึกษาและออกแบบผังแม่บทพื้นที่เมืองสวรรคโลกเพื่อการท่องเที่ยวเชื่อมโยงเมืองมรดกโลกอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร

คือ

1) ผู้นำ จะต้องสร้างผู้นำกลุ่มและพัฒนา เพื่อการนำที่แท้จริง และค่อยๆ ลดการพึ่งพา ที่ปรึกษา ผู้นำชุมชนลง

2) คณะกรรมการบริหาร มีโครงสร้างและแผนพัฒนากรรมการบริหาร บทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน

3) สมาชิกและการมีส่วนร่วมของสมาชิก ทั้งด้านการจัดทำแผนพัฒนา การผลิตและการตลาด ต้องปรับให้มีมากขึ้นกว่าปัจจุบัน ซึ่งพึ่งพาและมอบภารกิจทั้งหมดให้คณะกรรมการบริหาร

4) เงินทุน ต้องมีการระดมทุนเพิ่มขึ้นเป็นด้านหลักและขอรับการสนับสนุนจากภายนอกเป็นด้านรอง

5) ขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นทั้งจุดแข็งและจุดอ่อนของกลุ่ม จุดแข็ง คือ ความสามัคคีของหมู่คณะ ความไว้เนื้อเชื่อใจกัน การเชื่อฟังผู้นำ ทำให้การดำเนินกิจการเป็นไป ด้วยดี มีการพัฒนาเป็นลำดับ แต่จุดอ่อนคือ ทำให้กลุ่มขาดผู้นำที่มีภาวะผู้นำที่แท้จริง ต้องอาศัยการนำจากภายนอก ซึ่งจะทำให้การพัฒนาขับเคลื่อนช้าลง

6) เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ต้องมีการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงทั้งการผลิตและการตลาดที่ชัดเจนเป็นระบบ

5.2 อภิปรายผล

ผลการวิจัยสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาของเมืองสวรรคโลกที่เน้นการพัฒนาการศึกษา การพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาคุณภาพชีวิต การพัฒนาระบบการให้บริการ และการวางผังเมืองและผังชุมชน พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน คือ

1) ด้านการพัฒนาการศึกษา ส่งเสริมการกีฬา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญา ท้องถิ่นเป็น เมืองแห่งการเรียนรู้

2) ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อเพิ่มศักยภาพการพัฒนาและส่งเสริมการค้าขาย ของผู้ประกอบการ ทุกประเภท ทุกระดับและชุมชน

3) ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน อยู่เย็นเป็นสุข อย่างยั่งยืน เป็นชุมชนเข้มแข็งและมีสิ่งแวดล้อมที่ดี

4) ด้านการพัฒนาระบบการบริหารจัดการ โดยยึดหลักการ บูรณาการทุกภาคส่วน ร่วมกันทำอย่างต่อเนื่องด้วยความเข้าใจและภาคภูมิใจว่าทุกคนเป็นเจ้าของเมืองร่วมกัน ร่วมรับผิดชอบ ร่วมรับผลการพัฒนาและความสำเร็จจากผลของพัฒนา

5) ด้านการวางผังเมืองและผังชุมชน พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค สาธารณูปการ เพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม การจัดการความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง การจัดการจราจร และภูมิทัศน์ของเมือง การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และที่สำคัญ อย่างยิ่งคือการจัดการภัยพิบัติอุทกภัย วาตภัย ดินถล่ม ภัยแล้ง และอัคคีภัย โดยที่เมืองสวรรคโลกดำเนินการวิจัยแบบมีส่วนร่วมสร้างเครือข่ายการอนุรักษ์ เพื่อพัฒนาต่อยอดเป็นหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อถ่ายทอดการเรียนรู้สู่เยาวชน รวมทั้งสร้างภาคีเครือข่ายกับสถาบันการศึกษาในระดับชาติและระดับนานาชาติต่อไป

และในมิติของทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาแก้ปัญหาในพื้นที่ มีความสอดคล้องกับโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมือง แม่ฮ่องสอน ซึ่งการวิจัยนี้เกิดจากความต้องการของชุมชนชาวไทใหญ่ ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่ต้องการอนุรักษ์วิถีทางวัฒนธรรม ของตนเอาไว้ ท่ามกลางกระแสการท่องเที่ยวและโลกาภิวัตน์ที่แพร่เข้ามาถึงเมืองปาย ทำให้ชาวเมืองในเขตเทศบาล เมืองซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวไทใหญ่เกรงว่าเมืองของตนจะ เปลี่ยนไปแบบปาย ที่ดินจะเปลี่ยนมือ วัฒนธรรมเดิมจะถูก กลืนหรือสูญหายไป ผู้ประสานงาน ABC ภาคเหนือตอน บนได้รับโจทย์นี้มาและหานักวิจัยเข้าไปทำ ภายใต้แนวคิด การสร้าง Living Museum หรือ พิพิธภัณฑ์มีชีวิต ที่ทำให้ เมืองทั้งเมืองมีวิถีไทใหญ่ตามปกติ และต้อนรับนักท่องเที่ยว ให้เข้ามาเที่ยวชมวิถีดั้งเดิมอย่างที่เขาเป็นอยู่ และด้วยความ เคารพเจ้าของวัฒนธรรม งานนี้เป็นงานวิจัยเชิงปฏิบัติการที่ต้องใช้ความรู้ทั้ง ด้านการจัดการและด้านสถาปัตยกรรมศาสตร์ มีการเขียน แบบร่างของเมือง เรือนเก่าที่ควรอนุรักษ์ไว้ เป็นเครื่องมือเพื่อการสนทนาหารือของคนในเมืองว่าต้องการอนุรักษ์ เมืองไว้ในรูปใด มีวัฒนธรรมการแต่งกาย อาหารการกิน ประเพณีพิธีกรรมอะไรบ้างในแต่ละเดือน และจะจัดการอย่างไรเพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้ามาได้โดยไม่ทำ ลายวัฒนธรรมเดิมกระบวนการทำงานต้องมีความร่วมมือกับ เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน หน่วยงานด้านการศึกษา และ วัฒนธรรม และชุมชนอย่างเข้มข้น เกิดการรวมกลุ่มของ ชุมชนในเขตเทศบาลเพื่อฟื้นฟูวัฒนาธรรมไทใหญ่ โดยมี โครงการวิจัยเป็นตัวกลางในการเปิดพื้นที่สนทนาแลก เปลี่ยน ผลจากการดำเนินงานได้ทำให้เกิดแผนการจัดการ พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน การปรับปรุงภูมิทัศน์ของ เมืองกำหนดโซนนิ่งในเมือง นอกจากนี้ยังนำไปสู่การออก ข้อบัญญัติผังเมืองของเทศบาลเพื่อจำกัดความสูงของอาคาร ในเขตเมืองด้วย ผลกระทบที่สำคัญคือ ชุมชนเกิดความภาค ภูมิใจในวิถีวัฒนธรรมของตน และเกิดการอนุรักษ์ฟื้นฟู วัฒนธรรมไทใหญ่อย่างชัดเจน และทำให้เจ้าของวัฒนธรรม สามารถปรับตัวรับนักท่องเที่ยวในเชิงรุกได้มากขึ้น

นอกจากนั้นในมิติของการวิจัยเชิงพหุวัฒนธรรม มีความสัมพันธ์กับโครงการวิจัยกิจกรรมพหุวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จังหวัดนนทบุรี โดยชุมชนเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เป็นสังคมแบบพหุวัฒนธรรมของคนไทยพุทธ คนไทย เชื้อสายมอญ และคนไทยมุสลิมที่อาศัยอยู่ร่วมกันมาอย่างยาวนาน งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อคัดสรรและจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่บูรณาการอัตลักษณ์ร่วมแบบพหุวัฒนธรรมของคนไทยพุทธ คนไทยเชื้อสายมอญ และคนไทยมุสลิมในเกาะเกร็ด ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งมีการดำเนินงานดังนี้

1) การค้นหาอัตลักษณ์ร่วมของสังคมพหุวัฒนธรรม

2) การคัดสรรกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่สะท้อนอัตลักษณ์ร่วม และ

3) การสร้าง แนวทางการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่สะท้อนอัตลักษณ์ร่วม ด้วยขั้นตอนดังนี้

1) การตั้ง เป้าหมายชุมชน

2) การสร้างคณะทำงาน

3) การวางแผน

4) การสร้างเครือข่าย

5) การสื่อสาร และประชาสัมพันธ์

6) การดำเนินงาน และ

7) การติดตามประเมินผล ผลวิจัยพบว่า อัตลักษณ์ ร่วมทางวัฒนธรรม

จะเห็นว่างานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ หรือ งาน ABC นี้มีลักษณะที่ร่วมกัน ได้แก่

1) โจทย์วิจัยมาจากปัญหาจริงของพื้นที่ และมักเป็น ปัญหาที่มีขนาดใหญ่ที่กระทบถึงผู้คนจำนวนมากในพื้นที่ และในการแก้ปัญหานั้น จำเป็นต้องใช้ข้อมูลและความรู้

2) การทำความเข้าใจกับโจทย์ของพื้นที่นี้จำเป็นต้อง มีการบริหารจัดการ ที่หาข้อมูลเบื้องต้นและวิเคราะห์ เพื่อ สกัดออกมาเป็นโจทย์วิจัย ไม่ใช่โจทย์การพัฒนา

3) ในกระบวนการวิจัย มีการออกแบบเพื่อสร้าง กระบวนการเรียนรู้ร่วมกับเกษตรกร ชุมชน ผู้ที่จะเป็นตัว ขับเคลื่อนการแก้ปัญหาต่อไป แม้ภายหลังโครงการสิ้นสุด ลง

4) มีความร่วมมือระหว่างนักวิชาการกับชุมชนและ ภาคีพัฒนาหลายฝ่ายในพื้นที่ ที่สัมพันธ์กับปัญหาของพื้นที่

5) ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ มีทั้งที่เป็น รูปธรรม เช่น กติกา แผน การจัดสรรงบประมาณ การ ปรับปรุงอาคารสถานที่ และที่เป็นนามธรรม เช่น การปรับ ระบบคิด และเกิดปัญญารวมหมู่ของคนในพื้นที่ เกิด สัมพันธภาพใหม่ระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ที่อยู่ในพื้นที่ เป็นต้น ความเปลี่ยนแปลงที่เป็นนามธรรมนี้มักจะส่งผลที่ ยั่งยืนกว่าการเปลี่ยนแปลงที่เป็นรูปธรรม

การทำงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ดังที่กล่าวมาข้างต้น มีนัยยะที่สำคัญมากต่อหลักการและเป้าหมายการพัฒนา หลายประการ

1) เป็นผลงานวิจัยที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง มีคู่มือการใช้งานและถ่ายทอด เทคโนโลยีจากการวิจัย โดยสามารถจัดฝึกอบรม กลุ่มผู้ใช้และชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน

2) ในการดำเนินการวิจัยสามารถเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและสามารถสร้างความเข้าใจใน สังคม วัฒนธรรม ความเชื่อที่ท้องถิ่นนั้นมีอยู่ อย่างถ่องแท้

3) เข้าใจและศึกษาถึงระบบการปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ผู้นำทางความคิด ปราชญ์ชาวบ้าน ได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะในส่วนของผู้ที่มีอำนาจการตัดสินใจในระดับต่าง ๆ ที่จะผลักดัน ส่งเสริมและสนับสนุน ในการวางแผนการพัฒนา วางยุทธศาสตร์สู่เป้าหมาย ซึ่งจำเป็นต้องรู้ข้อจำกัดและขีดความสามารถของชุมชน มากพอทที่จะเป็นตัวกำหนดกรอบและทิศทางในการวางแผนไปสู่การ ปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมได้อย่างยั่งยืน อีกทั้งยังต้องมีความสามารถในการประสาน ทำความเข้าใจ กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ภายใต้ข้อจำกัดต่าง ๆ

4) สามารถจัดลำดับความสำคัญในการปฏิบัติงาน ให้สอดรับกับเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน รวมถึงการใช้จ่าย การลงทุน ที่สัมพันธ์กับเงื่อนไข ผลลัพธ์และผลผลิตที่จะได้มาอย่าง ชัดเจน เพื่อที่จะสามารถวัดผลสัมฤทธิ์และการนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างชัดเจน

5) มีการให้ข้อสังเกต และแสดงถึงปัจจัยความเสี่ยง ข้อพึงระวังต่าง ๆ ในการดำเนินงานโดยมีการปรับปรุงแผนการดำเนินงานอยู่เป็นระยะ ๆ ตามความเหมาะสมเพื่อจะได้ปรับวิธีการและบุคลาการ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เป็นปัจจุบันอย่างสม่ำเสมอ

จากผลของการวิจัยพบว่าสามารถนำไปใช้ประโยชน์ใน 2 ลักษณะคือ

เชิงนโยบายและการบริหาร

โดยผลของการวิจัยได้เป็นส่วนหนึ่งของแผนยุทธศาสตร์และนำไปสู่การประกาศเป็นระเบียบข้อบังคับของหน่วยงานท้องถิ่นในการบริหารจัดการท่องเที่ยวชุมชน

เชิงสาธารณะประโยชน์

โดยองค์ความรู้จากการวิจัยสามารถนำไปเป็นข้อมูลและแนวทางในการวางแผนและลงมือปฏิบัติในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชน และการพัฒนาชุมชนในหลากหลายมิติ

5.3 ข้อเสนอแนะ

ด้านการปฏิบัติ

ทีมวิจัย ต้องเพิ่มพูนความรู้ทักษะของการเป็นวิทยากรกระบวนการการตั้งคำถาม การกระตุ้นให้แสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมของสมาชิก เรียนรู้กระบวนการวิจัยและมีใจรักที่จะพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย

สมาชิกและผู้นำชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมและตระหนักถึงบทบาทหน้าที่และสนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เป็นระบบ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่ยั่งยืน คือพัฒนาบนฐานความรู้ของชุมชนที่ประกอบด้วยสมาชิกและผู้นำชุมชน

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะหน่วยงานภาคี หน่วยงานในคณะอนุกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ทั้งในระดับจังหวัดและอำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัยตั้งแต่เริ่ม

ด้านนโยบาย

ระดับนโยบายควรสนับสนุนให้บุคลากรทำงานอย่างนักวิจัยเพิ่มขึ้น โดยใช้งานในหน้าที่ที่ทำอยู่แล้วจะเป็นการพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะของเจ้าหน้าที่ไปในตัว สนับสนุนงบประมาณขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานด้านนี้ เพราะเป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่จะก่อประโยชน์ต่องานว่าส่งเสริมการเกษตรทั้งในปัจจุบันและอนาคต

ด้านกลยุทธ์/ทิศทางพัฒนาชุมชน

ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์และการทำงานทั้งของเจ้าหน้าที่และชุมชนให้รู้จักคิด และดำเนินการพัฒนาชุมชน พัฒนากลุ่มในเชิงกลยุทธ์มากขึ้น โดยคัดเลือกกลุ่มนำร่องหรือต้นแบบ ขึ้นมาเพื่อดำเนินการ กลุ่มต้นแบบดำเนินการพัฒนาโดยประเมินศักยภาพ วิเคราะห์ศักยภาพ กำหนดเป้าหมายวิสัยทัศน์ในการพัฒนา กำหนดภารกิจ วัตถุประสงค์ และตัวชี้วัดการพัฒนาพร้อมวิธี ประเมิน

ด้านการวิจัยครั้งต่อไป

แนวทางการเสนอโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ (Area-based collaborative research for development : ABC research) เพื่อสร้างการขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ด้วยข้อมูลและความรู้ที่เกิดจากการวิจัย ต้องมีความเข้าใจ เข้าถึงและพัฒนาในมิติต่าง ๆ เพื่อที่จะสามารถเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และสร้างความเข้าใจในสังคม วัฒนธรรม ความเชื่อที่ ท้องถิ่นมีอยู่อย่างถ่องแท้ โดยมีประเด็นสำคัญที่ต้องพิจารณาในสามมิติหลัก ดังนี้

1. มิติพื้นที่ และ ตำแหน่งของพื้นที่ (Site Location)

1.1 โดยพื้นที่ต้องมีความสำคัญเป็นจุดยุทธศาสตร์ หรือสามารถแสดงลำดับความสำคัญของพื้นที่ได้อย่างชัดเจน

1.2 เรื่องราวเชื่อมโยงกับพื้นที่ในมิติของสังคม คน วัฒนธรรม ความเชื่อรวมไปถึงคุณค่าของพื้นที่ (core value) ที่มีมากพอ

1.3 เป็นพื้นที่ที่ยังขาดการเชื่อมโยงข้อมูลในพื้นที่อย่างเป็นระบบ

2. มิติของชุมชนในพื้นที่

2.1 ชุมชนมีความเข้มแข็งสามารถที่จะปรับตัว เรียนรู้ในสิ่งใหม่ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นได้

2.2 มีความรักในถิ่นฐานของตนเองอย่างชัดเจน อาทิ ปักหลักอยู่อาศัยจนถึงบั้นปลายของชีวิต ประเด็นนี้มีความสำคัญมาก เพราะจะส่งผลสะท้อนถึงความยั่งยืนในการพัฒนา

3. มิติของผู้นำชุมชนและผู้บริหารในท้องถิ่น

3.1 มีความเข้าใจชุมชนในท้องถิ่นที่ตนปกครองอย่างถ่องแท้

3.2 พร้อมให้ความร่วมมือในการขับเคลื่อนแผนงานพัฒนาในอนาคต มีวิสัยทัศน์และสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งใหม่ได้ เข้าใจถึงคุณค่าความสำคัญของทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางธรรมชาติ อันเป็นทรัพยากรของชุมชน ที่มีอยู่

บรรณานุกรม

รายงานการวิจัย

สุรศักดิ์ กังขาว, จตุรงค์ เลาหะเพ็ญแสง.(2559). รายงานการวิจัยการพัฒนาผังแม่บทบูรณาการ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนพื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ : กรุงเทพฯ.

สุรศักดิ์ กังขาว, จตุรงค์ เลาหะเพ็ญแสง.(2560). รายงานการวิจัยศึกษาและออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยง พื้นที่มรดกโลกอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ : กรุงเทพฯ.

สุรศักดิ์ กังขาว, จตุรงค์ เลาหะเพ็ญแสง.(2561). รายงานการวิจัยการศึกษาแนวทางการนำผังแม่บทการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของพื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร สู่การพัฒนาเครือข่ายแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลกในประชาคมอาเซียน.สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ : กรุงเทพฯ.

หนังสือ/วารสารและนิตยสาร

เกรียงไกร เกิดศิริ. (2551). ชุมชนกับภูมิทัศน์วัฒนธรรม. กรุงเทพมหานคร : อุษาคเนย์.

เกรียงไกร เกิดศิริ. (2559) สังวาลย์มรดกโลกในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ภาคพื้นทวีป : การศึกษาโลจิสติกส์การท่องเที่ยว และแนวทางการพัฒนาการเชื่อมโยงโดยให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลาง. มหาวิทยาลัยศิลปากร : นครปฐม.

เกรียงไกร วัฒนาสวัสดิ์. (2556). ความคิดเห็นและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวต่อความจริงแท้ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงโหยหาอดีต : ดำรงวิชาการ. กรณีศึกษาชุมชนตลาดสามชุกร้อยปี จังหวัดสุพรรณบุรี

ธิดา สาระยา. (2539). ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นประวัติศาสตร์ที่สัมพันธ์กับสังคมมนุษย์กรุงเทพมหานคร: เมืองโบราณ

นพคุณชูทันและคณะ. (2555). ยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชนเมืองน่าอยู่ตามอัตลักษณ์เมืองมรดกโลก จังหวัดกำแพงเพชร. วารสารวิชาการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 7(18), 15-25.

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2542). การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ประเสริฐ ณ นคร.(2514). พระมหาธรรมราชาที่สองออกถวายบังคม. ผลงานค้นคว้าประวัติศาสตร์ไทย.พระราชพงศาวดารฉบับพระราชหัตถเลขา. (2542). กรุงเทพฯ : กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร. หน้า 3.

มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. (2526). เที่ยวเมืองพระร่วง. กรุงเทพฯ : พระจันทร์

รำไพพรรณ แก้วสุริยะ. (2544). ท่องเที่ยวยั่งยืน (ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์) ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. อนุสาร อสท. ,42(4), 118-119.

วิทยา เกสรพรหม. (2551). วิสัยทัศน์การบริหารท้องถิ่น ปรากฏการณ์เทววารีศรีเมืองบางขลัง การสร้างเสริมเพิ่มเติมคำว่าเอกลักษณ์ท้องถิ่น. นิตยสารท้องถิ่น,48(2), 5-10

วัลลภา รุ่งศิริแสงรัตน์. (2545). บรรพบุรุษไทย : สมัยก่อนสุโขทัยและสมัยสุโขทัย. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ISBN 974-13-1780-8.

สถาปัตยกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยนเรศวร. (2548). แผนแม่บทอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร.พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร

สันติ อภัยราช. ผลงานการศึกษา. (2545). กำแพงเพชร : เดินเท้าสำรวจถนนพระร่วง ถนนพระร่วงกับเมืองกำแพงเพชร ด้วยระบบ GPS (สำรวจเส้นทางและพื้นที่ ด้วยสัญญาณดาวเทียม)

สุจิตต์ วงษ์เทศ. กรุงสุโขทัย มาจากไหน. ศิลปวัฒนธรรม

โสภิณ อาชวเมธากุล. (2555). สารสนเทศภูมิศาสตร์สถานที่ตามเส้นทางเสด็จในหนังสือ “เที่ยวเมืองพระร่วง”. ดำรงวิชาการ, 11(1), 101-111.

อุษาวดี พลพิพัฒน์. 2545. การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน : กรณีศึกษาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนในประเทศไทย. จุลสารการท่องเที่ยว 21(4), 38-48.

Benedikt, M. L. (1979). To take hold of space: Isovists and isovist fields. Environment and Planning B, 6,47–65.

Barnett, J. (1982). An introduction to urban design. New York: Harper & Row, 134–135.135

Christian Norberg - Schulz, Genius Loci : Towards a Phenomenology of Architecture(New York. : Rizzoli, 1985

European Sustainable Cities & Towns Campaign, European Commission DGXI, WHO Regional Office for European and Healthy Cites Network (1). 1997.City planning for health and sustainable development. English : World Health Organization.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

กาญจน์นภา พงศ์พนรัตน์. (2560). ภาพรวมสถานการณ์และแนวโน้มการพัฒนา การท่องเที่ยวโลกอาเซียนและไทย. วิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 30 มิถุนายน 2560. สืบค้นจาก http://msi.citu.tu.ac.th/public/upload/2.Trends%20and%20Issues%20of%20Tourism.pdf

กองโฆษณาและส่งเสริมการท่องเที่ยว ศูนย์ประชาสัมพันธ์. คู่มือนำเที่ยวทางรถไฟในวันหยุด การรถไฟแห่งประเทศไทย (ออนไลน์). สืบค้นจาก http://www.railway.co.th

การรถไฟแห่งประเทศไทย. ประวัติ รฟท. (ออนไลน์). สืบค้นจาก http://www.railway.co.th/

เมืองโบราณ. สถานีรถไฟสวรรคโลก (ออนไลน์).(2561) สืบค้นจาก http://muangboranjournal.com/post/Sawankhalok-railway-station

รุ่งเรือง สอนชู. ประวัติความเป็นมาของเมืองชากังราว. 23 มีนาคม 2560. สืบค้นจาก http://www.suntiapairach.com/letter/index.php?topic=1349.0/----

สำนักศิลปากรที่ 6 สุโขทัย. ประวัติความเป็นมาของเมืองสุโขทัย. 21 มีนาคม 2560. สืบค้นจาก http://www.finearts.go.th

สันติ อภัยราช. รายการโทรทัศวัฒนธรรม. 30 มิถุนายน 2560. สืบค้นจากhttp://suntiapairach.com/02/02R.htm

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. ประวัติความเป็นมาของเมืองสุโขทัย, สำนักศิลปากรที่ 6 สุโขทัย. สืบค้นจาก http://www.finearts.go.th

Museum Thailand. ชุมทางบ้านดารา (ออนไลน์). 2559. สืบค้นจาก https://www.museumthailand.com/th/4135/storytelling/ชุมทางบ้านดารา/

Roberto Gozzoli , นฤมล สุภาพ (แปล). บทเรียนที่ได้ จากการขึ้นทะเบียน เป็นมรดกโลก และการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชื่อมโยง. 30 มิถุนายน 2560. สืบค้นจาก www.tatreviewmagazine.com /article/tourism-research-world-heritage-sites-in-thailand/

ภาคผนวก

ก. การใช้ประโยชน์จากงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์

ชื่องานวิจัย การศึกษาและออกแบบผังแม่บทพื้นที่เมืองสวรรคโลกเพื่อการท่องเที่ยว เชื่อมโยงเมืองมรดกโลกอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย – ศรีสัชนาลัย – กำแพงเพชร

ผู้วิจัย รองศาสตราจารย์ สุรศักดิ์ กังขาว

ที่ทำวิจัยเสร็จสมบูรณ์ 30 สิงหาคม 2563

วัตถุประสงค์ของงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์

1) เพื่อศึกษา วิเคราะห์ ข้อมูลทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคมและประชากร ตลอดจนปัญหาและบทบาทของพื้นที่ และความต้องการของประชาชน เพื่อประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
2) เพื่อให้ได้ผังพัฒนาทางด้านกายภาพที่ลงรายละเอียดโครงการพัฒนาในแต่ละย่าน และสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม
3) เพื่อการกำหนดอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ (Identity & Character) ทั้งในด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ให้มีความชัดเจน สามารถนำไปปรับปรุงและพัฒนา อัตลักษณ์ ให้คงอยู่ เผยแพร่ และ ยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน
4) เพื่อให้ได้แผนปฏิบัติการ (Action Plan) และสำหรับใช้เป็นมาตรฐานการปรับปรุงพื้นที่เฉพาะของโครงการ โดยเน้นรายละเอียดรูปแบบ แนวทางและมาตรการต่าง ๆ ในการดำเนินการบริหารจัดการ การพัฒนาปรับปรุงฟื้นฟูเมือง การอนุรักษ์ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
5) เพื่อวางผังสาธารณูปโภค และสาธารณูปการต่าง ๆ เช่น การวางแผนโครงการคมนาคมและขนส่งที่ครบวงจร จัดให้มีถนนสายรอง สายย่อยที่เป็นโครงข่ายเชื่อมต่อกับถนนสายหลัก ระบบขนส่งมวลชน ที่จอดรถ (Park & Ride) การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์เมือง เช่น สถานศึกษา สวนสาธารณะ ห้องสมุด การระบายน้ำ การป้องกันน้ำท่วม บำบัดน้ำเสีย จัดเก็บขยะ การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ความปลอดภัย ถนนคนเดิน ลานส่งเสริมกิจกรรมสาธารณะและอื่น ๆ เป็นต้น
6) เพื่อเป็นการเสนอกลยุทธ์ (Strategy) ที่จะส่งเสริมและเป็นกรอบการจัดทำงบประมาณการพัฒนาพื้นที่ในด้านต่าง ๆ ให้ภาครัฐและเอกชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนา

(1) การใช้ประโยชน์ด้านนโยบาย

การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

☑ ด้านนโยบาย ☑ ด้านสาธารณะ ☐ ด้านชุมชนและพื้นที่
☐ ด้านพาณิชย์ ☑ ด้านวิชาการ ☐ ยังไม่มีการนำไปใช้

โดย

☑ หน่วยงาน (ภาครัฐ/เอกชน ☐ สถาบันการศึกษา ☐ ผู้ประกอบการ
☐ เกษตรกร ☑ อื่น ๆ

- สำนักงานจังหวัดสุโขทัย
- สำนักงานอำเภอสวรรคโลก
- สภาอุตสาหกรรมจังหวัดสุโขทัย
- เทศบาลเมืองสวรรคโลก

การนำไปใช้

ผลการวิจัยจากโครงการ โครงการศึกษาและออกแบบผังแม่บทพื้นที่เมืองสวรรคโลกเพื่อการท่องเที่ยวเชื่อมโยงเมืองมรดกโลก อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร ได้ชุดความรู้หนังสือชุดความรู้ ด้านการบริหารจัดการ ฟื้นฟูและพัฒนา ชุมชนเมืองเก่า กรณีศึกษา และ แผนแม่บทพื้นที่เมืองสวรรคโลก ยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่ด้านต่าง ๆ แผนพัฒนา 10 ปี การทบทวนแผนระยะสั้น รวมทั้ง หัวข้อโครงการเสนอแนะที่สอดคล้องกับการดำเนินการตามผังแม่บท - ชุมชนเรือนแพริมน้ำยม - ถนนวัฒนธรรม - ปรับปรุงภูมิทัศน์ที่ว่าการอำเภอ – craft work shop center –

(2) การใช้ประโยชน์ด้านสาธารณะ

การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

☐ ด้านนโยบาย ☑ ด้านสาธารณะ ☑ ด้านชุมชนและพื้นที่

☐ ด้านพาณิชย์ ☑ ด้านวิชาการ ☐ ยังไม่มีการนำไปใช้

โดย

☑ หน่วยงาน (ภาครัฐ/เอกชน ☑ สถาบันการศึกษา ☑ ผู้ประกอบการ

☐ เกษตรกร ☑ อื่น ๆ

- โรงเรียนมัธยมศึกษาเทศบาลเมืองสวรรคโลก
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- สภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
- ท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัย

การนำไปใช้

ผลการวิจัยจากโครงการ โครงการศึกษาและออกแบบผังแม่บทพื้นที่เมืองสวรรคโลกเพื่อการท่องเที่ยวเชื่อมโยงเมืองมรดกโลก อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร ได้บูรณาการ แผนผังการท่องเที่ยวตามผังแม่บทพื้นที่เมืองสวรรคโลก ระบุ ขอบเขตย่ายชุมชนเมืองเก่า / พื้นที่รอบเมือง เส้นทางท่องเที่ยวโดยจักรยาน / เดินเท้า สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญเดิม + ใหม่ที่ได้จากงานวิจัย ทริปการท่องเที่ยวโดยรถไฟ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่และบูรณาการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวในพื้นที่โดยรอบอย่างมีระบบ ตลอดจน ได้สร้างเครือข่ายเยาวชนตั้งเครือข่ายเยาวชนนักปฏิบัติทางศิลปวัฒนธรรมเพื่อการเชื่อมโยง อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ศรีสัชนาลัย กำแพงเพชร HARC-TEAM เป็นลักษณะการทำงานแบบจิตอาษาเพื่อนสาธารณะประโยชน์

(3) การใช้ประโยชน์ด้านชุมชนและพื้นที่

การนำผลงานวิจัยไปไข้ประโยชน์

☐ ด้านนโยบาย ☑ ด้านสาธารณะ ☑ ด้านชุมชนและพื้นที่
☐ ด้านพาณิชย์ ☑ ด้านวิชาการ ☐ ยังไม่มีการนำไปใช้

โดย

☐ **หน่วยงาน (ภาครัฐ/เอกชน** ☐ **สถาบันการศึกษา** ☐ **ผู้ประกอบการ**
☑ **เกษตรกร** ☑ อื่น ๆ

- เครือข่ายศิลปินสวรรคโลก
- เครือข่ายชุมชนครักษ์สวรรคโลก
- ปราชญ์ชาวบ้าน.
- กลุ่มภาคีเครือข่ายภาคประชาชนเจ้าของอาคารเรือนไม้.
- สภาสถาปนิก

การนำไปใช้

ผลการวิจัยจากโครงการ โครงการศึกษาและออกแบบผังแม่บทพื้นที่เมืองสวรรคโลกเพื่อการท่องเที่ยวเชื่อมโยงเมืองมรดกโลก อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร ผลจากการสำรวจและเก็บข้อมูลด้ายกายภาพเพื่อ ออกแบบรายละเอียดผังพัฒนาทางด้านกายภาพส่งเสริมโครงการพัฒนาโดยชุมชนและการกำหนดอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ (Identity & Character) และ ออกแบบ สื่อสัญลักษณ์ ป้าย ภูมิทัศน์ถนน สิ่งอำนวยความสะดวกตามอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ ออกมาเป็นแผนที่ผังการท่องเที่ยวตามผังแม่บทพื้นที่เมืองสวรรคโลก หนังสือสถาปัตยกรรมไม้สวรรคโลก และคู่มือ LOCAL IDENTITY MANUAL

(4) การใช้ประโยชน์ด้านพานิชย์

การนำผลงานวิจัยไปไข้ประโยชน์

☐ ด้านนโยบาย ☐ ด้านสาธารณะ ☑ ด้านชุมชนและพื้นที่
☑ ด้านพาณิชย์ ☐ ด้านวิชาการ ☐ ยังไม่มีการนำไปใช้

โดย

☐ หน่วยงาน (ภาครัฐ/เอกชน ☐ สถาบันการศึกษา ☑ ผู้ประกอบการ
☐ เกษตรกร ☑ อื่น ๆ

- สภาอุตสาหกรรมจังหวัดสุโขทัย
- สภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัย
- บริษัท สุโขทัยพัฒนาเมือง จำกัด

การนำไปใช้

ผลการวิจัยจากโครงการ โครงการศึกษาและออกแบบผังแม่บทพื้นที่เมืองสวรรคโลกเพื่อการท่องเที่ยวเชื่อมโยงเมืองมรดกโลก อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร ได้บูรณาการ แผนแม่บทพื้นที่เมืองสวรรคโลกและยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่ด้านต่าง ๆ ใช้ประกอบกับ แผนผังการท่องเที่ยวตามผังแม่บทพื้นที่เมืองสวรรคโลก ระบุ ขอบเขตย่ายชุมชนเมืองเก่า / พื้นที่รอบเมือง เส้นทางท่องเที่ยวโดยจักรยาน / เดินเท้า สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญเดิม + ใหม่ที่ได้จากงานวิจัย ทริปการท่องเที่ยวโดยรถไฟ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่และบูรณาการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวในพื้นที่โดยรอบอย่างมีระบบ เกิดพื้นที่การเข้าถึงของย่านการค้าทั้งแบบวิถีดั้งเดิมและการค้าแบบตลาดแบบร่วมสมัย แผนการพัฒนามีการส่งเสริมอัตลักษณ์ชุมชนในการสร้างมูลค่าของผลิตภัณฑ์ ลักษณะความสำคัญของพื้นที่ศึกษาอยู่ในจังหวัดที่การท่องเที่ยวเป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจที่สำคัญ แผนแม่บทช่วยส่งเสริมให้เกิดได้รับประโยชน์จากการกระจายการท่องเที่ยวและรายรายได้สู่พื้น ซึ่งเดิมการท่องเที่ยวในจังหวัด กระจุกตัวอยู่ในพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์เป็นส่วนใหญ่ พื้นที่อื่นได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวน้อยมาก

(5) การใช้ประโยชน์ด้านวิชาการ

การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

☐ ด้านนโยบาย ☑ ด้านสาธารณะ ☐ ด้านชุมชนและพื้นที่
☐ ด้านพาณิชย์ ☑ ด้านวิชาการ ☐ ยังไม่มีการนำไปใช้

โดย

☑ หน่วยงาน (ภาครัฐ/เอกชน ☑ สถาบันการศึกษา ☐ ผู้ประกอบการ
☐ เกษตรกร ☑ อื่น ๆ

- สถาสถาปนิก
- เครือข่ายชุมชนนักปฏิบัติทางศิลปวัฒนธรรมเพื่อการเชื่อมโยง สถาบันการศึกษา 14 แห่ง

การนำไปใช้

ผลการวิจัยจากโครงการ โครงการศึกษาและออกแบบผังแม่บทพื้นที่เมืองสวรรคโลกเพื่อการท่องเที่ยวเชื่อมโยงเมืองมรดกโลก อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร จากการดำเนินงานวิจัยผู้วิจัยได้ประเด็นจากลักษณะที่สำคัญของพื้นที่ ที่เกิดองค์ความรู้ในเชิงวิชาการในหลายด้านคือ

- หนังสือ : สถาปัตยกรรมไม้หมายเมืองสวรรคโลก
- หนังสือ : สถาปัตยกรรมในเมืองมกรดกโลก
- หนังสือ : Rediscovered Heritage Of Sawankhalok's wooden architecture
- หนังสือ : คู่มือ ชุดความรู้ การพัฒนาเมืองที่ยั่งยืนโดยใช้การท่องเที่ยวชุมชนเป็นฐาน

(6) การเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์

สิ่งพิมพ์ หรือสื่อทั่วไป

☐ หนังสือพิมพ์	☐ วารสาร	☐ โทรทัศน์
☐ วิทยุ	☑ เว็บไซต์	☑ คู่มือ/แผ่นพับ
☑ จัดประชุมอบรม	☑ อื่น ๆ	

- ข่าว UCD ...
- PAGE HARC
- www.harc.asia
- Youtube chanal - HARC
- งานนิทรรศการสถาปัตยกรรมไม้สวรรคโลก
- แผนที่ท่องเที่ยว
- หนังสือสถาปัตยกรรมไม้สวรรคโลก

ข. การเก็บรวบรวมและจัดทำข้อมูล

ข.1 การจัดทำฐานข้อมูล

ตัวอย่างการจัดทำฐานข้อมูลอาคาร เพื่อการอนุรักษ์และส่งเสริมการท่องเที่ยว เมืองสวรรคโลก

ตารางบันทึกข้อมูลอาคาร

ชื่ออาคาร :	
ที่ตั้ง	
สถาปนิก/ผู้ออกแบบ	ไม่ปรากฏชื่อผู้ออกแบบ / .....
สถาปนิกผู้ออกแบบอนุรักษ์/ปรับปรุง	
ผู้ครอบครอง	
ปีที่สร้าง	พุทธศักราช
ประวัติ .... (การให้ข้อมูลอาคาร ได้แก่ ความเป็นมา เรื่องเล่าเกี่ยวกับบ้าน เหตุการณ์ที่เกี่ยวข้อง ลำดับเจ้าของ การใช้งาน เป็นต้น)	

ตารางบันทึกฐานข้อมูลอาคาร .....

ลักษณะอาคาร : (บ้านไม้ 2 ชั้น / บ้าน2ชั้น ชั้นล่างคอนกรีต ชั้นบนไม้)	
รายละเอียดบ้าน : การใช้งานอาคาร	(ภาพถ่าย)
รูปแบบประตู	(ภาพถ่าย)
รูปแบบหน้าต่าง	(ภาพถ่าย)
รูปแบบช่องลม ช่องแสง ลูกกรง	(ภาพถ่าย)
องค์ประกอบอาคาร การตกแต่ง (เช่น เชิงชาย จั่ว กาแล ,กลอน , มือจับ ,บันได ราวบันได หัวบันได ลักษณะพื้น วัสดุปู เป็นต้น)	(ภาพถ่าย)
เครื่องเรือน ของประดับบ้าน	(ภาพถ่าย)
ห้องต่าง ๆ	(ภาพถ่าย)

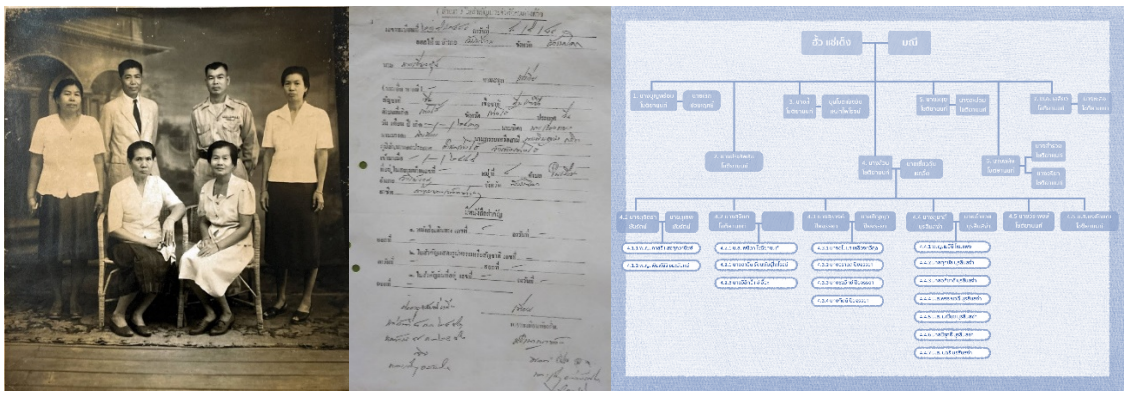

ภาพที่ 96 ตัวอย่างรูปภาพและเอกสารประกอบตัวอย่างผังครอบครัว

ข.2 ข้อมูลเพื่อการสื่อสารสาธารณะ

สื่อประชาสัมพันธ์ รูปแบบ online

website : www.harc.asia

เป็นเว็บไซต์หลักของเครือข่ายชุมชนนักปฏิบัติด้านศิลปวัฒนธรรม (Heritage Academic and Research Center : HARC) ซึ่งมีเครือข่ายที่ทำงานด้านศิลปวัฒนธรรมในพื้นที่มรดกโลกทั้งในและต่างประเทศ ทางเว็บไซต์ได้มีการนำเสนอข้อมูลการศึกษาในพื้นที่ต่าง ๆ ร่วมถึงประชาสัมพันธ์กิจกรรมที่จะเกิดขึ้นด้วย ผู้ที่สนใจหรือต้องการติดตามข่าวสารและกิจกรรมของ HARC

Link : http://www.harc.asia/event.html

ภาพที่ 97 การประชาสัมพันธ์กิจกรรมของโครงการฯ บนเว็บไซต์ www.harc.asia

ภาพที่ 98 ตัวอย่างงานเผยแพร่ บน www.harc.asia

ภาพที่ 99 โครงการที่เป็นผลลัพธ์ในอนาคต ภายใต้ความร่วมมือในโครงการฯ

facebook : World Heritage Experience สวรรคโลก Group

ทำหน้าที่ในการติดต่อสื่อสารและประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ของสมาชิก ภาคีเครือข่าย ทั้งยังใช้เป็นเครื่องมือในกระบวนการศึกษา เก็บข้อมูลด้วย สามารถติดตามข่าวสารและกิจกรรมในพื้นที่สวรรคโลกผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น facebook Live

Link : https://www.facebook.com/groups/3625733530799936

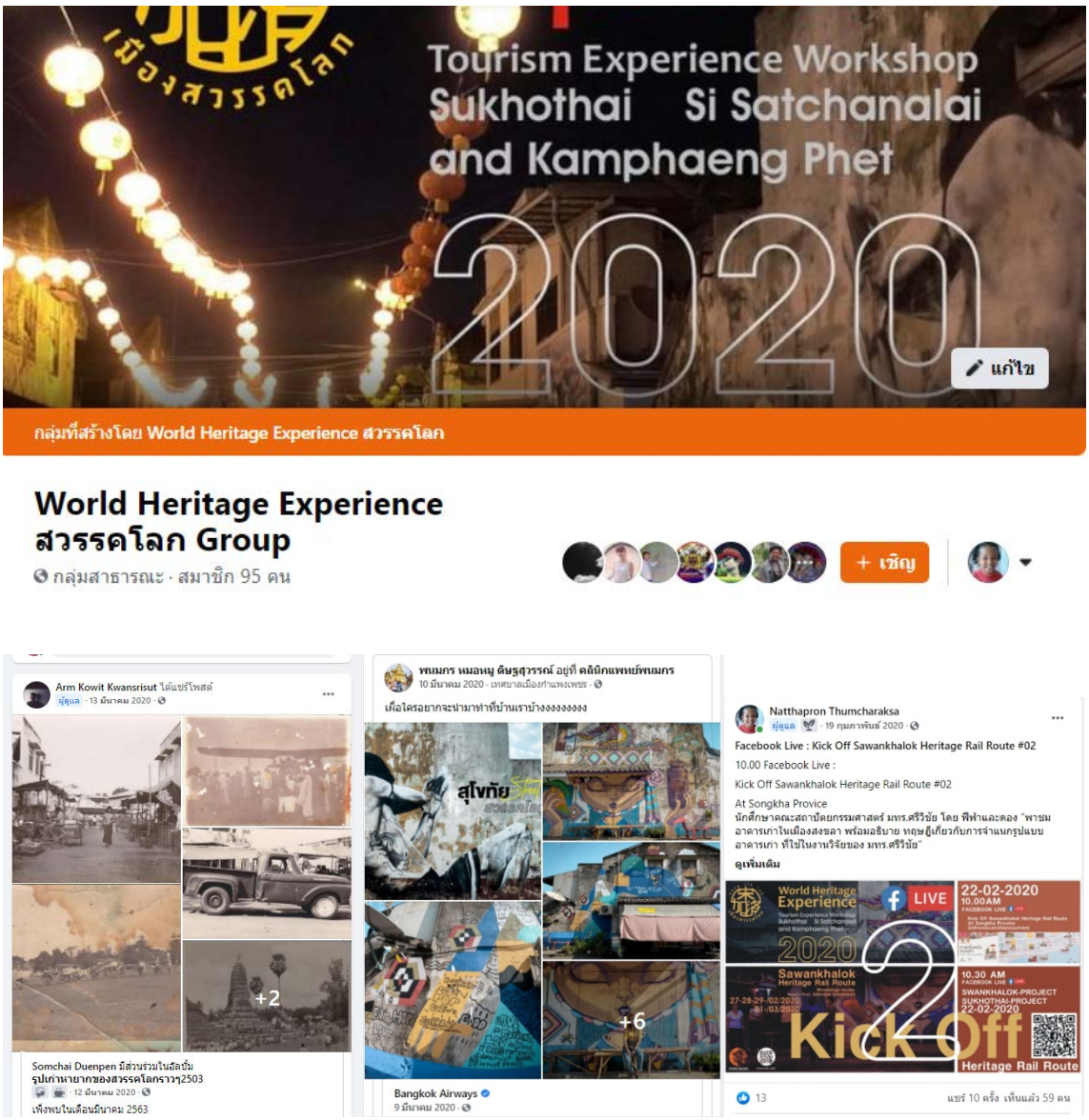

ภาพที่ 100 ตัวอย่างหน้า facebook : World Heritage Experience สวรรคโลก Group

ภาพที่ 101 พิธีมอบรางวัลเครือข่ายชุมชน โดยผู้ว่าราชการจังหวัดสุโขทัย

YouTube Chanel : HARC KMITL

ปัจจุบัน ผู้คนนิยมรับชม Youtube เป็นจำนวนมาก ภาคีเครือข่าย อีกทั้งยัง ทำงานร่วมกับสื่อออนไลน์อื่น ๆ ของ HARC เช่น facebook Line ทำให้เข้าถึงได้ง่าย ใช้งานไม่ยาก สามารถเข้าถึงเนื้อหาได้จากทุกที่ นับเป็นช่องทางที่มีประสิทธิภาพในการนำเสนอผลงานได้เป็นอย่างดี

Link : https://www.youtube.com/channel/UCGLOpBgQfAurL-rSgd7GCpA

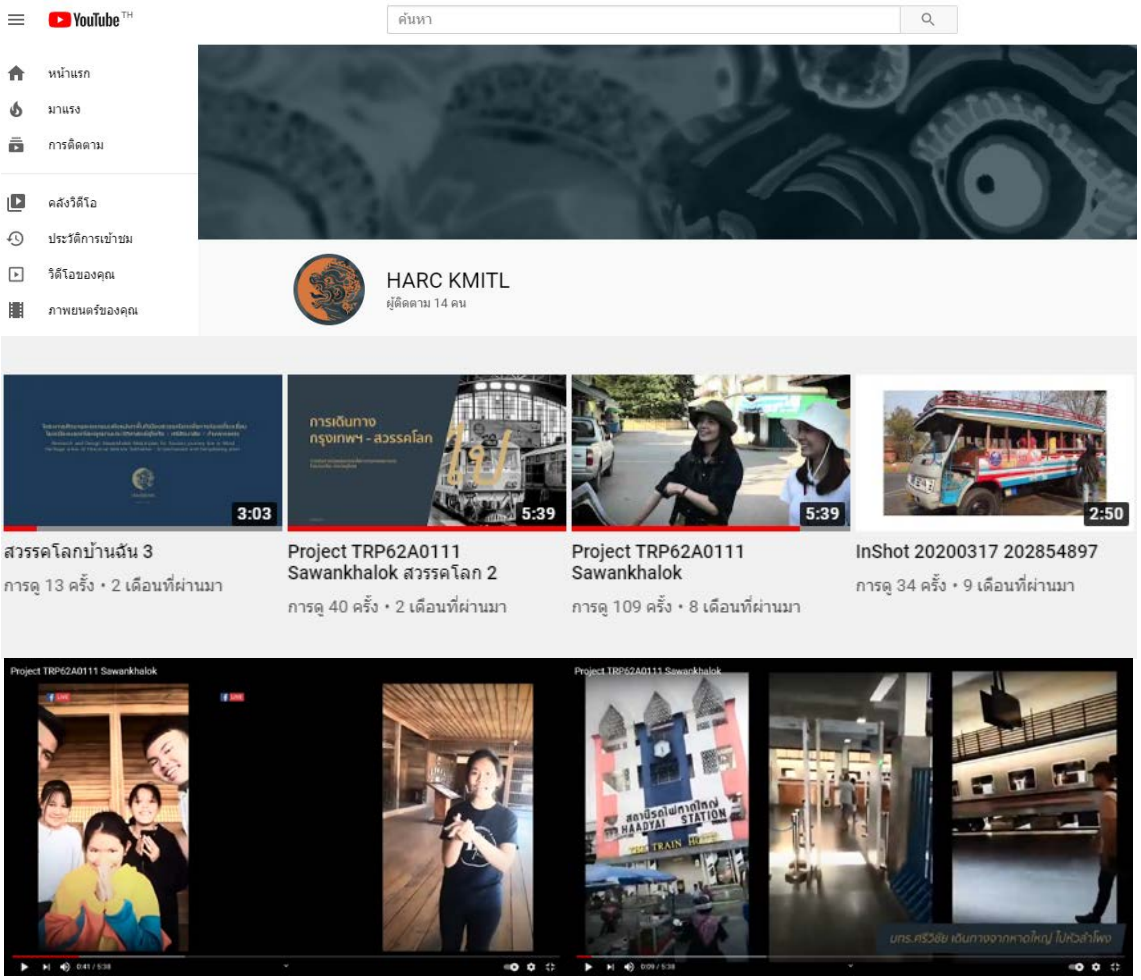

ภาพที่ 102 ตัวอย่างเนื้อหาบน YouTube Chanel : HARC KMITL

สื่อมวลชนท้องถิ่น

เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2562 สำนักข่าวท้องถิ่น “Chaing Mai New” นำเสนอข่าว สกสว. เร่งออกแบบผังแม่บท ปั้นไทยเป็นฮับเมืองมรดกโลกอาเซียน” บนเว็บไซต์ ของตนเอง โดยกล่าวถึง สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ผนึกหลายภาคส่วนด้านการพัฒนาเมือง ร่วมแบ่งปันแนวคิดเพื่อบูรณาการผลักดันเมืองมรดกโลก อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร มีเป้าหมายเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นฐานการพัฒนาท้องถิ่น สนับสนุนไทยเป็นศูนย์กลางมรดกโลกในกลุ่มอาเซียน

ภาพที่ 103 ข่าวกิจกรรมในโครงการฯ จากเว็ปไซต์ของสำนักข่าวท้องถิ่น “Chaing Mai New”

ที่มา : https://www.chiangmainews.co.th

สื่อประชาสัมพันธ์ รูปแบบสิ่งพิมพ์ (Print Media)

ภาพที่ 104 สิ่งพิมพ์ (Print Media) นำเสนอข้อมูลโครงการฯ

ภาพที่ 105 สิ่งพิมพ์ (Print Media) การศึกษาอาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมอาคารเรือนไม้

ภาพที่ 106 ผลงานการออกแบบ แผ่นประชาสัมพันธ์ กิจกรรมของโครงการฯ

ข.3 ผลงานตีพิมพ์ในวารสารวิชาการระดับนานาชาติ

Kangkhao, *Cogent Arts & Humanities* (2020), 00: 1832307
https://doi.org/10.1080/23311983.2020.1832307

cogent arts & humanities

CULTURE, MEDIA & FILM | RESEARCH ARTICLE

Community development and propulsion mechanism with the sustainability and co-creation: Case study of Sawankhalok Master plan for Tourism journey in World Heritage areas of Historical districts Sukhothai – Si Satchanalai and Kamphaeng Phet

Surasak Kangkhao

Received: 23 November 2019
Accepted: 30 September 2020

*Corresponding author: Surasak Kangkhao Department of Architectural Education and Design, Faculty of Industrial Education and Technology, King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang, Bangkok, Thailand.
E-mail: kksurasa@gmail.com

Reviewing editor:
Lincoln Geraghty, School of Media and Performing Arts, University of Portsmouth, United Kingdom

Additional information is available at the end of the article

Abstract: This research investigated, analysis, and survey on the satisfactory levels of local organizations and community leaders in Sawankhalok district with a proposed master plan to develop strategic models for creative tourism. Situated in Sukhothai province, the area sheltered Sawankhalok—Si Satchanalai Historical Park, one of UNESCO World Heritage sites in Thailand. Linked to the objectives of sustainability and co-creation of the United Nations, to improve the quality of life and sustainable economy while seeking to recover the historical link among culture, co-creation development, and sustainability while the area is currently represented in a state of fragment and disconnect between three important areas. Based on this context, this paper analyzes the main problems and studies through "Cs" Coordination, Cooperation, and Collaboration strategy method and inter-viewing on focus group and future procedure. After the implementation and operational framework on the Sawankhalok Master plan for Tourism journey in World Heritage areas of Historical districts Sukhothai—Si Satchanalai and Kamphaeng Phet, the result shows that the plans and projects were able to develop the management on the cultural and historical tourism while creating

Surasak Kangkhao

ABOUT THE AUTHOR

Surasak Kangkhao, is an associate professor of architectural education at KMITL. He earned his B.S. in Architecture from the University of San Augustin, Philippines, and M.Arch. from the University of the Philippines, Diliman. His scholarly interests range from architecture and culture, urban and rural planning, creative economy, design pedagogy, to vernacular arts and crafts. At present, Surasak is directing a series of multi-disciplinary researches and strategic models for UNESCO World Heritage Site in Sukhothai, Si Satchanalai, and Kamphang Phet. Apart from his academic career, he is a licensed architect with extensive experience in professional practice and working on a massive number of projects in which his work received many international awards.

PUBLIC INTEREST STATEMENT

The research paper about a proposed master plan to develop strategic models for creative tourism in Sawankhalok located in Sukhothai province, surrounding by Historical Park, one of UNESCO World Heritage sites in Thailand. Following the objective of sustainability and co-creation of the United Nations. The reflection on the Sawankhalok Master plan for Tourism journey in World Heritage areas of Historical districts Sukhothai—Si Satchanalai and Kamphaeng Phet to create a holistic paradigm that focuses on the capacity of culture to improve the quality of life and seeks to recover the historical link among culture, co-creation development, and sustainability.

© 2020 The Author(s). This open access article is distributed under a Creative Commons Attribution (CC-BY) 4.0 license.

a common ground for multi-parties in the area. Similarly, the strategic drafting found that the vision of the Sukhothai and associate towns World Heritage was to sustainably and co-creation the values of the Sukhothai and associate towns World Heritage.

Subjects: South East Asian Culture & Society; Tourism Society and Culture; Sustainable Architecture; Theory of Architecture; Architectural Conservation and Building Conservation; Planning andSustainability; Culture; Design

Subjects: Reviewing and Case study of master plan for tourism journey in world heritage area of historical districts

Keywords: Community development; sustainability; propulsion mechanism; World Heritage; Historical districts; creative tourism

1. Introduction

Subsequently, the outcomes from the said inquiries were further explored in terms of strategic means to foster tourism through the criteria of 1) co-creation; 2) sustainability; and 3) community-heritage engagement values. Operating on the premises of interpretive and systematic approaches, the research relied on questionnaires and focused group interviews to collect data from five organizations and thirty community leaders. Employing the methods of frequency, percentage, arithmetic means, and standard deviation, the statistical analyses revealed the following findings. First, to devise valid strategic models to accommodate tourism, the mission statements should contain well-defined objectives and modes of conceptualization. Second, their formulation should involve all important stakeholders via the principles of co-ordination, co-operation, and collaboration. Third, the implementations of these models should incorporate assessments on their success as well as satisfactory levels from both the local populace and other scholars in relevant academic fields. Such evaluations, in turn, provided a ground to conclude that the proposed master plan to promote creative tourism in Sawankhalok was highly effective. since it enabled community leaders and other stakeholders to apply their practical knowledge to work together, as demonstrated by a pilot project that resulted in the creations of tourist information maps in the district.

1.1. Contextual background

As illustrated by Shibayama, Yanagisawa, and Moore, a pathway–called the Khmer Road–linking many archaeological sites in the present nation-states of Laos, Thailand, and Myanmar had existed since the Angkor Empire (802–1431), long before international borders in Southeast Asia were drawn (Figure 1). In the area known as Siam that had evolved into Thailand today, an extended passageway named–Phra Ruang Route or Sukhothai Road–provided a vital connection among three urban settlements in the lower northern region of the country, which were Sukhothai, Sawankhalok, Si Satchanalai, and Kamphaeng Phet (Figure 2). (Shibayama et al., 2013).

Between the 13th and 15th century, the triad cities were integral parts of Sukhothai Kingdom (1238–1438), sharing a common political system, social structure, and cultural root under the same metaphysical belief and spiritual practice. With respect to Sawankhalok- Si Satchanalai in particular, its historic quarter contained the ruins of an ancient urban settlement once called Mueang Chaliang, which served as a second administrative centre of Sukhothai Kingdom.(Fine Arts Department (FAD), 2013) From the 13th to 17th centuries, the town became a major trading and manufacturing hub for pottery and glazed ceramics called Sangkhalok wares (celadon) for Sukhothai and the subsequent regime, the Kingdom of Ayutthaya (1351–1767). (Lau, 2004)

Due to such historical ties, Sawankhalok-Si Satchanalai Historical Park–together with Sukhothai and Kamphaeng Phet counterparts–constituted the Historic Town of Sukhothai and Associated

Figure 1. A map reconstructing the Khmer Road during the Angkor Era.

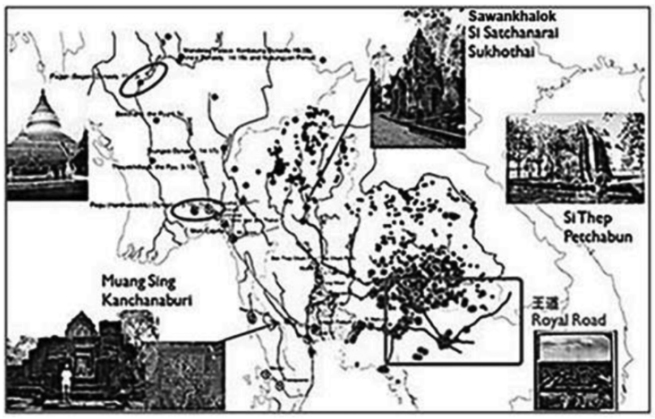

Historic Towns that were collectively registered as a tripartite UNESCO World Heritage site in 1991. (United Nations Educational) In order to provide a comprehensive guideline for sustainable developments of the aforementioned locales and their vicinities, a great amount of attention had been paid on the measures and mechanisms to preserve the local histories, culture, ways of lives, along with traditional practices by the indigenous people who resided in communities around those UNESCO sites, especially in the socio-economic dimension. In this regard, obvious examples could be seen from contemporary studies on the conservations of waterfront markets to accommodate creative tourism in the lower northern part of the country that not only: 1)incorporated public participations in all stages in the process of sustainable development,(Office of the National Economic and Social Development Board (NESDB) and Thailand Creative and Design Center (TCDC), 2009) ranging from community to municipal and regional stages; but also 2) acted in accordance with collaborative strategies, both at the national and international levels as stipulated by the socio-economic policies of the current Prayut Chan-o-cha government (2014–present). (Prayut Chan-o-cha, 2014) Research strategies developed from the conceptual framework, principles and theories. Which is accepted internationally to create a suitable mechanism for driving and developing in the world heritage area.

The character of local community in World heritage areas, are involved within tangible and intangible cultural heritage. This culture inherits through community members for a long time. An understanding of identity and authentic character of community which is an invaluable resource of their society has a high potential to establish a strong bond of community for a purpose of sustainable tourism in world heritage areas. While a Community's Leader and Government officers who responsible for engagement and conservation strategy. They are also ready to cooperate and engage with heritage project and community.

1.2. The impact of UNESCO international regulations

Globalization and World Heritage Conservation have five main points on ethics and globalization. The process of evolution of globalization Important issues of globalization in economy, communication, and electronics, related to UNESCO—as part of the UN—seeks to promote global ethics Adoption of legal tools established in accordance with six international standards, UNESCO strives to create a balanced global economy, in particular, to protect the diversity of cultural expression.

cogent • arts & humanities

Figure 2. A map reconstructing the Phra Ruang Route or Sukhothai Road linked Sukhothai, Sawankhalok, Si Satchanalai and Kamphaeng Phet.

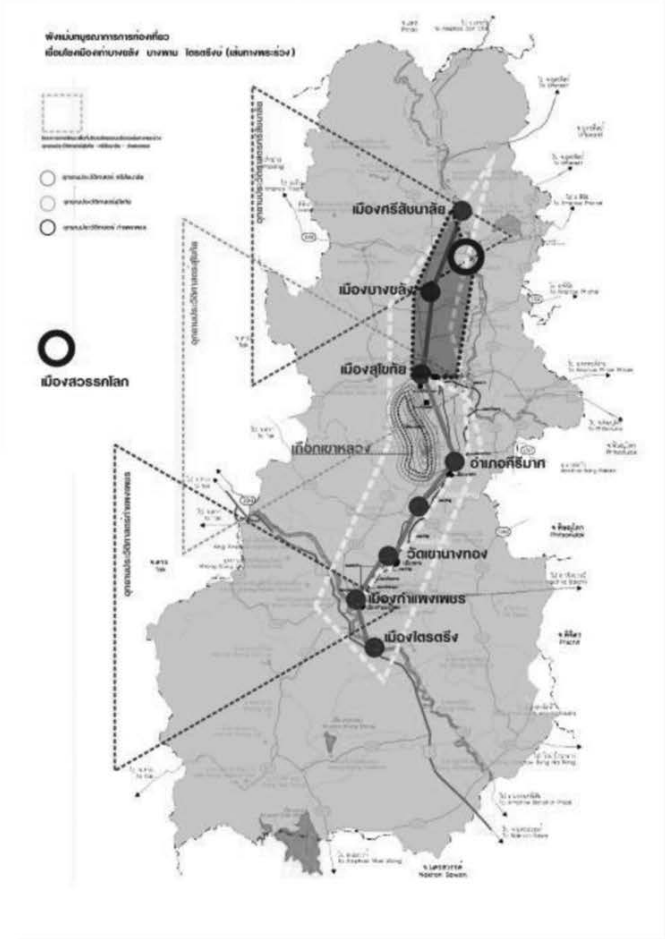

In other words, countries should have the right to subsidize their cultural industries and take measures to preserve and promote their cultural identity.

And the World Heritage Convention has highlighted our responsibility to preserve heritage, which is an important ethical tool at the UNESCO Convention. Moreover, the World Heritage property testifies to the history of globalization. Some world heritage sites are directly linked to the fundamental values of global ethics that have disappeared in our time[1].

1.3. UNESCO sustainable development strategies

1.3.1. Community involvement strategy

The World Heritage Area was established through the cooperation of many groups. The area involved with many stalk holders that seek different interests, while people or groups with different Interests meet, conflicts are inevitable to happen in the area. In the context of world heritage, conflicts tend to occur at different levels between different stakeholders and local politicians. Similarly, many community advisor relevant parties and related governments prefer to increase international reputation and tourism business by nominating their area as a world heritage site. "Community participation" is not only necessary in the nomination process. But it also necessary to manage conflicts of different stakeholders. The concepts of stakeholders in this context are holistic, consisting of individuals, institutions, and organizations at different levels and with different backgrounds in the World Heritage area. [2]

1.3.2. Credibility strategy

'Strengthen the credibility of the World Heritage-listed areas as a representative and balanced geographic evidence of the cultural and natural properties of an outstanding international value', the main objective of this strategy to promote culture and world heritage sites to be more internationally accepted. That means the geographic inequality that exists, the type and content in the heritage site. Inequality has existed since the nomination for world heritage began in 1978 due to the dominance of nominations as a World Heritage Area in Europe. The majority of European heritage consists of cultural heritage, which causing an imbalance between cultural and natural heritage sites. The uneven distribution of cultural and natural tourist sites around the world reflects the inequality of tourist destinations by category. Group to determine outstanding universal values.

1.3.3. Conservation strategies

An additional strategy adopted in Budapest in 2002 is conservation. The Budapest Declaration aims to: "Ensure effective conservation of a world heritage", and what is understood as effective and how it should be implemented is unclear from the definition of this strategy. However, in the context of past experience, sustainability must be given special consideration.

Conservation, which aims at sustainability, should use proven technology, including appropriate use for local conditions, as many examples show that preserving heritage, preserving culture and natural heritage. It's a political and participatory process that requires a variety of experts. Therefore, preserving the heritage is possible through interdisciplinary cooperation. In this regard, it has the same requirements that are concealed in the five strategies of the "strategy".

1.3.4. Capacity-building strategies

Strategies for capacity building are capacity building According to the Budapest Declaration, the goal of capacity building 'To promote the development of effective capacity-building measures, including assistance in preparing the nomination for the World Heritage List for understanding and implementation of the World Heritage Convention and related instruments. Realize that empowerment is a long-term and ongoing process in which all stakeholders are involved. To be able to interpret this strategy, we need to realize that capacity building includes education at different levels and for different target groups. Education must also take into account the educational context, history, philosophy and politics. Therefore, capacity building is quite a complex goal that must be achieved in the short term. At the first level, management and capacity-building with future-oriented approaches In general studies of world heritage and heritage management and conservation strategies still lack world-class experts in these fields. Therefore, there is an urgent need for training in higher education institutions. Instructors from universities around the world dealing with heritage management training and conservation training and practitioners in the field should collaborate on the development of heritage management training concepts. These concepts should include Developing management skills or teaching standard Methods, either the

concept of interdisciplinary conservation of heritage sites or operations in the development of tourism needs.

In the second level, education and capacity building with different target groups are more practical. This level refers to the management of heritage areas and related problems. Which became an important factor for economic and social development with the growing conflict between the prevention and use of stakeholder resources, learn how to explore the possibilities and limitations of participation of various target groups. Therefore, it is necessary to define and develop the participation model needed for the lasting balance of "Giving and Receiving". The mission of educational institutions and universities is to transfer science, technology, knowledge, and creativity to those concepts.

At the third level, education and capacity building are focused on the future of education in the academic institution that related to the field of heritage. Teaching staff and educational planners from national and international educational institutions must be well prepared to develop and incorporate world heritage content into educational programs, and have sustainable learning about world heritage. This concept must be implemented with all sectors and experts in education and curriculum development. For raising awareness and consciousness of future generations.

1.3.5. Communication strategy

Communication strategy in the Budapest Communications Declaration means: "Increase public awareness, participation and support for world heritage through communication" (WHC, 2005a) in the World Heritage Treaty. (Cooperation initiative) in communication and education, focusing only on computers basic communication strategy in addition, the implementation of the strategic goals of communication is supplemented by traditional communication in the museum, including photo production and archiving in the database. Not least, these efforts were successful in creating they have succeeded in expanding these activities to the community and municipality and improving the overall legacy presentation strategy in various media.

Relevant network partners must be able to implement all five strategies under the World Heritage Sustainable Development Strategy. In the other hand, they must be encouraged in their factors and enhance their personal experience and be able to understand, interpret, and manage world heritage sites including protection and sustainable use of world heritage sites feeling and acting responsibly to the world heritage every type is a challenge for future development and is possible only when the goals are accepted by both individuals and communities. Therefore, personal and collective is the responsibility for sustainable community development.

2. Research and development theory

2.1. Community development and propulsion mechanism with the three "Cs" Coordination, Cooperation, and Collaboration strategy

In order to facilitate teamwork with the local populace, all important stakeholders, key individual informants, in combination with other experts, specialists, and scholars in relevant academic fields, forming a network of knowledgeable persons, the proposed Creative Tourism Strategy Model depended on the notions of Coordination, Cooperation, and Collaboration, (3Cs)–drawn from inquiries into the processes of group participation from a wide range of studies in social sciences–as its *modus di operandi*.[3] The 3Cs framework was applied to the creation of the model in accordance with Rockwood's ideas of cooperative, collaborative, and coordinative learning,(Rockwood, 1995a, 1995b) as explicated below.

First, co-ordination denoted a methodology of choice for acquiring foundational knowledge via a well-structured lesson, such as a group assignment to explore a variety of topographic maps and aerial photography portraying geological features of the communities around Si Satchanalai. Second, coordination signified a well-defined normative methodology, exercised to regulate

Figure 3. A diagram portraying the mechanism of the 3Cs approach.

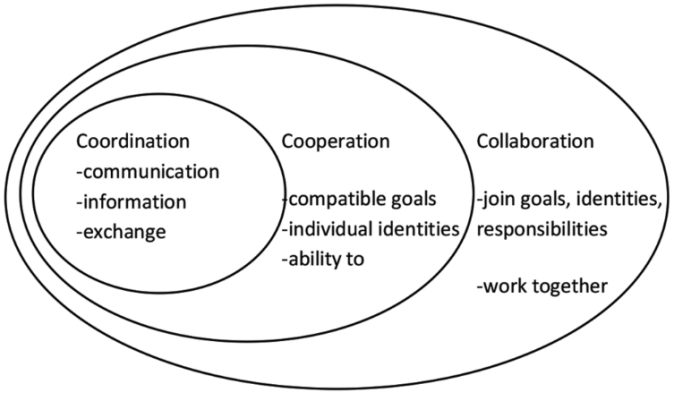

a systematic knowledge that was socially constructed. Operating in concert with collaboration and cooperation, an example of coordination encompassed peer-assisted activities, such as organising wokshops, discussion groups, and public hearings for data collections from all concerned parties. Third, collaboration referred to a methodological approach for developing knowledge that dwelled less on factual content but more on analytical, interpretative, and critical aspects. Obvious applications of collaboration were exemplified by the creations of spatial maps in analysing and synthesising the contents of the Creative Tourism Strategy Model.

As depicted in Figure 3, it became apparent that the 3Cs framework was fundamental for engineering the technical capabilities on user interactive of the Creative Tourism Strategy Model. Moreover, since the 3Cs approach also referred to a learning model, by which diverse factions of stakeholders teamed up to carry out a meaningful research project.(Howard Gardner, 1993) Such an observation was evident from the fact that the group of KMITL researches worked together with the local inhabitants, business entrepreneurs, social organizations, district administration–as well as various state agencies involved with tourism safety–in generating the Creative Tourism Strategy Model. Hence, a practical connection to the position of participation theory was palpable, as shown by the below discussions.

2.2. Participatory theory

From above idea, both the development of the Creative Tourism Strategy Model and its implementation necessitated collaborative endeavours from various groups of people. For that reason, Participatory Theory lent a ground to cultivate united contributions from the public and private sectors, as well as civil society, of which involvements could be organized into three hierarchical tiers at: 1) Local community level; 2) Provincial or City level; and 3) Country or national level.(World Health Organization (WHO), 2002). At each level, five methods to efficaciously process participations could be exercised through the mechanisms of: 1) Network coordination; 2) Agenda and strategic formations; 3) Observant and evaluative systems; 4) Knowledge management and dissemination; and 5) Social communication and public relations. In brief, all the five participatory mechanisms also required constructive engagements by means of party networking with strategic partners in the government, academia, private sector, civil society (including NGOs), and mass media (Figure 4).With respect to the Creative Tourism Strategy Model, a participatory planning for its creation along with the accompanying enterprise could be defined as cooperative undertakings between the denizens of Sawankhalokand KMITL research team, whose common objectives consisted of: 1) shaping their development plans; and 2) selecting the best courses of actions for their

cogent • arts & humanities

Figure 4. A diagram exhibiting the mechanism of the Participatory Theory serving as a modus operandi for the Creative Tourism Strategy Model.

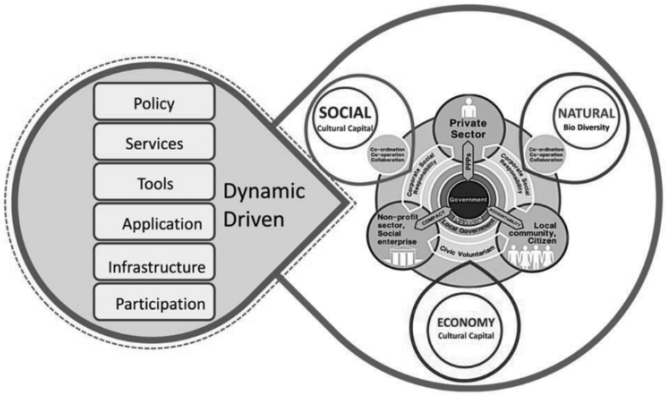

Figure 5. A diagram portraying the mechanism of the appropriate technology approach.

implementations (Figure 4). The model for the development of a mechanism to drive the community by using appropriate technology as shown in the picture

2.3. Studying of Urban and rural zoning design strategy

The character of three heritage area situates in a peri-urban area, meaning of peri-urban according to the research "The peri-urban is a zone of social and economic change and restructuring, a zone of intensive and sometimes even chaotic development. it is a new hot-spot multi-functional landscape for urban renewal and development."(Nilsson et al., 2014). In the future, Urban sprawl phenomenon will create large impact on rural areas, Peri-urban could become a solution to create balance between both areas. This might provide possible engagement in many activities for agriculture and community to create eco-development and environment conservation. The collaboration between human, animal, and nature could answer the need for people, economy, and environment. Peri-urban design is expected to give methodology to shape rural and urban landscape. For example, climate change, food production,

Figure 6. Rural design paradigm.

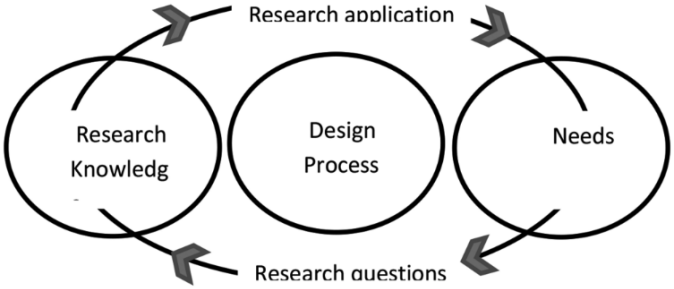

water resources for a rapid growth of world population (Thorbeck & Troughton, 2016). Urban and rural design has many similarities, including embracing those unique characteristics of design ideas that accept social and cultural values in order to enhance the quality of life. Urban and rural design are design methods to solve suburbs or peri-urban problems and solve suburbs or peri-urban needs. In this research, apply use the idea of space management to create landscapes and how community participation (Figure 5–6). Rural design helps local people deal with social change and improve the organization in the suburbs and rural people livelihood to improve the quality of life—urral (urban + rural) and ruban (rural + urban)

Rural design, when applied to this research, connects to the suburbs, providing:

- Design thinking information to local policymakers about the spatial, ecological, and ethical impacts of various options and options that local people make;
- Community-based design process to empower people to shape the future such as Community-based tourism;
- Take advantage of new technologies to create synergy and entrepreneur-ship Through links and systematic connections;
- Understanding of livelihood assets and development quality of life and balance.
- Using Human-centric design and community engagement as design strategy for peri-urban area.

2.4. Cultural of rivers connections between the Yom Basin and the Ping Basin

The issue problems of water sharing, flood management and drought cause conflicts and tend to become major regional political challenges. In this context, the cultural allocation of rivers and the delicate knowledge of these environments is essential. To anticipate future changes and to find a balance between population needs and resource conservation, knowledge on water and resource management for civil society and stakeholders are essential. This research provides a comprehensive survey of this information, especially a relationship of local people and river of Yom and Ping River.

In the frame of mind "Rivers and World Heritage" share the concerns of the river's cultural pioneering process and realize global realities. The aim is to provide a network for the existing experience to improve the culture of the river, thus promoting innovation in the area of local development and governance. This research will consider both (a) the function of river ecosystems under the influence of development techniques and (b) topography as a result of continuous interaction between societies. Culture and Environment knowledge gained will be the basis of the transfer to the developer/manager of skills in sustainable management of natural resources, biodiversity conservation and landscape improvement for linking strategies

cogent • arts & humanities

AQ3

Figure 7. (a) on left: A map of Ping river and Yom river. (b) on right:. A map of Rivers connections between the Yom Basin and the Ping Basin, Thailand.

3. A development strategy for future Creative tourism in World heritage sites

3.1. Interviewing on focus group and future procedure for master plan development

During conduct of this research paper, Interviewing was used to understand specific context of these world heritage sites through different groups of local in the area such as private sector, Government Sector, and head of community. This allowed researcher to receive a wider perception for a benefit of the project. While the participation and real engagement is the only option to increase a possibility for the project would be able to establish, while the workshop allows to locate a common ground for different parties in these sensitive areas. After understanding the basics with the people groups and network partners in all relevant communities, they be able to take the main steps. To drive activities from the master plan are as follows:

3.2. Sustainable Co-creation

3.2.1. The participation processes, interview method on a focus group

- 3.2.1.1 Coordination of community representatives, local leaders and network partners for policy making, planning, and creating a drive mechanism
- 3.2.1.2 Cooperation of community representatives, local leaders and network partners for support of work and operations
- 3.2.1.3 Collaboration among the public sector, Government and network partners for carrying out various activities to achieve goals efficiently and appropriately.

3.2.2. sustainability processes

- 3.2.2.1 Sustainable co-creation must reduce dependence on other people's resources as a factor for success.
- 3.2.2.2 Sustainable co-creation must reduce the dependency of any particular group of people as a factor of success.
- 3.2.2.3 Sustainable co-creation must avoid providing incomplete information. And untrue, causing misunderstanding to the point of belief and value
- 3.2.2.4 Sustainable co-creation must avoid attempts to stop creative ideas, including open-minded needs. Reveal

The selection process of the 4 appropriate sustainable value creation models

Format 1: Within a group of experts who started the project Carefully select Stakeholders to participate in Co-production/Co-creation.

Format 2: Open for all (Open for all) The originator of the project gives the opportunity for Co-production/Co-creation. Unlimited

Format 3: Value star, the initiator to persuade allies to join co-create with only certain groups of stakeholders.

Format 4: Value network (Value constellation) The originator of the alliance gives the opportunity for Co-production/Co-creation. Without blocking and not limited to groups For example, the Smart tourism project can be considered "Value network/value constellation" to enable tourists to participate in co-production

In a corollary view, it could be conceptualized that the aforementioned activities indeed incorporated a two-way learning process via dialogues, negotiations, and decision-makings between the insiders (dwellers of Sawankhalokdistrict) and outsiders (KMITL researchers along with other experts, specialists, and scholars), namely in terms of the tasks to be performed by the former and supports provided by the latter. Through such academic and party networking, the so-called "negotiating dialogue"(Vasconcelos et al., 2009) between the two parties might result in mutual agreements on applying the Creative Tourism Strategy Model to 1) accommodate the needs of local populace; 2) overcome their collaborative conflicts and participatory constraints; and 3) explore new opportunities that benefited both sides alike.

On that account, a remark could be made that the proposed Creative Tourism Strategy Model could enable state officials, local community leader, and tourism planners to mobilize communities in Sawankhalok district into action to partake in broadening the scope of services offered to the industry.(Mektrairat, 2014) Its ultimate goals were to institute socio-economic empowerment for the local inhabitants, while providing a value-added experience for outside visitors. Accordingly, new niches for creative tourist destinations in Sawankhalokwould emerge, notably for natural, cultural, and historical-oriented travellers.

In addition, another reflection could be put forward that the Creative Tourism Strategy Model incorporated two dimensions of the temporal objectives. First, it was devised to formulate a long-term development framework for quality tourism (with a timeframe spanning from ten to twenty years), containing a wide range of emphases the acts of policy and strategy making, planning, extending, corporation, constitution and coordination, product development and diversity, marketing and promotion, infrastructure and superstructure, in conjunction with assessments on economic effects of investments and tourism, human resource development, as well as socio-cultural and environmental impacts of tourism on the local communities.(Kaewsayar & Chamnongsri, 2012) Second, the model featured a short-term action plan as well (with a three-year circle) for priority actions to be undertaken in order to kick-start sustainable tourism development and preparation of several demonstration projects for the selected pilot areas in SawanKhalok-Si Satchanalai, as exemplified by the creations of tourist information maps in the district (Figure 8–9).

Taken together, both Figures 8 and 9 illustrate that the selected locals for research (the pilot areas) dwelled on communities around Sawankhalok-Si Satchanalai Historical Park (Figure 10). Apart from its historical significance, the historic town of Sawankhalok-Si satchanalai sheltered several kilns, but merely some of those sites had been excavated. Within the city wall, highlights of the archelogical included many ancient temples and shrines, such as Wat Chang Lom, Wat Chedi Chet Thaew, and Wat Nang Phaya (Figure 11).

Figure 8. Local area mapping of information on creative tourism in Sawankhalok district.

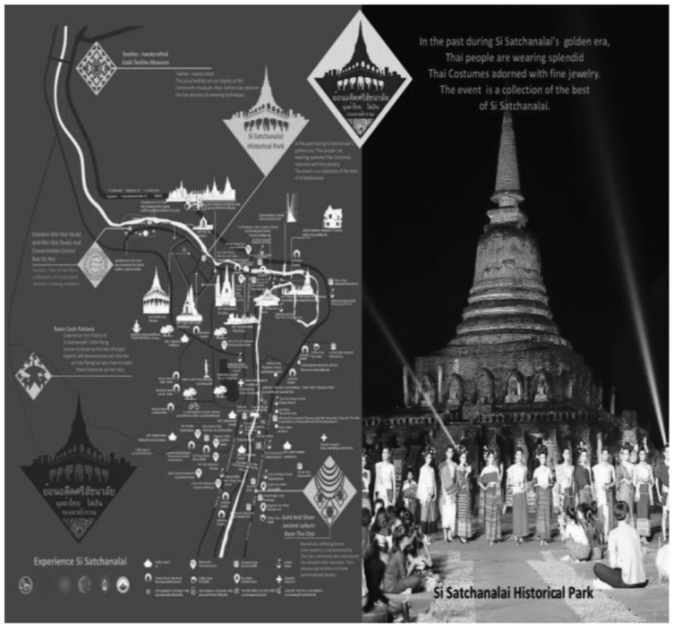

3.3. The propulsion mechanism process for creative tourism with digital enable: A three-pronged approach

Starting from **digitization**, which produced such a big amount of cultural data, there are different areas of impact: to use such digitized materials, the **e-infrastructures** and **preservation standards** are needed, mostly for allowing to manage and search digital cultural objects and metadata, in terms of creative re-use and **Research and development**.

There's need to experiment the new digital technologies, with the necessary passion and competences, in order to demonstrate they are useful and more and more indispensable to tell and make enjoyable the history of our Cultural Heritage, besides creating new job and economic opportunities concludes.

Step 1: The first phase focused on generating well-defined mission statements for the project, which contained analyses on the current tourism scenario and preparations of necessary document for next tasks.

Step 2: The second phase revolved around fashioning a suitable Creative Tourism Strategy Model, which concentrated on the sectors of: tourist activities; transportation; accommodation; product development form culture capital; tourism area; appropriate marketing and promotion; corporate framework; statistics and research; constitution and coordination; and quality standards of tourism services. In each sector, a priority was given to formulations of integrated action plan to achieve quality tourism, as well as to define the roles and responsibilities of key stakeholders, set

Figure 9. Local area mapping of information on creative tourism at Sawankhalok-Si Satchanalai Historical Park.

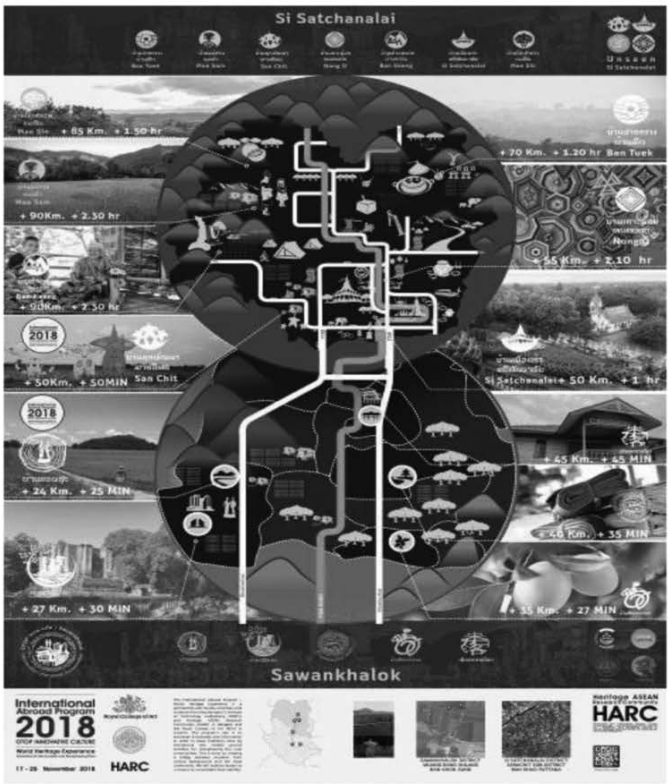

up timelines, allocate budgets, put guidelines into practice, and initiate successful implementations of the plans.

Step 3: The last phase included both implementations and evaluations of the Creative Tourism Strategy Model, resulting in model instruction guidelines for personnel from involving state agencies and local community leaders alike.

4. Discussion and conclusion

4.1. Interpretations and conclusion

The above investigations collectively testified that not only: 1) a clearly defined, well-conceived, and effectively implemented Creative Tourism Strategy Model could assist the citizens and state authority in Sawankhalok district in dealing with creative tourism; 2) but its creational so involved all important stakeholders–encompassing local residents, community leaders, personnel from state agencies, travellers, hospitality business operators, advertisers, and staff members working at tourist attractions–via the principles of co-ordination, co-operation and collaboration (Figure 3–4). Moreover,

Figure 10. A location map of UNESCO World Heritage Site and historic town of Sawankhalok-Si Satchanalai.

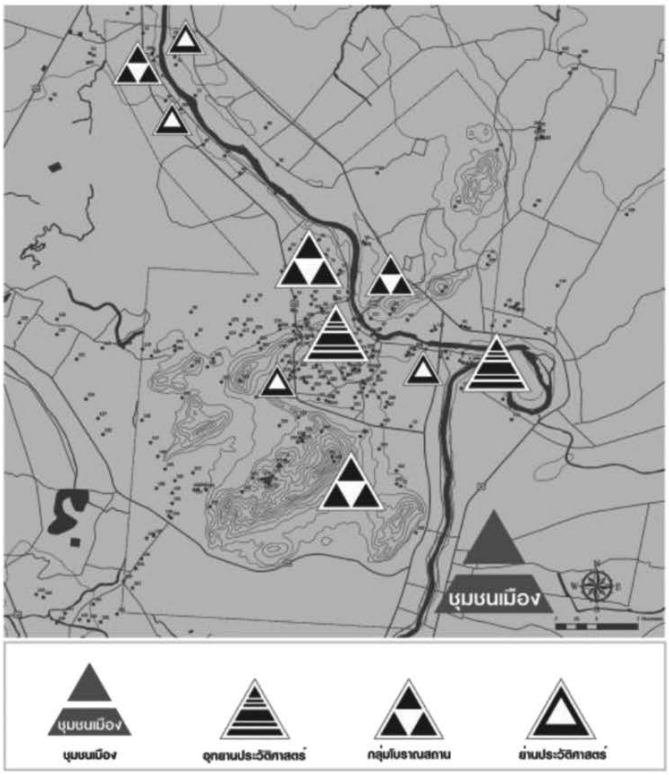

) the proposed master plan to promote creative tourism was highly effective, because it facilitated community leaders and other stakeholders to apply their practical knowledge to work together, as illustrated by the productions of tourist information maps of Sawankhalok-Si Satchanalai (Figure 8–9). Nevertheless, a quintessential acknowledgment must be brought to light that this research merely addressed a preliminary stage in creating a strategic model for communities around the World Heritage Site in Sawankhalok-Si Satchanalai to develop creative tourism, and had yet to thoroughly penetrate into its intrinsic substance. Although additional inquiries and clarifications on the model–via the criteria of motivations, authority, community-heritage engagement values–had still been much needed, a couple of concluding remarks could be formulated.

On the one hand, further studies must carefully investigate key factual information on the patterns of integrations in community-based tourism. Nonetheless, recommendations on the ways to improve management and execution of a master plan to cope with a development of creative tourism should be made accessible for stakeholders at the other two historical parks in Sukhothai and Kamphaeng Phet as well, because the three places had been listed by the UNESCO as a unified World Heritage entity (Figure 1–2). So, all the interested parties at each locale could appropriate, adapt, and apply the lessons learned from Sawankhalok-Si Satchanalai to fashion

Figure 11. Images of: 1)Wat Chang Lom; 2) Wat Chedi Chet Thaew; and 3) Wat Nang Phaya, at Si Satchanalai Historical Park.

their own plans, which would engender unique tourism experiences that were varied from the other sites.

On the other hand, whereas a need for undertaking a research that could effectively integrate an overall Creative Tourism Strategy Model for stakeholders in ASEAN countries–especially those located in the Greater Mekong Sub-region, i.e., Cambodia, Laos, Myanmar, Thailand, and Vietnam–had yet to be fulfilled (Figure 5), it was imperative to recognize that differences in the social, economic, and political structures in each country were decisive conditions for carrying out such a comprehensive and ambitious project. As an ending note, since the realization of the East–West Economic Corridor (EWEC) passing through five Southeast Asian countries–which included Myanmar, Thailand, Laos, Cambodia and Vietnam–in 2006, it appeared that the issue of Phra Ruang Route or Sukhothai Road had been making a noticeable progress in terms of a pathway to connect tourism network communities among the member states of the Association of Southeast Asian Nations (ASEAN) (Figure 12).

In any case, the said connectivity seemed to exercise substantial influences on the policies of the incumbent Chan-o-cha administration that sought to materialize socio-economic linkages among agriculture, food processing industry, handicrafts and other services–including tourism–with the neighbouring countries. (Punyasavatsut, 2011) Such nexuses could be a contributing factor in shaping sustainable market opportunities for local suppliers and entrepreneurs in Si Satchanalai, while at the same time stimulating productions of local goods and services, thus producing memorable and authentic–if not exquisite or even exotic–cultural experiences to the

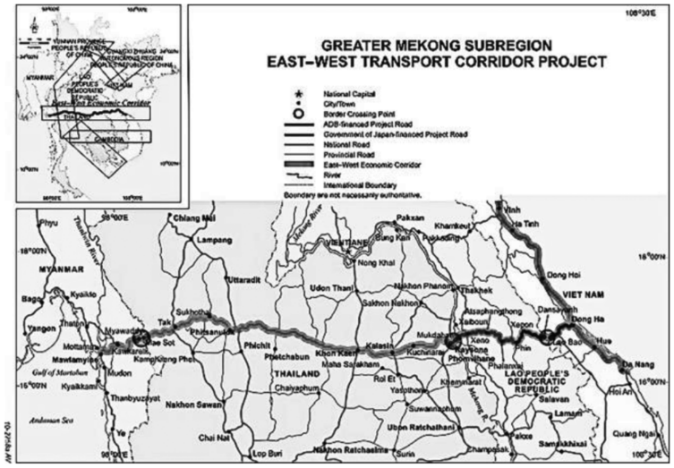

Figure 12. A map displaying the East–West Economic Corridor in five Southeast Asian countries.

visitors. As a matter of fact, a similar kind of connectivity could also be witnessed from streamlined co-ordinative, co-operative, and collaborative efforts between the public and private sectors under the guiding policies from the state, as evident from many countries in the Asia-Pacific region such as South Korea,(Incheon Metropolitan City, 2012) China,(Shen, 2009) and Cambodia.(Cambodian Ministry of Planning, 2011; Cambodian Ministry of Tourism, 2016; Siem Reap Provincial Department of Planning, 2012)

Correspondingly, under a framework of a multi-lateral agreement among fourteen universities in Thailand, Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre, as well as Sukhothai and Kamphaeng Phet provincial administrations–in conjunction with international cooperation from several institutions of higher education in the neighbouring countries–a memorandum of understanding (MOU) to establish an academic network on UNESCO World Heritage sites along the EWEC was signed at King Mongkut's Institute of Technology, Ladkrabang (KMITL), on 1 June 2018. Since then, the proposed investigations to create a master plan to develop a strategic model for creative tourism at Sawankhalok Historical Park had acquired a status of a pilot project that could: 1) lead to a foundation of the World Heritage Center ASEAN (a working body on the World Heritage sites in Southeast Asia) indicating an organization tasked with an accumulation and distribution of knowledge on cultural heritages in this part of the world; and 2) promote awareness and efforts on the conservation and restoration of resources in integrating cultural heritage, history, and tourism together in the future.(United Nations World Tourism Organisation (UNWTO)) In sum, it could be argued that only would these activities further engage Sawankhalok in terms of a temporal discourse, but also rearticulate and reiterate its importance through interactive dialogues among the past, present, and future, which could lead to a plethora of opportunities for additional researches in times to come.

Funding
The author received no direct funding for this research.

Author details
Surasak Kangkhao
E-mail: kksurasa@gmail.com
ORCID ID: http://orcid.org/0000-0002-6595-3131
Department of Architectural Education and Design, Faculty of Industrial Education and Technology, King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang, Bangkok, Thailand.

Citation information
Cite this article as: Community development and propulsion mechanism with the sustainability and co-creation: Case study of Sawankhalok Master plan for Tourism journey in World Heritage areas of Historical districts Sukhothai – Si Satchanalai and Kamphaeng Phet, Surasak Kangkhao, *Cogent Arts & Humanities* (2020), 00: 1832307.

Notes

1. World Heritage Papers 31. World Community development through World Heritage. Published by the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO), 7, place de Fontenoy,75,352 Paris 07 SP, France in collaboration with the European Commission, Universitat Politècnica de Valencia, Brandenburgische Technische Universität Cottbus and Deakin University (Melbourne). ISBN: 978-92-3-001024-9. 32–37
2. Marie-Theres Albert.(2012). Perspectives of World Heritage: towards future-oriented strategies with the five "Cs". World Community development through World Heritage. Published by the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO), 7, place de Fontenoy,75,352 Paris 07 SP, France in collaboration with the European Commission, Universitat Politècnica de Valencia,Brandenburgische Technische Universität Cottbus and Deakin University (Melbourne). ISBN: 978-92-3-001024-9. 32–37
3. See: Spencer Kagan, *Cooperative Learning* (San Clemente, CA: Resources for Teachers, 1994), page no 76.; Spencer Kagan, and Miguel Kagan, *Multiple Intelligences: The Complete MI Book.* (San Clemente, CA: Resources for Teachers, 1998), 65; Kagan, *Kagan Cooperative Learning*, 72.

References

Cambodian Ministry of Planning. (2011). Status of CMDG achievement, goal 1: Eradicate extreme poverty and hunger. In *Achieving the Cambodian Millennium Development Goals (CMDG): Update 2010* (pp. 7–15). United Nations Development Program. Retrieved May 3, 2018, From. http://www.undp.org/content/dam/undp/library/MDG/english/MDG%20Country%20Reports/Cambodia/2010%20En.pdf
Cambodian Ministry of Tourism. (2016). *Cambodian tourism statistics report in 2016.*
Fine Arts Department (FAD). (2013, February 21). Si Satchanalai Historical Park. *Collections of Knowledge on Historical Parks* (in Thai). Retrieved January 12, 2018, From. http://www.finearts.go.th/archae/parameters/km/item/□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□.html
Howard Gardner. (1993). *Multiple intelligences.* Basic Books.
Incheon Metropolitan City. (2012). *Incheon metropolitan city urban basic development plan-revised.*
Kaewsayar, P., & Chamnongsri, N. (2012). Tourism initiative: A new way of touring Thailand. *Suranaree Journal of Social Science*, *6*(1), 91–109.
Lau, A. (2004). *Thai ceramic art.* Sun Tree Publishing.
Mektrairat, N. (2014, May 16). Study Models and Examples of Collaborative Governance between Local Governments Private Sector, Civil Society, and Community. Retrieved December 21, 2018, from. http://v-reform.org/u-knowledges

ค. บุคลากร

ค.1 นักวิจัย

1) หัวหน้าโครงการ

ชื่อ-สกุล (ภาษาไทย) รองศาสตราจารย์ สุรศักดิ์ กังขาว

ชื่อ-สกุล (ภาษาอังกฤษ) Associate Professor Surasak Kangkhao

เพศ ชาย วันเดือนปีเกิด 9 กันยายน 2504

ตำแหน่งปัจจุบัน รองศาสตราจารย์

บัตรประจำตัวประชาชนเลขที่ 3-6099-00951-80-7

หน่วยงาน ภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรมและการออกแบบ
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ที่อยู่ (หน่วยงาน) เลขที่ 1 ซอยฉลองกรุง 1 แขวงลาดกระบัง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

โทรศัพท์ 02-3298000 ต่อ 407 , มือถือ 080-0707707

โทรสาร 02-3264499

E-mail : kksurasa@kmitl.ac.th

ที่อยู่(บ้าน) 1408 ซอยบางนา-ตราด 27 ถ.บางนา-ตราด เขตบางนา กรุงเทพมหานคร 10260

โทรศัพท์ 02-7441477 / โทรสาร 02-7441965

เงินเดือนปัจจุบัน 57,260 บาท

ประวัติการศึกษา

ระดับการศึกษา	สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา	จบจากสถาบัน
ปริญญาตรี	ARCHITECTURE	UNIVERSITY OF SAN AGUSTIN, PHILIPPINES
ปริญญาโท	ARCHITECTURE	UNIVERSITY OF THE PHILIPPINES, DILIMAN CAMPUS, PHILIPPINES

ผลงานวิจัย

ก. ผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติและนานาชาติ

-

ข. ผลงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

1. โครงการจัดทำผังแม่บทพัฒนาชุมชนเพื่อแก้ปัญหาหมู่บ้านอุทกภัยแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน ภายใต้สัญญาความร่วมมือโครงการวิจัยร่วมกัน ระหว่าง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง มหาวิทยาลัยมหิดลมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร และสปริงนิวส์
2. โครงการส่งเสริมและพัฒนามรดกวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร
3. ศึกษา สำรวจ วิจัย และออกแบบผังแม่บท มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
4. การพัฒนาผังแม่บทบูรณาการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนพื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร
5. ศึกษาและออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยง พื้นที่มรดกโลก อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร

ค. ผลงานอื่น ๆ เช่น ตำรา บทความ สิทธิบัตร ฯลฯ

-

ง. รางวัลผลงานวิจัยที่เคยได้รับ

-

จ. สาขาวิชาที่เชี่ยวชาญ

1. การวางยุทธศาสตร์ ผังเมือง, ผังชุมชน
2. การบริหารจัดการโครงการทางสถาปัตยกรรม, ผังแม่บทบูรณาการ
3. การจัดทำยุทธศาสตร์, บูรณาการอย่างยั่งยืน, ผังแม่บทชุมชนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
4. การศึกษาพัฒนาชุมชนสู่ความยั่งยืน

ฉ. ภาระงานในปัจจุบัน

1. งานประจำ อาจารย์ประจำภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรมและการออกแบบ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

2. งานวิจัยที่รับผิดชอบในปัจจุบัน

(1) หัวหน้าโครงการการศึกษาแนวทางการนำผังแม่บทการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของ พื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร สู่การพัฒนาเครือข่ายแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลกในประชาคมอาเซียน

(2) หัวหน้าโครงการศึกษาออกแบบและพัฒนา นวัตกรรมซอฟต์แวร์แอปพลิเคชัน เพื่อการท่องเที่ยวอย่างปลอดภัย เมืองมรดกโลกศรีสัชนาลัย - สวรรคโลก

2) ผู้ร่วมวิจัย

ชื่อ-สกุล (ภาษาไทย)รองศาสตราจารย์ ดร.จตุรงค์ เลาหะเพ็ญแสง

ชื่อ-สกุล(ภาษาอังกฤษ) Associate Professor DR.Chaturong Louhapensang

เพศ ชาย

ตำแหน่งปัจจุบัน รองศาสตราจารย์

บัตรประจำตัวประชาชนเลขที่ 3579900307925

หน่วยงาน ภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรมและการออกแบบ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ที่อยู่(หน่วยงาน) เลขที่ 1 ซอยฉลองกรุง 1 แขวงลาดกระบัง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

โทรศัพท์ 02-3298000 ต่อ 407 มือถือ 081-5517921

โทรสาร 02-3264499

E-mail : klchatur@kmitl.ac.th

เงินเดือนปัจจุบัน 41,950 บาท

ประวัติการศึกษา

ระดับการศึกษา	สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา	จบจากสถาบัน
ปริญญาตรี	ศิลปอุตสาหกรรม	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ปริญญาโท	เทคโนโลยีการศึกษา	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปริญญาเอก	เทคโนโลยีการศึกษา	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผลงานวิจัย

ก. ผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติและนานาชาติ

ไม่มี

ข. ผลงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

1. รายงานการวิจัยและพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการรายวิชาในระบบ e-learning สาขาศิลปะอุตสาหกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สจล.
2. การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ สาขาเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ระดับบัณฑิตศึกษา
3. การวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์เซรามิกประเภทพอร์ซเลน
4. รายงานการวิจัย การศึกษาการจัดตั้งสภาหัตถกรรมแห่งชาติ
5. โครงการส่งเสริมและพัฒนามรดกวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร
6. การพัฒนาผังแม่บทบูรณาการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนพื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร
7. ศึกษาและออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยง พื้นที่มรดกโลก อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร

ค. ผลงานอื่นๆ เช่น ตำรา บทความ สิทธิบัตร ฯลฯ

-

ง. รางวัลผลงานวิจัยที่เคยได้รับ

-

จ. สาขาวิชาที่เชี่ยวชาญ

1. การบริหารจัดการโครงการ การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร

ฉ. ภาระงานในปัจจุบัน

1. งานประจำ อาจารย์ประจำภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรมและการออกแบบ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
2. งานวิจัยที่รับผิดชอบในปัจจุบัน
   (1) ผู้ร่วมวิจัย โครงการการศึกษาแนวทางการนำผังแม่บทการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของ พื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร สู่การพัฒนาเครือข่ายแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลกในประชาคมอาเซียน
   (2) ผู้ร่วมวิจัย โครงการศึกษาออกแบบและพัฒนา นวัตกรรมซอฟต์แวร์แอปพลิเคชัน เพื่อการท่องเที่ยวอย่างปลอดภัย เมืองมรดกโลกศรีสัชนาลัย - สวรรคโลก

3) ผู้ร่วมวิจัย

ชื่อ-สกุล (ภาษาไทย) ศาสตราจารย์ ดร.คุ้มพงษ์ หนูบรรจง

ชื่อ-สกุล(ภาษาอังกฤษ) Professor Koompong Noobangjong, Ph. D.

เพศ ชาย

ตำแหน่งปัจจุบัน ศาสตราจารย์

บัตรประจำตัวประชาชนเลขที่ 3-1005-02914-66-5

หน่วยงาน ภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรมและการออกแบบ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ที่อยู่(หน่วยงาน) เลขที่ 1 ซอยฉลองกรุง 1 แขวงลาดกระบัง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

โทรศัพท์ 02-3298000 ต่อ 407 มือถือ 089-141-1377

โทรสาร 02-3264499

E-mail : Knooban@hotmail.com

เงินเดือนปัจจุบัน 41,950 บาท

ประวัติการศึกษา

ระดับการศึกษา	สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา	จบจากสถาบัน
ปริญญาตรี	สถาปัตยกรรม	มหาวิทยาลัยรังสิต ประเทศไทย
ปริญญาโท	Architecture	University of Colorado, Denver ประเทศสหรัฐอเมริกา
ปริญญาเอก	Architectural History, Theories, and Criticism	University of Colorado, Boulder ประเทศสหรัฐอเมริกา

ผลงานวิจัย

ก. ผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติและนานาชาติ

-

ข. ผลงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

1. Noobanjong, Koompong. “Tales from the Throne Hall: the Chakri Maha Prasat Unveiled.” Journal of Industrial Education. 5(1) : 37-44.
2. Noobanjong, Koompong. “Chakri Maha Prasat Throne Hall: a Colonial Discourse in Siamese Architecture.”mJournal of Architectural/Planning Research and Studies. 4(1) : 71-87.
3. Noobanjong, Koompong. “The National Assembly: an Empty Promise to Democracy.” Journal of Architectural/Planning Research and Studies. 4(2) : 76-99.
4. Noobanjong, Koompong. “The Cliff Palace at Mesa Verde: Mythic Architecture of the Lost People.” Journal of Industrial Education. 6 (1) : 130-140.
5. Noobanjong, Koompong. “The Democracy Monument: Identity, Ideology, and Power Manifested in Built Forms.” Journal of Architectural/ Planning Research and Studies, 5(3) : 29-49.
6. (B.E. 2551) คุ้มพงศ์ หนูบรรจง. “อาคารรัฐสภากับสัญลักษณ์ของระบอบประชาธิปไตย ไทย.” วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม. 7(2), 216-230.
7. Noobanjong, Koompong. “The Passenger Terminal at Suvarnabhumi International Airport and Thai Identity in the Midst of Globalization Era, Journal of Architectural/Planning Research and Studies.” 6(3) : 1-21.
8. Noobanjong, Koompong. “The Aesthetic of Power: a Critical Study on the Politics of Representations at Wat Benchama Bophit and Wat Phra Sri Mahathat, Bangkhen.” Journal of Architectural/Planning Research and Studies. 7(2) : 43-64.
9. Noobanjong, Koompong. “The Victory Monument: the Politics of Representations of Thai Identity andColonial Discourse in Built Forms.” Journal of Architectural/Planning Research and Studies. 8(1) : 55-74.
10. 2012 Noobanjong, Koompong. “The Rajadamnoen Avenue: Contesting Urban Meanings and Political Memories.” Journal of Architectural/Planning Research and Studies. 9(2) : 15-37.

ค. ผลงานอื่นๆ เช่น ตำรา บทความ สิทธิบัตร ฯลฯ

ไม่มี

ง. รางวัลผลงานวิจัยที่เคยได้รับ

ไม่มี

จ. สาขาวิชาที่เชี่ยวชาญ

1. ประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม
2. การบริหารจัดการโครงการ การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร

ฉ. ภาระงานในปัจจุบัน

1. งานประจำ อาจารย์ประจำภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรมและการออกแบบ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
2. งานวิจัยที่รับผิดชอบในปัจจุบัน ไม่มี

4) ผู้ร่วมวิจัย

ชื่อ-สกุล (ภาษาไทย) รองศาสตราจารย์ ดร.สมพล ดำรงเสถียร

ชื่อ-สกุล(ภาษาอังกฤษ) Associate Professor DR.Sompol Dumrongsatian

เพศ ชาย

ตำแหน่งปัจจุบัน รองศาสตราจารย์

บัตรประจำตัวประชาชนเลขที่ 3-3099-01391-03-4

หน่วยงาน ภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรมและการออกแบบ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ที่อยู่(หน่วยงาน) เลขที่ 1 ซอยฉลองกรุง 1 แขวงลาดกระบัง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

โทรศัพท์ 02-3298000 ต่อ 6067

โทรสาร 2-329-8435

E-mail : kdsompol@kmitl.ac.th

ประวัติการศึกษา

ระดับการศึกษา	สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา	จบจากสถาบัน
ปริญญาตรี	สถาปัตยกรรม	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ปริญญาโท	ออกแบบชุมชนเมือง	มหาวิทยาลัยศิลปากร
วุฒิบัตร	การวิจัยเพื่อการประเมินความเป็นไปได้ของโครงการสำหรับนักบริหาร	คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Certificate	Introduction to GIS and its Application in Administration	คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ผลงานวิจัย

ก. ผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติและนานาชาติ

ไม่มี

ข. ผลงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

1. แนวความคิดและรูปแบบการพัฒนาพื้นที่พัฒนาพิเศษเขตเศรษฐกิจใหม่ พระราม 3
2. การพัฒนาพื้นที่สาธารณะริมชายฝั่งทะเลเพื่อความเป็นเมืองน่าอยู่เทศบาลเมืองชลบุรี
3. การอนุรักษ์สถาปัตยกรรมชุมชนปากแพรก จังหวัดกาญจนบุรี
4. การจัดทำผังเมืองรวมชุมชนเมืองปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา โดยหน่วย ปกครองท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่
5. การพัฒนาชุมชนในเขตลุ่มน้ำลำตะคอง จ.นครราชสีมา
6. การปรับปรุงและฟื้นฟูภูมิทัศน์เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ชุมชนบ้านน้ำเค็ม ต.บางม่วง อ.ตะกั่วป่า
7. จ.พังงา
8. การประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการวางและจัดทำผังเมืองรวมอำเภอบ้านนา จ.นครนายก
9. การกำหนดรูปแบบทางสถาปัตยกรรมชุมชนเมืองพื้นที่กันชนของมรดกโลก : อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา

ค. ผลงานอื่นๆ เช่น ตำรา บทความ สิทธิบัตร ฯลฯ

1. รายงานวิจัยแผนผังพัฒนาเขตกรุงเทพมหานคร เขต บางเขน
2. รายงานวิจัยแผนผังพัฒนาเขตกรุงเทพมหานคร เขตมีนบุรี
3. รายงานวิจัยแผนผังพัฒนาเขตกรุงเทพมหานคร เขตหนองจอก
4. เอกสารเผยแพร่แนวความคิดและรูปแบบการพัฒนาพื้นที่พัฒนาพิเศษเขตเศรษฐกิจใหม่ พระราม 3
5. เอกสารเผยแพร่การพัฒนาพื้นที่สาธารณะริมชายฝั่งทะเล เพื่อความเป็นเมืองน่าอยู่เทศบาลเมืองชลบุรี
6. รายงานวิจัยการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมชุมชนปากแพรก จังหวัดกาญจนบุรี
7. รายงานวิจัยการปรับปรุงและฟื้นฟูภูมิทัศน์เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ชุมชนบ้านน้ำเค็ม ตำบลบางม่วง อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา
8. รายงานวิจัยการพัฒนาหลักสูตรการวางผังเมืองรวมและการออกแบบชุมชนเมืองในรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์
9. รายงานวิจัยการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการวางและจัดทำผังเมืองรวมอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก
10. รายงานวิจัยการกำหนดรูปแบบทางสถาปัตยกรรมชุมชนเมืองพื้นที่กันชนของมรดกโลก : อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา
11. รายงานวิจัยการประยุกต์โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อวัด และประเมินผลการศึกษาสำหรับวางแผนการเรียนด้วยตนเอง

ง. รางวัลผลงานวิจัยที่เคยได้รับ

-

จ. สาขาวิชาที่เชี่ยวชาญ

1. การออกแบบและวางผังชุมชนเมือง
2. การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ
3. การจัดภูมิทัศน์เมือง
4. การอนุรักษ์สถาปัตยกรรมชุมชน
5. การวิเคราะห์โครงการ
6. การบริหารจัดการชุมชน
7. การบริหารงานนิติบุคคลหมู่บ้านจัดสรร

ฉ. ภาระงานในปัจจุบัน

1. งานประจำ อาจารย์ประจำภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรมและการออกแบบ
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

2. งานวิจัยที่รับผิดชอบในปัจจุบัน

5) ผู้ร่วมวิจัย

ชื่อ-สกุล (ภาษาไทย)นายสันติ กวินวงศ์ไพบูลย์
ชื่อ-สกุล(ภาษาอังกฤษ) Mr.Santi Kawinwongphiboon
เพศ ชาย วันเดือนปีเกิด 28 มีนาคม พ.ศ.2509
ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์
บัตรประจำตัวประชาชนเลขที่ 3-3099-01391-03-4
หน่วยงาน ภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรมและการออกแบบ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ที่อยู่(หน่วยงาน) เลขที่ 1 ซอยฉลองกรุง 1 แขวงลาดกระบัง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520
โทรศัพท์ 02-3298000 ต่อ 407
โทรสาร 02-3264499
E-mail : kdsompol@kmitl.ac.th

ประวัติการศึกษา

ระดับการศึกษา	สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา	จบจากสถาบัน
ปริญญาตรี	ครุศาสตร์โยธา	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
ปริญญาตรี	วิศวกรรมโยธา	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
ปริญญาโท	วิศวกรรมโยธา	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผลงานวิจัย

ก. ผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติและนานาชาติ

ไม่มี

ข. ผลงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

1. วิศกรสำรวจออกแบบรายละเอียดโครงสร้างและควบคุมงานก่อสร้างโครงการมินิวิลเลค 1 และ 2
2. วิศวกรสำรวจออกแบบรายละเอียดโครงสร้างและควบคุมงานก่อสร้างโครงการร่มรื่นย์ 1, 2 และ 3
3. วิศวกรออกแบบซ่อมอาคารทรุดตัวโรงงานเคมีเกษตรและอุตสาหกรรม
4. วิศวกรธรณีเทคนิคในการสำรวจทางธรณีและปฐพีวิทยาของโครงการออกแบบรายละเอียดระบบและรวบรวมน้ำเสียและบำบัดน้ำเสีย เทศบาลเมือง จังหวัดขอนแก่น
5. วิศวกรธรณีเทคนิคในการตรวจสอบความสมบูรณ์ของเสาเข็ม โครงการเขื่อนกั้นน้ำ ม. รามคำแหง
6. วิศวกรธรณีเทคนิคในการวางแผนสำรวจธรณีและปฐพีของโครงการสร้างสะพานในเขตชุมชนในภูมิภาค กลุ่มที่ 1/2541 ได้แก่
   (1) สะพานข้ามคลองพระยาบรรลือ ต.บางตาเถร อ.สองพี่น้อง จ.สุพรรบุรี
   (2) สะพานข้ามคลองสองพี่น้อง ต.สองพี่น้อง อ.สองพี่น้อง จ.สุพรรบุรี
   (3) สะพานข้ามแม่น้ำปิง ต.ตาขีด อ.บรรพตวิสัย จ.นครสวรรค์
   (4) สะพานข้ามแม่น้ำน่าน ต.แควใหญ่ อ.เมือง จ.นครสวรรค์
   (5) สะพานข้ามแม่น้ำน้อย ต.โพธิ์ทอง จ.อ่างทอง
7. วิศวกรธรณีเทคนิคในการสำรวจธรณีและปฐพีของโครงการก่อสร้างสะพานในเขตชุมชนในภูมิภาค กลุ่มที่ 4/2541 ได้แก่
   (1) สะพานข้ามแม่น้ำน่าน อ.เมือง จ.อุตรดิตถ์
   (2) สะพานข้ามแม่น้ำป่าสัก ต.ท่าอิบุญ อ.หล่มสัก จ.เพชรบูรณ์
   (3) สะพานข้ามแม่น้ำยม ต.วังทอง อ.เมือง จ.สุโขทัย
   (4) สะพานข้ามแม่น้ำอิง ต.ศรีดอนชัย อ.เชียงของ จ.เชียงราย
   (5) วิศวกรสำรวจออกแบบรายละเอียด โครงสร้าง
8. โครงการโรงงานผลิตอาหารสัตว์และเก็บวัตถุดิบ บริษัทรวมชัยมัลติเทรด จำกัด อ.เมือง จ.นครปฐม
9. วิศวกรสำรวจออกแบบรายละเอียด โครงสร้างโครงการโรงงานเก็บนม สหกรณ์โคนมแห่งประเทศไทย อ.วังน้ำเย็น จ.สระแก้ว
10. วิศวกรปฐพีและฐานรากโครงการศึกษาและออกแบบรายละเอียดการปรับปรุง และปิดพื้นที่กำจัดมูลฝอยเดิม และออกแบบรายละเอียดระบบกำจัดมูลฝอยใหม่ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อ.ไทรน้อย จ.นนทบุรี

11. วิศวกรโครงสร้าง โครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคนมในพระราชดำริ กรมปศุสัตว์ ต.ท่ากระบาก อ.เมือง จ.สระแก้ว
12. วิศวกรโครงสร้าง โครงการออกแบบโกดังเก็บสินค้า 1 สหกรณ์โคนมในเขตปฏิรูปที่ดินลำพญากลาง อ.มวกเหล็ก จ.สระบุรี
13. วิศวกรปฐพีและฐานรากโครงการออกแบบรายละเอียดระบบบำบัดน้ำเสียจาก Wet Scrubber ของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อ.ไทรน้อย จ.นนทบุรี
14. วิศวกรโครงสร้างโครงการออกแบบโกดังเก็บสินค้า 2 สหกรณ์โคนมในเขตปฏิรูปที่ดินลำพญากลาง อ. มวกเหล็ก จ.สระบุรี
15. วิศวกรโครงสร้างโครงการออกแบบอาคารปฏิบัติการ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย นิคมอุตสาหกรรมบางปู จังหวัดสุมทรปราการ
16. วิศวกรโครงสร้าง โครงการสร้างสะพานในเขตชุมชนในภูมิภาค กลุ่มที่ 2/2544 ได้แก่
    (1) สะพานข้ามแม่น้ำปิง ตำบลขุนคง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่
    (2) สะพานข้ามลาว ตำบลธารทอง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย
17. วิศวกรฐานราก โครงการเตาเผาขยะมูลฝอย นิคมอุตสาหกรรมบางปู
18. วิศวกรโครงสร้าง โครงการ VIVA GARDEN อาคารพักอาศัย ขนาด 14 ชั้น สุขุมวิท 60/1 เขตพระโขนง กทม.

ค. ผลงานอื่นๆ เช่น ตำรา บทความ สิทธิบัตร ฯลฯ

ไม่มี

ง. รางวัลผลงานวิจัยที่เคยได้รับ

ไม่มี

จ. สาขาวิชาที่เชี่ยวชาญ

1. **วิศวกรรมโยธา**

ฉ. ภาระงานในปัจจุบัน

1. งานประจำ อาจารย์ประจำภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรมและการออกแบบ
   คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
   สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
2. งานวิจัยที่รับผิดชอบในปัจจุบัน

6) ผู้ร่วมวิจัย

ชื่อ-สกุล (ภาษาไทย)นายธีระวัฒน์ แสนคำ

ชื่อ-สกุล (ภาษาอังกฤษ) Mr.Teerawatt Sankom

เพศ ชาย

ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้ช่วยศาสตราจารย์

บัตรประจำตัวประชาชนเลขที่ 3102001920800

หน่วยงาน หน่วยวิทยบริการวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

ที่อยู่(หน่วยงาน) วัดพระบรมธาตุ ตำบลนครชุม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร 62000

โทรศัพท์ 055-738-355

โทรสาร 055-738353

เงินเดือนปัจจุบัน 41,950 บาท

ประวัติการศึกษา

ระดับการศึกษา	สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา	จบจากสถาบัน
ปริญญาตรี	สาขาวิชาประวัติศาสตร์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ปริญญาตรี	สาขาวิชาการท่องเที่ยว	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ปริญญาโท	สาขาวิชาประวัติศาสตร์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผลงานวิจัย

ก. ผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติและนานาชาติ

ไม่มี

ข. ผลงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

1. รายงานการวิจัยโครงการศึกษาสภาพและความสำคัญของคลองพิง จังหวัดพิษณุโลก
2. รายงานการวิจัย โครงการวิจัยเอกสารประวัติศาสตร์เกี่ยวกับการเสด็จประพาสมณฑลฝ่ายเหนือ ของรัชกาลที่ ๕ พ.ศ.๒๔๔๔ (ร.ศ.๑๒๐)
3. รายงานการวิจัยโครงการ**วิจัยเอกสารประวัติศาสตร์เรื่องเที่ยวเมืองพระร่วงพระราชนิพนธ์ในพระบาท สมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเมื่อครั้งดำรงพระยศสยามมกุฎราชกุมาร พ.ศ. ๒๔๕๐**
4. รายงานการวิจัยโครงการ**สืบค้นวัฒนธรรมลุ่มน้ำน่าน จังหวัดพิษณุโลก**
5. รายงานการวิจัยโครงการ**สืบค้นวัฒนธรรมลุ่มน้ำแควน้อย จังหวัดพิษณุโลก**

ค. ผลงานอื่นๆ เช่น ตำรา บทความ สิทธิบัตร ฯลฯ

ไม่มี

ง. รางวัลผลงานวิจัยที่เคยได้รับ

ไม่มี

จ. สาขาวิชาที่เชี่ยวชาญ

1. ศิลปะพุทธสถาน

ฉ. ภาระงานในปัจจุบัน

1. งานประจำ
2. งานวิจัยที่รับผิดชอบในปัจจุบัน

7) ผู้ร่วมวิจัย

ชื่อ-สกุล (ภาษาไทย) นายวิศาล ชูประดิษฐ์

ชื่อ-สกุล(ภาษาอังกฤษ) Mr.Wisan Chupradit

เพศ ชาย

ตำแหน่งปัจจุบัน สถาปนิกผังเมือง/อาจารย์พิเศษ ภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรมและการออกแบบ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

บัตรประจำตัวประชาชนเลขที่ 3900700562148

ที่อยู่(หน่วยงาน) เลขที่ 1 ซอยฉลองกรุง 1 แขวงลาดกระบังเขตลาดกระบังกรุงเทพฯ 10520

โทรศัพท์ 02-3298000 ต่อ 3689, 3723 มือถือ 085-810-8205

E-mail : audi.rtw@gmail.com

ที่อยู่(บ้าน) 773/64 ถนนรามอินทรา แขวงท่าแร้ง เขตบางเบน กรุงเทพฯ 10230

เงินเดือนปัจจุบัน 44,500 บาท

ประวัติการศึกษา

ระดับการศึกษา	สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา	จบจากสถาบัน
ปริญญาตรี	สถาปัตยกรรม	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ปริญญาโท	การวางผังเมือง	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลงานวิจัย

ช. ผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติและนานาชาติ

ไม่มี

ซ. ผลงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

ไม่มี

ฌ. ผลงานอื่นๆ เช่น ตำรา บทความ สิทธิบัตร ฯลฯ

ไม่มี

ญ. รางวัลผลงานวิจัยที่เคยได้รับ

ไม่มี

ฎ. สาขาวิชาที่เชี่ยวชาญ

1. การจัดการผังเมือง

ฏ. ภาระงานในปัจจุบัน

1. งานประจำ สถาปนิกวิชาชีพ นักผังเมือง

8) ผู้ร่วมวิจัย

ชื่อ-สกุล (ภาษาไทย) นางสาวฐิรรัตณ์ ศรีคงจันทร์

ชื่อ-สกุล(ภาษาอังกฤษ) MissThirarat Srikhongchan

เพศ หญิง

ตำแหน่งปัจจุบัน สถาปนิกผังเมือง/อาจารย์พิเศษ ภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรมและการออกแบบ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

บัตรประจำตัวประชาชนเลขที่ 3500100182682

ที่อยู่(หน่วยงาน) 39 หมู่ 1 ถนนรังสิต - นครนายก ตำบลคลอง 6 อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

โทรศัพท์ 0-2549-4768 , มือถือ 089-1235989

E-mail : Thirarat_s@rmutt.ac.th

ที่อยู่(บ้าน) 36/325 หมู่ที่ 8 ตำบลบางเขน อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี 11000

เงินเดือนปัจจุบัน -

ประวัติการศึกษา

ระดับการศึกษา	สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา	จบจากสถาบัน
ปริญญาตรี	เทคโนโลยีศิลปะอุตสาหกรรม	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ปริญญาโท	สถาปัตยกรรม	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ผลงานวิจัย

ฐ. ผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติและนานาชาติ

ไม่มี

ฑ. ผลงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

ไม่มี

ฒ. ผลงานอื่นๆ เช่น ตำรา บทความ สิทธิบัตร ฯลฯ

ไม่มี

ณ. รางวัลผลงานวิจัยที่เคยได้รับ

ไม่มี

ด. สาขาวิชาที่เชี่ยวชาญ

1. สถาปัตยกรรมภายใน

ต. ภาระงานในปัจจุบัน

1. งานประจำ อาจารย์ประจำภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

รายวิชาที่สอน (Academic courses)

9) ผู้ร่วมวิจัย

ชื่อ-สกุล (ภาษาไทย) ดร.พิมอร แก้วแดง

ชื่อ-สกุล(ภาษาอังกฤษ) Dr.Pim-on Kaewdang

เพศ หญิง

ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์/หัวหน้าสาขาวิชาการจัดการการโรงแรม

สาขาวิชาการจัดการการโรงแรม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

บัตรประจำตัวประชาชนเลขที่ 3900700562148

ที่อยู่(หน่วยงาน) 39 หมู่ 1 ถนนรังสิต - นครนายก ตำบลคลอง 6 อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

โทรศัพท์ 083-091-9322

E-mail : pimonboom@hotmail.com

ที่อยู่(บ้าน) 339/127 หมู่.3 ตำบลบางรักพัฒนา อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี

เงินเดือนปัจจุบัน -

ประวัติการศึกษา

ระดับการศึกษา	สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา	จบจากสถาบัน
ปริญญาตรี	สาขาวิชาการท่องเที่ยว (เกียรตินิยมอันดับ 2)	สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
ปริญญาโท	M.A. Cultural Management Cultural Tourism)	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปริญญาเอก	Ph.D. Architectural Heritage Management and Tourism	มหาวิทยาลัยศิลปากร

ผลงานวิจัย

ถ. ผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติและนานาชาติ

1. Creative Tourism for the elderly tourist by smart society.(2016). The 13 th Eco-Energy and Materials Science and Engineering Symposium, December 1-4, 2016.
2. Developing the Interpretation of the Ancient Settlements : the Portuguese, the Dutch and the Japanese, in Ayutthaya, Thailand. (2014). Veridian E-Journal Volume 7 Number 5 July-December 2014, International
3. บทความวิชาการ: ชุมชนบ้านแสนสุขสกัดห้ากับการบูรณาการเรียนการสอน จังหวัดปทุมธานี. การประชุมทางวิชาการ เรื่อง วิกฤตบัณฑิตไทย : ความท้าทาย โอกาสและแนวทางการพัฒนา เครือข่ายสถาบันอุดมศึกษาเขตภาคกลาง เพื่อพัฒนาบัณฑิตอุดมคติไทย ประจำปี 2557.วันศุกร์ที่ 25 กรกฎาคม 2557 ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
4. การศึกษาภาวะสุขภาพจิตของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี (A Study on Mental Health Condition of Students at the Rajamagala University of Technology Thanyaburi) นงลักษณ์ ไหว้พรหม สุรวงศ์ ศรีสุวัจฉรีย์ ปัทมา ผาดจันทึก และ พิมอร แก้วแดง.
5. วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราช มงคลธัญบุรี. ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 (ม.ค.-เม.ย. 2550) หน้า 18-23

ท. ผลงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

ไม่มี

ธ. ผลงานอื่นๆ เช่น ตำรา บทความ สิทธิบัตร ฯลฯ

ไม่มี

น. รางวัลผลงานวิจัยที่เคยได้รับ

ไม่มี

บ. สาขาวิชาที่เชี่ยวชาญ

การบริหารจัดการการท่องเที่ยว

ป. ภาระงานในปัจจุบัน

อาจารย์สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ค.2 ผู้ช่วยวิจัย

1) ผู้ช่วยวิจัย

ชื่อ-สกุล (ภาษาไทย) นายโกวิทย์ ขวัญศรีสุทธิ์

ชื่อ-สกุล(ภาษาอังกฤษ) Mr.Kowit kwansrisut

เพศ ชาย วันเดือนปีเกิด 17 พฤษภาคม 2521

ตำแหน่งปัจจุบัน สถาปนิก ผู้ช่วยวิจัย/อาจารย์พิเศษ ภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรมและการออกแบบ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

บัตรประจำตัวประชาชนเลขที่ 3579900307925

หน่วยงาน ภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรมและการออกแบบ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง....

ที่อยู่(หน่วยงาน) เลขที่ 1 ซอยฉลองกรุง 1 แขวงลาดกระบังเขตลาดกระบังกรุงเทพฯ 10520

โทรศัพท์ 02-3298000 ต่อ 3689, 3723

โทรสาร 02-3298435

E-mail : armydesign@hotmail.com

ที่อยู่(บ้าน) 1408 ซอยบางนาตราด27 ถ.บางนาตราด เขตบางนา แขวงบางนา กรุงเทพ

โทรศัพท์ 02-7441477 มือถือ 081-3042260 โทรสาร 02-7441965

เงินเดือนปัจจุบัน 54,500 บาท

ประวัติการศึกษา

ระดับการศึกษา	สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา	จบจากสถาบัน
ปริญญาตรี	สาขาสถาปัตยกรรม (เกียรตินิยม)	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ผลงานวิจัย

ก. ผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติและนานาชาติ

ไม่มี

ข. ผลงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

1. ออกแบบและให้คำปรึกษา : โครงการ PEARL SUKHUMVIT ในพื้นที่ขนาด 14,000 ตร.ม. มีความสูง 14 ชั้น ตั้งอยู่บนถนนสุขุมวิท กรุงเทพฯ งบประมาณ 250 ล้านบาท
2. ออกแบบและให้คำปรึกษา : โครงการอาคารที่จอดรถ มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพ ฯ ในพื้นที่ขนาด 14,000 ตร.ม. งบประมาณ 450 ล้านบาท
3. ออกแบบและให้คำปรึกษา : โครงการออกแบบอาคารพร้อมระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ มหาวิทยาลัยรามคำแหง วิทยาเขตสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย งบประมาณ 450 ล้านบาท
4. ออกแบบและให้คำปรึกษา : โครงการ Signature Condominium สุวรรณภูมิ กรุงเทพ ฯ ในพื้นที่ขนาด 125,000 ตร.ม. งบประมาณ 1,300 ล้านบาท
5. ที่ปรึกษาโครงการก่อสร้างเจดีย์บูรพาจิตวิริยาประชาสามัคคี วัดเขาสุกิม จังหวัดจันทบุรี
6. ออกแบบและให้คำปรึกษา : โครงการอาคารอเนกประสงค์โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม) ขนาด 8 ชั้น จำนวน 1 หลัง มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพ ฯ ในพื้นที่ขนาด 8,000 ตร.ม. งบประมาณ 180 ล้านบาท
7. ออกแบบและให้คำปรึกษา : โครงการอาคารอเนกประสงค์โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายมัธยม) ขนาด 9 ชั้น จำนวน 1 หลัง มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพ ฯ ในพื้นที่ขนาด 12,000 ตร.ม. งบประมาณ 200 ล้านบาท
8. ออกแบบและให้คำปรึกษา : โครงการก่อสร้างเจดีย์ วัดปากอ่าง จังหวัดกำแพงเพชรงบประมาณ 50 ล้านบาท
9. ออกแบบและให้คำปรึกษา : โครงการก่อสร้างอาคารศาลานครชากังราว วัดคูยาง จังหวัดกำแพงเพชรพื้นที่ขนาด 25,000 ตร.ม. งบประมาณ 500 ล้านบาท
10. ออกแบบและให้คำปรึกษา : โครงการก่อสร้างอาคารเรียนรวมโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายอนุบาล-ประถม) 3 ชั้น 1 อาคาร มหาวิทยาลัยรามคำแหง วิทยาเขต บางนา ในพื้นที่ขนาด 20,000 ตร.ม. งบประมาณ 400 ล้านบาท
11. ออกแบบและให้คำปรึกษา : โครงการ ออกแบบผังแม่บท มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ฉะเชิงเทรา
12. ร่วมวิจัยการพัฒนาผังแม่บทบูรณาการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนพื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย -ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร
13. ร่วมวิจัยศึกษาและออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยง พื้นที่มรดกโลก อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย -ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร

ค. ผลงานอื่นๆ เช่น ตำรา บทความ สิทธิบัตร ฯลฯ

ไม่มี

ง. รางวัลผลงานวิจัยที่เคยได้รับ

ไม่มี

จ. สาขาวิชาที่เชี่ยวชาญ

14. สาขาสถาปัตยกรรม

15. คอมพิวเตอร์เพื่อการออกแบบ

ฉ. ภาระงานในปัจจุบัน

1. งานประจำ สถาปนิกวิชาชีพ
2. งานวิจัยที่รับผิดชอบในปัจจุบัน

(1) ผู้ร่วมวิจัย โครงการการศึกษาแนวทางการนำผังแม่บทการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของพื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร สู่การพัฒนาเครือข่ายแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลกในประชาคมอาเซียน

(2) ผู้ร่วมวิจัย โครงการศึกษาออกแบบและพัฒนา นวัตกรรมซอฟต์แวร์แอปพลิเคชัน เพื่อการท่องเที่ยวอย่างปลอดภัย เมืองมรดกโลกศรีสัชนาลัย - สวรรคโลก

2) ผู้ช่วยวิจัย

ชื่อ-สกุล (ภาษาไทย)นายณัฐพร ทุมชะรักษา

ชื่อ-สกุล (ภาษาอังกฤษ) Mr. Natthapron Thumcharaksa

เพศ ชาย วันเดือนปีเกิด 15 ธันวาคม 2525

ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้ช่วยสถาปนิก

บัตรประจำตัวประชาชนเลขที่ 5411790013914

หน่วยงาน บริษัท แปลน 1661 จำกัด

ที่อยู่(หน่วยงาน) 1408 ซอยบางนาตราด27 ถ.บางนาตราด เขตบางนา แขวงบางนา กรุงเทพ

โทรศัพท์ 02-7441477 มือถือ 061-9469865

โทรสาร 02-7441965

E-mail : izenarch@gmail.com

ที่อยู่(บ้าน) 222/127 ซอย กาญจนาภิเษก 55 แขวง ดอกไม้ เขต ประเวศ กรุงเทพมหานคร 10250

เงินเดือนปัจจุบัน 25,000 บาท

ประวัติการศึกษา

ระดับการศึกษา	สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา	จบจากสถาบัน
ปริญญาตรี	สาขาสถาปัตยกรรม	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ผลงานวิจัย

ก. ผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติและนานาชาติ

ไม่มี

ข. ผลงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

1. ช่วยนักวิจัย โครงการการพัฒนาผังแม่บทบูรณาการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนพื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย -ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร
2. ผู้ช่วยนักวิจัย โครงการศึกษาและออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยง พื้นที่มรดกโลก อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย -ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร

ค. ผลงานอื่นๆ เช่น ตำรา บทความ สิทธิบัตร ฯลฯ

ไม่มี

ง. รางวัลผลงานวิจัยที่เคยได้รับ

ไม่มี

จ. สาขาวิชาที่เชี่ยวชาญ

1. สาขาสถาปัตยกรรม
2. การสำรวจและเก็บข้อมูลทางกายภาพ รายละเอียดทางด้านสถาปัตยกรรม

ฉ. ภาระงานในปัจจุบัน

1. งานประจำ ผู้ช่วยสถาปนิก , ผู้ช่วยงานวิจัย
2. งานวิจัยที่รับผิดชอบในปัจจุบัน

ค.3 ผู้มีส่วนร่วม

ผู้ช่วยนักวิจัยภาคสนาม

นายทะเล กังขาว

เครือข่ายชุมชนนักปฏิบัติด้านศิลปวัฒนธรรม (HARC)

ผู้ว่าราชการจังหวัดสุโขทัย

Prof.Nihal Perera PROFESSOR OF URBAN PLANNING Ball State University USA

ผศ.พรจิต พีระพัฒนกุล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตอุเทนถวาย

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

อาจารย์ปิยาภรณ์ ธุระกิจจำนง คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

ดร.จเร สุวรรณชาต คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย (มทร. ศรีวิชัย)

อาจารย์พิษณุ อนุชาญ อาจารย์ประจำคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

นายธนวัฒน์ ธีรวงศ์ดิลกธร

นายอัฟฎอล เจ๊ะเย็ง

นายเจษฎากรณ์ สมใจ

นายธนิศ หนูคง

นายชุณหโชค ศุภคุณกิตติ

คณะสำคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและการออกแบบ

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

น.ส.ศิริรักษ์ ทรัพย์สงเคราะห์

น.ส.น้ำฝน สิทธิสร

น.ส.อชิรญา ทับไทร

น.ส.ชฎาพร วงศ์โท๊ะ

น.ส.อัญชิษฐา หมื่นรุ่น

น.ส.เบญญาภา สุวรรณภักดี

น.ส.เจตนิพิฐ เกิดแสง

น.ส.ธันยธร ปานแก้ว

น.ส.วรรณภรณ์ เฉลิมวัฒน์

น.ส.ปัณฑารีย์ กอแก้ว

น.ส.อภิญญา คำสุข

นาย ฉัตรบดินทร์ จันนาหว้า

น.ส.วรนิษฐา วิไลรัตน์

น.ส.ปฐิมา กาญจนอักษร

น.ส. ฐาวรีย์ ยนต์ศิริ

น.ส. พัชร์ชิสา โกสีย์พิพัฒ

น.ส. วรนิษฐา สุนันต๊ะ

น.ส. สิตานัน ลิ่มดุล

นาย ภาคภูมิ จงดี

นาย จิรเมษ ผ่องวรรณ์

นาย ธิปก ไชยธรรม

น.ส. ศิริภัทร์ แก้วปัญญา

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ภาควิชาศิลปะและการออกแบบ มหาวิทยาลัยนเรศวร

รศ.ดร. นิรัช สุดสังข์ รองคณบดีฝ่ายแผนและพัฒนา คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ภาควิชาศิลปะและการออกแบบ มหาวิทยาลัยนเรศวร

นายรุ่งเพชร อบเชย

น.ส.วรัชยา พุทธเนตร

น.ส.สิรภัทร แสนปลูก

น.ส.ศิรินภา สังข์งิ้วงาม

นายนพดล เอ็มรัตน์

โรงเรียนมัธยมศึกษาเทศบาลเมืองสวรรคโลก

นางสาวเบญจลักษณ์ ภู่เจริญ

นายสุวินัย มณีเครือ

นางสาวชรัญประภา รักษ์อารี

นางสาวพิพรรธกมล พลเหิม

นายธนาวุฒิ เกษศิลป์

นายบุญฤทธิ์ ศิริประยงค์

นางสาวเจนจิรา สายทอง

นางสาวแพรวพรรณ มั่นคง

นายสุทัศน์ ศิริปโชติ

นายนพณรรธ์ ชาญโพธิ์

รองผู้อำนวยการจันทิมา หลากจิตร (ที่ปรึกษา)

ครูอารีย์ คำนึงครวญ (ที่ปรึกษา)

ครูณัฐศิษฏ์ ถาวร (ที่ปรึกษา)

ผู้ทรงคุณวุฒิ

นายคมกฤษ ศิริยุทธแสนยากร	โยธาธิการและผังเมืองจังหวัดสุโขทัย
นายจาดุร อภิชาตบุตร	
นายชาญณรงค์ แก่นทอง	อุปนายกสภาสถาปนิก
นายวราดิศร อ่อนนุช	ปลัดจังหวัดบึงกาฬ (อดีตนายอำเภอสวรรคโลก)
นายวีรยุทธ คำดำ	นายสถานีรถไฟสวรรคโลก
พ.ต.อ.กิตติ์ธเนศ สุริยศักดิ์ภูบดี	ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรอำเภอสวรรคโลก
นายเรืองยุทธ์ ตีระวนิช	นักวิชาการอิสระ

สำนักงานประสานงานและสังเคราะห์โครงการบูรณาการด้านการพัฒนาเมือง (RDC)

ดร.ปิยะนุช ธูปถมพงศ์	หัวหน้าโครงการสำนักงานประสานงานและสังเคราะห์โครงการบูรณาการด้านการพัฒนาเมือง (RDC)
คุณชนาธิป มิธิดา	ผู้ประสานงานสำนักงาน RDC
คุณศกลวรรณ คงมานนท์	ผู้ประสานงานสำนักงาน RDC

เทศบาลเมืองสวรรคโลก

นายธนกฤต ฉันทะมิตร์	ฝ่ายท่องเที่ยว
นางสาวภัควลัชญ์ สิรินันท์กุล	ฝ่ายท่องเที่ยว
นางสาวน้ำอ้อย ขอบทอง	ฝ่ายท่องเที่ยว

หน่วยงานที่ให้ความอนุเคราะห์ และเอื้อเฟื้อสถานที่

อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย
อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย
ที่ว่าการอำเภอสวรรคโลก
สถานีตำรวจภูธรอำเภอสวรรคโลก
สถานีรถไฟสวรรคโลก
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สวรรควรนายก
องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) สำนักงานพื้นที่พิเศษอุทยานประวัติสุโขทัย- ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร (อพท.4)
สภาอุตสาหกรรมจังหวัดสุโขทัย
สภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัย
บริษัทสุโขทัยพัฒนาเมือง จำกัด และ รถ Grab คอกหมู
เทศบาลเมืองธานี
เทศบาลตำบลเมืองเก่า
ร้านรุ่งกิจ
โรงแรมสามชั้น
ร้านเสริมไทย
บ้านขุนปราณีจีนประชา
บ้านกุ่ยพาณิชย์
โรงสีไฟง่วนยู่ไถ่
วัดสว่างอารมณ์วรวิหาร วัดจวน

ผู้ให้สัมภาษณ์

กิมพ้ง โสวิทยสกุล (แซ่เตี๋ย), (บ้านเสริมไทย)

นายพิทยา จินดาประชา (บ้านขุนปราณีจีนประชา)

ถาวร โฮ่วรังกูร (โกเอ็ก โรงแรมสามชั้น)

นาง อภิญญา ปัทมโยธิน (ร้านรุ่งกิจ)

คุณปัญญา ปิยจรรยา (โรงสีไฟ , รุ่งกิจ)

คุณอโนมา เหลืองทวีกุล (บ้านกุ่ยพาณิชย์)

นายสมชาย เดือนเพ็ญ ปราชญ์ชาวบ้าน

นางอนันต์ รัฐประทาน

คุณเพียงพิราม รวิอำพัน

คุณขจรเกียรติ์ เขียวแก้ว

คุณสุธินี ทรงมณี

น.ส.สุณัฏฐา ปัทมโยธิน (ร้านรุ่งกิจ)

น.ส.ฐิติมนต์ สุริยศักดิ์ภูบดี โรงเรียนอุตรดิตถ์

น.ส.นฤมล กุลวราภรณ์

น.ส.นิภาพร กุลวราภรณ์

น.ส.เพ็ญศรี แซ่ลี้

นายชัยพร เจริญยศ

นายนพพร นพคุณ สำนักพิมพ์โรงนาบ้านไร่

ที่พัก

โรงแรมเมืองอินทร์ อำเภอสวรรคโลก

โรงแรมสวรรคบุรี บูติก อำเภอสวรรคโลก

Lotus Place สุโขทัย เจ้าของ : คุณชัชวาล คำบุญรัตน์

WWW.HARC.ASIA